КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

IX СКЛИКАННЯ

ПОСТІЙНА КОМІСІЯ З ПИТАНЬ КУЛЬТУРИ, ТУРИЗМУ ТА СУСПІЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

01044, м. Київ, вул. Хрещатик, 36 *тел.:(044)202-72-25; тел./факс(044)202-73-05*

№12/13

ПРОЄКТ

Порядок денний
чергового засідання постійної комісії Київської міської ради
з питань культури, туризму та суспільних комунікацій (далі – Комісія)
03.11.2021 року о **14-30, к. 514** (5-й поверх), вул. Хрещатик, 36.

1. Розгляд протокольного доручення №2 додатку до протоколу №21 пленарного засідання II сесії Київської міської ради IX скликання 07.10.2021 щодо виступу депутата Київської міської ради Зубка Ю. Г. стосовно запрошення на засідання Комісії директора Національного музею історії України у Другій світовій війні щодо закриття виставки присвяченої учасникам бойових дій на території інших держав.

2. Розгляд доручення заступника міського голови – секретаря Київської міської ради щодо надання постійній комісії Київської міської ради з питань регуляторної політики пропозицій для підготовки проєкту рішення Київської міської ради «Про затвердження плану діяльності Київської міської ради з підготовки проєктів регуляторних актів на 2022 рік» (вх. від 12.10.2021 № 37445).

3. Розгляд **проєкту рішення Київської міської ради** «Про Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва»
(подання депутатів Київської міської ради: Володимира БОНДАРЕНКА, Валентина МОНДРИЇВСЬКОГО, Юлії ЛИМАР, Віктора БРАГІНСЬКОГО; доручення заступника міського голови – секретаря Київської міської ради Володимира БОНДАРЕНКА від 19.10.2021 №08/231-3765/ПР).

4. Розгляд **проєкту рішення Київської міської ради** «Про включення до Переліку другого типу нежитлових приміщень комунальної власності територіальної громади міста Києва» *(нежитлову будівлю на вул. Кирилівській, 103 для розміщення музею)*

(подання заступника голови Київської міської державної адміністрації з питань здійснення самоврядних повноважень Олександра ХАРЧЕНКА; доручення заступника міського голови – секретаря Київської міської ради Володимира БОНДАРЕНКА від 20.08.2021 №08/231-3132/ПР).

5. Розгляд **проєкту рішення Київської міської ради** «Про внесення змін до рішення Київської міської ради від 18.12.2018 № 452/6503 «Про надання дозволу на розроблення проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок комунальному закладу «Парк культури та відпочинку «Гідропарк» на острові Венеціанський у Дніпровському районі м. Києва для культурно-оздоровчих, рекреаційних, спортивних і туристичних цілей»

(подання: перший заступники голови Київської міської державної адміністрації Валентин МОНДРИЇВСЬКИЙ; доручення заступника міського голови – секретаря Київської міської ради Володимира БОНДАРЕНКА від 16.02.2021 №08/231-774/ПР)

6. Розгляд **проєкту розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)** «Про внесення змін до Положення про Управління туризму та промоцій виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)» (вх. від 22.10.2021 №065/04-1058).

7. Розгляд доручення заступника міського голови – секретаря Київської міської ради від 23.09.2021 № 08/22938 щодо розгляду відповідно до рішення Київської міської ради від 08.12.2016 №545/1549 «Про затвердження Порядку внесення та розгляду місцевих ініціатив в місті Києві» **місцевої ініціативи**, оформленої у вигляді проєкту рішення Київської міської ради «Про вшанування, в зв'язку із 30-ю річницею Незалежності України, борців за Незалежність України, шляхом завершення, виконання Указу Президента України №955/2007 від 09.10.2007 р. по відзначенню українського Гетьмана Івана Мазепи, поверненням найменування його іменем вулиці та спорудженням йому пам'ятника в Печерському районі міста Києва, як одному із самовідданих борців за незалежність України» (від 15.09.2021 №08/КО-3962).

7.1. Розгляд листа постійної комісії Київської міської ради з питань місцевого самоврядування, регіональних та міжнародних зв'язків на адресу Комісії щодо надання кандидатури для включення до складу робочої групи для опрацювання питання порушеного у місцевій ініціативі, оформленої у вигляді проєкту рішення Київської міської ради «Про вшанування, в зв'язку із 30-ю річницею Незалежності України, борців за Незалежність України, шляхом завершення, виконання Указу Президента України №955/2007 від 09.10.2007 р. по відзначенню українського Гетьмана Івана Мазепи, поверненням найменування його іменем вулиці та спорудженням йому пам'ятника в Печерському районі міста Києва, як одному із самовідданих борців за незалежність України» (від 15.09.2021 №08/КО-3962).

8. Розгляд листа Обслуговуючого кооперативу «Житлово-будівельний кооператив «Перемоги 115-а» з інформацією про не виконання Державним підприємством «Житлоінбуд» договору про поновлення оренди земельної ділянки за адресою: просп. Перемоги, 115-а від 23.09.2016 року, укладеного між зазначеним

підприємством і Київською міською радою, та про гарантії Обслуговуючого кооперативу «Житлово-будівельний кооператив «Перемоги 115-а» в разі позитивного рішення Київської міської ради про виділення даному кооперативу земельної ділянки за вказаною адресою для закінчення будівництва недобудови.

9. Розгляд звернення Музею-майстерні І. П. Кавалерідзе в м. Києві на адресу Комісії щодо розгляду концепції заходів, присвячених 135-річчю з дня народження І. П. Кавалерідзе (опрацьовано спільно з Департаментом культури на виконання протокольного доручення Комісії від 05.10.2021) (вх. від 28.10.2021 №060/41-144).

10. Розгляд звернень Громадської організації «Об'єднання працівників культури України» з проханням:

10.1 до Київського міського голови про надання доручення щодо розгляду на першому засіданні постійних комісій Київської міської ради: з питань культури, туризму та суспільних комунікацій, з питань освіти і науки, сім'ї, молоді та спорту; з питань бюджету та соціально-економічного розвитку питання «Створення окремої юридичної особи, а саме, комунального підприємства «Бюро мовної культури Івана Огієнка»;

10.2 до заступника міського голови – секретаря Київської міської ради щодо надання доручення постійній комісії Київської міської ради з питань культури, туризму та суспільних комунікацій про включення до порядку денного засідання комісії та розгляду питання щодо сприяння в облаштуванні окремої електромережі Філії Музею історії міста Києва «Музей шістдесятництва» за адресою: вул. О. Гончара, 33, літера А;

10.3 до заступника міського голови – секретаря Київської міської ради щодо надання доручення постійній комісії Київської міської ради з питань культури, туризму та суспільних комунікацій про включення до порядку денного засідання комісії та розгляду питання про створення робочої групи щодо ситуації, що склалася навколо аварійної будівлі «Садиба Мурашко»;

10.4 до заступника міського голови – секретаря Київської міської ради щодо надання доручення постійній комісії Київської міської ради з питань культури, туризму та суспільних комунікацій про включення до порядку денного засідання комісії та розгляду питання щодо сприяння у виділенні чотирьох парко-місць (у тому числі одного парко-місця для осіб з особливими потребами) на паркувальному майданчику біля будівлі на вул. О. Гончара, 33, літера А для паркування автомобільного транспорту, який забезпечує діяльність закладів культури: ТВЗК «Український малий драматичний театр» та Філія Музею історії міста Києва «Музей шістдесятництва».

11. Розгляд звернення голови профспілки «Комунального закладу театрально-видовищний заклад культури «Київський камерний театр «Дивний замок» на адресу Комісії з проханням сприяти у вирішення питання щодо збереження на посаді директора-художнього керівника та фундатора театру «Дивний замок» Іванченко Олени Ігорівни.

12. Розгляд звернення голови Ради трудового колективу Театрально-видовищного закладу культури «Київський академічний театр юного глядача на Липках» на адресу Комісії щодо неупередженого та об'єктивного розгляду питання стосовно допущених Департаментом культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) численних грубих, на його думку, порушень на всіх етапах проведення конкурсу від 30.08.2021 року з конкурсного добору на посаду директора-художнього керівника Театрально-видовищного закладу культури «Київський академічний театр юного глядача на Липках», за результатами якого переможцем визнано Жилу В'ячеслава В'ячеславовича.

13. Розгляд звернення Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого (КНУТКІТ) (далі – Університет) на адресу Комісії щодо недопущення виселення Університету з будівлі на вул. Ярославській, 17/22 літ. Г, площею 1069, 5 кв. м, яку він орендує близько 30 років, та допомоги у вирішенні питання про внесення змін до Методики розрахунку орендної плати, затвердженої рішенням Київської міської ради від 21.04.2015 № 415/1280 «Про затвердження Положення про оренду майна територіальної громади міста Києва», і умов Договору оренди №1712-2 нерухомого майна (нова редакція від 28.02.2018 №17812-1) із застосуванням орендної ставки у розмірі 1 % від оціночної вартості об'єкту.

14. Розгляд заяви (звернення) ініціативної групи громадян Святошинського району Антощук Марини Леонідівни та інших на адресу Комісії щодо захисту об'єктів культурної спадщини місцевого значення – Святошинських дач (вх. від 01.10.2021 №08/КО-4232).

15. Розгляд звернення президента Фонду Бориса Гмирі Ганни Принц на адресу Комісії з переліком ряду заходів та робіт (12 пунктів), які необхідно здійснити для гідного відзначення 120-річчя від дня народження Бориса Гмирі.

16. Контроль за виконанням рішень Київської міської ради:

16.1. Розгляд листа Департаменту комунальної власності м. Києва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) щодо подовження до 30.12.2021 терміну виконання рішення Київської міської ради від 28.11.2017 № 556/3563 «Про надання згоди на безоплатне прийняття до комунальної власності територіальної громади міста Києва будівель, цілісних майнових комплексів закладів культури, фізичної культури та спорту» в частині додатку 1 до цього рішення (лист від 27.05.2021 №062/06-13-3328)

16.2. Розгляд листа Департаменту комунальної власності м. Києва виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) на адресу Комісії з проханням зняти з контролю виконання позиції 1 додатку 1 до рішення Київської міської ради від 28.11.2017 № 556/3563 «Про надання згоди на безоплатне прийняття до комунальної власності територіальної громади міста Києва будівель, цілісних майнових комплексів закладів культури, фізичної культури та спорту» щодо передачі до комунальної власності

територіальної громади міста Києва будівлі Гостинного двору на Контрактовій площі, 4.

16.3. Розгляд листа Печерської районної в місті Києві державної адміністрації на адресу Комісії щодо виконання пункту 2 рішення Київської міської ради від 27.05.2021 №1255/1296 «Про відзначення на території Києва пам'ятних дат та ювілеїв у 2021 році».

17. Різне.

Голова комісії Вікторія МУХА

Секретар комісії Володимир АНДРУСИШИН

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

N 1

01044, м.Київ, вул. Хрещатик, 36

тел.: (044) 202-70
e-mail: kmr@kn

13.10.2021 №225-ПД-136

на №_____ від_____

Додаток до протоколу № 21
пленарного засідання
II сесії Київської міської ра
IX скликання
07.10.2021

Протокольне доручення № 2

Враховуючи виступ депутата Київської міської ради Зубко
депутатська фракція «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»,

Постійній комісії
міської ради з питань
туризму та суспільних комунікацій

запросити директора Національного музею історії України у Др
війні на засідання постійної комісії Київської міської ради з питан
туризму та суспільних комунікацій з інформацією щодо закрит
присвяченої учасникам бойових дій на території інших держав.

Заступник міського голови –
секретар Київської міської ради Володимир БОН

016412

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

IX СКЛИКАННЯ

ПОСТІЙНА КОМІСІЯ З ПИТАНЬ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ

01044, м. Київ, вул. Хрещатик, 36, каб. 1012 *тел./факс: (044) 202-70-52*

08.10.2021 № 08/298-45 вих

№2

Київському міському голові
Віталію КЛИЧКУ

Щодо плану діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів на наступний календарний рік

Шановний Віталію Володимировичу!

До функціональної спрямованості постійної комісії Київської міської ради з питань регуляторної політики належать питання реалізації державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та п.2 статті 45 Регламенту Київської міської ради, затвердженого рішенням Київської міської ради від 07.07.2016 № 579/579 Київрада готує та затверджує план діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів на наступний календарний рік не пізніше 15 грудня поточного року.

Враховуючи вищезазначене, просимо Вас дати доручення депутатським фракціям, постійним комісіям Київської міської ради та виконавчому органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) надати в постійну комісію Київської міської ради з питань регуляторної політики пропозиції для підготовки проєкту рішення Київської міської ради «Про затвердження плану діяльності Київської міської ради з підготовки проєктів регуляторних актів на 2022 рік».

Термін виконання до 01 грудня 2021 року.

З повагою

Голова постійної комісії Ігор КИРИЛЕНКО

Олена СРМОЛАЄВА
Валентина АНТОНЮК 202-70-52

Заступник міського голови - секретар
Київської міської ради

Головам депутатських
фракцій у Київській
міській раді
Головам постійних комісій
Київської міської ради

Прошу розглянути в межах повноважень та надати пропозиції до постійної комісії Київради з питань регуляторної політики в строк, зазначений в листі.

Гришаєвій К.Г.

Прошу довести до відома Головам депутатських фракцій у Київській міській раді.

Кириленку І.І.
Юнаковій С.М.
Павлову Ю.С.
Іскоростенській Н.М.
Дикій К.В.
Чумаченко А.В.
Гавриленко Т.С.
Хорватовій С.О.

ВОЛОДИМИР БОНДАРЕНКО

12 жовтня 2021 р.
№ 37445

N3

08/231 – 3765/ПР
19.10.2021

КИЇВСЬКА МІСЬКА РАДА

II СЕСІЯ IX СКЛИКАННЯ

РІШЕННЯ

_____№_____

Проект

Про Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва

Відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про столицю України – місто-герой Київ», «Про регулювання містобудівної діяльності», з метою забезпечення інтегрованого розвитку Подільського району міста Києва, Київська міська рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва, що додається.

2. Виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації), Подільській районній в місті Києві державній адміністрації забезпечити врахування рішень Концепції інтегрованого розвитку Подільського району міста Києва, затвердженої пунктом 1 цього рішення, під час реалізації програм та проектів на території Подільського району міста Києва.

3. Оприлюднити це рішення відповідно до чинного законодавства України.

4. Контроль за виконанням цього рішення покласти на постійну комісію Київської міської ради з питань архітектури, містобудування та земельних відносин.

Київський міський голова **Віталій КЛИЧКО**

ПОДАННЯ:

Депутати Київської міської ради Бондаренко Б.В.
Мондриївський В.М.
Пилар Ю.В.
Брагінський В.В.
Онопчий О.Ю.
Сторожук Л.П.
Бойченко П.Л.

ПОГОДЖЕНО:

Постійна комісія Київської міської ради з питань архітектури, містобудування та земельних відносин

Голова — Михайло ТЕРЕНТЬЄВ

Секретар — Юрій ФЕДОРЕНКО

Постійна комісія Київської міської ради з питань бюджету та соціально-економічного розвитку

Голова — Андрій ВІТРЕНКО

Секретар — Владислав АНДРОНОВ

Постійна комісія Київської міської ради з питань екологічної політики

Голова — Денис МОСКАЛЬ

Секретар — Євгенія КУЛЕБА

Постійна комісія Київської міської ради з питань житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу

Голова — Олександр БРОДСЬКИЙ

Секретар — Тарас КРИВОРУЧКО

Постійна комісія Київської міської ради з питань культури, туризму та суспільних комунікацій

Голова — Вікторія МУХА

Секретар — Володимир АНДРУСИШИН

Постійна комісія Київської міської ради з питань освіти, науки, сім'ї, молоді та спорту

Голова — Вадим ВАСИЛЬЧУК

Секретар — Олександр СУПРУН

Постійна комісія Київської міської ради з питань охорони здоров'я та соціальної політики
Голова — Марина ПОРОШЕНКО

Секретар — Юлія УЛАСИК

Постійна комісія Київської міської ради з питань транспорту, зв'язку та реклами
Голова — Олексій ОКОПНИЙ

Секретар — Олесь МАЛЯРЕВИЧ

Постійна комісія Київської міської ради з питань охорони культурної спадщини
Голова — Олександр ОМЕЛЬЧЕНКО

Секретар — Олександр ПОГРЕБИСЬКИЙ

Постійна комісія Київської міської ради з питань цифрової трансформації та електронних послуг
Голова — Максим НЕФЬОДОВ

Секретар — Михайло НАКОНЕЧНИЙ

Постійна комісія Київської міської ради з питань підприємництва, промисловості та міського благоустрою
Голова — Владислав ТРУБІЦИН

Секретар — Василь ПОПАТЕНКО

В.о. начальника управління правового забезпечення діяльності Київської міської ради секретаріату Київської міської ради

Валентина ПОЛОЖИШНИК

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту рішення Київської міської ради
«Про Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва»

1. Опис проблем, для вирішення яких підготовлено проект рішення, обґрунтування відповідності та достатності передбачених у проекті рішення механізмів і способів вирішення існуючих проблем, а також актуальності цих проблем для територіальної громади міста Києва.

26 червня 2018 року підписано Протокол про співробітництво в рамках реалізації проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні» між виконавчим органом Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією) та німецькою урядовою компанією «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH».

У вересні 2019 року GIZ презентувала напрацьований із громадою проект Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва, виконаний GIZ у співпраці з виконавчим органом Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією) за фінансування Уряду Німеччини.

За цей рік була пророблена величезна робота за трьома ключовими напрямами: розробка Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва, підвищення кваліфікації держслужбовців, розробка Плану сталої міської мобільності. Результати роботи постійно обговорювалися з місцевими мешканцями.

Над концепцією працювали 12 експертів GIZ на чолі з німецьким ментором-містопланувальником Катаріною Георге у тісній співпраці з Подільською районною в місті Києві державною адміністрацією та фахівцями виконавчого органу Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією). За цей рік експерти детально проаналізували перспективи розвитку та ключові виклики в різних мікрорайонах Подільського району м. Києва. Важливою сильною стороною, але одночасно і викликом, є неоднорідність всього адміністративного Подільського району м. Києва. З метою інтеграції району експертна група розробила візію та стратегічні цілі його розвитку.

Одним із найбільших пріоритетів інтегрованого розвитку є залучення жителів та інших зацікавлених груп, три хвилі обговорень з якими були проведені за рік.

Загалом відбулись урочисте відкриття проекту, шість обговорень проблем та напрямів розвитку району, дві презентації та обговорення результатів аналізу наявного стану району й перспективних напрямів його розвитку, зустрічі-обговорення стратегічних цілей розвитку району із ключовими різнопрофільними, у т. ч. приватними організаціями, п'ять круглих столів у сфері екології та ландшафту, освіти та науки, соціального розвитку, підприємництва та зайнятості, культури й рекреації, круглі столи для узгодження стратегічних цілей у сфері історичної спадщини, а також загальні публічні дискусії щодо Концепції інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва.

Зустрічі з представниками громадськості, мешканцями, експертами дали можливість виявити велику зацікавленість у проекті та потребу саме інтегрованого підходу до розвитку району та міста Києва. Заходи відбувались за активної участі представників виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації, які задекларували готовність втілювати концепцію в життя та докласти для цього всіх зусиль.

Важливою складовою реалізації проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні» є освітній компонент. Працівники виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації брали участь у тренінгах та курсах підвищення кваліфікації у сфері управління, проектного менеджменту, залучення мешканців та роботи з вирішення конфліктів, профілактики вигорання тощо. Ці навчальні заходи допомогли службовцям поглибити знання, розібратись у принципах інтегрованого розвитку та застосовувати нові підходи на практиці. Одним із важливих результатів участі в таких заходах є мережування, координація та налагодження взаємодії серед працівників різних департаментів та відділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації.

Реалізація проекту в Подільському районі м. Києва сприяє впровадженню інноваційних методів та інструментів сталого інтегрованого розвитку в Києві. Перший рік був результативним, але попереду ще багато роботи, зокрема узгодження й затвердження Концепції й Плану сталої міської мобільності для всього Подільського району м. Києва, де буде необхідна підтримка депутатського корпусу Київської міської ради.

2. Правове обґрунтування необхідності прийняття рішення (з посиланням на конкретні положення нормативно-правових актів, на підставі й на виконання яких підготовлено проект рішення).

Проєкт рішення Київської міської ради підготовлено у відповідності до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про столицю України – місто-герой Київ», «Про регулювання містобудівної діяльності».

3. Опис цілей і завдань, основних положень проекту рішення, а також очікуваних соціально-економічних, правових та інших наслідків для територіальної громади міста Києва від прийняття запропонованого проекту рішення.

Проєкт рішення Київської міської ради пропонується прийняти з метою забезпечення інтегрованого розвитку Подільського району міста Києва.

Проєктом рішення Київської міської ради передбачено затвердити Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва, надається доручення виконавчому органу Київської міської ради (Київській міській державній адміністрації), Подільській районній в місті Києві державній адміністрації забезпечити врахування рішень Концепції інтегрованого розвитку

Подільського району міста Києва, затвердженої пунктом 1 цього рішення, під час реалізації програм та проектів на території Подільського району міста Києва.

4. Прізвище або назву суб'єкта подання, прізвище, посаду, контактні дані доповідача проекту рішення на пленарному засіданні та особи, відповідальної за супроводження проекту рішення.

Суб'єктом подання та особою, відповідальною за супроводження проєкту рішення є депутати Київської міської ради.

Депутати Київської міської ради Бондаренко В.В.

Мельничук В.М.

Брагінський О.В.

Олонний О.Ю.

Воронцов О.Г.

Заступник міського голови –
секретар Київської міської ради

Терентьєву М.О.
Вітренку А.О.
Москалю Д.Д.
Бродському О.Я.
Мусі В.В.
Васильчуку В.В.
Порошенко М.А.
Окопному О.Ю.
Омельченку О.О.
Нефьодову М.Є.
Трубіцину В.С.
Положишник В.О.

Прошу розглянути проект рішення від 19.10.2021 №08/231 – 3765/ПР в установленому порядку.

Омельченко А.В.

Для контролю за проходженням та тиражування.

Гришаєвій К.Г.
Оленичу П.С. – до відома
Поворознику М.Ю. – до відома
Пантелеєву П.О. – до відома
Мондриївському В.М. – до відома
Старостенко Г.В. – до відома
Густєлєву О.О. – до відома
Прокопіву В.В. – до відома
Кулебі О.В. – до відома
Юнаковій С.М.

Володимир БОНДАРЕНКО

"19" жовтня 2021 року
№ 08/231 – 3765/ПР

08/231- 3765/ПР
19.10.2021

ДЕПУТАТ
КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ IX СКЛИКАННЯ

«18» жовтня 2020 р. № 08/279/09/188-175

Київська міська рада

Відповідно до частини першої статті 26 Регламенту Київської міської ради, затвердженого рішенням Київської міської ради від 07.07.2016 № 579/579, направляємо проєкт рішення Київської міської ради «**Про Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва**» для забезпечення його реєстрації та розгляду в установленому порядку.

Додатки:
1. Проєкт рішення на 2 арк.;
2. Пояснювальна записка на 3 арк.;
3. Додаток до проєкту рішення на 239 арк.;
4. Електронна версія зазначених вище документів.

З повагою

Депутати Київської міської ради Звонаренко В.В.
Монастирський В.Н.
Ананчук Ю.В.
Брагінський О.В.
Оленич О.Ю.
Баранчук А.Р.
Бойченко П.С.

співпраця з німеччиною
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

giz

Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України

Київська міська державна адміністрація

Подільська районна в місті Києві державна адміністрація

КИЇВ 2030
Інтегрований розвиток Подільського району
Об'єднання задля розвитку

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення Київської міської ради
_____ № _____

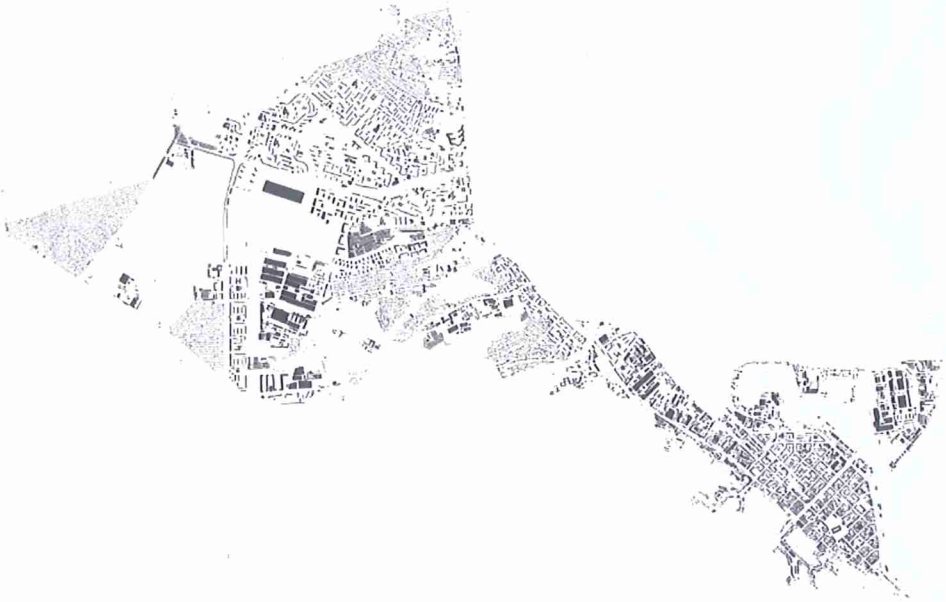

КОНЦЕПЦІЯ інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва

Розроблено в рамках проекту «Інтегрований розвиток міст в Україні». Виконавцем проекту є німецька урядова компанія «Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH», за фінансування Урядів Німеччини та Швейцарії. Реалізація проекту в Подільському районі здійснюється у співпраці з виконавчим органом Київської міської ради (Київською міською державною адміністрацією).

Концепція інтегрованого розвитку
Подільського району міста Києва

ЗМІСТ

0.0		**Передмова**		5
0.1		**Що таке концепція інтегрованого міського розвитку?**		7
0.2		**Візія Подільського району - 2030**		8
		Частина I. Вступ		9
1.1		**Подільський район у контексті міста Києва**		10
1.2		**Правове становище**		13
	1.2.1	Законодавчі регуляції у містопланування - поточний стан та пропозиції для змін		13
	1.2.2	Адміністративна структура - поточний стан та пропозиції для змін		15
		1.2.2.1	Реструктуризація адміністрації району	15
		1.2.2.2	Система залучення	17
		1.2.2.3	Доступність та розуміння для кожного	20
1.3		**Залучення громадськості**		21
	1.3.1	Існуюча практика залучення громадськості		21
	1.3.2	Перше коло обговорень (SWOT)		24
	1.3.3	Друге коло обговорень (Бачення - Цілі)		25
	1.3.4	Презентація експертного аналізу		26
	1.3.5	Третє коло обговорень (проект Концепції)		27
	1.3.6	Презентація Концепції інтегрованого міського розвитку Подільського району міста Києва		29
	1.3.7	Воркшопи із зацікавленими сторонами		30
	1.3.8	Майбутня концепція громадського залучення		31
1.4		**Ключові цілі**		33
		Частина II. Стратегії, які формують Концепцію		38
2.1		**Концепція міського розвитку**		39
	2.1.1	Планувальні принципи		39
	2.1.2	Розмежування урбанізованої території та цінного ландшафту		42
	2.1.3	Важливість вуличної мережі та її розвиток		43
	2.1.4	Компоненти та категорії плану користування землі		45
	2.1.5	Диверсифікація мікрорайонів за характерними ознаками (міські тканини)		47
	2.1.6	Типологія та розподіл центрів		48
	2.1.7	Мережа зелених зон і відкритих просторів		50
		2.1.7.1	Базові принципи	50
		2.1.7.2	Аналіз (включно із SWOT)	50

		2.1.7.3	Визначення цілей та стратегій	55
2.2		**Концепція житлової політики**		57
	2.2.1	Кількісна пропозиція та попит на житло		57
	2.2.2	Загальні житлові стратегії		59
	2.2.3	Розподіл попиту на житло		64
2.3		**Концепція загального соціального забезпечення**		74
	2.3.1	**Соціальна інфраструктура: освіта**		74
		2.3.1.1	Базові принципи	74
		2.3.1.2	Аналіз (включно зі SWOT)	74
		2.3.1.3	Під-цілі та сфери дій	77
		2.3.1.4	Стратегії відповідно до сфер дій	78
	2.3.2	**Соціальна інфраструктура: культура, туризм, спорт, дозвілля**		84
		2.3.2.1	Базові принципи	84
		2.3.2.2	Аналіз (включно зі SWOT)	85
		2.3.2.3	Під-цілі та сфери дій	86
		2.3.2.4	Стратегії відповідно до сфер дій	87
	2.3.3	**Соціальна інфраструктура: громадське здоров'я**		95
		2.3.3.1	Базові принципи	95
		2.3.3.2	Аналіз (включно зі SWOT)	96
		2.3.3.3	Стратегії відповідно до цілей	100
	2.3.4	**Забезпечення технічною інфраструктурою у відповідності до нових житлових територій**		101
2.4		**Концепція сталої мобільності**		104
	2.4.1	Аналіз (включно зі SWOT)		104
	2.4.2	Стратегії відповідно до сфер дій		111
2.5		**Соціально-економічний розвиток**		127
	2.5.1	Демографічний розвиток та прогноз		127
	2.5.2	**Соціальний розвиток**		133
		2.5.2.1	Базові принципи	133
		2.5.2.2	Аналіз (включно зі SWOT)	134
		2.5.2.3	Цілі та стратегії	144
	2.5.3	**Економічний розвиток та працевлаштування**		155
		2.5.3.1	Базові принципи	155
		2.5.3.2	Аналіз (включно зі SWOT)	156
		2.5.3.3	Цілі, під-цілі та стратегії для їх досягнення	159
2.6		**Стала стратегія навколишнього середовища**		169
	2.6.1	Базові принципи		169
	2.6.2	Аналіз (включно зі SWOT)		170
	2.6.3	Стратегії відповідно до сфер дій		177
2.7		**Розвиток історико-культурної спадщини**		180
	2.7.1	Базові принципи		180

	2.7.2	Аналіз (включно зі SWOT)	181
	2.7.3	Під-цілі, сфери дій та Стратегії	182
		Частина III. Впровадження	195
3.1		**Фінансування**	196
3.2		**Моніторинг**	197
		Частина IV. Кваліфікаційні тренінги	199
4.1		**Підсумки проведених тренінгів**	200
		Частина V. Альбом мап	202
5.1		**Мапи поточного стану**	203
5.2		**Мапи Концепції**	203
		Додатки	215

ПЕРЕДМОВА

Проєкт «Інтегрований розвиток міст в Україні» сприяв розробці концепцій інтегрованого міського розвитку (КІМР) п'ятьом українським містам та Подільському району Києва. Ініціатива відбувається в рамках співпраці з Німеччиною та підтримує Україну в реалізації головної мети реформи уряду. Це – децентралізація, запровадження місцевого самоврядування та надання можливості містам належним чином здійснювати свій мандат на самоврядування.

На відміну від важливості політики регіонального розвитку, над якою роками інтенсивно працювало Міністерство розвитку громад та територій України, національна політика міського розвитку в Україні досі знаходиться на початковій стадії. Зараз це контролюється виключно формальною національною регульованою системою планування, яка вимагає, щоб кожне місто розвивалося за генеральним планом, затвердженим Міністерством розвитку громад та територій України. Сучасні інструменти планування, які охоплюють стратегії структурного, транспортного, економічного, екологічного чи соціального розвитку міст, а також національні програми розвитку міста, ще не були запроваджені.

Перед сучасним та сталим міським розвитком стоять складні виклики та завдання такі як:

- глобалізація ринків та інтернаціоналізація економіки,
- економічні структурні зміни та трансформації,
- зниження народжуваності та старіння суспільства,
- імміграція та інтернаціоналізація,
- змінені соціальні структури («сингуляризація»),
- соціальна поляризація,
- втрата функцій міських просторів,
- обтяження міських структур з браком дизайну в публічному просторі,
- змінена структура попиту та пропозиції в роздрібній торгівлі та інших інфраструктурах,
- попит на основні потреби,
- зміни клімату («захист клімату та його адаптація»),
- енергоощадне перепланування міста,
- консолідація бюджетних витрат.

Ці загальносвітові тренди супроводжуються збільшенням критичних настроїв у громадянському суспільстві. Громадяни прагнуть більше брати участь у місцевих політичних рішеннях. В місцях партійної політичної участі та виборів інформаційне суспільство все більше висловлює свою думку щодо нових засобів масової інформації та комунікаційних структур. У такий спосіб різні інтереси швидше пов'язуються та формулюються. З цієї причини надзвичайно важливо, щоб органи місцевого самоврядування серйозно сприймали конфлікти інтересів, робили процеси прийняття рішень прозорими та обґрунтовували рішення зрозумілим чином.

Досі актуальним залишається завдання адаптувати міста та громади з їхніми околицями до всіх теперішніх викликів. Зокрема, місця з очевидним дефіцитом вимагають комплексних заходів. Окрім цього, також у кварталах із історичною спадщиною важливо підтримувати характерний вигляд міста чи міський пейзаж. Концепція пропонує відпрацьований та гарно зарекомендований інструмент завдяки своєму інтегрованому підходу для розв'язання цих проблем за допомогою дій, скоординованих між державними та приватними суб'єктами[1].

Ця концепція документує результати, отримані за консультаціями з відповідними спеціалізованими управліннями, мешканцями, власниками, представниками місцевих ініціатив та іншими зацікавленими сторонами. Вона служить основою для майбутніх рішень щодо планування.

[1] відповідно до *„Концепції інтегрованого містобудування у сприянні міського розвитку"* Методичні рекомендації для муніципалітетів. Видавець: Федеральне міністерство охорони навколишнього природного середовища, охорони природи, будівництва та ядерної безпеки (BMUB) 2015

0.1 ЩО ТАКЕ КОНЦЕПЦІЯ ІНТЕГРОВАНОГО МІСЬКОГО РОЗВИТКУ?

Термін «інтегрований міський розвиток» означає необхідність проєктувати планувальні процеси не секторально, а цілісно. У міському розвитку це означає перегляд та врахування структури розселення, рух транспорту, довколишні та соціальні проблеми в контексті. Метою є забезпечення сталого розвитку міських районів у міру зміни загальних умов та вимог міста.

Інтегроване міське планування вже є доброю практикою у багатьох європейських містах. Перш за все, концепції інтегрованого міського розвитку (далі – КІМР) виявилися придатним засобом імплементації інтегрованих цілей та заходів завдяки їхній високій територіальній відповідності.

КІМР створює конкретні, довгостроково ефективні та, перш за все, локально узгоджені рішення для великої кількості викликів та завдань таких як міське планування, функціональний або соціально-просторовий дефіцит та вимоги адаптації. Концепція ідентифікує ці проблемні області певного підпростору та обробляє їх орієнтованим на результат способом. При цьому вона враховує регіональні та загальні міські умови.

Концепція інтегрованого міського розвитку (КІМР):

- посилається на конкретну територію та координує місцеве просторове планування із вищими просторовими рівнями (місто, район),
- обґрунтовує вимоги до адаптації та описує цілі та сфери дії,
- дотримується цілісного комплексного підходу до планування з урахуванням соціальних, міських, культурних, економічних та екологічних сфер діяльності,
- розробляє заходи, орієнтовані на рішення,
- встановлює часові та змістовні пріоритети,
- є міждисциплінарним спільним завданням зовнішніх і внутрішніх суб'єктів,
- розробляється за участю громадськості,
- сприяє об'єднанню державних та приватних фондів, скеровує їх на конкретні та взаємоузгоджені заходи, стимулює розвиток міста та ініціює мережі суб'єктів,
- призначена для постійного перегляду та оновлення,
- виступає як довгостроковий орієнтир,
- адаптується до нових викликів,
- є актуальною та корисною, доки проблеми та цілі розвитку зберігаються[2].

---

[2] відповідно до *„Концепції інтегрованого містобудування у сприянні міського розвитку“* Методичні рекомендації для муніципалітетів. Видавець: Федеральне міністерство охорони навколишнього природного середовища, охорони природи, будівництва та ядерної безпеки (BMUB) 2015

0.2 ВІЗІЯ ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ - 2030

Подільський район - толерантний та соціально змішаний міський район з хорошою якістю життя, серйозним почуттям збереження та захисту культурної спадщини, сталості навколишнього середовища.

Район має сильну економіку завдяки збалансованій структурі змішаного використання галузей індустрії, які створені давно, та нової креативної стартап арени. Як творчий центр мистецтва та культури, а також як точка тяжіння для туризму, який пропонує мережі та простір для розвитку, він надихає творчих людей з усієї України.

Завдяки успішному поєднанню культурної спадщини, усвідомленої архітектури, добре спланованих громадських просторів та інноваційних практик у сфері містопланування, він зберігає баланс між традиціями та сучасністю. Різні мікрорайони пропонують різноманітні та доступні апартаменти. Люди в усіх соціальних ситуаціях живуть поруч, мають однакові громадянські права, отримують необхідну підтримку і можуть задовольнити свої основні потреби.

Усі частини району є легкодоступними і не існує перешкод в мобільності для людей з обмеженими можливостями, велосипедистів та пішоходів. Завдяки інтелектуальній транспортній мережі, люди можуть дістатися до потрібних місць призначень безпечно і швидко.

Район є зразком для наслідування в належній системі управління через тісну та багатогранну співпрацю між громадянським суспільством, політиками, адміністрацією, галузями економіки та культури.

ЧАСТИНА I
ВСТУП

1.1 ПОДІЛЬСЬКИЙ РАЙОН У КОНТЕКСТІ МІСТА КИЄВА

Подільський район це один з десяти адміністративних районів Києва. Він простягається від самісінького центру аж до околиць Києва і межує з Оболонським районом на півночі, Святошинським та Шевченківським районом на півдні та Дніпровським районом на сході. У напрямку до центру він частково межує з Печерським районом. Район розташований на правому березі річки Дніпро між берегом річки та ланцюгом пагорбів.

Поділ – це різноманітний район, який складається з мікрорайонів з різною історією, будівлями та їхнім призначенням.

На Подолі є «спальний район» **Виноградар**, де переважають житлові та великі модерністські архітектурні об'єкти. Він межує з величезними лісами та має не досить добре розвинений зв'язок з іншими частинами району. Схожі ознаки можна побачити більше у частинах Оболоні, ніж на Старому Подолі.

Існує тиск нещодавно запланованих масштабних житлових забудов та низка фрагментарних проектів забудови, які можуть призвести до перевантаження наявної інфраструктури, загрожують нинішнім природним особливостям та відновленню ідентичності природного ландшафту району. Це також може серйозно вплинути на стратегію прогресу КІМР, яка спрямована на концентрацію розвитку, створення збалансованих та чітко визначених мікрорайонів. Це зростання спричинить брак робочих місць і належної соціальної інфраструктури у мікрорайоні Виноградар, а також зробить ці нові житлові райони залежними від центру міста, що суперечить цілі щодо зняття тиску на центральну частину міста.

Для того, щоб змінити цю тенденцію, потрібно запропонувати стратегію на загальноміському рівні, яка б встановлювала правила та положення щодо нових забудов як зон змішаного використання для забезпечення повного спектру робочих місць, освітніх та соціальних закладів, які розміщуються на відстані, яка більша за середню до центру Києва.

У центрі Подільського району знаходиться мікрорайон **Куренівка**, який просторово поєднується з сусідніми районами, котрі мають схожу морфологічну будову і виокремлюються межами району. Для подальшого загального розвитку міста ці мікрорайони слід розглядати в одному контексті.

Житлова забудова здебільшого з'єднана з Шевченківським районом, позаяк індустріальна зона вливається в Оболонський район до точки «зіткнення» з відділеною колією міської електрички. Ця колишня індустріальна зона змінює своє використання та зовнішній вигляд: від виробництва до послуг, з великими порожніми та покинутими просторами та будівельними спорудами між ними.

Цій значній зоні, між залізничними коліями та ланцюгом подільських пагорбів, безперечно потрібні нові стратегії розвитку, які будуть використовувати перевагу близькості до центру та берега річки зі старою гаванню, що мають потенціал привабливого середовища. Крім того, тут знаходяться історичні індустріальні будівлі, які мають бути захищені та інтегровані в новий контекст. Також слід уникати монофункціонального

використання для підвищення привабливості та пропозиції нових житлових умов.

Найвідоміша частина району - **Старий Поділ**, який має величезне історичне значення. Це один із трьох центрів стародавнього Києва, який має найбільшу щільність об'єктів культурної спадщини на території Києва. Починаючи від річки Дніпро з його островами та закінчуючи пагорбами Крайки, він має особливу привабливість як для інвесторів та забудовників, так і для туристів та молоді, яка концентрується навколо Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Старий Поділ також служить районним центром, який простягається навколо Поштової та Контрактової площі, вздовж вулиці Сагайдачного та Верхнього / Нижнього Валу із традиційним ринком та багатьма магазинами, ресторанами на перших поверхах.

Близькість до природної краси та зелені надає особливої якості Старому Подолу. Однак якість тротуарів, прибережних шляхів та утримання парків і скверів є поганим, а Крайка неохайною та незахищеною. Тим не менш, Старий Поділ є визначною пам'яткою не тільки для іноземців-туристів, але і для киян з інших районів.

Старий Поділ є частиною та центром ширшого міста, а це може спричинити проблеми в майбутньому.

• Поділ продовжить залучати великі іноземні та приватні інвестиції. А це може сприяти перетворенню району на опортуністичну забудову. Така ситуація склалася з великою кількістю немасштабних забудов. Для збереження ідентичності Подолу важливо запропонувати стратегію, яка готуватиме правильний контекст для таких інвестицій, щоб зменшити негативні зовнішні впливи, трафік на маршрутах та їх несприятливий вплив на ключові екологічні ресурси Подолу (Крайка, Дніпро та острови). Ця загальна стратегія, в якій Генеральний план є основним компонентом, повинна забезпечувати чіткий контекст для майбутніх інвестиційних проектів.

• Занедбаність історичної спадщини продовжуватиметься і надалі, якщо не буде впроваджено комплексної стратегії, в якій визначалися б чіткі правила, нові пропозиції щодо використання та методологію фінансової підтримки. Значні будівлі, такі як Гостинний Двір, є домінантними над ширшою територією, і якщо вони будуть втрачені, це вплине на атмосферу в історичному центрі Києва. Кияни цінують свою історичну спадщину, і їм загрожує втрата своєї ідентичності, якщо ці історичні приклади зникнуть.

• Моторизований рух збільшуватиметься, розділить квартали і погіршить якість життя через новозбудований міст та потоки, які ведуть рух з лівого берега прямо в старе місто без додаткових можливостей відтоку трафіку (наприклад, запланований тунель, який позначений у проекті Генерального плану, але не має шансів добудуватись). Додатковий моторизований транспорт проїжджає через старі квартали, щоб дістатись саме в переповнені центри, які сьогодні і так викликають затори та хаос. Такі трансрегіональні транспортні сполучення

можуть працювати лише в тому випадку, якщо вони плануються вздовж усього маршруту.

Концепція інтегрованого міського розвитку Подільського району повинна враховувати всі ці особливості та визначати стратегії для майбутнього.

1.2 ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ

1.2.1 ЗАКОНОДАВЧІ РЕГУЛЯЦІЇ В МІСТОПЛАНУВАННІ - ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ ЗМІН

Нормативно-правова основа розвитку територій в місті видається недосконалою з точки зору збереження балансу між інтересами громади, влади і бізнесу, її доступності та зрозумілості.

Містобудівна документація в місті Києві має певні проблеми. Наприклад, чинний Генеральний план розвитку (початок 2000-х) років не є актуальним. Генеральний план розвитку розробляється вже майже 15 років, однак і досі не є затвердженим. Це спричиняє складнощі на всіх етапах містобудівного процесу: при землевідведенні, наданні вихідних даних на проектування, проектуванні та будівництві.

Детальні плани територій, які відображають запит девелоперів і розробляються їхнім коштом, часто суперечать рішенням Генерального плану розвитку міста Києва в частині зміни функціонального призначення територій – промислові зони перетворюються в житлові. Детальні плани територій сьогодні стають основою для містобудівної діяльності в місті.

Плани зонування центральної частини міста, які визначають основні параметри умов і обмежень при забудові, були представлені для громадськості в 2016 році (в тому числі і на території Подільського району), але й досі залишаються проектними, адже базуються на рішеннях проекту Генерального плану розвитку міста, отже, затвердити їх можна виключно після прийняття нового Генерального плану.

Все це призводить до протестних настроїв мешканців та конфліктних ситуацій, які спричиняють зменшення довіри в суспільстві.

Складна нормативно-правова база містить велику кількість суперечностей, часто змінюється і відрізняється високим рівнем ліберальності по відношенню до розвитку підприємництва, не враховуючи право громади впливати на рішення.

Стратегічні документи – Стратегія розвитку міста, міські галузеві концепції не враховуються ані в містобудівній документації, ані в Програмі економічно-соціального розвитку.

Також необхідно відзначити складність розуміння містобудівної документації для пересічного мешканця. Генеральні плани, плани зонування та детальні плани територій занадто деталізовані, мають невдалу кольорову легенду і велику кількість незрозумілої термінології. Та й громадські слухання зазвичай проводяться формально, коли мешканці часто просто не знають про такі події. Рішення Генерального плану розвитку міста щодо висотного житлового будівництва та розподіл фінансування у районі стали несподіванкою для киян. Мешканців району лякають можливі наслідки таких міських політик.

Однак вивчення матеріалів Генерального плану, зонінгу, детальних планів територій, інформації щодо розподілу фінансування у їх поточному вигляді на цей момент є непосильною задачею для пересічної людини.

Пропозиції:

1. Необхідно провести перегляд Державних будівельних норм про склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні з метою зменшення деталізації містобудівної документації, введення поняття «щільність забудови» на заміну «щільність населення», розробка ясної та зрозумілої легенди для креслень, яка змогла би пересічному громадянину легко зрозуміти що саме пропонується змінити на території.

2. Детальні плани територій мають конкретизувати чинний генеральний план розвитку міста, принципово не змінюючи функцію. Для цього необхідно внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».

3. Містобудівною документацією необхідно передбачати багатофункціональні утворення, надаючи перевагу змішаним функціям на противагу одній функції на території міста.

4. При формуванні Програми економічно-соціального розвитку міста необхідно виходити із положень містобудівної документації, яка, в свою чергу, має базуватися на стратегічних документах в місті. Необхідно забезпечити послідовність і сталість прийняття рішень.

5. Необхідно оновити чинний Генеральний план розвитку міста з метою його актуалізації або прийняти проект нового Генерального плану розвитку міста після його професійного аудиту та якісного громадського обговорення.

6. План зонування є вкрай важливим документом для планування міста в реаліях сьогоднішнього містобудівного законодавства. Адже саме цей документ встановлює висотність та щільність забудови на території району. Після оновлення Генерального плану розвитку міста або прийняття проекту Генерального плану вкрай необхідно прийняти план зонування, якісно обговоривши його із громадою.

7. Для налагодження якісного залучення громадськості пропонується кожні п'ять років інформувати мешканців про основні положення Генерального плану розвитку міста (містобудівна політика) із всіма змінами, що відбулися за 5 років.

8. Всю інформацію щодо планування та фінансування у районі необхідно зробити зрозумілою для пересічного подолянина і таким чином включити запобіжні механізми у суспільстві. Для цього ефективним видається створення низки медійних продуктів, які б розповідали у короткій і зрозумілій формі про основні містопланувальні політики. Аудит і представлення містобудівної документації має виконуватись незалежною командою аналітиків, копірайтерів, графічних дизайнерів тощо. Результатом їхньої роботи має стати:

- Веб-сторінка для стаціонарних і мобільних користувачів;
- Youtube-канал з відео-контентом;
- Сторінки у соціальних мережах;
- Брошури маленького та середнього формату;
- Стаціонарна виставка у Департаменті містобудування та архітектури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної

адміністрації) та районної державної в місті Києві адміністрації, районних адміністраціях, офісах районів тощо;

- Відео-контент для телевізійних каналів;
- Контент для друкованих видань та інтернет-видань.

1.2.2 АДМІНІСТРАТИВНА СТРУКТУРА - ПОТОЧНИЙ СТАН ТА ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ ЗМІН

1.2.2.1 РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ АДМІНІСТРАЦІЇ РАЙОНУ

Сучасна система адміністрування районом є недосконалою.

Це притаманно не тільки Подільському адміністративному району, а й іншим районам міста Києва і пов'язано із жорсткою централізацією влади на рівні Президента України та виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), починаючи з 2010 року при скасуванні районних в місті Києві рад.

Надання Законом України «Про столицю України — місто-герой Київ» Київській міській державній адміністрації функції виконавчого органу та державної виконавчої влади водночас створює колізію інтересів територіальної громади міста Києва та державної влади. Управління районом у випадку неутворення районної ради здійснюється органом державної влади — районної в місті Києві державної адміністрації, керівник якої, як і голова Київської міської державної адміністрації призначається Президентом України. Районні в місті Києві ради не утворені. Київська міська рада у 2019 році вже двічі не проголосувала за звернення до Центральної виборчої комісії щодо призначення дати виборів до районних рад у місті Києві.

Проблеми, які виникають в існуючій системі адміністрування районом:

1. Відсутній орган місцевого самоврядування на рівні району, тому місцеві мешканці не можуть брати участь в управлінні району повноцінно.
2. Централізація влади на міському рівні не приділяє достатньо уваги проблемам району.
3. Затвердження планів зонування, територій, бюджетування програми соціально-економічного розвитку приймаються на рівні міста, а мешканці не можуть впливати на розвиток району.
4. Подвійне підпорядкування районної державної адміністрації Київській міській державній адміністрації та водночас Президенту України ускладнює прийняття рішення.
5. Окремі функції районної в місті Києві державної адміністрації дублюють функції Київської міської державної адміністрації.
6. Окремі комунальні підприємства мають подвійне підпорядкування.
7. Рівень залученості мешканців залишається низьким.

Пропозиції:

Місцеве самоврядування необхідно повернути на рівень району, що відповідає принципам Європейської хартії місцевого самоврядування, ратифікованою Україною 15 липня 1997 року, а також однієї із ключових реформ Уряду — реформи децентралізації країни.

Система управління районами в місті Києві видається ефективною при наступних умовах:

1. Зменшення територій адміністративних районів у місті Києві і збільшення їхньої кількості з огляду на історично складені особливості розвитку території, містобудівні утворення, природні межі, кількість мешканців та наявності територій для розвитку. До прикладу, на території Подільського адміністративного району доцільно утворення трьох районів — Поділ, Куренівка та Виноградар з огляду на їхні типологічні відмінності, структуру житлового фонду, особливості міської тканини, кількість мешканців, наявність територій для розвитку.

Це дозволить невеликим громадам трьох нових утворених районів брати більш активну участь в управлінні районом.

2. Чіткий розподіл міської, районної та державної влади на території району.

3. Децентралізація на рівні міста Києва. Утворення районних у місті Києві рад, надання їм повноважень щодо територіального розвитку та розпоряджання бюджетом відповідного району.

4. Виведення виконавчої влади району з-під вертикалі Президента України.

5. Розвиток органів самоорганізації населення з рівня будинкових комітетів / вуличних комітетів / квартальних комітетів до районних у місті Києві рад.

6. Чітке підпорядкування комунальних підприємств міській або районній владі. Уникнення подвійного підпорядкування.

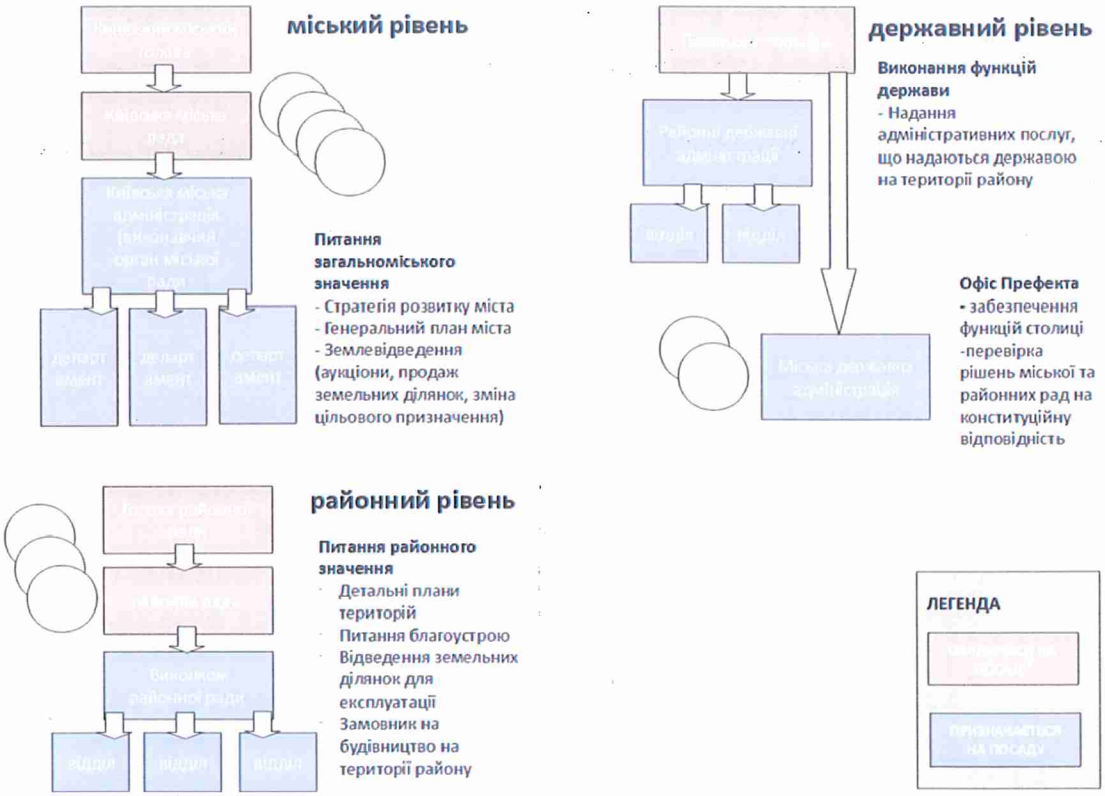

Для цього є декілька шляхів, пов'язаних із змінами до законодавчих актів або прийняття декількох рішень Київською міською радою:

1. Зміни до Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ», а саме скасування правок, прийнятих у 2010 році Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» щодо порядку утворення районних рад», прийнятим 7 вересня 2010 року за № 2500-VI (обмовка про «у разі утворення районних рад» та одноосібне призначення голови районної в місті Києві державної адміністрації Президентом України).

2. Прийняття рішення Київською міською радою щодо звернення до Центральної виборчої комісії щодо призначення дати виборів до районних у місті Києві рад.

3. Перегляд повноважень районних в місті Києві рад з метою розширення повноважень в сфері територіального розвитку — внесення змін до рішення Київської міської ради від 23 липня 2015 року № 787/1651 «Про управління районами в місті Києві».

4. Перегляд кількості районів у місті Києві у бік збільшення їх кількості та зменшення розмірів територій — внесення змін до рішення Київської міської ради від 23 липня 2015 року № 787/1651 «Про управління районами у місті Києві».

1.2.2.2 СИСТЕМА ЗАЛУЧЕННЯ

Залучення громадськості до прийняття рішень у місті не є досконалим. За українським законодавством громадським слуханням підлягають лише проекти містобудівної документації (генеральні плани розвитку міст, плани зонування та детальні плани територій). Однак і ці документи обговорюються із занадто формальними процедурами, що не забезпечують реальної участі громади (оголошення на сайті органу містобудування та архітектури, виставка в районній або міській адміністрації, журнал зауважень та пропозицій та листування). Живих зустрічей та обговорень не передбачено (Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» та Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року № 555 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні»).

З іншого боку в місті Києві діють інші способи залучення громадськості до прийняття рішень: місцеві ініціативи, електронні петиції, громадський бюджет (бюджет участі), громадські ради при органах влади, архітектурні конкурси.

Місцеві референдуми не проводяться з огляду на відсутність відповідного закону України. Загальні збори проводяться окремими громадськими об'єднаннями. Загальні міські збори проводилися один раз, в 2014 році, під час ескалації конфлікту на Майдані Незалежності.

Пропозиції:

1. Участь містян у процесі створення містобудівної документації (за результатами проектного семінару «Право на місто»):

- Громадяни, на яких потенційно впливає планувальна документація, мають право брати участь у процесі прийняття рішень.

- Міська (або районна) влада є відповідальною за організацію і реалізацію процесу участі громадян. Результати загальних напрацювань мають бути враховані у процесі створення та ухвалення містобудівної документації. Інвестор бере участь у процесі на загальних підставах, навіть якщо він фінансує та організовує розроблення містобудівної документації.
- Для організації процесу участі громади потрібен незалежний професійний модератор.
- Кожен містянин має право на вчасне отримання чіткої та зрозумілої інформації щодо відповідних проектів та планів у місті.
- Рішення органів влади, інформація про діяльність органів влади та будь-які зміни міського простору має оприлюднюватись і роз'яснюватися у доступній формі. Прозорість прийняття рішень у містобудуванні є запорукою боротьби з корупцією.
- Громада має право надавати свої коментарі, пропозиції та зауваження на всіх стадіях планування.
- Зауваження та пропозиції громадян мають бути враховані, прийняті або відхилені з обов'язковою обґрунтованою відповіддю. Зауваження, що не були враховані, мають бути прокоментовані, а відхилення — пояснені у письмовій формі.
- Містобудівна документація, що стосується певного району, території, ділянки, має бути представлена у районі, на території, на ділянці, до якої стосується. Районні органи влади мають бути відповідальні за організацію, проведення та врахування процесу залучення / участі громади.
- З метою допомоги містянам у отриманні інформації та розумінні процесу створення містобудівної документації центральні та місцеві органи влади мають налагодити та удосконалити міждисциплінарну співпрацю, взаємодію та обмін інформацією між собою.
- Система створення містобудівної документації має бути змінена відповідно до міжнародних стандартів та практик найрозвиненіших країн світу.
- Містобудівна документація має бути відображена у зрозумілій формі, оцифрована та доступна на онлайн-ресурсах.
- Мають бути розроблені та представлені альтернативні варіанти планувального вирішення.
- З метою найширшого розповсюдження інформації мають бути обрані найдієвіші канали інформування.
- Кожен орган влади повинен мати інтернет-ресурс для розміщення інформації про наміри, проект, графіки та проведення робіт.
- У районах мають бути відкриті інформаційні центри — офіси розвитку районів для обміну інформацією про міські, регіональні та локальні проекти.
- Різні дії зі створення містобудівної документації потребують різних форм залучення та участі громади.
- Розроблення нової процедури участі / залучення громади має стати результатом широких громадських дискусій.

2. Участь у громадських ініціативах, локальних проектах та інших неформальних діях з модифікування міського простору та міського життя.

Загальні принципи:

- Якнайширше та якнайраніше залучення громади до напрацювання завдання на проектування, творення ідей та обговорення проектів.
- Міський простір є спільним простором мешканців. Навіть 100% фінансування з боку певної особи (осіб) змін цього простору не дає право прийняти рішення без залучення громади та без проведення відкритого публічного обговорення проектів змін цього простору.
- Втручання в міський простір має бути максимально неконфліктним по відношенню до середовища та його елементів.

Принципи залучення громади до прийняття рішень:

- Громадські проекти створюються волонтерами, які допомагають міській владі у її завданні створити краще життя в українських містах. Відтак вони повинні бути підтримані міською владою, а не знехтувані та відхилені.
- Громадські проекти повинні мати такий самий статус, відношення та права, як й проєкти від інвесторів.
- Для низових ініціатив процес не менш важливий за результат, оскільки формує нову практику поведінки, комунікації та співпраці. Включення низових ініціатив до чіткого процесу комунікації та прийняття рішень — це запорука зростання інституційної довіри та відповідальності у суспільстві.
- Гідним має бути не тільки результат, але і процес. Жодної задокументованої домовленості та норми законодавства не має бути порушено у процесі прийняття рішень.

Необхідні складові процесу:

- Механізми підтримки громадських ініціатив адміністраціями міст для того, аби ініціативні групи та активісти могли отримати всю потрібну інформацію та допомогу щодо погоджень, яких потребують.
- Інститут незалежних модераторів для налагодження процесу громадських обговорень різних типів та громадських слухань. Модератор є незалежним і не має своєї чіткої позиції щодо предмету обговорення.
- Ідеалом результатів громадських обговорень та громадських слухань є консенсусне рішення, таке яке буде сприйматись позитивно усією громадою, а не таке, яке «продавить» більшість на противагу меншості.
- Громадська ініціатива має право бути залученою до контролю реалізації проекту з важелями впливу.
- Прийняття рішення щодо підтримки впровадження проекту громадської ініціативи владою має бути максимально прозорим. Міська адміністрація має забезпечити рівні можливості для всіх громадських ініціатив.
- Рішення щодо впровадження має містити чітку інформацію про те, на балансі якої інституції перебуватимуть здобутки проекту, розраховані експлуатаційні витрати та зазначено джерело фінансування експлуатаційних витрат.

1.2.2.3 ДОСТУПНІСТЬ ТА РОЗУМІННЯ ДЛЯ КОЖНОГО

Інформація про державні та міські послуги має бути доступною та зрозумілою. Саме створення центрів надання адміністративних послуг дасть можливість надавати адміністративні послуги централізовано. Та є певні проблеми:

1. В центрах надання адміністративних послуг надаються адміністративні послуги у розумінні Закону України «Про адміністративні послуги», натомість деякі центральні органи виконавчої влади та структурні підрозділи виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) надають інші послуги, не віднесені законом до адміністративних (різного роду довідки, інформацію тощо). Інформацію про відповідні послуги, якщо громадянин не знає який саме структурний підрозділ надає, знайти складно.

2. У Подільському районі міста Києва діє один центр надання адміністративних послуг на Контрактовій площі. З огляду на велику територію району цього, вочевидь, недостатньо.

Пропозиції:

1. Провести ретельний аудит всіх послуг, що надають центральні органи виконавчої влади та структурні підрозділи виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), надати можливість громадянам отримувати їх у центрах надання адміністративних послуг.

2. Відкрити щонайменше ще два центри надання адміністративних послуг на території Подільського району — на Виноградарі та на Куренівці для збільшення доступності мешканців району отримувати послуги від міста та держави.

1.3 ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ

1.3.1 ІСНУЮЧА ПРАКТИКА ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТІ

Залучення жителів та комунікація з ними є основними завданнями відділу з питань внутрішньої політики та зв'язків з громадськістю. Ця команда наповнює офіційний сайт, соціальні мережі, співпрацює із засобами масової інформації, комунікує з жителями та забезпечує доступ до публічної інформації.

Більшість із механізмів залучення координується та здійснюється на міському рівні. Здебільшого районна адміністрація відіграє роль виконавця або посередника: донесення інформації, організація процесу взаємодії, тощо. В районі є позитивні приклади ініціювання процесу обговорення реалізації проектів та створення робочих груп на локальному рівні, однак процес прийняття рішень все ж знаходиться на міському рівні.

На міському рівні існує значна кількість механізмів залучення мешканців до прийняття рішень на всіх етапах та рівнях участі. Є обов'язкові механізми, що здебільшого спрямовані на дотримання прозорості та публічності влади, розробки містобудівної документації та розгляд звернень громадян (в більшості механізми інформування та консультацій). Інші механізми не є обов'язковими та їх застосування лежить на відповідальності конкретних посадовців (в більшості механізми діалогу).

Інформування відбувається на всіх етапах. Використовуються як формальні, так і неформальні канали. Та здебільшого поширення інформації відбувається в онлайн-форматі, а комунікаційна політика формується на рівні виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

За результатами дослідження[3] існує низька поінформованість серед мешканців як в основних сферах життя району, так і в розподілі повноважень та роботи конкретних відділів та службовців. Високий рівень незнання є і стосовно роботи громадських організацій. Таким чином, існує брак розуміння процесів прийняття рішень, його етапності та можливості залучення і впливу. Найчастіше представникам громадськості стає відомо про реалізацію проекту вже на етапі його погодження, коли вплив на рішення є досить обмеженим.

Це породжує недовіру до процесу прийняття рішення та часті конфлікти між громадськими активістами та представниками влади. Для уникнення цієї ситуації жителі мають бути залучені на ранніх стадіях прийняття рішення починаючи від розробки стратегії розвитку, планів соціально-економічного розвитку, формування бюджетних запитів та складання технічних завдань на реалізацію конкретних проектів.

У районі існує позитивний досвід реалізації механізмів консультацій та діалогу. На районному рівні на постійній основі функціонує Громадська рада, відбуваються зустрічі із представниками підприємств та бізнесу району,

---

[3] https://cedos.org.ua/uk/articles/podil-potentsial-do-hromadotvorennia-zvit-za-rezultatamy-sotsiolohichnoho-doslidzhennia Результати дослідження. Поділ: потенціал до громадотворення. Звіт за результатами соціологічного дослідження. Дослідження проведене аналітичним центром CEDOS на замовлення ГО Хмарочос. 2018 року.

створюються робочі групи щодо реалізації конкретних проектів або вирішення конфліктних ситуацій.

У Подільському районі існує позитивний досвід залучення жителів до реалізації інфраструктурних проектів на ранніх етапах, зокрема на етапі розробки технічного завдання та проектування. Однак цей процес носить точковий поодиноких характер і найчастіше є реактивним, а не системний характер. Найбільш яскравим прикладом є проект Контрактової площі.

Взаємодія з мешканцями відбувається і через депутатів міської ради. Загальноміський депутатський корпус -це єдиний представницький орган на рівні міста. Більш того, депутати ради відповідальні не лише за представництво жителів свого району, а й врахування інтересів інших мешканців Києва. Тому представництво декілька сот тисячного району кількома депутатами є недостатнім. Більш того вирішення багатьох питань має відбуватись на районному рівні із врахуванням інтересів жителів конкретної території.

Залучення громадськості в районі відбувається через Громадські ради, проведення конкурсів на отримання фінансування для неурядових організацій соціального спрямування, ОСББ та ОСН, комітети з благоустрою. Майже в кожному мікрорайоні Подільського району активно діють локальні спільноти, що залучаються до процесу прийняття рішень в районі. Всі спільноти мають багаточисельні активні сторінки в соціальних мережах. Це має значний вплив на рівень самоорганізації та участі мешканців району.

Мешканці району мають змогу долучатися до процесів прийняття рішень за допомогою механізмів залучення на етапі формування порядку денного. Це дає можливість залучити ширшу аудиторію, але брати участь безпосередньо в прийнятті рішень жителі району можуть на пізніших етапах. Мешканці можуть впливати на процес прийняття рішень лише за допомогою прописаних процедур. Наприклад, громадські слухання.

		Етапи процесу прийняття політичних рішень					
		Визначення порядку денного	Складання проекту	Прийняття рішення	Здійснення	Моніторинг	Повторне формулювання
Рівні участі	Інформування	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання.	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання. Зустрічі із представниками громадських організацій, що надають послуги в сфері соціальної опіки та захисту. Зустрічі із представниками ГР.	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання. Запит на доступ до публічної інформації. Зустрічі із ГР. Зустрічі із представниками бізнесу та підприємств.	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання. Запит на доступ до публічної інформації. Зустрічі із ГР. Зустрічі із представниками бізнесу та підприємств. Інформування авторів електронних петицій та проектів громадського бюджету, що впроваджується.	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання. Запит на доступ до публічної інформації. Зустрічі із ГР. Зустрічі із представниками бізнесу та підприємств.	Публікація інформації на офіційних сайтах. Поширення інформації в ЗМІ. Поширення інформації через сторінки в соціальних мережах району. Мирні зібрання.
	Консультації	Звернення громадян. Електронні петиції. Контактний центр 1551. Особистий прийом. Консультації з громадськістю. Круглі столи із залученням різних заінтересованих сторін. Зустрічі із представниками бізнесу та підприємств.	Громадські слухання. Робочі групи. Консультації з громадськістю. Органи самоорганізації населення. Громадські обговорення. Консультації з громадськістю. Громадська рада. Круглі столи із залученням різних заінтересованих сторін.	Громадські слухання.	Консультації з громадськістю. Громадська рада. Робочі групи. Зустрічі із представниками батьківських комітетів для реалізації політик в сфері освіти. Консультації з авторами електронних петицій, що впроваджуються. Консультації з авторами проектів громадського бюджету, що впроваджуються.	Звернення громадян. Контактний центр 1551. Електронні петиції. Публічні звітування. Громадська рада. Консультації з громадськістю. Робочі групи.	Консультації з громадськістю. Громадська рада. Зустрічі з представниками бізнесу та підприємств.
	Діалог	Збори мешканців за місцем проживання. Громадська рада. Консультації з громадськістю.	Громадська рада. Консультації з громадськістю. Робочі групи.		Консультації з громадськістю.	Громадська рада. Консультації з громадськістю. Робочі групи.	Консультації з громадськістю. Громадська рада.
	Партнерство	Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.	Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи. Громадський бюджет.	Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи. Громадський бюджет.	Конкурси для громадських організацій. Громадський контролю у сфері благоустрою. Органи самоорганізації населення.	Громадська експертиза. Органи самоорганізації населення. Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.	Консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи.

Таблиця: Етапи процесу прийняття політичних рішень

1.3.2 ПЕРШЕ КОЛО ОБГОВОРЕНЬ (SWOT)

Метою перших громадських обговорень був збір потреб мешканців, проблем району, його сильних сторін, викликів та ризиків з точки зору жителів та заінтересованих сторін району, напрацювання ідей для пілотного проекту. Усього відбулось три події, у кожній з частин району - Виноградар[4], Куренівка[5], Поділ[6]. Обговорення пройшли 8, 13, 15 листопада 2018 року. Локаціями для проведення публічних заходів виступили бібліотека Дружби Народів, загальноосвітня школа №118 та Будинок Контрактів. Загалом, в обговореннях першої хвилі взяла участь 101 особа.

Процес дискусії було організовано у форматі малих групах та online форми. Формат малих робочих груп передбачає, що учасники обговорень сидять за окремими столами у групах по 6-8 осіб, кожна група має свого модератора, який організовує дискусію, слідкує за часом та занотовує думки мешканців району. В кінці заходу відбувається коротка презентація кожної групи.

Під час громадських обговорень у всіх частинах району жителі обговорювали ряд питань:

- основні проблеми мікрорайону району, де проживають люди, з якими вони персонально зіштовхувались за останній рік і є найбільш нагальними для вирішення;
- за що мешканці люблять свій район, що тут подобається, що тут є важливого та хорошого саме для них;
- які зміни мають відбутись, можливо реалізуватись проекти, найближчі 5 років, що покращать. Можливо такі ініціативи вже існують, але ще не реалізовані;
- Чи є щось, чого вони бояться, що може статись у вашому районі та завадити створенню більш комфортного району для їхнього життя тут.

Загалом, мешканці Подільського району задоволені доступом до зелених зон та озер, втім наголошують на проблемі відірваності від Дніпра та нестачі зелених насаджень на вулицях.

---

[4] Виноградар - включно з Вітряними горами, частиною Нивок та іншими прилеглими районами меншого розміру.

[5] Куренівка - включає Пріорку, Мостицький масив, Замковище, Антифіївку та інші прилеглі райони меншого розміру.

[6] Поділ - від поштової Площі, до м.Тараса Шевченка та Воздвиженка.

Спільним предметом занепокоєння для людей з усіх частин району є поява новобудов, які спричиняють тиск на соціальну, транспортну інфраструктуру, призводять до скорочення зелених зон та руйнуванню історичних пам'яток. Мешканці також згадували міські продовольчі ринки як позитивний аспект з точки зору доступу до свіжих продуктів, але за відсутності належного регулювання вони призводять до антисанітарії та не охайного вигляду вуличного простору. У різних частинах району мешканці згадували про історію, архітектуру, природній ландшафт, що є важливою складовою для формування ідентичності та відчуття приналежності.

Жителі різних частин району мають певні відмінності.

Зокрема, жителі Виноградаря та Куренівки побоюються пріоритезації історичної частини Подільського району та поглиблення депресивного стану інших частин. Особливо це увиразнюється на фоні скарг щодо збільшення кількості закладів з ігровими автоматами та лотереями, пивних магазинів та кіосків, збут наркотиків. Більше аніж інші, мешканці старого Подолу занепокоєні ризиком автомобілізації та транспортного колапсу, що може бути спричинений побудовою нового мосту та інтенсифікацією трафіку через Вали. Поділ також відрізняється значною кількістю активістів та налагодженими практиками добросусідства.

Район потребує комплексних змін у декількох сферах: реорганізація недобудов, приведення до ладу ринків, об'єктів соціальної інфраструктури, історичних місць, ремонт та освітлення тротуарів, створення публічних просторів та закладів дозвілля. У сфері ландшафту актуальними є посилення захисту лісів, створення доступу до річок та збільшення кількості величного озеленення. У зв'язку з появою нових мешканців, район потребує збільшення навчальних закладів та місць для дозвілля дорослих. Крім цього, мешканці потребують системної взаємодії з районною адміністрацією та ефективної комунікації потреб через службу 1551.

1.3.3 ДРУГЕ КОЛО ОБГОВОРЕНЬ (БАЧЕННЯ - ЦІЛІ)

Мета другої хвилі громадських обговорень - формулювання бачення майбутнього району, його візії, стратегічних цілей спільно з жителями та іншими заінтересованими сторонами. Обговорення відбулись у трьох мікрорайонах (Виноградар, Куренівка, Поділ) у період з 20, 26 січня і 2 лютого 2019 року.

Місцями проведення були загальноосвітні школи №123 та №93, ліцей №100. Сумарно у трьох подіях взяли участь 92 людини.

Процес було організованого у форматі «відкритого простору». Він передбачає, що учасники процесу самостійно пропонують теми для обговорення та мають можливість самостійно вибрати та приєднатись до тем, які хочуть обговорити. На початку обговорення жителі сідають колом. Далі їм пропонується сформулювати в одному реченні конкретну ідею, бачення або проблему про вирішення якої він/вона хотіли б поговорити з іншими мешканцями протягом обговорення. З усіх запропонованих тем формується розклад обговорень, по 5 одночасно. Протягом наступних 2 годин жителі обговорюють запропоновані теми в малих групах. Помічники модератора допомагають занотовувати проговорене в колах та за потреби допомогти модерувати бесіду.

Під час трьох подій було обговорено 37 бачень розвитку району. Так, деякі з них виявились спільними у різних частинах району: район культурної та історичної спадщини, комфортний та безпечний для життя, район зі зручною транспортною інфраструктурою, зелений та екологічний, район з комфортними громадськими просторами, сильною громадою та самоврядуванням. Крім цього, було озвучено та обговорено бачення Подільського району як культурно-освітньої мекки, “ревіталізованої промислової зони”, “бізнесу та інновацій і заможної громади”.

1.3.4 ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЕКСПЕРТНОГО АНАЛІЗУ

15 та 19 лютого 2019 року відбулись презентації від залучених експертів, що працюють над Концепцією інтегрованого міського розвитку Подільського району. Презентації пройшли в публічній бібліотеці для дітей ім. Валі Котика та культурному кластері IZONE. Під час події експерти продемонстрували результати перших

напрацювано, зокрема SWOT аналіз Подільського району. Після презентацій усі охочі могли поставити питання та прокоментувати.

1.3.5 ТРЕТЄ КОЛО ОБГОВОРЕНЬ (ПРОЕКТ КОНЦЕПЦІЇ)

Упродовж вересня 2019 року відбулась третя хвиля громадських обговорень Концепції інтегрованого розвитку Подільського району. Метою заходу був збір коментарів громадськості щодо просторових та змістових напрямів розвитку Подільського району до 2030 року, що в подальшому будуть враховані в Концепції. Заходи пройшли 5, 13 та 17 вересня в загальноосвітніх школах № 242 та № 118 і Дитячому будинку творчості. Крім цього, до 26 вересня тривало онлайн коментування. Загалом, до третьої хвилі обговорень долучились 110 осіб.

Усі події були ідентичними за змістом та форматом, тому учасники могли обрати найбільш зручний для себе день та місце. Кожне обговорення починалось з презентації напрацювань до Концепції, після чого мешканці мали можливість поставити питання учасникам команди, що безпосередньо розробляє Концепцію. Подальша робота проходила в форматі «світового кафе», який передбачає обговорення в групах за окремими сферами розвитку Подільського району. Усі охочі могли долучитись до робочих груп за тією тематикою, яку вважають найбільш цікавою та актуальною для себе як мешканці цього району.

Так, за столом, де обговорювались **міське планування та ландшафт** мешканці наголосили на необхідності ревіталізації закинутих будівель та потребі у невеликих необлаштованих територіях для самостійного облаштування. Крім цього, звучали пропозиції про недопущення змін до роботи ДП Агрокомбінату «Пуща-Водиця» та забудови набережної р. Дніпро, яка унеможливлює доступ до ріки. Під час обговорення концепції за напрямом **економіка** думки щодо промисловості розділились: деякі учасники пропонували залишити її та зробити привабливою, інші - прибрати з району взагалі. Так само, різні позиції звучали

щодо бізнесу в перших поверхах житлових будинків: перемістити в офісні чи підтримати створення активних перших поверхів.

Основні коментарі за темою **мобільності** стосувались відведення транзитного руху з історичної частини Подільського району. Мешканці Подолу занепокоєні потенційними наслідками побудови Подільського мосту. Прозвучали пропозиції по відновленню трамваю на Набережній та відновлення активного річкового порту та транспорту з інтегрованими економікою та екологією.

Під час обговорення концепції з **історико-культурної спадщини** мешканці підняли питання шкоди туристичної функції та запропонували створити жорсткий регламент використання туристичних територій. На додачу зазначили, що декоративність заходів, імітація історичних елементів не сприяє розвитку району. Окрім покращення благоустрій навколо історико-архітектурних об'єктів та запровадження дизайн код для реклами прозвучали пропозиції збереження керамічних скульптур на Виноградарі та врахування об'єктів постмодернізму в концепції розвитку. В той же час, за столом **культура, спорт, туризм** учасники обговорювали необхідність відновлення стадіонів, що не функціонують, ревіталізації та зміни стандартів дитячих майданчиків, створення інтерактивних музеїв, експериментаріумів та збільшення кількості спортивних зон відповідно до потреб населення.

У блоці **соціальної інфраструктури** учасники обговорення підтримали створення притулку для безхатьків, організацію громадського центру та впровадження принципів гендерно-чутливого планування. Крім цього, було запропоновано запровадити «ранки татусів» в дитячих садках для зміцнення сімейних зв'язків та послуги психолога, терапевта у соціальних центрах і громадському центрі. На додачу, за столом напряму **громадське здоров'я** було наголошено не потребі створення дитячої поліклініки та жіночого кабінету на Подолі, і рекомендованого при плануванні міста брати до уваги рекомендації МОЗ щодо розміщення зелених зон. В ході обговорення концепції з **освіти** мешканці озвучили необхідність

створенні груп денного перебування для дітей, залучення до освіти людей третього віку та відкритті територій шкіл для включення її у систему міста. Прозвучали також пропозиції виділення приміщень під приватні інклюзивні навчальні заклади, залучення до реновації приватних фірм та створення можливості для районної громади інвестувати в розвиток вчителів. Ключовими тезами, що звучали за столом **технічна інфраструктура** були покращення фільтрації води, мінімізація шкідливого світлового забруднення, створення інфраструктури для сортування сміття та забезпечення шумо- й вібро-захист від залізничної дороги біля приватного сектору.

1.3.6 ПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО МІСЬКОГО РОЗВИТКУ ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ

Виставка фінальної версії Концепції пройшла 22 жовтня 2019 року в Колонній залі Київської міської ради. Під час заходу відбулась презентація Концепції розвитку району та панельні дискусії за участі представників виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та районної державної в місті Києві адміністрації, GIZ, Ляйпцигу. Після основної частини заходу гості могли перейти до неформального спілкування та обговорення документу.

1.3.7 ВОРКШОПИ ІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ

Впродовж травня-липня 2019 відбулося 6 воркшопів зі стейкхолдерами у сферах: культури дозвілля і туризму; ландшафту та довкілля; економіки та підприємництва; соціального розвитку; освіти та історичного розвитку. На кожній зустрічі були присутні представники бізнесу, громадського сектору, міської та районної адміністрації, а також дослідники та активні громадяни, які цікавляться розвитком перелічених тем. Метою залучення стейкхолдерів було уточнення інформації щодо наявних проблем та потенційних ризиків розвитку району у різних сферах, збір пропозицій та критики. Крім цього учасники могли ознайомитись із секторальними візіями та цілями. На кожній події були присутні від 7 до 15 осіб.

1.3.8 МАЙБУТНЯ КОНЦЕПЦІЯ ГРОМАДСЬКОГО ЗАЛУЧЕННЯ

1) Відновлення районних у місті Києві рад та розширення повноважень їх виконавчих органів дасть можливість розвитку самоврядування в районі та посилить вплив жителів на процес управління своїм районом.

2) Створення офісу розвитку району, що буде відповідати за розробку стратегій розвитку району та окремих території, комунікацію та взаємодію з заінтересованими сторонами в районі. Офіс розвитку району має перебувати у взаємодії з ком'юніті центрами та використовувати їх ресурсну базу для проведення своїх заходів та інформування. Офіс може бути створений на базі офісу проекту "Інтегрований розвиток міст України в Подільському районі".

3) Розробка комунікаційної стратегії та стратегії залучення мешканців району для Подільського району. Розширення каналів комунікації: друковані засоби, що розміщуються в різних інституціях району (школи, ком'юніті центри, бібліотеки, ЦНАПи тощо) та на ключових транспортних розв'язках; розробка додатку для смартфону для інформування мешканців про життя району; розповсюдження інформації через групи спільнот району в соціальних мережах.

4) Запровадження практики інформування про життя району, діяльність районної адміністрації та громадських організацій району під час всіх фестивалів та публічних подій, що відбуваються в районі.

5) Запровадження практики залучення мешканців на ранніх етапах. Досліджувати потреби мешканців та залучати їх до розробки стратегій, планів соціально економічного розвитку та бюджетних запитів, а також розробки технічних завдань на реалізацію конкретних проектів. Залучення має відбуватись на всіх етапах, починаючи від розробки порядку денного. Інформування про чіткі етапи реалізації проектів в районі та можливості залучення до них мешканців. Запровадження практики інформування про результати обговорень та яким чином були враховані пропозиції мешканців (у випадку відхилення пропозиції інформувати щодо причин).

6) Забезпечення процесу взаємодії та інформування мешканців за територіальним принципом. Місцеві питання мають вирішуватись на локальному рівні. Взаємодія має відбуватись на території спільноти та у зручний час.

7) Створення проектів та програм залучення молоді та студентів до управління районом.

8) Запровадження освітньої програми для мешканців району щодо базових "громадянських компетенцій". Освіта має відбуватись як для дітей, так і дорослих в зрозумілій інтерактивній формі.

9) Запровадження конкурсів проектів для Громадських організацій, що працюють на рівні району.

10) Запровадження освітньої програми для службовців щодо практик проведення взаємодії з мешканцями, модерації дискусії та обговорень,

вирішення конфліктів, аналізу результатів обговорень та консультацій та процесу прийняття рішень на їх основі. Запровадження практики неформальної взаємодії обміну досвідом між представниками громадянського суспільства та органів місцевої влади.

Схема громадської участі в прийнятті політичних рішень в Подільському районі. Пропозиція.

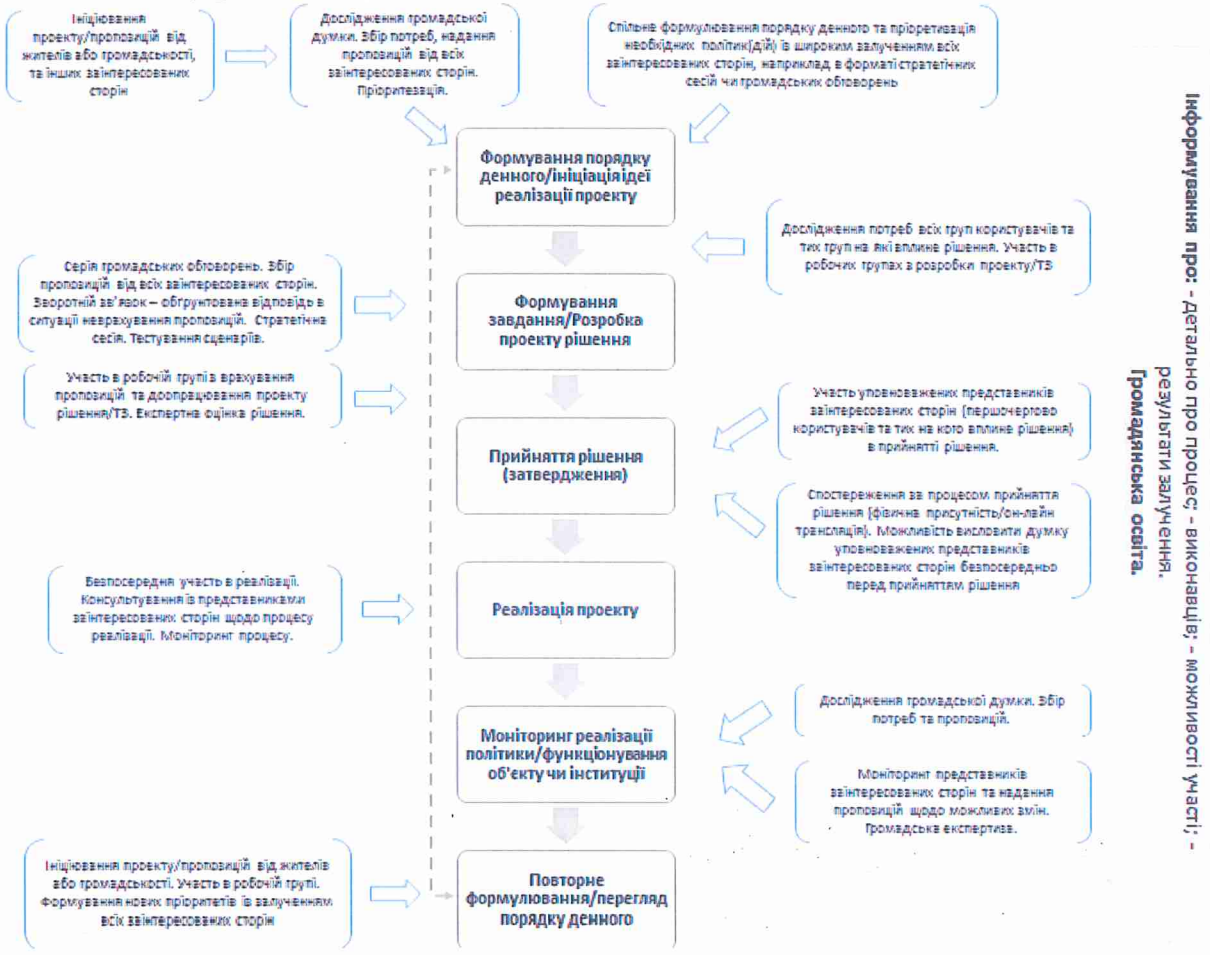

1.4 КЛЮЧОВІ ЦІЛІ

Спільно узгоджене бачення (візія) та чіткі й обов'язкові цілі створюють основу для розробки та формулювання заходів, що призводять до досягнення цілей. Вони також пропонують гарну можливість для подальшого контролю продуктивності. Узгоджена цільова система може бути досягнута на основі попереднього аналізу та в рамках загальних міських та регіональних керівних принципів.

Візія та ці сім цілей були розроблені на основі зауважень та побажань мешканців району, над якими вони працювали на кількох громадських обговореннях в різних частинах району.

Ці цілі були сформульовані аби містити принципи та прагнення до майбутнього району у стислій та зручній формі. Їх основною метою є надання чіткого керівництва для підготовки Концепції інтегрованого міського розвитку.

Щоб бути ефективними, цілі повинні бути лаконічними, всеосяжними та підтримуватися зацікавленими сторонами (стейкхолдерами) та загально мешканцями, базуватися на київських стратегіях.

Цілі були зроблені з метою підтримання розробки концептуального плану, формування рекомендацій та надання послідовного та обґрунтованого інструменту оцінки та моніторингу. Генеральний план та План зонування працюють з цілями та прийняли їх основи за керівні принципи.

1. Ціль перша – **Подільський район поєднаний своєю ідентичністю**

Ціль 1 виникає з наступних спостережень, які резонували дуже сильно в більшості зацікавлених сторін, посадових осіб, експертів і громадян:

- Подільський район має своє коріння в особливому ландшафтному середовищі - нижній частині історичного міста вздовж річки Дніпро з відповідною екосистемою;
- Центральній та захисним зонам загрожує занепад, втрата використання та активності, а також прогресуюча колонізація туризмом;
- Ідентичність району загубилася за сучасними забудовами;
- Поділ має дуже активне населення, яке стурбоване своєю історичною спадщиною і хоче брати участь у прийнятті рішень.

Подільський район повинен розвиватися як сучасний район міста, де культурна спадщина лежить в основі його нинішньої та майбутньої ідентичності. Особливо це стосується збереження та відновлення унікального

розташування хребта пагорбів, річки та її островів, берегів і водойм, а також побудованої спадщини.

2. Ціль друга – **Поділ - найсучасніший район міста**

Поділ є найстарішою частиною міста і водночас центром Києва. Це мультикультурний квартал, який стає дуже модним районом завдяки багатьом галереям, кафе, ресторанам, барам та іншим популярним локаціям.

Туристи, які приїжджають до Києва, відвідують Поділ, щоби побачити об'єкти культурної спадщини, музеї, театри, знайти хороші ресторани та клуби.

Художники та митці знаходять надихаюче оточення, доступні місця та відповідну інфраструктуру. Як і в інших європейських містах, вони можуть привнести з собою стартапи та творчі індустрії, які є першопрохідцями для подальших економічних інвестицій, таких як електронна комерція, інноваційні галузі та наукові установи. Останні також можуть отримати вигоду від близькості до Національного університету «Києво-Могилянська академія».

3. Ціль третя - **Створення компактного та європейського району**

«Компактне місто» - це коли центр міста та інші субцентри мають достатню кількість торгових центрів та концентрацій роздрібної торгівлі поза міським контекстом. Це означає створення синергії між різними районами та уникнення конкуренції в межах одного ареалу за клієнтів.

На Старому Подолі існує усталена традиція розвитку середньої та високої щільності забудови по типу традиційних європейських периметральних кварталів. Ця міська форма заохочує людей розвивати вуличне життя і приносить їм додатковий динамізм. Такому підходу суперечать високі будинки та Виноградарі та частково на Куренівці. Оновлення та реструктуризація необхідні для реалізації більших можливостей компактного міста.

Досягнення цієї мети може бути зроблено, наприклад, шляхом заохочення дружніх до людей форм міста, ретельного контролю над земельними ресурсами та фокусуванням меншомасшабного розвитку для заповнення ділянок, водночас запобігаючи неформальному розвитку в охоронюваних зонах.

4. Ціль четверта – **Створення гарного місця ДЛЯ ЖИТТЯ**

Здебільшого пізні забудови району створені як якісні житлові будинки, але не всі частини району забезпечені школами, дитячими садочками, публічними просторами тощо. Тому тут важливу роль відіграє транспорт, який допомагає отримати доступ до інших локацій.

Надмірні ціни на нерухомість у деяких частинах міста витісняють домогосподарства з меншим рівнем доходів і викликають дисбаланс у демографічній структурі району. Місто є привабливим, коли його жителі можуть жити добре і розвивати цікаву й стабільну соціальну мережу. Це означає створення житлових умов, де всі люди можуть розвиватися і процвітати, а не будувати житло тільки для заможних людей. Це також означає запровадження гнучкості при проектуванні та будівництві житла, щоб можна було легше задовольнити різні потреби в житлі. Також необхідно зосередити

увагу не тільки на нових будівельних проектах, а й на тому, що робити з існуючим житловим фондом який потребує реконструкції.

Для гарного місця проживання необхідно переглянути стандарти соціальної та технічної інфраструктури та державних послуг. Базові інфраструктурні сервіси є фундаментальними для забезпечення сталих міських громад. Для підвищення рівня життя мешканців усі види послуг (державні та приватні) повинні знаходитися на доступній відстані і в т.ч. для маломобільних груп населення (літні, люди з інвалідністю, маленькі діти та ін.).

Громадський транспорт повинен бути краще обладнаний, особливо для Виноградаря, який має доступ до громадського транспорту в радіусі 300 метрів (що відображає максимальну пішохідну доступність). Ситуація з немоторизованим трафіком і якістю громадських просторів потребує термінового поліпшення.

Необхідно також зробити акцент на забезпеченні зеленими зонами та спортивними об'єктами. В деяких мікрорайонах є велика нестача спортивних споруд та відкритих майданчиків на достатній відстані до житлових кварталів і районів.

Удосконалення вищезгаданих умов допоможе забезпечити більш процвітаюче і більш здорове місто. По суті, це амбіційна мета, що прагне збільшити і збалансувати якість життя мешканців Подільського району у всіх його мікрорайонах.

5. П'ята ціль – **Соціальна справедливість**

У Подільському районі існує економічна нерівність, соціальні послуги та послуги не є достатніми та доступними кожному, хто їх потребує. Наприклад, найвразливішою групою є пенсіонери, люди похилого віку, які становлять чверть населення району. Вони отримують невелику пенсію і мають обмежені можливості для активного суспільного життя. Поділ та Куренівка - це місця концентрації безпритульних людей, приваблених ринками та транспортними вузлами. В районі немає комунальних послуг (доступ до їжі, місць ночівлі, потреб гігієни) для цієї групи. Додатковим фактором ризику є збільшення у Києві і в Україні випадків насилля на ґрунті ненависті, зокрема, щодо ромів і ЛГБТ.

Необхідно розширити інфраструктуру надання соціальних послуг та соціальної допомоги (розширення програм допомоги та мережі установ, усунення бар'єрів), організувати програми та громадські місця для соціальної інтеграції різних соціальних груп та створити муніципальне соціальне житло для пільгової оренди.

6. Шоста ціль – **Гармонія з навколишнім середовищем**

Експертний аналіз показав, що мікроклімат в Подільському районі є незручним для життя внаслідок щільного розвитку, бетонних поверхонь та бідного озеленення, високого хімічного забруднення від виробничих майданчиків та високого хімічного й шумового забруднення уздовж головних вулиць. Має місце також постійне скорочення площ зелених ділянок внаслідок

міської розбудови. Крім того, існує незадовільний стан води через забруднення хімічними та органічними речовинами, а технічна інфраструктура характеризується зношеною каналізацією. Також зазначається, що руйнування Київських схилів може призвести до виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із зсувами чи ерозією.

«Гармонія з навколишнім середовищем» передбачає прийняття стратегій та ініціатив, які приведуть місто до більш комфортного балансу з оточуючим середовищем. Це дуже важливо для самого виживання міста як місця проживання. Це також ознака сучасності та успішного зростання.

Для створення ефективного середовища району та керування ресурсами потрібно запровадити конкретні плани управління. Необхідно запровадити ефективну практику поводження з відходами та їх переробкою, поступово контролюючи джерела забруднення та вживаючи заходи з очищення де це необхідно. Біорізноманіття та екологія повинні стати серйозними факторами, які завжди потрібно враховувати.

Для нових розробок необхідно забезпечити поступове прийняття міжнародних екологічних стандартів. Це означає перевірку екологічних повноважень проекту з точки зору впливу на землю, флору, фауну, ландшафт, культурну спадщину та побудований міський контекст. Необхідно вивчити вплив на транспортну та комунальну інфраструктури, а також перевірити потенційний вплив на місцеву економіку. Використання ресурсоефективних будівель та мінімізація використання невідновлюваних ресурсів як у будівництві, так і в експлуатації нових будівель будуть складовими цієї мети.

7. Сьома ціль – **Якісна інфраструктура (включаючи транспортні та комунальні послуги)**

Ціль «Високоякісна інфраструктура» визнає, що сучасна технічна інфраструктура необхідна для підтримки добрих умов життя та економічного розвитку. Це також означає скоординоване вирішення транспортних потреб, що включає в себе заходи з управління дорожнім рухом, системи громадського транспорту, регулювання автобусів і маршруток, забезпечення паркомісцями, поліпшення немоторизованого руху тощо. Ефективна та приємна система громадського транспорту не тільки забезпечує легкий доступ по всьому району та місту, але й сприяє формуванню мобільності, що мінімізує її вплив на навколишнє середовище.

Існуюча система громадського транспорту широко різниться в окремих мікрорайонах: у той час як Старий Поділ має доступ до метро та сучасні автобуси, мешканці Виноградаря перевищують нормативний час поїздок якщо їм потрібно відправитися в центр. Доступність пішоходів до лінії рейкового швидкісного транспорту відсутня, а якість рухомого складу є низькою.

Інфраструктура не закінчується громадським транспортом. Мережа автомобільних доріг є суперечливою та не має зручних маршрутів для подорожей. Транзитні перевезення завдають великої шкоди старому Подолу, а умови для велосипедистів і пішоходів погані. Паркування автомобілів в центрі

міста часто викликає проблеми руху транспорту, але також і, що більш важливо, пішоходам, які часто змушені ходити по проїжджій частині через паркування автомобілів на тротуарах. Паркування необхідно контролювати і переводити в дієву систему управління.

Щодо технічної інфраструктури існують низькі стандарти у сфері надання послуг водопостачання та каналізації, збору відходів та постачання електроенергії. Існує необхідність гармонізувати ці послуги, щоб забезпечити послідовний рівень обслуговування в усьому районі. На мережі постачання часто виникають надзвичайні ситуації та значні втрати під час транспортування. Більша частина мережі має ступінь зношення для понад 80%, і її буде складно ремонтувати особливо в історичній частині міста. Також буде важко підключити мережу до нових об'єктів будівництва через обладнання з низькою енергоефективністю.

У майбутньому необхідно враховувати збільшення енергопостачання (у тому числі з поновлюваних джерел), ремонт каналів і труб, модернізацію збору відходів та ін.

ЧАСТИНА II
СТРАТЕГІЇ, ЯКІ ФОРМУЮТЬ КОНЦЕПЦІЮ

2.1.КОНЦЕПЦІЯ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ

2.1.1 ПЛАНУВАЛЬНІ ПРИНЦИПИ

За результатами громадських обговорень та зустрічей зацікавлених сторін експерти узгодили базові принципи, які є основою Концепції міського планування.

1. **«Ні» транзитному трафіку через старий Поділ**

*Новий міст має **лише** з'єднати північний схід старого Подолу і не може вливатись до вулиць Нижній / Верхній Вал. Ця гілка Рибальського мосту повинна бути відкрита тільки для пішоходів і велосипедистів. Вулиця Нижній / Верхній Вал має бути спроектована і переобладнана як бульвар з зеленими середніми острівними, автобусними та велосипедними смугами і декількома пішохідними переходами на рівні землі.*

Причина: Фактична версія проекту Генерального плану 2025 показує, що запланований маршрут нового мосту перетне Поділ у двох точках і принесе багато транзитного трафіку до району. Це призведе до незручностей для жителів, сильного впливу на навколишнє середовище (шум, забруднення повітря) і зменшить якість життя у вирішальній мірі.

2. **Мережа доріг на Подолі**

Мережа доріг на Подолі має бути реорганізована (без вулиць з одностороннім рухом і тупиків, але із зоною спокійного трафіку (30 км /год)

Причина: Зараз весь місцевий автомобільний трафік поєднується в декількох пунктах, що викликає об'їзди та перевантаження в житлових районах. Це також викликає збільшення паркування на тротуарах через заборону (неможливість) паркування вздовж доріг. Через намір обмежити рух транспорту погіршилась ситуація для місцевих користувачів автомобілів і пішоходів.

Більш доречно обмежувати швидкість (не більше 30 км / год) для досягнення місця призначення без продовження маршрутів. Якщо всі вулиці відкриваються в обох напрямках, швидкість автоматично зменшується. Адже для транзитного трафіку менш привабливо дотримуватись місцевого трафіку.

3. **Набережні / береги водойм**

Привабливість набережних (річкові береги і гавань) необхідно збільшити. Потрібні кращі зв'язки, особливо для пішоходів і велосипедистів:

*a. більше наземних **пішоходних переходів** до берегів*

b. безперешкодний зв'язок по нижній прибережній доріжці (набережна, де рибалки сидять) за допомогою легких тимчасових споруд, які обходять прогалини чи перешкоди

*c. доступна **публічна доріжка** на набережній*

*d. Оскільки на старому Подолі надто мало зелених насаджень, там не може бути більше будівель в «шаховій дошці». Вільні ділянки мають залишитись під **сквери**.*

Причина: Як і в інших європейських містах, де набережні є публічними просторами, Дніпро має бути в громадському користуванні.

4. Культурна спадщина

Всі історичні будівлі, ансамблі, археологічні пам'ятки або історичні парки потребують особливого ставлення та чітких правил (що відображено на більш детальній карті), щоб бути захищеним від руйнування, неправильного використання тощо.

Причина: Історична спадщина формує характер і обличчя європейського міста. Вона дає відчуття ідентичності мешканцям і є причиною для приїзду туристів. До цих пір історичною спадщиною часто нехтували, незаконно замінювали новими будівлями, спотворювали або навмисно погіршували її стан. Особливо на Старому Подолі є приклади цих явищ. Тільки сильне захисне регулювання та ефективний контроль за його жорстким виконанням можуть змінити ситуацію.

5. Ланцюг пагорбів

Ланцюг пагорбів (Крайка) на південному сході від Подолу і в сусідньому Шевченківському районі є природною спадщиною і потребує кращого ставлення і утримування. Необхідно розробити програму для очищення, стабілізації, відновлення і повернення озеленення цієї території для збереження особливостей природних ландшафтів.

Причина: Доступність зелених зон відпочинку на старому Подолі дуже низька. Мікроклімат там не є комфортним для умов життя через розвиток щільної забудови, бетонної поверхні та бідного озеленення. Тому кожен додатковий зелений простір є дуже цінним. Разом із збереженням і підтримкою лісової рослинності, що покриває схили, необхідно підтримувати і впроваджувати інженерні рішення для запобігання ризику небезпечних проявів зсувів або ерозії.

6. Промзона

Промислова зона, яка частково покинута, повинна бути переведена в сучасну територію змішаного користування з торгівлею, послугами, IT та креативними індустріями, а менший відсоток (30%) житла в оренду. Історичні промислові будівлі повинні бути збережені, повторно використані та модернізовані.

Причина: Виробництво товарів більше не придатне у внутрішньо-міській зоні через екологічні та логістичні питання, тому необхідна конверсія цих територій. Для компактного міста пропозиція робочих місць в околицях житла важлива для того, щоб уникнути трафіку і втрати часу особистого відпочинку. Для задоволення потреб молодих та / або тимчасових працівників потрібно більше квартири для оренди, особливо для IT-сектора. Існуючі компанії повинні зберігатися та інтегруватися.

7. Відновлення та модернізація

Необхідно запровадити програми з відновлення та модернізації старих житлових будинків (сталінки, хрущовки).

Причина: Є велика кількість існуючого житлового фонду, що знаходиться в дуже поганому стані, має застарілу інфраструктури та відсутність енергоефективності. Ці будинки в основному населені малозабезпеченими і молодими сім'ями, які не можуть дозволити собі дороге нове житло. Щоб зберегти цей житловий резерв, потрібні скоординовані заходи та державне субсидування.

8. Розвиток субцентрів

Розвиток субцентру та підсилення змішаного використання (житлового та робочого) уздовж вулиці Кирилівської (Фрунзе).

Причина: Центри та торгові вулиці є вузловими точками, вони є місцями для роботи та життя, для відпочинку та культури. Демографічні зміни, що характеризуються зростанням кількості людей похилого віку, ведуть до нових вимог. Управління роздрібними проектами необхідно для збереження активного живого міста. Це означає, що пріоритети містобудування зосереджені на визначенні та зміцненні різних центрів, уникаючи моторизованого руху.

Нова соціальна інфраструктура

Визначені ділянки для нових 20 130 місць у школах і 9 140 місць у садках..

Причина: На багатьох публічних заходах люди скаржилися на недостатнє забезпечення соціальної інфраструктури. Зокрема, забезпечення державними школами та комунальними дитячими садками є недостатнім через велику кількість нових будівель, які пропонують лише квартири, але не пов'язану з ними інфраструктуру.

9. Розділення по залізничним коліям

Заплановано 5 нових транзитних переходів через насип залізничних колій.

Причина: Розділення мікрорайону, спричинене трасою залізниці, є перешкодою, особливо для пішоходів і велосипедистів. Також необхідно покращити ситуацію для автобусів, автомобілів і вантажівок, а також уникнути великих об'їзних шляхів.

10. Озера та їх оточення

Необхідно організувати очищення озер, а їхнє навколишнє середовище повинно бути модернізовано та озеленено.

Причина: Екологічна ситуація подільських озер є поганою, тому її треба якнайшвидше виправляти. Це має включати не тільки відновлення водних об'єктів, але й збільшення зручності для відпочинку та інтеграцію в місто.

11. Реорганізація і зонування великих блоків / мікрорайонів

Великі блоки / мікрорайони особливо на Виноградарі потребують нового зонування і чіткого дизайну, який слід враховувати:

- *Шляхи доступності та організоване паркування*
- *Публічне озеленення / парки*
- *Внесення відсутньої соціальної інфраструктури*
- *Можливі зони для додаткових будівель (повторне ущільнення)*

Причина: Внутрішні простори мікрорайонів зазвичай зруйновані і зайняті автостоянкою. Вони завалені сміттям, і не існує ні підтримки, ні відповідальності за їх поганий вигляд. Розумне зонування з чітким дизайном покращить це середовище і зробить його зручним для проживання і можливим до управлінням для чиновників.

12. Робота з існуючими ДПТ

Існуючі ДПТ в Подільському районі повинні бути переглянуті або перероблені відповідно до нових потреб і більш сучасного міського дизайну. Тому, щоб знайти нові та кращі рішення, мають бути проведені національні та міжнародні конкурси з містобудування. Будівельні роботи, які вже розпочалися, повинні включатися і консолідуватися.

Причина: Більшість міських проектів є застарілими, радянського стилю і відносяться до вже не дійсних ситуацій планування (наприклад, тунель). Це не слід приймати. Для прогнозованого зростання населення до 2030 року так багато будівель на зелених і садових ділянках не потрібні. Тому потрібне поетапне планування.

13. Визначення "цінного ландшафту»

*Існуючі зелені зони визначають обов'язковий зелений простір, який називається **«невід'ємним ландшафтом»**, який необхідний:*

a. для дозвілля і рекреації

b. для захисту клімату та сталості

c. для біорізноманіття

d. для збереження історичних природних особливостей

d. для чіткого розділення міста та ландшафту

Причина: У сенсі компактного міста, вже розвинуті внутрішні райони повинні бути ущільнені, а вільні ландшафтні зони не повинні забудовуватись: «внутрішній розвиток має бути пріоритетним перед зовнішнім розвитком». Внаслідок змін клімату важливо не займати все більше і більше земель, а ефективніше використовувати вже розроблені землі.

2.1.2 РОЗМЕЖУВАННЯ УРБАНІЗОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ ТА ЦІННОГО ЛАНДШАФТУ

Розмежування урбанізованої території та цінного ландшафту визначає базове розуміння територій з потенцією до подальшої забудови («червоні зони») та зон цінного ландшафту і публічних просторів («зелені зони»), будівельна активність в яких має бути заборонена. Необхідність розмежування випливає з потреби уникнення «розповзання» забудови на вільні території, цільового використання наявних і потенційних ресурсів, уникнення надмірного навантаження на транспортну інфраструктуру та інженерні комунікації. Чітке розмежування «червоних» і «зелених» зон визначає передумови, «правила», для подальшого розроблення низки цільових програм та формування компактного міста, що є наріжним питанням в концепції Подільського району.

Визначення меж значущих ландшафтів («зелених зон») сприяє відновленню рекреаційних та природних ресурсів території, а також ініціює сталий розвиток природного середовища.

Визначення меж урбанізованих територій («червоних зон») безпосередньо пов'язане з підвищенням якості міського середовища шляхом акумуляції будівельної активності та вторинним використанням вже освоєних ділянок. Вкрай важливим є концентрування уваги на питаннях технічного стану і щільності забудови, впорядкування занедбаних промислових територій, інженерної інфраструктури тощо.

У процесі визначення меж враховуються топографічні та природні умови місцевості, розташування існуючої забудови, потреби захисту наявних ресурсів та принципи раціонального землекористування.

2.1.3 ВАЖЛИВІСТЬ ВУЛИЧНОЇ МЕРЕЖІ ТА ЇЇ РОЗВИТОК

Вуличний простір покриває широку частину публічного простору щоденного використання і формує сприйняття міста. Вулиці мають формувати соціальний простір взаємодії, як ланка між скверами і парками, як базова структура публічних просторів. Публічний вуличний простір формується з численних містопланувальних шарів і будь-якому типу мешканців мусить бути місце для перебування та участі в ньому. Тож слід зважати на привабливість його дизайну, функціональність як простору для життя та доступність для кожного мешканця.

Вулиці виконують важливу функцію задоволення щоденних потреб мешканців, тому перші поверхи вздовж вулиць мають використовуватись переважно для комерційних та технічних потреб. Завдяки цьому публічний простір стане придатнішим для життя та привабливішим для пішоходів.

Аналіз подільської вуличної мережі.

Закриті території підприємств та житлових комплексів, що не мають розвиненої вуличної мережі, магістралі загальноміського значення без поперечних пішохідних зв'язків займають близько 39% території району. Це суттєво ускладнює пішохідну, велосипедну та транспортну мобільність. Фактично такий стан речей є обмеженням базової свободи людини на пересування.

30 років після проголошення Незалежності місто не проєктує і не створює нові вулиці за принципами Компактного міста. Натомість застосовуються принципи Афінської хартії. Часто забудовники самостійно вирішують цю планувальну задачу, проте жодних домовленостей щодо взяття нових вулиць на баланс містом не існує. Це призводить до появи у місті значних забудованих територій з якостями, які не притаманні міським спорудам. Важко недооцінити демографічні, соціальні, економічні, містопланувальні та екологічні наслідки, які маємо від нерозвиненої муніципальної вуличної мережі: порушення усіх видів мобільності, закриті спільноти, невпорядкована забудова та несформований фасад вулиці, брак соціальної і комерційної інфраструктури,

збільшення витрат на опалення та транспортування енергоносіїв, нераціональне використання земельних ресурсів, збільшення кількості транспортних переміщень, низька якість публічних просторів тощо.

Мережа вулиць — основний планувальний елемент міста, який дозволяє організувати усі види мобільності і інженерних комунікацій у коридорі червоних ліній. Розподілена вулична мережа запобігає концентрації транспортних потоків на магістралях загальноміського значення. Компактна та впорядкована забудова, що вишикувалась вздовж червоних ліній, організує неперервний фасад вулиці вздовж публічних просторів та пішохідних комунікацій. Фасад вулиці розділяє території на публічні, колективні і приватні, допомагає уникнути виникнення закритих спільнот і є домівкою для комерційної та соціальної інфраструктури у перших поверхах будівель. Розподіл територій на муніципальні та колективні визначає джерела фінансування на утримання територій та право доступу. Отже, вулиця — основний інструмент міського управління, який дозволяє оптимально збалансувати різні функціональні компоненти та керувати ними.

Під час планування міської вуличної мережі слід застосовувати певні принципи побудови вуличної мережі задля створення добре поєднаної сітки, яка забезпечує велику кількість вибору маршрутів та варіантів виду транспорту. Врахування таких принципів побудови вулиць в процесі планування сприяє вирішенню ключових проблем та досягненню цілей.

Стала вулична мережа забезпечує наступні результати:

- Високий рівень зв'язаності – пішоходи, велосипедисти, транзитний транспорт та приватні машини можуть обирати інші шляхи та діставатись місця призначення в місті.
- Функціональна вулична мережа має бути побудована таким чином, щоб доступ до активного вуличного життя, точок щоденної діяльності та задоволення щоденних потреб в мікрорайонах були у зоні пішохідної доступності, з метою максимальної активізації соціальної та комерційної інфраструктури. Однією з ключових характеристик такої функціональної вуличної мережі є можливість вибирати декілька маршрутів з вихідної точки до місця призначення.
- Прилеглі до вулиць квартали мають бути зв'язані з багатьма локальними вуличками.
- Розбудова мережевої пропускної здатності через густу і взаємопов'язану мережу малих вулиць радше, ніж акцент на широких артеріях з потужним і щільним трафіком
- Планування вуличної мережі має бути інтегрованим у довгострокові плани мобільності, загальні плани (Генеральний план та зонінг) та детальні плати території.

Планувальні пропозиції для різних мікрорайонів:

Рибальський острів

Вже запланована сітка, закладена в детальних планах територій, створює передумови для активного міського життя. Якщо додатково перші поверхи будинків будуть більше застосовуватись за принципом змішаного використання, то у нього є великі шанси стати жвавим кварталом.

Старий Поділ

Старий Поділ має традиційну сітку вулиць у межах однієї ієрархії. Це приносить міське життя всім його частинам і пропонує хороші шанси на активне використання перших поверхів. Ця гнучкість не повинна змінюватися через дороги в одну сторону, закриття вулиць та заборонені повороти. У будь-якому випадку слід зберігати життєдіяльність цього кварталу, сформовану сіткою.

Куренівка (промзона)

Ця ділянка, яка має бути перетворена на територію змішаного використання, потребує більш щільної вуличної мережі, ніж існуюча, типова для великих промислових об'єктів.

Житлові масиви Виноградару

Неорганізовані та довільно розташовані будівлі перешкоджають розвитку додаткової вуличної мережі. У цьому випадку найкращим рішенням було б реорганізувати внутрішній простір у дворах і спробувати привнести деякі «вуличні якості» таким чином. Якщо в наступні десятиліття з'явиться можливість забудови на місцях, де зараз є гаражі, це слід будувати паралельно дорогам.

Пуща-Водиця

Плани, зображені на ДПТ, нехтують бажаною вуличною сіткою. Вони були зроблені в застарілому функціоналістичному підході, коли вулиці не мають інших функцій, окрім як розподілу автомобілів (дороги). Потрібно переробити структуру міського дизайну, щоб визначити менші та чіткіші ділянки.

2.1.4. КОНЦЕПЦІЯ МІСЬКОГО РОЗВИТКУ

План землекористування (в розумінні української традиції «генеральний план розвитку міста» та «план зонування» як його складова частина) – це містобудівна документація, яка має на меті вказати вектори розвитку міста в просторовому аспекті та забезпечити баланс функцій міських територій. Також цей документ формує умови та обмеження для забудови.

В Києві, окрім загальної проблематики містобудівної документації, спостерігаються характерні для всієї української містобудівної сфери, а саме:

- ускладненість містобудівної документації
- відірваність від планів неформального планування (стратегій, концепцій, прийнятих містом)

- відірваність від планів соціально-економічного розвитку міста (відсутність фінансування проектів та програм, закладених в містобудівній документації)
- відсутність ефективної системи громадського обговорення
- відсутність зон змішаного використання територій
- незрозумілість планів для пересічного киянина
- жорсткість зафіксованих функцій і практична неможливість внесення змін до документації (зміни до генеральних планів розвитку міст вносяться один раз на 5 років за результатами містобудівного моніторингу, який насправді не замовляється і не проводиться, унеможливлюючи тим самим внесення будь-яких змін).

Натомість європейська практика говорить про важливість створення гнучкого та простого плану землекористування, зрозумілого кожному містянину. Це є запорукою прийняття зважених та збалансованих рішень за участі громадськості та збільшення інвестицій в міста.

Ляйпцизька хартія сталого розвитку міст декларує «компактне місто», як найбільш ефективну форму міської тканини, що пожвавлює міську економіку.

Пропозиції:

1) необхідно прийняти модель «компактного міста» за основу і не допускати розповзання міста; формувати квартальну забудову, уникаючи окремих житлових висотних будівель та таких форм організації житлової території, як мікрорайони;

2) необхідно переглянути мікрорайонну забудову в спальних районах і застосовувати заходи з пожвавлення міської економіки (наприклад, активізація перших поверхів будинків, будівництво невеликих магазинчиків та сервісних центрів тощо), а у випадку застарілості існуючої житлової забудови створювати на таких територіях компактну забудову;

3) необхідно ввести в нормативну базу поняття «компактне місто», змішане використання», «щільність забудови» (FAR) тощо;

4) необхідне забезпечення реальної участі громадськості в обговоренні планів міського розвитку;

5) містобудівна документація має базуватися на стратегічних планах, прийнятих містом, а не навпаки, також плани розвитку міста мають входити у вигляді заходів та програм фінансування до програми соціально-економічного розвитку;

6) план розвитку міста має бути зрозумілим для кожного містянина, це має бути забезпечено зменшенням деталізації планів, простою ясною графічною та текстовою частинами;

7) план розвитку міста має надавати широку рамку для подальшої деталізації на рівні детальних планів територій, це забезпечить гнучкість його використання і зменшення необхідності постійного внесення змін до нього;

8) Має бути розроблена проста процедура внесення змін до генеральних планів розвитку міст, без прив'язки до п'ятирічного терміну, однак такі зміни мають базуватися на процедурах неформального планування.

9) Механізм надання земельних ділянок під забудову має відбуватися не через процедуру оренди земельної ділянки (це не спонукає орендаря бережно відноситися до міської території), а шляхом інвестиційних конкурсів, в особливо важливих місцях із застосуванням архітектурного конкурсу «design and build». В умовах інвестиційного конкурсу можна сформувати взаємовигідні умови для міста, міської громади та забудовника.

2.1.5 ДИВЕРСИФІКАЦІЯ МІКРОРАЙОНІВ ЗА ХАРАКТЕРНИМИ ОЗНАКАМИ (МІСЬКІ ТКАНИНИ)

Особливе зонування міського простору в межах адміністративних кордонів району є особливість Подільського району. Цю характерну особливість Подільських мікрорайонів слід посилити і зберегти шляхом збереження сучасної міської тканини та доповнення відсутнього використання, таких як соціальна інфраструктура, більше можливостей для працевлаштування, добре структуровані відкриті простори та керівництво міським дизайном для новобудов. Більше не слід сприяти монофункціональному модерністському міському дизайну, проте унікальність мікрорайонів має зберігатися та розвиватися. У кожному мікрорайоні будуть власні центри з усіма необхідними послугами, комерційними пропозиціями та закладами соціальної інфраструктури. Також колишні промислові райони включатимуть відповідну кількість житлових районів, що забезпечило б їх життєздатність.

Рекомендації щодо містобудівного дизайну, які надаватимуться, покликані проілюструвати вимоги до різних мікрорайонів, як одного з ключових компонентів ISEK. Загальна концепція полягає в тому, що всі райони, кожен квартал матимуть хороші міські дизайнерські якості відповідно до їх особливого характеру, сформовані міською тканиною, активностями, вулицями та просторами. Кожна міська тканина буде найкращою, якою вона може бути, і відповідатиме її розташуванню; зовнішні ділянки матимуть інші якості, але не обов'язково «нижчої якості», ніж центральні.

Більше того, формулювання різних стандартів та вимог забудови, відповідно до типу тканини, забезпечить покращення сучасних районів при повному визнанні їх позитивних характеристик, в той час як нові зони будуватимуться для забезпечення різноманітності будівельних форм та параметрів міського дизайну, які ґрунтуються на позитивних моделях розвитку, які вже існують у місті.

Інвестори (міжнародні забудовники, кооперації або навіть фізичні особи) можуть визначити свою забудову у Плані ISEK, а потім звернутись до кількісних та якісних рекомендації за визначеним типом тканини, щоб дізнатись, яка забудова належна та прийнятна у цій місцевості. Вони можуть

швидко оцінити кількість населення та площу забудови та оцінити витрати на розвиток - обов'язкові елементи економічної доцільності.

Рекомендації даються на рівні тканини, а не на рівні окремої забудови, як у звичайних системах зонування, і включають визначення ролі вулиць та заходів - це забезпечує базову основу для хорошого містобудування, без зайвих обмежень у процесі будівництва.

Рекомендації для різних мікрорайонів наведені у Додатку. (Додаток 1)

2.1.6 ТИПОЛОГІЯ ТА РОЗПОДІЛ ЦЕНТРІВ

Різноманітні сконцентровані центри в різних точках міста можуть допомогти звільнити основний центр міста від переповненості, забезпечити місцевих мешканців робочими місцями у районах їх проживання та уникнути підвищеного попиту на транспорт. Політика адміністрації міста повинна бути спрямована на економічну та іншу діяльність у міських субцентрах для підтримки більш збалансованого розвитку в місті.

Київ загалом страждає від нерівноваги, за якої більшість робочих місць, культурних та інших об'єктів знаходяться на правому березі, що спричиняє щоденні поїздки з лівого берега.

У Подільському районі робочі місця, культурні та адміністративні установи сконцентровані переважно в історичному центрі, тому люди з житлових масивів Виноградар та Куренівка вимушені їхати значну відстань до своєї роботи та в місця надання послуг.

Забезпечення та зміцнення збалансованої, ієрархічно-структурованої поліцентричної структури міста є важливою запорукою створення конкурентоспроможного і економічно-привабливого міста та високої якості життя в ньому. Слід сприяти функціонуванню окремих міських центрів різноманітних функцій. Основними критеріями центру є хороша доступність, привабливість та ефективне поєднання послуг.

Для цього слід визначити ієрархію різних типів центрів:

- Центр району виконує аналогічні до центру міста функції. Він забезпечує товарами довгострокового користування, культурними об'єктами та основними адміністративними та іншими послугами. До нього слід забезпечити високу доступність громадським транспортом (у першу чергу метро і трамваєм), а також забезпечити велику кількість робочих місць у комерційній сфері та сфері послуг. Він може обслуговувати околиці району, а також навколишні території за межами міста.
- Субцентр забезпечує концентрацію об'єктів середнього рівня, маються на увазі товари та послуги періодичної, але не щоденної потреби. Він також повинен включати обмежену кількість культурно-оздоровчих закладів (кінотеатр, спортзал, бібліотеки тощо)
- Місцеві центри враховують лише щоденні потреби та в них немає потреби, якщо забезпечено гарне змішане використання перших поверхів

будинків для сфери послуг. Лише в суто житлових районах без змішаного функціонального використання необхідні невеликі місцеві центри.

Необхідним є довгострокове забезпечення розвитку центру. Місто чи район повинні створити настанови та сформувати заходи, щоб краще направляти нові об'єкти до центрів, ніж до деяких віддалених локацій, які мають слабкий доступ, до яких люди можуть дістатися лише автомобілями та які виводять діяльність із життя міста. З цією метою слід визначити принципи управління роздрібною торгівлею, центральним та нецентровим роздрібним продажем, згідно з яким містобудівна документація та заходи повинні бути узгоджені.

Обмежена доступність простору, інтеграція до встановлених структур поселення, обмеження руху та забруднення навколишнього середовища, а також мета всебічної безпеки надання послуг потребують функціонального поділу між різними центрами та місцями роздрібної торгівлі. Це незамінний аспект для того, щоб виключити або мінімізувати негативні містобудівні, транспортні та екологічні наслідки.

Значну роль відіграє концентрація роздрібної пропозиції у міських центрах. Потужність центру як найважливішої території концентрації сфери послуг ґрунтується насамперед на просторовій щільності та різноманітності пропозицій роздрібної торгівлі та послуг, що відповідає його ієрархічній функції пропозиції.

Заходи щодо зміцнення центру повинні сприяти насамперед покращенню функціональності та якості. Важливим завданням на майбутнє є підвищення привабливості цих центрів шляхом модернізації, доповнення та переоцінки, а отже, забезпечення їх функції у структурі центру.

Районний центр Подільського району

Подільський район вже має районний центр у районі Старого Подолу, який обслуговує не тільки містян, але й зростаючу кількість туристів. Він розташований на самому краю району. Тому він не є доцільним районним центром для людей у таких щільних житлових масивах, як Виноградар. Завдяки новому торговому центру та нових станцій метрополітену на Виноградарі очевидним є розвиток районного центру в цьому місці.

Субцентри Подільського району

Уздовж вулиці Кирилівської, яка буде відремонтована найближчим часом і де в районі Куренівки вже частково концентруються центральні функції, може бути довгий розтягнутий підцентр, який буде обслуговувати також нещодавно заплановані житлові квартали на колишніх промислових майданчиках, а також сусідні житлові райони.

Нова забудова на Рибальському півострові та садах агрокомбінату "Пуща-Водиця" потребують також нового субцентру.

На півночі Виноградаря, де проживає близько 40 000 людей, має бути ще один субцентр, який повинен обслуговувати людей.

Місцеві центри Подільського району

Місцеві центри або концентрація вулиць із змішаним функціональним використанням потрібні в різних житлових мікрорайонах, таких як Рибальський, Берковці, Біличе Поле, масив вздовж вулиці Гречка, Мостицький масив, Пріорка, Замковище, Сирець, Квітництво, частина Виноградаря тощо (див. економічну карту)

2.1.7 МЕРЕЖА ЗЕЛЕНИХ ЗОН І ВІДКРИТИХ ПРОСТОРІВ

2.1.7.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Мережа зелених зон складається з відкритих просторів, які вже існують чи є запланованими. Їх наявність зміцнить концепцію компактного міста, захистить природну та культурну спадщину Києва, забезпечить якісний відпочинок та місця для заняття спортом.

Мережа зелених зон має поєднувати існуючі парки та сади з такими історичними природними особливостями, як ланцюг пагорбів Крайки та берег річки. Вона буде створена для забезпечення населення ландшафтами з благоустроєм. «Ландшафти з благоустроєм» - це ті зелені / відкриті ділянки, які служать для відпочинку, наприклад, сквери, парки та спортивні майданчики, які регулярно використовуються та повинні бути легкодоступними для всіх, на відстані близько 400-1000 метрів.

Інші важливі ландшафтні особливості, які рідше використовуються, головним чином у вихідні та сезонні дні, але відіграють ключову візуальну роль у впливі на характер міста та його історичну спадщину, як система річки Дніпро та Крайка, повинні бути захищені в короткостроковий і повторно рекультивований у довгостроковій перспективах.

2.1.7.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ІЗ SWOT)

Положення Подільського району Києва у межах трьох типів ландшафтів – мішано-лісових, лісостепових, заплавних, – ускладнене особливостями геоморфологічної будови, зумовлюють виняткове ландшафтне різноманіття території району (рис. Природні ландшафти подільського району - реконструкція). Напрями, інтенсивність і час освоєння території району остаточно сформували сучасний образ ландшафту, визначальними рисами якого є поєднання природних ландшафтів і забудованих ландшафтів, кардинально перетворених через людську діяльність.

Ознакою природного стану ландшафтів, або скоріше стану, наближеного до природного, є збереженість рослинності, яка відповідає природним умовам. У Подільському районі це – лісовий масив у західній частині району та фрагментовані більші або менші за площею зелені ареали на схилах у південній та центральній частині. У західній частині розміщена найбільша за площею зелена зона району – ліси соснові та дубово-соснові ліси Київського і Пуща-Водицького лісництв (рис. Ліси). Вони вже зараз використовуються як рекреаційні публічні простори, зокрема поблизу Виноградаря.

Збереженість зелених зон у центральній та південній частині району зумовлена недоступністю для освоєння через геоморфологічні умови. Це смуга схилів шириною 1-2 км, розчленованих численними ярами і балками, перепад висот – близько 100 метрів. По лінії вулиці Олени Теліги поверхня схилів поділяється на дві частини:

- північна – переважно пологі схили із широкими балками у поєднанні із крутішими схилами з ярами. Саме останні є причиною збереження серії зелених зон. Тут розміщені парки Кирилівський гай та Куренівський Парк, в долині річки Сирець – парк Сирецький Гай поряд із Сирецьким дендрологічним парком (об'єкти ПЗФ загальнодержавного значення), парки Кинь-Грусть, Березовий гай, урочище Кристерів, Крістерова Гірка;
- південна частина – більш круті схили, густо розчленовані ярами і короткими балками із деревною широколистяною рослинністю, що відповідає природним умовам. Це – схили Старокиївської і Замкової гори, гори Дитинка.

Офіційні дані свідчать про наявність 783,6 га зелених зон загального користування, загалом всіх видів зелених зон, якими опікується КП УЗН Подільського району - 836,34 га (рис. Графік співвідношення зелених зон).

Найбільші за площею – Сирецький Гай (105,2га) та «Зона відпочинку на масиві Виноградар» (554,0га). Окрім парків, на території району створений 31 сквер, вони виконують важливу функцію забезпечення короткострокового відпочинку, формують привабливий ландшафт серед забудови.

Важливе значення має озеленення вулиць, зокрема найбільших із інтенсивним рухом. Верхній та Нижній Вал, проспекти Свободи, Правди, Г. Гонгадзе та Мінський значною мірою перетворені на бульвари, частина вулиць озеленена. Стан зелених насаджень характеризується як задовільний. Зелені насадження є типовими для ландшафтних умов. Із деревних видів поширені клен гостролистий і сріблястий, клен американський, акація біла, ясен звичайний, граб звичайний, дуб звичайний, в'яз, липа, тополя біла і чорна, каштан кінський; серед хвойних – сосна звичайна і ялина колюча. Вік деревних насаджень складає переважно 30-50 років.

Забезпеченість озелененими територіями загального користування ~ 40 м2/особу. Проте, якщо виключити із розрахунків Виноградарський ліс, що знаходиться у віддаленій крайній західній частині району, то показник озеленення у Подільському районі становитиме лише ~10 м2/особу.

Важливе значення для підтримки комфортності мікроклімату та формування публічних зелених просторів для спілкування та відпочинку має внутрішньоквартальне озеленення (рис. Озеленення внутрішньоквартальне). Чим вища частка зелених, особливо деревних, насаджень у межах забудованих кварталів, тим комфортнішими є вони для проживання. Рівень озеленення територій мікрокварталів, розрахований за основі аналізу космічного знімка Sentinel 2 (2018), залежить від особливостей і часу забудови:

- вкрай низька частка озеленення (до 10% площі) характерна для щільно забудованого Старого Подолу;
- середні значення – до 30% (подекуди до 50 %) - характерні для житлових спальних кварталів Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького Масиву, Куренівки;
- найвища частка озеленення - у межах приватної садибної забудови на Берковці, Шевченкове, вздовж вулиці Білицька, Петропавлівська (від 50%);
- промислові зони мають дуже низьку частку зелених насаджень – до 5%.

Важливим і цінним елементом ландшафту Подільського району є водойми. У минулому територію нинішнього району прорізали декілька малих річок і струмків, що стікали із підвищеного межиріччя і впадали у Дніпро. Це - Глибочиця, Юрковиця, Кирилівський Струмок, Сирець, Курячий Брід, Коноплянка. Нині ці водотоки каналізовані або замкнені у колектори, як наприклад Глибочиця під Верхнім і Нижнім Валами. Тільки окремі відтинки названих річок збереглись у природному стані, як наприклад, фрагменти Сирця. Доступ до цих водотоків утруднений або взагалі виключений. Проте озера та ставки - Синє, Блакитне, Куренівське, Княжиха, Кулик, Коноплянка – доступні

для людей, використовуються з рекреаційною метою, хоча і потребують догляду.

Особливу увагу привертає ситуація із набережними Дніпра та затоки Гавань – акваторія фактично відрізана: доступ до Дніпра блокується Набережно-Хрещатицькою вулицею, а Гавань «закрита» промисловими територіями, які зусібіч оточують затоку. Ландшафтні особливості у цій частині міста зумовили своєрідний розвиток Подолу як ремісничого і промислового району. Тим не менше, ще на початку XX століття заплава Дніпра залишалась у природному стані, а вихід до річки був відкритий. Зараз річка Дніпро та його затока Гавань лише частково доступні для громадян. Прибережні території забетоновані і практично позбавлені будь-якої рослинності.

Для збереження і охорони особливо значимих ландшафтів та підтримки зелених зон на території Подільського району створено ряд об'єктів природно-заповідного фонду (рис. ПЗФ). Загалом – 24 об'єктів (табл. у Додатки). Найважливіші серед них - дендропарк «Сирецький» і парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Сирецький Гай», які мають загальнодержавне значення.

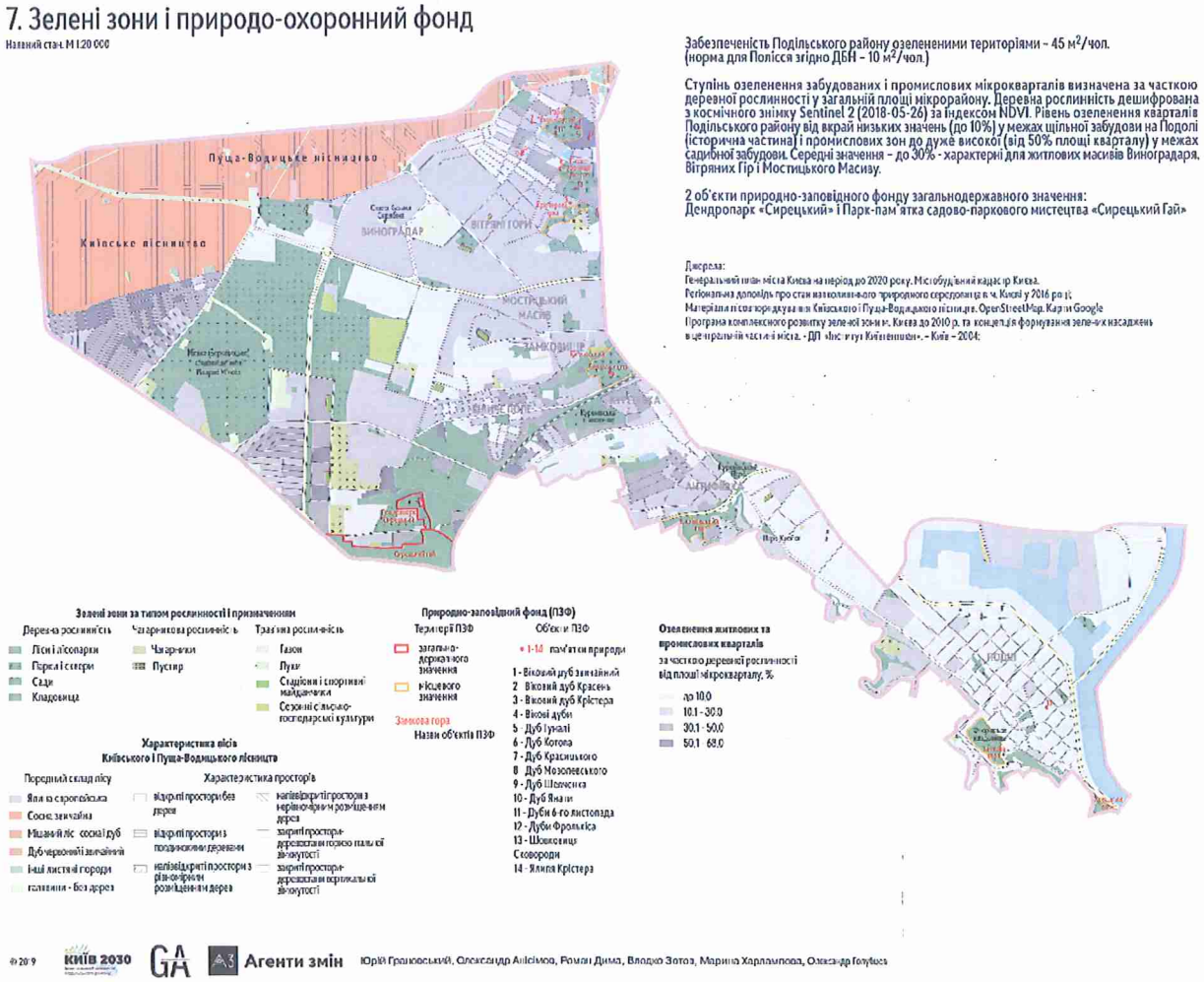

Особливими територіями у межах Подільського району є кладовища – Берковецьке, Куренівське, Фролівське. Вони носять виражений зелений характер, причому очевидно, що вони залишатимуться такими протягом

тривалого часу. Поряд із своєю основною функцією, такі території є важливими для підтримки збалансованості міської екосистеми, можуть бути більше залучені до суспільного використання.

SWOT-АНАЛІЗ

Збереженість зелених зон із природними ландшафтами на значних територія є очевидною та важливою перевагою для формування привабливого ландшафту Подільського району. Також зелені зони виконують важливі функції збалансованості міської системи: фільтрація забруднень, підтримка біорізноманіття та формування комфортного мікроклімату.

Важливо, що поряд з інтенсивним рекреаційним використанням привабливих зелених ландшафтів, особливо цінні природні ареали охороняються як об'єкти природно-заповідного фонду.

З іншого боку, існують проблеми, пов'язані із нерівномірним озелененням житлових і, особливо, промислових кварталів. Вкрай мало зелених насаджень на Старому Подолі, а озеленення Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького масиву (досить значне) слабо залучене до формування публічних зелених просторів. Залишаються проблемними найбільш привабливі береги Дніпра і Гавані – відрізані промзонами і магістралями, шумні і позбавлені рослинності.

Головні загрози – заміщення зелених зон забудовою, відкриті і вільні нині простори, які могли би стати парками і скверами, - під загрозою перетворення на забудову.

Можливості розвитку і організації зелених зон – у небайдужості і активності місцевих жителів, що засвідчили громадські слухання, а також у зацікавленості місцевої влади у сталому еколого орієнтованому розвитку району.

СИЛЬНІ СТОРОНИ	**СЛАБКІ СТОРОНИ**
Високий ступінь ландшафтного різноманіття, обумовлений природними особливостями. Великі зелені зони, значною мірою збережені у природному стані – ліси Київського і Пуща-Водицького лісництв, Сирецький і Куренівський парки, парк Кинь-Грусть, Березовий гай. Зелені схили Київських гір, що поєднуються із цінним історичним ландшафтним комплексом Старого Подолу. Об'єкти і території природно-заповідного фонду.	Низький ступінь озеленення історичної частини Подолу. Невпорядкованість зелених насаджень. Слабка залученість внутрішньоквартальних зелених насаджень до формування публічних просторів. Прибережні території (Дніпро і Гавань) антропогенізовані і позбавлені будь-якої рослинності.
ЗАГРОЗИ	**МОЖЛИВОСТІ**
Неконтрольоване заміщення зеленої зони забудовою. Активна забудова вільних просторів.	Зацікавленість і сприяння керівництва міста і району у впровадженні природоохоронних і еколого-орієнтованих проектів. Відкритий Громадський бюджет для залучення коштів на виконання проектів різного рівня. Активність громади і громадських організацій у питанні розвитку району і міста Київ загалом.

2.1.7.3 ВИЗНАЧЕННЯ ЦІЛЕЙ ТА СТРАТЕГІЙ

Збереження, охорона і належне управління територіями зелених зон має забезпечити хорошу якість життя у Подільському районі. Збереження і розвиток зелених зон - одне із найактуальніших екологічних питань, яке перебуває у фокусі уваги громадян, про що було вказано на громадських слуханнях. Розвиток зелених зон має відбуватись у поєднанні із відкриттям для людей прибережних зон – Дніпра і Гавані, озер, ставків і річок у глибині району, про що було наголошено під час громадських обговорень. Належне управління зеленими зонами у поєднанні із водоймами із дотриманням чинних законодавчих та нормативних вимог є центральною темою розвитку Подільського району.

Збереження і розвиток зелених зон буде забезпечене через створення мережі, яка складається із ядер (ареалів із наближеними до природних або природними ландшафтами – ліси, лісопарки і парки, поєднані із водоймами) і сполучних ланок між ними – зелених коридорів, насичених природними елементами. За суттю це – екологічна мережа, покликана забезпечити цілісність ландшафту, стабілізувати стан довкілля; поєднати житлові масиви і громадську забудову із зеленими зонами і водоймами; «вписати» район у навколишній (зовнішній до Подільського району) ландшафт. Залежно від цінності ландшафту та особливостей конкретної території будуть застосовані відповідні стратегії.

Головною складовою мережі є цінні ландшафти, що забезпечують екологічну збалансованість всього міського ландшафту. Такими ландшафтами є ліси Києво-Святошинського та Пуща-Водицького лісництв, парки Сирецький, Кирилівський і Березовий Гай та інші дрібніші, що забезпечують підтримку високого рівня біорізноманіття та збалансованість всієї міської екосистеми. Особливе значення – ландшафт Крайки (зелені схили Київських гір), для якого слід встановити мораторій на будівництво, чітко визначити зелену лінію між забудовою, відновити втрачені зелені насадження. Доцільно підвищити охоронний статус цього ландшафту шляхом включення його до складу природно-заповідного фонду.

Проте зелені зони у місті не можуть існувати відірваними від людей. Зелені зони мають бути залученими у повсякденне життя мешканців і гостей району. Зробити більше зелених зон доступними для використання як публічних просторів – важлива складова забезпечення гарної якості життя. Громадяни мають отримати сталий вільний доступ до зелених зон і водойм, облаштованих і добре організованих для спілкування та відпочинку, наближеного до природи.

З цією метою слід подбати про створення ключових зелених просторів, де буде розвинута інфраструктура для перебування людей. Мова йде про створення наближеної до природи інфраструктури – велодоріжки, альтанки, спортивні майданчики, прогулянкові стежки тощо. Такі ключові зелені простори можуть бути створені шляхом розвитку існуючих зелених зон на

Замковій Горі, у Виноградарському лісі із включенням території довкола озера Синє, Сирецькому дендропарку, на основі поєднання каскаду парків Кинь-Грусть – Урочище Крістерів – Крістерова Гірка, на місці садів Пуща-Водицького агрокомбінату. Парки і сквери, менші за площею і розміщені серед забудови, також розглядаються як ключові зелені простори, для яких значимішою є рекреаційна функція. Розвиток ключових зелених просторів має поєднуватись із ревіталізацією озер як особливо важливих компонентів ландшафту для сфери рекреації. Озера і ставки є центрами просторів для відпочинку, довкола яких розвиватимуться рекреаційні зони. У межах ключових зелених просторів слід передбачити функціональне зонування для нормування та розподілу рекреаційних навантажень, виділення місць для охорони видів рослин і тварин.

Особливе місце у зеленій мережі – набережна Дніпра: Дніпро має бути відкритий для громади. Суспільна важливість і актуальність питання щодо відкритого Дніпра підтверджена і наголошена під час громадських обговорень. Тому прибережні зони Дніпра мають стати доступними, облаштованими та добре організованими для відпочинку. Передбачається очищення акваторії Дніпра, ревіталізація набережних та облаштуванням тут публічних просторів. Також набережні будуть поєднані зі Старим Подолом для забезпечення вільного доступу.

У контексті розвитку публічних зелених просторів природно-заповідний фонд Подільського району має позиціонуватися не лише як цінний природний компонент, а і як компонент культурної спадщини. Це означає більшу залученість об'єктів і територій природно-заповідного фонду до суспільного життя, туристичних маршрутів, культурних подій. Кладовища – перетворюються на публічні простори пам'яті, доступ до них комерціалізується, а самі простори реконструюються. Важливо дотримуватись законодавчих вимог щодо охоронного режиму.

Парки і сквери, менші за площею і розміщені серед забудови, також розглядаються як ключові зелені простори, для яких значимішою є рекреаційна функція. Так як і території з зеленим характером – стадіони, спортивні майданчики, зелені насадження на елементах транспортної інфраструктури тощо.

Цінні ландшафти та ключові зелені простори різного рівня, які розглядаються як ядра зеленої інфраструктури, мають бути поєднані для побудови цілісної зеленої мережі. Головна роль належить вулицям. Основні вулиці району будуть перетворені на зелені коридори та у разі потреби насичені деревними, чагарниковими та трав'яними насадженнями різних видів. Створення бульварів або планування нових вулиць, наприклад у межах сучасних промислових територій, може бути поєднане із відновленням річок і струмків.

Нині ряд основних вулиць вже може виконувати функцію сполучної ланки (проспекти Свободи, Правди, Г. Гонгадзе). Але особливу вагу має

перспективний «зелений коридор» Верхній і Нижній Вал, який має поєднати схили Щекавиці та Замкової гори із Дніпром. Тут може бути створений ще однин зелений публічний простір, особливо у поєднанні із відкриттям річки Глибочиця. Продовженням Валів, як публічного зеленого простору, стане парк на Рибальському мосту із публічним простором, пішохідною та велосипедною інфраструктурою; міст поєднає Рибальський острів зі Старим Подолом.

Реалізація стратегій для територій із різним типом забудови залежить від ступеню озеленення територій, розвитку публічних просторів та рівня їх організації. Загалом забудовані території за особливостями стратегій доцільно розділити на такі групи:

- Садибна забудова - основна мета політик, що застосовуються до цих територій – збереження зеленого характеру приватних садиб та запобігання виникненню інших типів забудови. У силу високої частки зелених насаджень, ці території виконують функцію підтримки та стабілізації міської екосистеми;
- Добре озелененими є спальні райони Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького масиву, Куренівки, але значні зелені насадження мають бути переплановані через використання їх для розвитку публічних зелених просторів;
- Старий Поділ - реконструкція громадських просторів Старого Подолу та Воздвиженки; збереження усіх існуючих зелених насаджень, суттєве збільшення рівня озеленення вулиць та дворів, створення нових парків і скверів на вільних просторах;
- Територія нової забудови - збереження наявних зелених насадження та створення нового зеленого каркасу вулиць, скверів, парків, бульварів тощо (територія Пуща-Водицького агрокомбінату, Рибальський півострів);
- Стратегії для промислових територій -

o Озеленення ревіталізованих промзон (Подільська промзона) - ревіталізація промислових зон буде супроводжуватись озелененням існуючих вулиць та створенням нових скверів, парків, бульварів, вулиць тощо;

o Озеленення промислових територій (промислова зона довкола затоки Гавань, окремі території у межах району) - ці території як правило, потребують додаткового озеленення та створення санітарно-захисних зелених зон для компенсації шумового та атмосферного забруднення.

2.2.КОНЦЕПЦІЯ ЖИТЛОВОЇ ПОЛІТИКИ

2.2.1 КІЛЬКІСНА ПРОПОЗИЦІЯ ТА ПОПИТ НА ЖИТЛО

Існуючий житловий фонд у Подільському районі складається приблизно 4 300 000 м2 для більш ніж 226,000 людей. Всього є 77,500 квартир в 1,015 багатоквартирних будинках та 2,187 одно-сімейних будинках.

Забезпеченість житлом складає у середньому 19,2 м2/особу загальної площі житлових приміщень, а саме житловою площею — 11,2 м2, що є незадовільним. Існуюча норма житлової площі в Україні — 13,65 м2 на одну особу 4. Житлова забезпеченість по району відрізняється у залежності від історичних особливостей заселення, планувальної зони, структури та характеру житлового фонду. Кращий показник на Подолі, особливо на Воздвиженці, найменша забезпеченість — на Виноградарі.

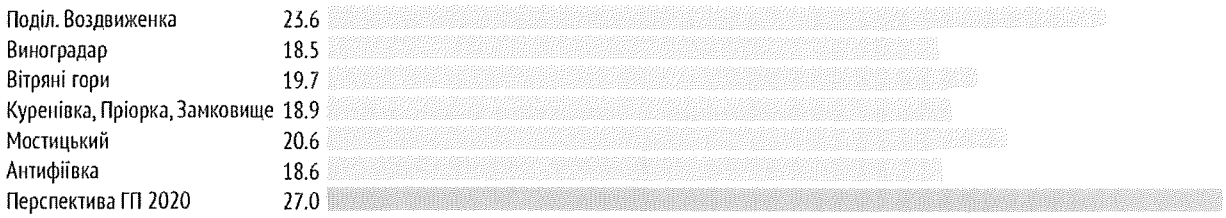

Графік 1. Забезпеченість житлом по територіям району, м2 / ос

На сьогодні існує попит на квартири класу комфорту у центральній частині. Комфорт та бізнес-клас тяжіють до цінних ландшафтів та водних ресурсів центру. Економ-клас побудований у віддалених районах району. Немає пропозицій щодо доступного соціального житла. В майбутньому це посилить соціальні проблеми нових мешканців, погано вплине на екологічний стан та комфорт життя в районі.

Нове будівництво відбувається хаотично, для нього не планується і не будується в достатньому об'ємі необхідна транспортна, технічна інфраструктури, не вистачає дитячих садків та шкіл. Будуються монофункціональні багатоповерхові комплекси з низькою якістю будівництва, одноманітні за дизайном та плануваннями квартир. Не вистачає публічних зелених зон. Житлові комплекси або будинки стають територіально закритими спільнотами, що призводить до втрати доступності та пов'язаності міського простору. Невпорядкованість земельних відносин та відсутність регулювання призводить до висотного будівництва в будь-якому місці району.

Відповідно до прогнозу чисельності населення 20 000 (низький сценарій) та 38 000 (високий сценарій), люди потребують додаткового житлового потенціалу. Враховуючи найвищий сценарій із середнім розміром домогосподарств у 2,6 осіб, існуватиме потреба у **14 615 додаткових квартир**.

Необхідна кількість житлової площі залежить від різного розподілу квадратних метрів на людину:

1. якщо рахувати з 27 м2 / особу + 10,5 м2 на сім'ю та квартира розміром 80м2, нам знадобиться **1 179 458 м2** житлової площі ;
2. якщо розраховувати 40 м2 / особу та середню площу квартири з 114,5 м2, нам знадобиться **1 673 458 м2** житлової площі.

Інша ситуація складеться, якщо два ДПТ - в Рибальському та Пущі-Водиці - будуть реалізовані в повному обсязі. Це означає, що додаткові до 100 000 людей переїдуть на Поділ завдяки оціненим 43 300 квартирам з

приблизно 2 452,230 кв. м житлової площі. Це поставить величезний тягар на існуючу соціальну та технічну інфраструктуру, і завадить розвитку в більш прийнятних для розвитку Києва та району місцях.

Пропозиції:

- Реалізація цих детальних планів територій повинна бути поступовою, поетапною, а процес впровадження та його наслідки слід контролювати. Необхідна пов'язаність містобудівної документації усіх рівнів при плануванні та проектуванні. Також потрібне для регулювання будівництва впорядкування земельних відносин між забудовниками та містом.
- Необхідно змінити методологію планування з меншими ділянками міської землі та з розвиненою мережею вулиць. Потрібно більше змішаного використання та сучасного розвитку соціальної інфраструктури. Міська або районна адміністрація повинна створити юридичну планувальну документацію, а також забезпечити технічну інфраструктуру. Земля, невеличкі майданчики повинні розподілятися на конкурентній основі та будуватися різними інвесторами, що створить різноманітність міського середовища. Взагалі менші будівельні майданчики повинні надаватися декільком інвесторам. Переваги слід надавати розробникам, які опановують райони покинутих міських та промислових територій у вже розвинених районах з існуючою інфраструктурою, а не використовувати «незаймані території» без будь-якої інфраструктури.
- Для задоволення реального попиту на нові будинки розвиток житла має бути більш пристосованим до попиту, особливо для домогосподарств з низьким рівнем доходу.
- Пропонується врегулювати поверховість нового будівництва задля створення більш комфортного міського середовища. Багатоповерхівки будуються виключно та за особливими міськими розробками.
- Потрібна оновлена законодавча база, оскільки сьогодні Житловий кодекс застарів
- Розширити громадський житловий фонд не лише на околицях міста. Громадське, доступне житло має бути доступним у всіх районах, що пожвавить соціальне середовище та буде мати економічні переваги.
- Житлова ситуація має бути покращена не лише за рахунок нових будівель, а й шляхом переобладнання колишніх виробничих будівель та реконструкції існуючих будинків.
- Необхідне формування міської та державної житлових політик, на які буде спиратись будівництво в районі.

2.2.2 ЗАГАЛЬНІ ЖИТЛОВІ СТРАТЕГІЇ

Необхідним заходом для покращення якості життя є пропозиції належного житла. Житло - важливий засіб для виживання людини. Житло забезпечує відчуття особистого простору та конфіденційності. Житло пропонує себе як ґрунт для соціального життя.

Зараз житлова система в Україні спирається на ринкову систему. Це означає, що доступність до житла залежить від можливості дозволити собі витрати на житло (включаючи комунальні платежі), будь то в орендованій власником квартирі чи приватному житлі. Навіть якщо в майбутньому приватні інвестиції на ринок житла будуть посилені, завжди буде потреба в підтримці спеціальних секторів житла на користь груп населення, які не можуть дозволити собі пропозицій з вільного ринку. Тому необхідні різні пропозиції постачання житла.

Нещодавно зведені будинки в Києві та у Подільському районі мають мало різноманіття. Однак потреби населення варіюються залежно від добробуту, способу життя, стадії сім'ї, особливо в суспільстві, що розвивається та багатонаціональній столиці. Пропозиції Концепції це визнають, пропонуючи розробляти різні типи будівель у майбутньому.

Також необхідно забезпечити підтримку для захисту частки житлового користування в районах, що мають історичну важливість. Ареали міської спадщини стануть неживими без частки житлових функцій. Без жителів ці райони втрачають свою привабливість навіть для туристів.

Житло під оренду включає житло для тимчасового коротко- або довгострокового проживання - квартири, односімейні будинки, або їх частини, гуртожитки для робітників та студентів, сімейні, готелі, хостели, будинки відпочинку, будинки для літніх, всі форми соціального житла, колівінги. Збалансованість у співіснуванні всіх форм житла, в необхідній кількості та належному стані. Житло має бути рівномірно розподілене по району, а освітні заклади та громадські простори мають бути розташовані у пішохідній доступності від місця проживання.

Житло також виступає на ринку як товар та стає засобом інвестування. Створюється ситуація, коли є багато порожніх квартир в новобудовах, вони не здаються в оренду, хоча існує попит на орендне житло. Необхідно регулювати цей сектор. Для його розвитку необхідно розробляти чітку міську житлову політику.

Щоб розвиток району був сталим, а якість життя мешканців більш високим, необхідне створення інституцій міського планування та розвитку, плану землекористування для району, міста, агломерації, відкритості даних, формування проєктних пропозицій, а загальне бачення майбутнього району повинно розділяти якнайбільше сторін: адміністрація, бізнес, експерти, містяни, приватний сектор. Як результат - сформульовані пріоритети та проєкти реалізації, що стають результатом партнерства всіх зацікавлених сторін міського життя.

Ключові пункти житлової політики:

- Будівництво нового житла не повинно перевищувати попиту з демографічних прогнозів. Для нового міського планування необхідно розробляти детальні плани територій на основі рекомендацій КІМР.

- Слід перейти до освоєння малих площ, майданчиків за результатами архітектурних конкурсів, регулювання дизайн-кодів, максимальної висоти та щільності забудови та високої якості будівництва.
- Слід зосередити увагу на резервних міських територіях та перетворенні вакантних ділянок, деградованих, покинутих, незаконно використовуваних постіндустріальних зон.
- Потрібні перепланування, модернізація, реставрація існуючих будівель. Повинна бути підтримка існуючого житлового фонду за допомогою програм модернізації, фондів соціального житла, обов'язкової частки соціальних квартир в новобудовах та підтримки оренди.
- Необхідно уточнити межі власності, підтримуючи внутрішньо будинкові території, збільшуючи кількість загальних зелених територій, підтримуючи програми ОСББ.
- Уникати сегрегації територій та закритих громад.
- Необхідно сприяти різним формам ринку оренди житла (законодавча база оренди). Це створить можливість витягнути ринок оренди із тіні.
- Мають існувати спеціальні стандарти для нових розробок – такі як енергоефективність, диверсифікація типів квартир, якісний благоустрій, достатня соціальна інфраструктура, можливість змішаного використання перших поверхів.
- Необхідно слідкувати за новими будівництвами житла, його постачанням та зростанням відповідної інфраструктури.
- У всіх мікрорайонах повинні бути інформаційні центри для жителів та власників.

Для нового житлового будівництва:

- Визначити критерії та пріоритети для справедливого розподілу (пропозиції) землі.
- Обґрунтована політика забудови району та обмеження надмірної забудови.
- Надавати міську землю тим забудовникам, які пропонують найкращу концепцію* відповідно до рекомендацій КІМР шляхом юридично обов'язкових державно-приватних угод.
- Визначити зміни до Генерального плану відповідно до керівних принципів КІМР перед розробкою нових детальних планів територій.
- Запровадити поетапну, відповідно до демографічних потреб, розробку проєктів.
- Запровадження інноваційних практик для підвищення стандартів якості житла, яке проєктується та будується.
- Розширення варіантів житлових практик: колівінги, житло для студентів, літніх, готелі та хостели.

Хороша концепція передбачатиме:

- частку соціального житла,

- будівництво дитячих садків,
- будівництво публічних зелених зон,
- відкрита доступність для всіх (без закриття/обмеження об'єктів).

Соціальне та фінансово доступне житло:

Соціальне житло — це одна з форм використання житла в рамках житлової політики держави, міста чи району. Частина всіх нових житлових будинків мають бути соціальним житлом для малозабезпечених груп та з середніми доходами, частини населення, яке старіє, молоді та вимушено переселених громадян.

Зобов'язати постачальників житла на державних/комунальних землях створити до 25% для соціального житла.

- Сформувати законодавчу базу для врегулювання питання, кому надаватиметься соціальне житло, на який термін та орендну плату, без подальшої приватизації мешканцями.
- Створення регіональної або національної програми за допомогою грантів, державних позик, податкових кредитів, приватних позик тощо.
- Формування фонду соціального житла державними та неприбутковими організаціями.
- Створення житлових асоціацій або житлових неприбуткових організацій (наприклад, Данія, Нідерланди) як постачальника квартир.
- Організувати агентство з розподілу та контролю за соціальним житлом.
- Для соціального житла бажано рівномірне просторове розташування в районі, щоб уникати створенню гетто. Важливо створювати соціальну різноманітність у житлових районах.
- Оренда соціального та муніципального житла на пільгових умовах, програми для молоді.
- Формування моделей розподілу соціального житла та їх раціонального співвідношення: розподіл житла незалежно від обмежень по рівню доходів; розподіл соціального житла на підставі встановленого рівня доходів; розподіл житла тільки певним вразливим або особливим групам.
- Організувати агентство з розподілу та контролю за соціальним житлом.

Оренда квартир в районах конверсії (перетворення):

У колишніх промислових районах під час ревіталізації, окрім комерційного використання, має додаватись також житлове використання, щоб створити спільне використання з близько 30% квартир, які повинні здаватися в оренду для залучення молодих та тимчасових працівників. Це буде перетворювати індустріальні території на «живе» місто.

- Перевірити, які існуючі будівлі можна зберегти та перетворити на офіси та / або квартири.
- Надавати менші ділянки / квартали для невеликих девелоперів.

- Розробити комплексні концепції реорганізації існуючих будівель, нових будівель та громадського простору між ними.

Існуючий житловий фонд (багатоквартирні будинки) з різних століть:

- Розробити стратегії реорганізації тих будинків, які перебувають у поганому стані, оскільки вони потрібні для майбутнього доступного житла в місті.
- Розробити заходи щодо енергозбереження разом із реконструкцією.
- Генерувати фонди на енергетичну модернізацію.
- Створення спеціальних програм щодо відновлення за допомогою державних фондів:
  - Створення регіональної або національної програми за допомогою грантів, державних позик, податкових кредитів, приватних позик тощо;
  - Створення спеціальних міжнародних фондів.
- Підтримка програм ОСББ:
  - Для самоорганізації;
  - Для ремонту власних будинків;
  - Для освоєння своїх прибудинкових територій та їх озеленення без залучення третіх сторін.
- Заміна старих, нецінних будівель в аварійному стані.
- Задіювати перші поверхи існуючих житлових будинків та дати можливість появі та розвитку Змішаного використання.
- Добудова поверхів, при визначенні необхідності та конструктивній можливості, для розширення житлового фонду та розвитку фонду соціального житла. Підтримка участі та можливості реалізації самими мешканцями, що створить фінансове підґрунтя для проведення модернізації цих будинків та підтримки прибудинкових територій.
- Визначення меж відповідальності та ревіталізація публічних зон.
- Необхідно відновити поєднаність територій нових житлових комплексів за рахунок прокладання додаткових пішохідних і транспортних зв'язків та запобігати створенню закритих спільнот у подальшому.
- Редизайн існуючих житлових будинків радянських часів, “хрущовок”. Для цього відбуваються міські архітектурні конкурси на редизайн, що можуть стати зразковими проєктами для реалізації.
- Визначити типи будинків з можливістю добудови 1-2 верхніх поверхів, нові житлові площі можуть бути задіяні в якості соціального житла. При добудові верхніх поверхів надати фінансову можливість на реалізацію модернізації.
- Встановити консалтинговий офіс у районі.

Односімейні будинки (дачі та садиби):

Ділянки з одинарними будинками та високою часткою зелені (які необхідні для мікроклімату та пропозиції доступного житла) потребують модернізації та стабілізації. На цих територіях важливо зберегти характер

існуючої садибної забудови, регулювати нову забудову, розвивати пішохідну, транспортну, технічну, соціальну інфраструктуру:

- Необхідно забезпечити достатню технічну інфраструктуру (каналізацію, водо- та електропостачання, освітлення вулиць, збір сміття з майданчиками для роздільного збору сміття)
- Визначити щільність та мінімальний та висотність розмір ділянки
- Визначити зону змішаного використання вздовж головних доріг, яка може бути щільнішою, максимум 3 поверхи. Території, де необхідно підтримати формування фасаду вулиці житлової та комерційної забудови, або передбачити містопланувальною документацією створення нового.
- Створення необхідних публічних зелених зон, спортивних та дитячих майданчиків
- Захист малих річок, які протікають на цих територіях.
- На територіях дач внутрішні проїзди мають набути статус міських вулиць з безпечним освітленням та покриттям.

2.2.3 РОЗПОДІЛ ПОПИТУ НА ЖИТЛО

Різні квартали Подільського району потребують різних стратегій та заходів для забезпечення різноманітних житлових можливостей. Різноманітні мікрорайони пропонують різні види житла, унікальні особливості кожної території . Для людей різного достатку та соціальних прошарків, яким потрібне безпечне комфортне міське середовище.

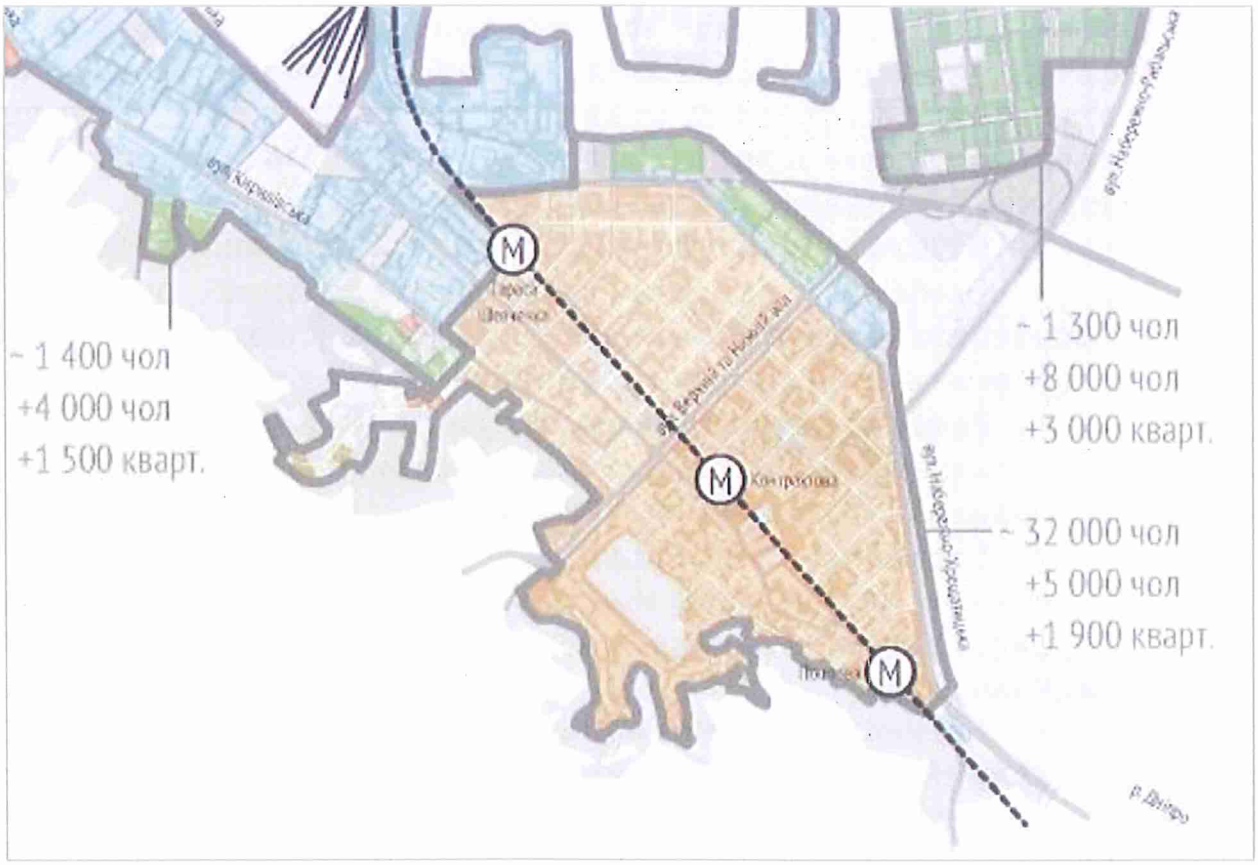

Поділ на північ від Верхнього і Нижнього Валів (Плоский Поділ)

Ця частина Старого Подолу, яка в даний час в основному є житловою, повинна зберігати свою частку житла і має бути вбережена від подальшої джентрифікації. Якісне середовище потребує збільшення озеленення, у тому числі публічних зелених зон, збереження та ремонт територій подільських двориків. Відновлення втрачених публічних зон, які незаконно зайняті під інші функції (квартали по вул. Межигірській). Житлові будинки Плаского Подолу потребують реставрації і модернізації. Висотність забудови має регламентуватись, а дизайн-код містити універсальні рішення для реновації.

Поділ на південь від Верхнього і Нижнього Валів (Старий Поділ)

Ця частина Подолу, яка зараз є комерційною, повинна зберігати свою частину житла, щоб зберегти її живою та привабливою

- Підтримка існуючого змішаного використання, збереження існуючої частки житла та підтримка балансу між житлом та торгівлею;
- Створення пропозиції щодо соціального житла;
- Винайти регулювання новобудов, прибудов та модернізацію (висота, щільність, дизайн-код). Першочерговий ремонт двосхилих дахів історичних будинків потрібен як нагальний захід для збереження цих будинків, для забезпечення безпеки жителів, захисту будинків від руйнування;
- Реконструкція та реставрація історичних житлових будинків;
- Створювати зелені зони для громадського використання;
- Потрібно винайти варіанти т.з напівпублічної зелені в прибудинкових дворах.

Територія житлової концепції «Новий Поділ» – набережна

Існують плани та проекти (без ДПТ) для створення додаткових житлових кварталів вздовж набережної Подолу до гавані.

• Провести архітектурні конкурси на нове містобудівне проектування відповідно до рекомендації КІМР з урахуванням впливу нового мосту.

• Дотримуватись 25% частки соціального житла.

• Зберегти громадський, відкритий для усіх простір уздовж набережної.

• Нове будівництво повинно бути співмасштабним до існуючої історичної забудови Подолу, враховувати збереження цінних видових панорам на місто.

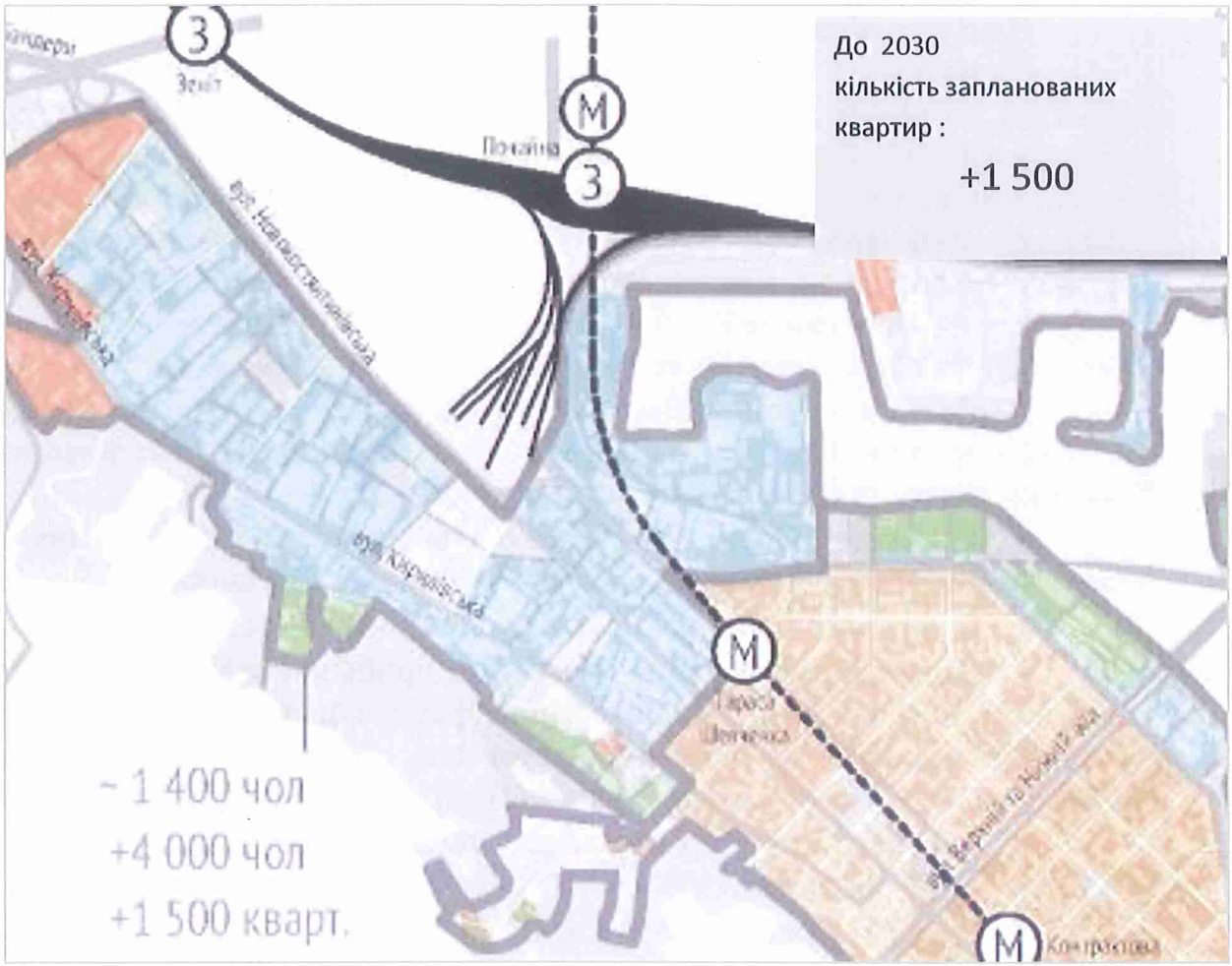

Частина Петрівсько-Куренівської промзони – житло в зоні конверсії (території змішаного використання)

На додаток до комерційного використання також слід включити житлове використання, щоб створити змішане використання з близько 30% квартир, які повинні здаватися в оренду для залучення молодих працівників та працівників, які працюють на короткий час. Близькість до міського центру сприятиме розвитку культурних та соціальних точок тяжіння.

• Розробити комплексні концепції перетворення існуючих та нових будівель та публічного простору між ними;

• Підтримувати творчий кластер із відповідним житлом;

• Підтримка існуючого комерційного використання;

• Підтримка використання вільних майданчиків та розвиток менших ділянок / блоків для невеликих забудовників;

• Регулювання прибудов, новобудов та реконструкцій (висота, щільність, проектний код);

• Розробка міської бази технічної інфраструктури у контексті містобудівної документації;

• Перевірити, які існуючі будівлі можна утримувати та перетворювати на офіси та / або квартири;

• Невеликі компактні нові проекти забудови за результатами архітектурних конкурсів на невеликих вільних ділянках та територіях ревіталізації.

Нове житло в межах нового ДПТ біля майбутнього входу в тунель, передгір'я київських схилів

Цей ДПТ показує дуже застарілі типи житлових блоків, і він буде застарілим, якщо запланований тунель не з'явиться.

• Провести архітектурні конкурси на нове міське планування відповідно до принципів КІМР.

• Зосередитись на елітному житлі завдяки привабливому оточенню.

• Будівлі біля київських схилів мають жорстко регулюватись по висоті та щільності.

• Невеликі за розміром житлові квартали співмасштабні забудові Подолу.

• Візуальний та фізичний доступ до затишних зелених зон додасть цінність новому житлу.

• Запобігати неконтрольованому житловому розвитку нагірної частини схилів Крайки.

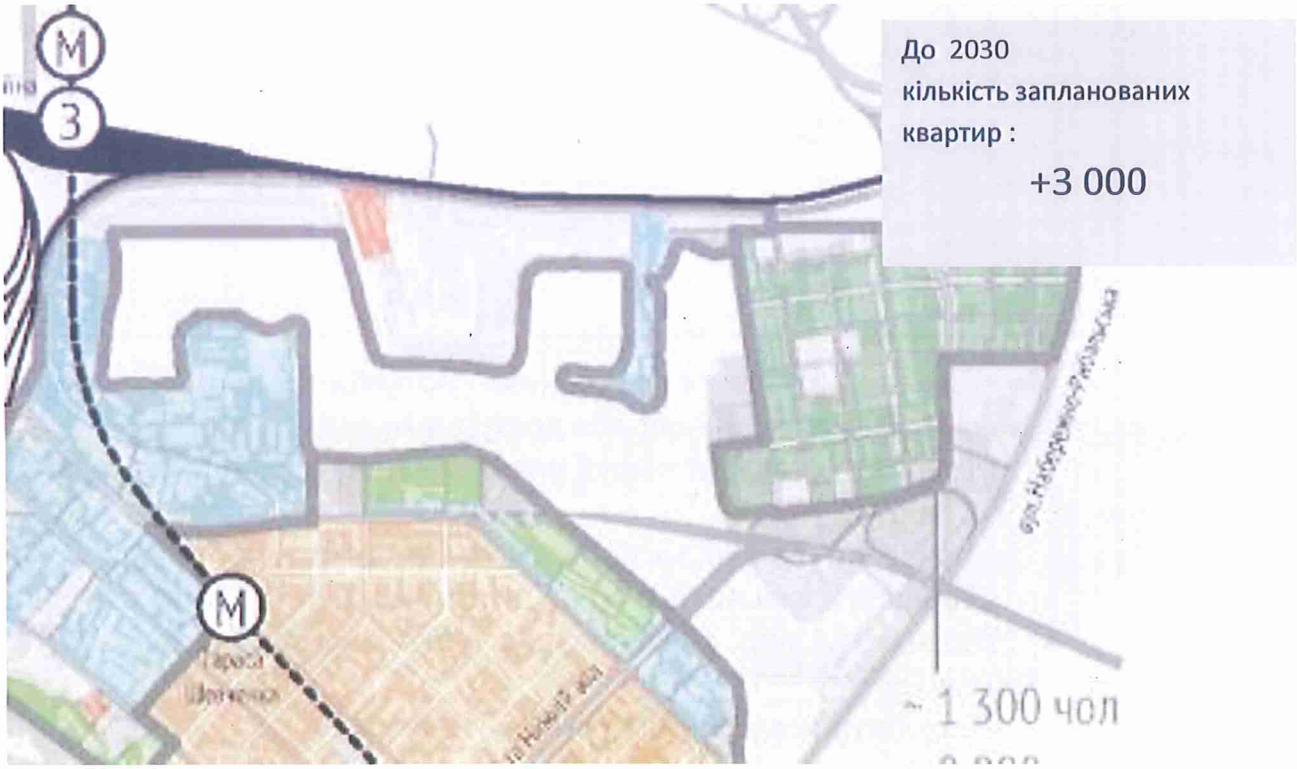

Нова житлова забудова на Рибальському півострові

Існуючий ДПТ відображає вже забудовані території і продовження забудови в тому ж стилі. Ця житлова зона страждатиме від масивного шумового забруднення через транспортну інфраструктуру, таку як новий міст, міська електричка і дорога до Рибальського півострова.

• Прийняти вже завершене або розпочате будівництво, проте спланувати відкриті зони у новому і екологічному дизайні;

• Взяти до уваги вжиття заходів проти шумового забруднення;

• Перевірити чи можливе здорове життя біля теплової станції;

- Розробити фазування по часу відповідно до демографічних потреб;
- Вказати бажану щільність та висотність території;
- Наполягати на конкурсі міського дизайну з чіткими рекомендаціями КІМР;
- Забезпечення різноманіття дизайн-коду при освоєнні міської території півострова невеликими ділянками.

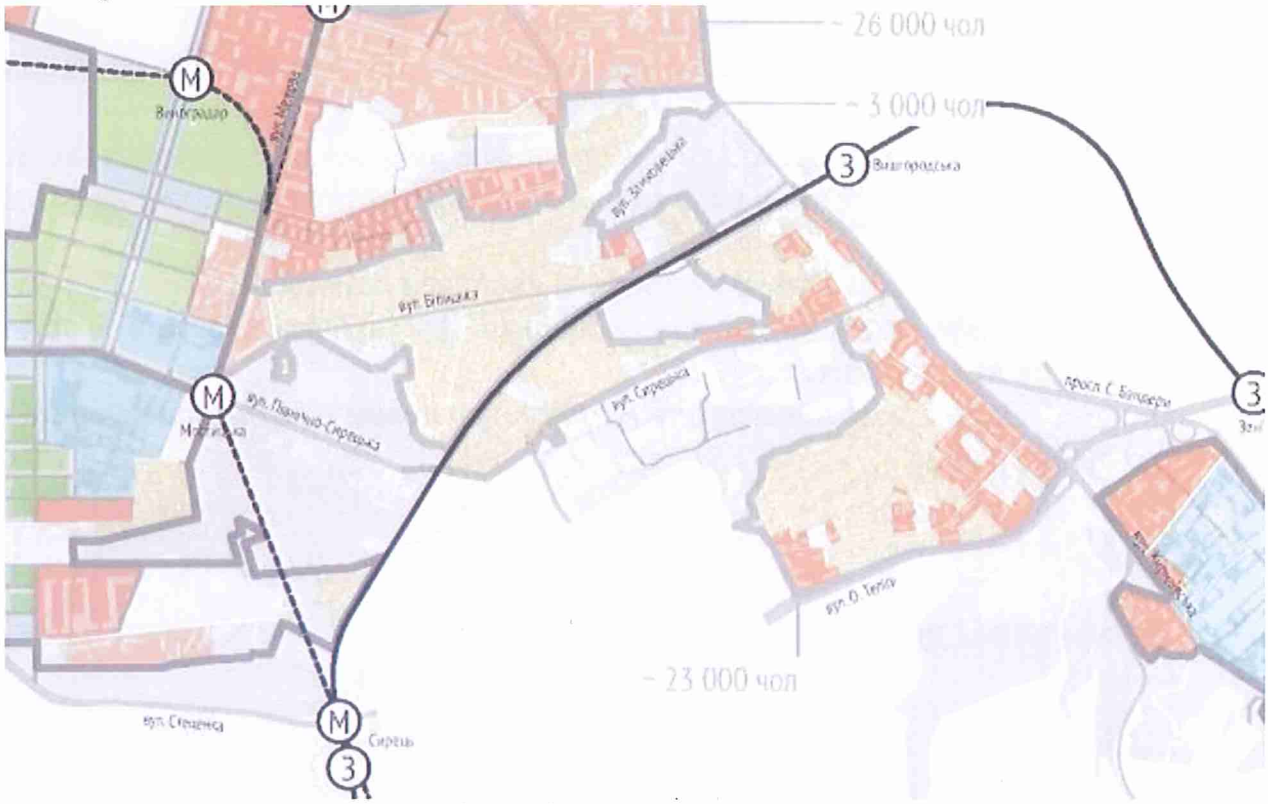

Мостицький масив, Куренівка

На цих територіях є термінова потреба реновації «сталінок» та «хрущовок» для збереження обсягів доступного житла.

- Розробити стратегії повної реконструкції (перебудови) для будинків у поганому стані;
- Визначити будівлі, як підлягають ремонту;
- Спонукати власників активніше осучаснювати домівки і довкілля;
- Визначити, яких енергозаощаджуючих засобів можна вжити під час реконструкції;
- Розробити державні програми модернізації;
- Запровадити спеціальні програми оновлення з гарантованим державною фінансуванням;
- Запровадити регулювання нового будівництва, прибудов та ремонтів (висота, щільність, дизайн код);
- Підтримувати зведення житлової забудови на вільних ділянках з регулюванням висоти та типології;
- Дбати про територію між будинками і утримувати її максимально озелененою задля екології та відпочинку;

- Збереження ландшафту при новому девелопменті; зберігається якомога більше зелені з екологічних та рекреаційних міркувань.

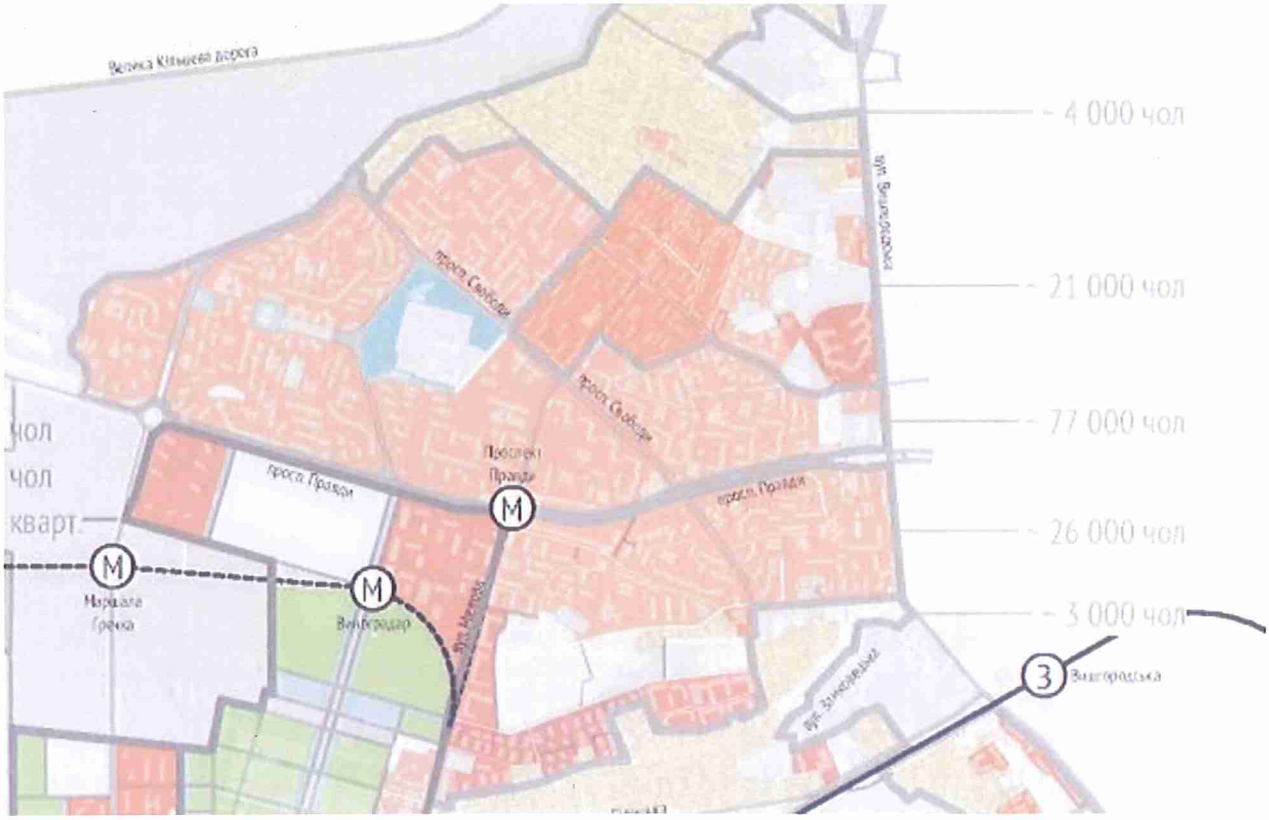

Вітряні гори, Виноградар

Це – великий мікрорайон, який має близько 100 тисяч населення; тут наявні різні типи житлової забудови – переважно, пострадянського часу (будинки 60-х та початку 70-х років), недорогі та середньої цінової категорії. Тут слід збільшити кількість комерційної забудови задля збільшення кількості робочих місць. Відкриті простори між будинками перебувають в поганому стані, захаращені сміттям та хаотичним паркуванням.

- Реорганізувати простір між забудовами, додати озеленення, подбати про кращі рішення для дитячих майданчиків та місць відпочинку, для паркінгу, для розміщення сміттєвих контейнерів;
- Вжити заходів з енергозаощадження;
- Додати квартир в будівлі змішаного призначення;
- Реновація та редизайн хрущовок на Вітряних горах.

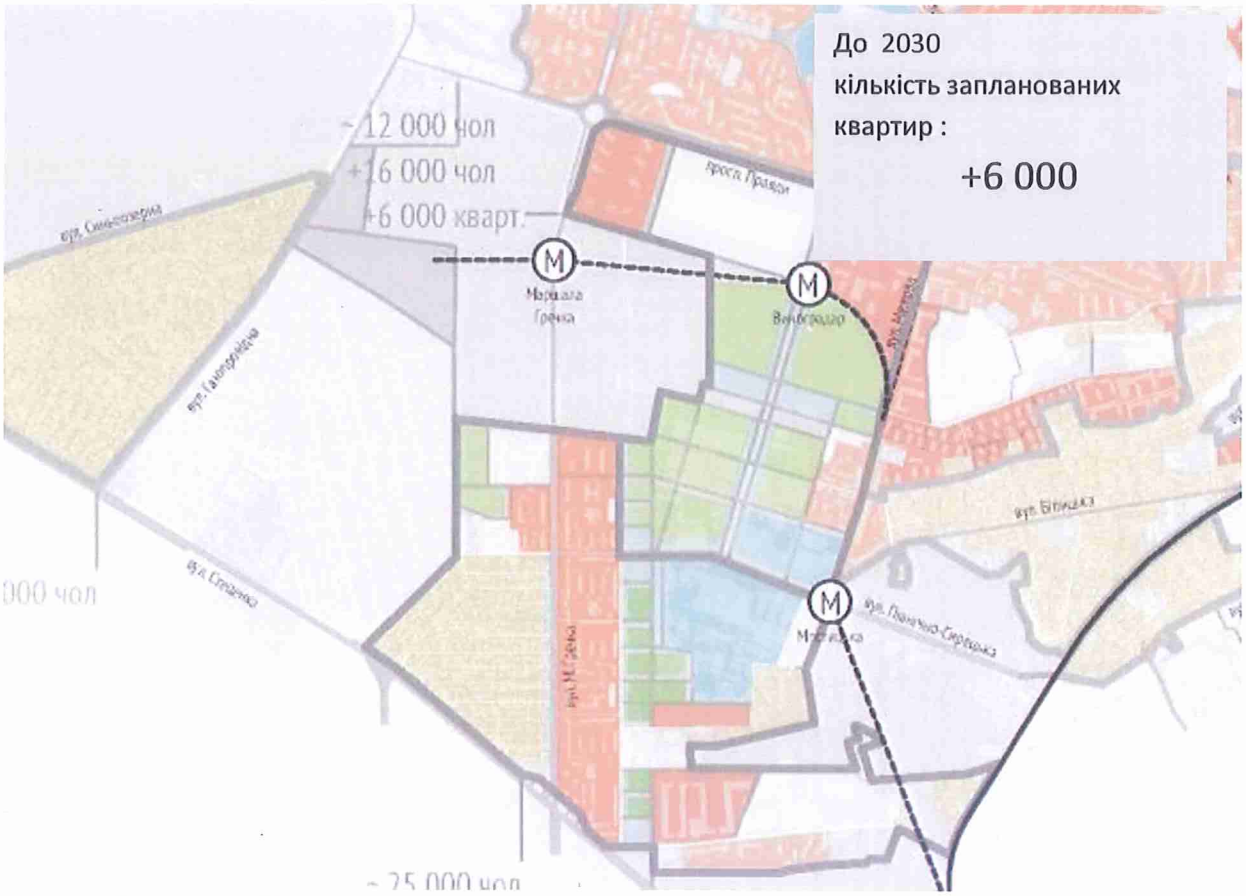

Агрокомбінат

Територія на вул. М. Гречка, на місці колишнього агрокомбінату «Пуща-Водиця» розроблено новий ДПТ, згідно якого 62 900 осіб розмістяться в 33 000 квартир. Така велика кількість нового девелопменту повністю змінить мікрорайон. Необхідно переглянути це ДПТ та міський дизайн.

- Зменшити кількість нових квартир;
- Виділити ділянку державної (комунальної) землі девелоперу, який запропонує найкращу концепцію, узгоджену з рекомендаціями КІМР;
- Адаптувати ДПТ для створення умов, коли забудова здійснюється лише внаслідок міжнародних архітектурних конкурсів;
- Підтримувати поділ на менші секції;
- Розвиток вуличного каркасу паралельно з формуванням необхідної технічної інфраструктури для забезпечення нової забудови;
- Впровадження нової соціальної інфраструктури;
- Використання наявних зелених просторів (колишні садові центри) для створення парків і садків, спонукати місцевих мешканців використовувати та підтримувати зелені простори, поєднувати їх з загальною мережею зелених насаджень в районі;
- Відкриті простори зберігаються для екологічного балансу.

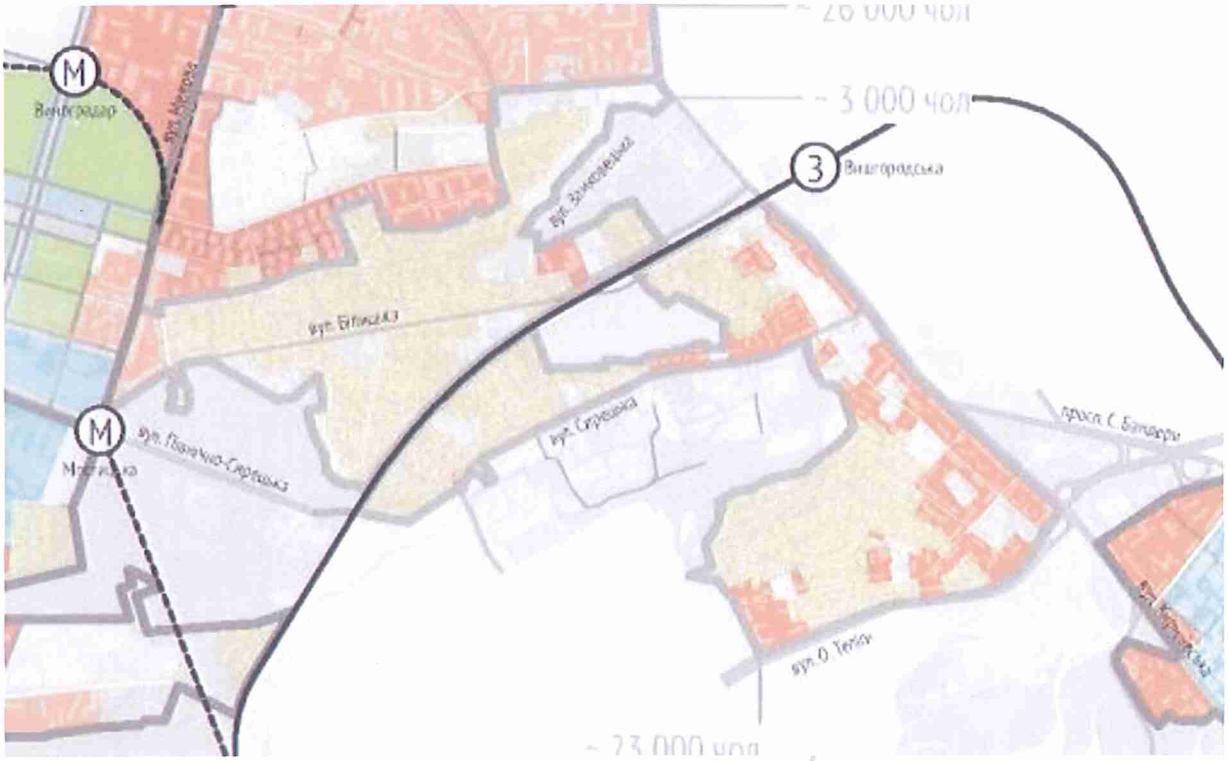
~ 26 000 чол
~ 3 000 чол
3
Вишгородська
Венградар
вул. Мечнова
вул. Зимовецька
вул. Вінницька
вул. Сурмівська
проспект С. Бандери
вул. О. Теліги
~ 23 000 чол

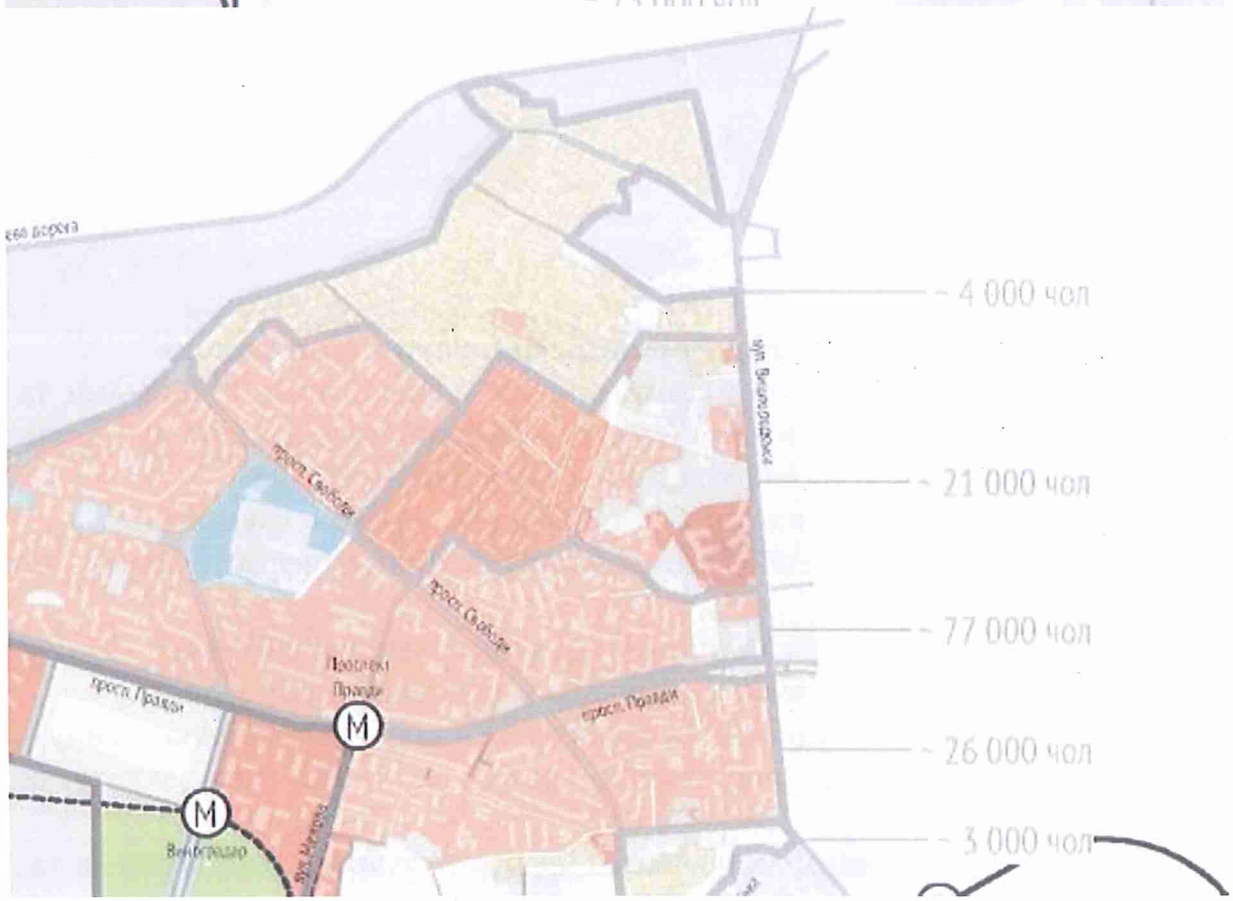
~ 4 000 чол
вул. Вишгородська
проспект Свободи
~ 21 000 чол
~ 77 000 чол
Проспект Правди
проспект Правди
~ 26 000 чол
Венградар
вул. Мечнова
~ 3 000 чол

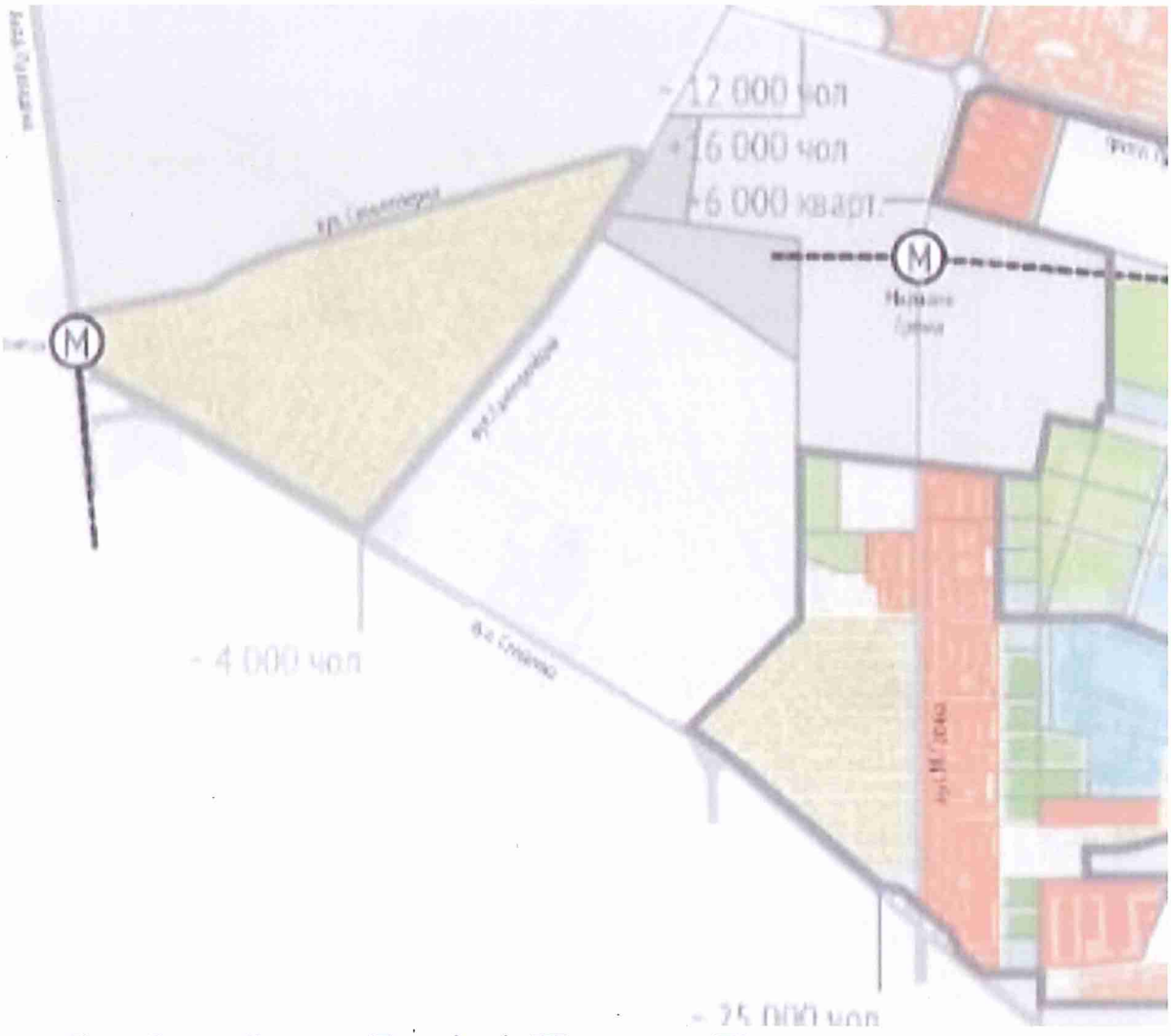

Садибна забудова: Берківці, Шевченко, Білече поле

Останніми десятиліттями ці зони з приватними будинками та високим відсотком зелені змінили структуру мікрорайону. Раніше тут були дачі, але зараз тут також є вілли і кількаповерхові будинки.

- Деякі будинки треба стабілізувати і реконструювати;
- Треба забезпечити необхідну технічну інфраструктуру (каналізація, вода, електрика);
- Слід обмежити щільність та поверховість забудови;
- Слід визначити мінімально можливий розмір ділянки;
- Вздовж вулиць слід організувати забудову змішаного типу (максимум триповерхову), для постачання товарів а також для захисту внутрішніх територій;
- Забезпечити соціальною інфраструктурою, спортивними та дитячими майданчиками в пішохідній доступності, що знизить тиск на соціальну інфраструктуру прилеглих районів;
- Близькість до цінних ландшафтів – лісу на Берківцях та Шевченко, до Сирецького та Кирилівського гаїв на Куренівці та Білечому полі, дає можливість для обережного використання як рекреаційних цими житловими районами;

- Запобігати руйнуванню стихійною забудовою цінних ландшафтів, захист річок, озер, ставків зі створенням публічних просторів навколо них: на Берківцях стежка вздовж річки, зони відпочинку біля Ставку Кулик у Шевченко.
- Забезпечити можливість дістатись цих районів громадським транспортом, якої зараз немає.
- Влаштування міських вулиць з благоустроєм дадуть можливість формувати міські якості та поєднаність цих територій.

2.3 КОНЦЕПЦІЯ ЗАГАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

2.3.1 СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА: ОСВІТА

2.3.1.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

У Подільському районі мають забезпечуватись рівні освітні можливості для всіх груп населення, в тому числі з різним соціально-економічним статусом. Цей район має стати таким, в якому реалізуються освітні програми та послуги різних рівнів та форм освіти, в тому числі позашкільної та неформальної освіти, і існують пропозиції для різних вікових груп - дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, підлітків, дорослого населення, включаючи осіб третього віку.

Рішення, які стосуються освіти, базуються на основі релевантних та актуальних статистичних даних та їхнього аналізу, а планування мережі комунальних закладів освіти різних рівнів має відбуватись на середньостроковий період, враховуючи демографічні прогнози та вимоги до оптимального освітнього простору.

2.3.1.2 АНАЛІЗ (включно зі SWOT)

Місцева влада відіграє ключову роль у забезпечення якості освіти на своїй території. На національному рівні визначаються державні стандарти освіти та вимоги до умов, в яких навчаються діти. Однак безпосередня реалізація освітньої політики лежить на місцевій владі. Зокрема, йдеться про призначення керівників закладів освіти, фінансування закладів (дошкільної освіти – повністю з місцевого бюджету, середньої професійної та вищої – з державного та місцевого бюджетів у різних пропорціях). Місцева влада також відповідає за методичне забезпечення та організацію підвищення кваліфікації педагогів, може встановлювати додаткові виплати і надбавки, закуповує навчальне обладнання та техніку у школи, тобто має вплив і на якість освіти.

У місті Києві ці функції розділені між міським департаментом освіти і науки та відділами освіти районів.

Міська влада у стратегічних документах визначила пріоритети розвитку освіти столиці: розвиток освітньої інфраструктури та покращення якості освіти. Ці задачі цілком відповідають національним цілям розвитку освіти, зокрема, реформи Нової української школи. Також на міському рівні здійснюється розподіл коштів між районами, зокрема, виділення коштів на капітальне будівництво у сфері освіти, і організація конкурсу на посаду директорів шкіл. Районна влада призначає директорів інших закладів освіти, які їй підпорядковані, затверджує бюджети шкіл та розподіляє ресурси між ними, займається методичною підтримкою, бухгалтерським обліком шкіл, а також здійснює координацію їхньої роботи.

Попри те, що більшість управлінських функцій у дошкільній, загальній середній та позашкільній освіті лежать саме на районних управліннях освіти, вони не мають власних документів про стратегію розвитку освіти, а просто реалізації загальноміські цілі і задачі на своїй території. Це не дозволяє врахувати специфічні потреба районів. При цьому деякі з функцій районного

управління - насамперед планування освітньої мережі - вимагає і стратегічного бачення, і можливості впливати на розподіл необхідних для розвитку мережі ресурсів. Це саме стосується і повноваження щодо розподілу капітальних видатків на закладів освіти та фінансового планування загалом. Тому відсутність плану розвитку освіти Подільського району може негативно впливати на ефективність роботу Управління освіти.

Освітня мережа Подільського району включає 38 загальноосвітніх навчальних закладів. З них 5 - це школи-дитячі садочки, які забезпечують лише початкову освіту. З 25 загальноосвітніх шкіл 15 - це спеціалізовані навчальні заклади з поглибленим вивченням окремих предметів, ліцеї або гімназії. Тобто у районі хороший доступ до профільної старшої школи. Середній розмір класів у звичайних загальноосвітніх школах Подільського району - близько 26 учнів, а у селективних школах (ліцеях, гімназіях та спеціалізованих школах) - близько 27 учнів.

Також у Подільському районі розташовано 2 приватні школи.

Закладів дошкільної освіти у районі 36. З них лише 6 заповнені менш ніж на 100% від проектної потужності.

Мешканці району, які брали участь у консультаціях, вбачають основну проблему у доступності освіти (наявності місць у дитсадках і школах), і значно меншою мірою у якості послуг (згадано лише один раз). Це може пояснюватися достатнім рівнем якості освіти, відсутністю зацікавлення у якості освіти або тим, це питання не асоціюється з міським розвитком, а отже, не спало на думку учасникам консультацій.

Вирішення проблеми нестачі місць у дитсадках і школах, в тому числі у зонах нещодавньої забудови, належить до повноважень районного управління освіти, проте воно не має необхідної інформації та ресурсів для його виконання.

SWOT-АНАЛІЗ

Сильні сторони	**Слабкі сторони**
Добре розподілена територія обслуговування; Доступ до профільної старшої школи; Хороші навчальні результати; Можливості для освіти осіб з особливими освітніми потребами.	Нестача педагогічних працівників; Старі будівлі, в яких розташовано заклади освіти; Малі класні кімнати; Нерівні освітні можливості; Нестача комп'ютерної техніки у школах; Брак або низька якість даних, необхідних для планування освітньої мережі; Відсутність координації із забудовниками.
Можливості	**Загрози**
Розвиток мережі приватних закладів освіти; Залучення батьків до освітнього процесу і планування розвитку освіти; Використання ІКТ у освітньому процесі; Професійний розвиток вчителів; Розширення мережі комунальних закладів освіти (школа 114, позашкільні заклади).	Нестача місць у закладах освіти у районах нової забудови; Неефективний розподіл території обслуговування через брак даних; Посилення нерівності освітніх результатів та освітньої сегрегації; Погіршення стану приміщень закладів освіти.

Сильними сторонами освіти є хороша доступність дошкільної і середньої освіти: порівняно невелика черга у дитячі садки та практично відсутні переповнені класи у школах. Розподіл території обслуговування, який не викликав нарікань з боку батьків та шкіл, оскільки такий принцип розподілу територій обслуговування шкіл існував для більшості навчальних закладів Подільського району і до впровадження нових правил зарахування дітей до школи. Достатня кількість шкіл, які надають профільну повну загальну середню освіту і забезпечені відповідним навчальним обладнанням; досить високі навчальні результати та можливості для навчання осіб з особливими освітніми потребами як у інклюзивних класах, так і у спеціальних школах.

Слабкими сторонами освіти Подільського району є недостатня кількість вчителів деяких предметів у окремих школах: наприклад, у деяких школах працюють лише декілька вчителів з англійської мови, що може негативно впливати на якість освіти дітей з цього предмету. У Києві фахівці зі знанням іноземної мови та інформатики мають можливість знайти більш високооплачувану роботу, тож школи відчувають брак кваліфікованих працівників з цими навичками.

Також слабкою стороною є шкільні будівлі, які часто є старими. Окрім очевидних проблем, які можуть виникнути з ними в майбутньому (незадовільний стан для навчання, погіршення комунікаційних мереж будівель, або і аварійний стан), це також означає, що в цих школах достатньо малі класні кімнати. Вже зараз реформа середньої освіти "Нова українська школа" не завжди може бути повністю втілена в таких кабінетах, оскільки в них не вистачає місця для індивідуальних парт для кожного учня. Через це учні змушені продовжувати навчатись за двомісними партами. В майбутньому, з просуванням реформи, старі будівлі, а з ними і малі кабінети можуть бути непридатними для нового матеріально-технічного обладнання, яке має покращити якість освіти та буде частиною реформування системи освіти. Вже зараз однією зі слабких сторін є нестача матеріально-технічного обладнання, зокрема, комп'ютерної техніки в школах. Відбір дітей до закладів освіти з розширеними освітніми можливостям (гімназій та ліцеїв) у ранньому віці та відсутність підтримки дітей з гіршими стартовими умовами уможливлює освітню нерівність та сегрегацію учнів з різним освітнім рівнем та соціально-економічним статусом. Це, як свідчить світова практика, негативно впливає на якість освіти в цілому та особливо шкодить вразливим категоріям населення.

Також у районі не вистачає публічних закладів позашкільної освіти - лише два заклади художньо-естетичного напрямку і один спортивного, які не здатні забезпечити потреби усіх дітей у позашкільному розвитку, особливо якщо у родин немає ресурсів користуватися послугами приватних закладів. Ще одним слабким місцем освітньої системи є відсутність комунікації та координації із забудовниками, що є важливим у контексті активної забудови окремих частин Подільського району.

Можливостями для освіти Подільського району є розвиток мережі приватних закладів дошкільної та загальної середньої освіти, які можуть частково перебрати на себе інфраструктурне навантаження, особливо в новобудовах. Ще однією можливістю є використання його історично-культурної спадщини у навчальному процесі, що дозволить учням краще засвоювати знання, адже вони можуть на власні очі побачити ті чи інші історичні території та пам'ятки.

Професійний розвиток вчителів, який покращить якість освіти в школах району, а також призведе до більш повноцінного втілення реформи середньої освіти також є важливою можливістю. Залучення батьків до освітнього процесу та життя закладів освіти, як дошкільної, так і середньої є можливістю для покращення якості освіти, а також для налагодження комунікації між батьками, вчителями та управліннями освіти. Реконструкція школи №114 позитивно вплине на освітню мережу району.

Загрозами для освіти Подільського району є брак місць у закладах дошкільної та середньої освіти через новобудови, поруч з якими не створюють нові заклади. Причиною цього може стати вже згадана раніше відсутність координації між управліннями освіти та забудовниками.

Ще однією загрозою, яка вже згадувалась раніше є незадовільний стан будівель шкіл, що несе загрозу не лише безпеці учнів, а також і якості освіти в таких школах. Посилення міжшкільної нерівності є ще однією загрозою освіти. Відсутність або ж низька якість даних потрібних управлінню освіти для планування мережі є загрозою оптимальності мережі освітніх закладів.

2.3.1.3 ПІД-ЦІЛІ ТА СФЕРИ ДІЙ

Під-цілі	Сфери дій
У кожному районі забезпечується хороша якість достатньої соціальної інфраструктури	Покращити комунікацію та координацію між девелоперами та керівництвом освіти, щоб забезпечити дошкільні та середні навчальні заклади житловими будинками
	Покращити інфраструктуру шкіл для реалізації принципів Нової української школи, а також загальне підвищення якості освіти в районних школах
	Створити / вдосконалити систему збору даних щодо кількості дітей у районі для більш ефективного розподілу шкільних послуг
	Розробити план розвитку мережі навчальних закладів у районі (дошкільних та загальноосвітніх шкіл) на середньостроковий період з урахуванням демографічного прогнозу та планів житлової забудови району
	Розширення пропозиції освітніх можливостей для дорослих мешканців району, включаючи осіб третього віку, зі сторони закладів професійної та вищої освіти

У кожному районі має бути достатня кількість закладів освіти різних рівнів та достатня кількість місць у них, для того, щоб відповідати потребам мешканців. В тому числі мають враховуватись демографічні прогнози, плани забудови та запити щодо змісту і форм освіти різних вікових, професійних та соціальних груп мешканців району. Крім цього, заклади освіти мають бути однаково забезпечені якісним матеріально-технічним обладнанням, яке буде

допомагати реалізовувати освітню реформу у школах та даватиме учням більше освітніх можливостей під час навчання.	
Усі жителі району мають однакові права та можливості	**Запроваджено підтримку для шкіл, які показують гірший освітній результат (особливо для закладів, в яких навчаються учні з нижчим соціально-економічним статусом)**
	Забезпечення рівності освітніх можливостей шляхом дотримання нових правил вступу до школи: діти з різних домогосподарств мають рівні можливості навчання в одній школі
Усі діти, які мешкають в Подільському районі повинні мати рівні освітні можливості. Це означає, що нові правила зарахування дітей до молодшої школи виконуються, і всі діти з території обслуговування школи навчаються саме у ній, а селективні школи - ліцеї, гімназії та спеціалізовані школи з поглибленим вивченням предметів - не проводять співбесід та інших способів відбору дітей до школи до рівня ліцею. Школи з гіршими освітніми результатами мають підтримуватись Управлінням освіти районної державної адміністрації або Київської міської державної адміністрації для забезпечення однаково високої якості освіти для всіх дітей.	

2.3.1.4 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

Покращити комунікацію та координацію між девелоперами та керівництвом освіти, щоб забезпечити дошкільні та середні навчальні заклади житловими будинками.

З проведеного аналізу та громадських обговорень можна зрозуміти, що проблемним питанням для мешканців є нестача загальноосвітніх навчальних закладів та побоювання щодо ще більшого дефіциту місць у школах та дитячих садках районах з подальшою забудовою району. Саме тому дуже важливим є створення кращої комунікації та координації між девелоперами та керівництвом освіти. Це дозволить забезпечити житлові будинки - в першу чергу новобудови - дошкільними та загальноосвітніми навчальними закладами.

- Обрахунок реальної місткості (потужності) шкіл та дитячих садків відповідно до чинних санітарно-гігієнічних норм та вимог до освітнього середовища. Зараз планування розвитку мережі закладів освіти виходить з проектної потужності закладів, розрахованої на початку їх експлуатації. Ці розрахунки відбувалися відповідно до недійсних вже норм, а часто виходячи з плану навчання у дві зміни. Тому вони потребують перегляду.
- Зміни у нормативні документи, які регулюють житлову забудову, вимогу інформувати відповідні структурні підрозділи виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та районної державної в місті Києві адміністрації щодо планованої забудови на етапі її погодження. Таким чином виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація) та районна в місті Києві державна адміністрація будуть мати можливість розбудовувати мережу дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів на основі даних та потреб мешканців району та нових житлових будинків.

- Окрім внесення змін до вже існуючих нормативних документів важливо також звернутись до розробки нових нормативних документів, які будуть регулювати процес надання інформації забудовниками щодо майбутніх будівель, розрахунків кількості необхідних місць у дошкільних закладах освіти та закладах середньої освіти для майбутніх мешканців до Подільської районної в місті Києві державної адміністрації. Як і попередній крок, це забезпечить доказове прийняття рішень (evidence-based decision making), що в свою чергу призведе до більш розвитку мережі закладів. Також в поєднанні з перерахунком проектної потужності закладів такі нові нормативні документи можуть призвести до більш раціонального використання вже існуючих дитячих садків та шкіл.
- Водночас, окрім розробки, потрібно також забезпечити адвокацію нормативних документів, які регулюють процес надання інформації забудовниками щодо майбутніх будівель, розрахунків кількості необхідних місць дошкільних закладах освіти та закладах середньої освіти для майбутніх мешканців до Подільської районної державної в місті Києві адміністрації. Адже це той крок, який забезпечить саме впровадження усіх необхідних змін на законодавчому рівні.

Покращити інфраструктуру шкіл для реалізації принципів Нової української школи, а також загальне підвищення якості освіти в районних школах.

В сфері освіти також варто звернути увагу на покращення освітнього середовища шкіл для реалізації принципів Нової української школи, а також загальне підвищення якості освіти в районних школах. Адже не всі школи району мають все необхідне обладнання та ресурси для реалізації принципів Нової української школи. Навіть зараз, коли реформа лише почалась і стосується поки що тільки початкової школи. Надалі зміни охоплять також базову та старшу школу, а це означає, що матеріально-технічного забезпечення потрібно буде більше.

- Отже, в першу чергу, необхідно визначити реалістичні критерії освітнього середовища, яке необхідне для реалізації реформи (для початкової школи рекомендації вже існують, але вони включають лише середовище у класі, тоді як варто змінювати усю школу). Аналогічні критерії треба розробити для дитячих садків.
- Базуючись на цих критеріях, треба провести аудит закладів освіти, звернувши увагу на реалізацію принципів Нової української школи: одномісні учнівські парти, окремі ігрові зони, інформаційно-комп'ютерні технології; необхідне для вивчення окремих предметів лабораторне обладнання та навчальні матеріали, інформаційно-комп'ютерні технології; безпеку та комфорт шкільних приміщень, створення стимулюючого середовища. Особливо важливо зробити такий аудит з урахуванням майбутньої розбудови мережі профільних старших шкіл, які потребуватимуть значного матеріально-технічного забезпечення.

- Після того, як необхідні дані будуть зібрані, необхідно провести аналіз цих даних та розробити перелік шкіл, які потребують покращення інфраструктури та план заходів, зокрема обладнання необхідного для реалізації принципів Нової української школи на всіх рівнях загальної середньої освіти, скласти бюджет для реалізації цього плану.
- Ще одним важливим кроком до рівності шкіл, зокрема в аспекті матеріально-технічного забезпечення є створення та ухвалення стандарту матеріально-технічного забезпечення для шкіл міста Києва. Таким чином усі школи будуть забезпечені усім необхідним обладнанням та ресурсами, що дасть можливість усім учням мати рівні освітні можливості.
- Аби школи могли реалізовувати свою педагогічну автономію та якнайкраще задовольняти потреби учнів, їхня роль у формуванні освітнього середовища має бути провідною. Для цього варто надати школам фінансову автономію. Це не лише дасть можливість витрачати ресурси саме на те, що є найнеобхіднішим для конкретного закладу, але й дозволить ефективніше використовувати ресурси, а заощаджені кошти витрачати на подальший розвиток. Школи Києва мають подібний досвід, і важливо організувати навчання для директорів (щодо фінансового планування, організації закупівель тощо), аби вони спроможні були виконувати нові обов'язки. Крім того, керівники зможуть винагороджувати вчителів за здобутки у роботі, самостійно розподіляючи премії, і таким чином стимулювати підвищення якості освіти.

Створити / вдосконалити систему збору даних щодо кількості дітей у районі для більш ефективного розподілу шкільних послуг

Рішення, які приймаються у сфері освіти, мають базуватись на релевантних даних. Це стосується як кількості закладів освіти і місць у них, так і даних щодо розташування цих закладів, їхнього забезпечення матеріально-технічними ресурсами і посилення педагогічного і виховного складу у закладах дошкільної та загальної середньої освіти. Для цього в першу чергу необхідними є дані про загальну кількість дітей у районі, а також інші статистичні дані про діяльність усіх закладів освіти.

- Наразі деякі зі стейкхолдерів згадують про певні проблеми у роботі з даними. Тому в першу чергу необхідно зібрати інформацію щодо проблем, які бачать стейкхолдери, зокрема вчителі, адміністрація закладів освіти Подільського району та міста Києва, Освітня агенція міста Києва та Подільська районна в місті Києві державна адміністрація, які працюють з даними у сфері освіти: як зі збором таких даних та звітуванням, так і з подальшим опрацюванням та аналізом цих даних. Особливу увагу варто звертати на ті питання, які озвучувались під час зустрічей та обговорень: питання звітування загальноосвітніх навчальних закладів та Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації за різними статистичними формами і узгодженістю інформації у них, а також зі збором даних щодо кількості дітей у районі.

- На основі зібраної інформації щодо проблем у звітуванні та опрацюванні статистичних даних варто сформулювати основні потреби стейкхолдерів (вчителів, адміністрації закладів освіти, Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації та Освітньої агенції міста Києва) щодо покращення системи збору даних та роботи з даними, зокрема щодо кількості дітей у районі.
- Однією з потреб, яка вже була озвучена під час зустрічей та обговорення була необхідність навчання для працівників Управління освіти з отримання необхідних даних, в першу чергу даних щодо кількості дітей, які мешкають у Подільському районі, від Центру надання адміністративних послуг Подільської районної в місті Києві державної адміністрації, та подальшого використання цих даних для розподілу територій обслуговування та планування освітньої мережі. Таке навчання допоможе зробити більш ефективними процеси планування навантаженості закладів освіти, створення за необхідності нових закладів освіти – як загальної середньої, так і дошкільної. Окрім цього, таке навчання може сприяти покращенню розподілу територій обслуговування для закладів початкової освіти.

Одним з можливих способів такого навчання є семінари від Освітньої агенції міста Києва. Вони вже зараз проводять тренінги щодо роботи з даними, проте для залучення більшої аудиторії, варто, щоб інформацію про такі можливості з підвищення кваліфікації поширювали для шкіл саме зі сторони Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації.

- Окрім роботи з даними щодо кількості дітей у районі та мікрорайонах, важливо також провести навчання для адміністраторів шкіл щодо ведення та заповнення статистичних форм. При цьому потрібно, щоб усі залучені до процесу розуміли важливість цієї інформації, даних для системи освіти району та міста.

Розробити план розвитку мережі навчальних закладів у районі (дошкільних та загальноосвітніх шкіл) на середньостроковий період з урахуванням демографічного прогнозу та планів житлової забудови району.

- В першу чергу потрібно проаналізувати дані щодо завантаженості дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів, на основі вже перерахованих проектних потужностей закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Тобто визначити, скільки є місць в кожному закладі, а також які з закладів вже є перезавантаженими або недостатньо завантаженими.
- Результати аналізу необхідно в подальшому співвідносити з демографічним прогнозом для Подільського району щодо кількості дітей віком до 6 років та від 6 років до 18 років. Таким чином, визначити, скільки місць у дитячих садках не вистачає натепер, і скільки місць бракуватиме у середньостроковий період. Окрім цього, можна співвіднести результати аналізу завантаженості дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів з планами майбутньої забудови та кількості мешканців у них. Такий крок аналізу

сприятиме розумінню не лише кількості необхідних нових закладів освіти чи місць у вже існуючих школах та дитячих садочках, а також необхідному розташуванню, яке буде задовольняти потреби мешканців.

- На основі усіх зібраних та проаналізованих даних потрібно розробити план розвитку мережі навчальних закладів у районі на середньостроковий період (на 3 роки та на 5 років). При цьому варто враховувати реформу середньої освіти, яка передбачає розділення початкової, базової та старшої шкіл. Учні 10-11(12) класів навчатимуться у профільних ліцеях, маючи можливість обирати індивідуальну освітню траєкторію, тобто окремі предмети. Для цього у закладі має бути достатня кількість дітей, отже ліцеї сконцентрують старшокласників. Місто Київ вже почало підготовку до розбудови мережі профільних ліцеїв, тож Подільська районна в місті Києві державна адміністрація має враховувати при плануванні своєї мережі ситуацію у інших районах, адже учні ліцеї не прив'язані до закладів територіально.

Розширення пропозиції освітніх можливостей для дорослих мешканців району зі сторони закладів професійної та вищої освіти

Окрім дошкільної та середньої освіти, важливою частиною системи освіти загалом є позашкільна. Якщо для дітей дошкільного та шкільного віку можна знайти деякі пропозиції, які, щоправда, варто розширювати, то для дорослих мешканців району таких пропозицій значно менше. Водночас, неформальна освіта для дорослого населення, включаючи осіб третього віку, може бути не лише дозвіллям, а й слугувати можливістю перекваліфікації для подальшого працевлаштування.

- Одним з перших важливих кроків у напрямку розширення пропозиції позашкільної освіти є налагодження співпраці між закладами професійної та вищої освіти, Управлінням освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації та закладам позашкільної освіти. Таку співпрацю можна створити шляхом проведення зустрічей, на яких будуть обговорені можливі напрямки кооперації: наявні освітні пропозиції та можливості у різних сторін; на якій основі Подільська районна в місті Києві державна адміністрація може співпрацювати з тими чи іншими закладами освіти; як задовольнити потреби зацікавлених мешканців.
- Для цього потрібно також провести дослідження з метою збору даних щодо освітніх потреб дорослого населення. Окрім цього, під час такого дослідження варто дізнатись пріоритетні для них напрями освіти та які функції має виконувати така неформальна освіта на думку мешканців району: підвищення кваліфікації, перекваліфікації, а також у яких форматах таке навчання було б найбільш корисним.
- На основі результатів проведеного дослідження та налагодженої співпраці варто розробити спільно з Національним університетом «Києво-Могилянська академія», Управлінням освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації, закладами позашкільної та професійної освіти спеціальні програми та курси для дорослого населення району, з можливим

залученням до цього Культурно-мистецького Центру Національного університету «Києво-Могилянська академія» - як приміщення для проведення курсів, концертів, виставок.

- Окрім дорослого населення, варто також звернути увагу на пропозиції позашкільної освіти також для дітей молодшого шкільного віку та підлітків. Особливо важливо звернути увагу на навчання зі здорового харчування, сексуальної грамотності та екологічної безпеки. Це ті напрямки, які стають дедалі більш актуальними, і які не завжди забезпечуються шкільною програмою. Управління освіти Подільського району може налагодити співпрацю з Київським міським центром громадського здоров'я для посилення такого напрямку позашкільної освіти.

Запроваджено підтримку для шкіл, які показують гірший освітній результат (особливо для закладів, в яких навчаються учні з нижчим соціально-економічним статусом)

Зараз учні з різним рівнем навчальних досягнень "розподілені" між кращими та гіршими школами. Зв'язок між освітніми результатами та соціально-економічним статусом учнів засвідчують численні міжнародні та національні дослідження.

Школи, учні з яких показують гірші освітні результати, потрібно підтримувати - особливо якщо в таких школах навчаються учні з родин з нижчим соціально-економічним статусом. Це дає змогу кожній дитині, незалежно від її походження, отримати якісну освіту та гідні життєві перспективи.

- Для того, щоб усі кроки, спрямовані на підтримку шкіл з гіршими освітніми результатами дійсно були корисними та ефективними, варто провести навчання для Управління освіти Подільської районної в місті Києві державної адміністрації щодо методології та інструментів проведення досліджень. Такі дослідження необхідні будуть для виявлення переваг шкіл з високими результатами навчання та проблем шкіл з низькими результатами навчання.

- Наступним кроком є проведення дослідження для виявлення переваг шкіл з високими результатами навчання та проблем шкіл з низькими перевагами навчання для кращого розуміння, яка саме підтримка необхідна школам. В тому числі під час дослідження важливо охопити потреби батьків, послуги, які надають школи з кращими освітніми результатами, вплив селективності шкіл та умов у школі на освітні результати. Збір такої інформації допоможе зрозуміти, що найбільше впливає на кращі освітні результати в школах, яку роль в цьому відіграє освітнє середовище.

- За результатами дослідження потрібно розробити рекомендації щодо впровадження кращих практик в школах з гіршими освітніми результатами. Окрім цього, необхідно також вивчити міжнародний досвід з подолання нерівності між школами та розробити рекомендації щодо впровадження кращих практик з міжнародного досвіду.

Забезпечення рівності освітніх можливостей шляхом дотримання нових правил вступу до школи: діти з різних домогосподарств мають рівні можливості навчання в одній школі.

- Важливим кроком до забезпечення рівності освітніх можливостей стали нові правила зарахування дітей до початкової школи, які були затверджені у 2018 році. Тому варто впроваджувати моніторинг повідомлень про порушення нових правил вступу до школи, коли, наприклад, школи проводять співбесіди чи відбори на навчання в початковій школі.
- Як уже зазначалось раніше, розподіл територій шкіл варто робити на основі даних про кількість дітей в районі загалом, а також, зокрема у мікрорайонах, чи навіть на вулицях. Ця аргументація за допомогою даних забезпечить рівномірний розподіл територій шкіл, особливо щодо селективних шкіл - ліцеїв та гімназій. Тобто, у Подільському районі не має бути шкіл, на території обслуговування яких проживає значно менше дітей шкільного віку, ніж на деяких інших.
- Окрім рівності освітніх можливостей для дітей з різним соціально-економічним статусом, потрібно говорити також про важливість інклюзивного навчання. В першу чергу потрібно провести збір даних щодо обладнання інклюзивного простору в школах району: для маломобільних дітей, для дітей з особливими освітніми потребами. Під час такого збору даних необхідно перевірити наявність безбар'єрних просторів, наявність інклюзивних класів та тьюторів у школах району.

2.3.2 СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА: КУЛЬТУРА, ТУРИЗМ, СПОРТ, ДОЗВІЛЛЯ

2.3.2.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Особливістю даної секторальної стратегії є розробка комплексного системного бачення - як локальні мешканці та гості Подільського району проводитимуть власний вільний, позаробочий час в публічних просторах Подільського району. Основними критеріями щодо визначення типів активності та напрямків стратегічного зростання є елементи загальнопроектної Візії:

- Збалансована структура змішаного використання міського простору;
- Хороші умови для розвитку креативного класу та індустрій;
- Пропагування статусу центру мистецтва і культури, а також точки тяжіння туризму;
- Пропозиція мереж просторів для індивідуального розвитку;
- Бенчмарк для збалансованих культурних і креативних районів України;
- Баланс між традиціями і сучасністю;
- Багатогранна співпраця між представниками різних секторів.

2.3.2.2 АНАЛІЗ (включно зі SWOT)

Загальна ситуація

В рамках сучасних адміністративних меж району культура, спорт, рекреація розвиваються нерівномірно із огляду на географічну протяжність району та історично сформовані контексти мікрорайонів. Основними факторами, що вплинули на міру розвитку досліджуваних категорій в мікрорайонах на сьогодні стали: наявність історико-культурної спадщини (пам'ятки архітектури, мистецтва), характерні природні ландшафти (схили, ріки, озера), наявність комунальної інфраструктури (майданчики, бібліотеки, музеї, театри).

При більш детальному розгляді районів із точки зору туризму, культури, рекреації і спорту було виявлено сильні і слабкі сторони кожного із них, а з врахуванням Візії Концепції сформовано специфічні цілі. Такі цілі направлені на усунення існуючих проблем та визначення чіткого напрямку комплексного та інтегрованого розвитку даних галузей.

Ситуація в різних районах

Історичний Поділ – простягається від Поштової площі із виходами на набережну і Труханів острів, до вулиць Верхній та Нижній Вал і далі до станції метро Тараса Шевченка. З іншої сторони мікрорайон обмежений схилами Дніпровських пагорбів та безпосередньо виходом до річки Дніпро.

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Історичний Поділ	найбільш сконцентрована кількість формальних/ неформальних, комунальних та приватних культурних закладів	найбільш навантажений туристами район, в особливості від Поштової площі до Валів	недостатня кількість спортивної інфраструктури в кварталах району	мікрорайон із нерозкритим повним потенціалом навколишніх природних ресурсів (схили, набережна, Труханів острів, водний транспорт)

Подільсько-Куренівська промислова зона (перешийок) – територія в якій присутня велика кількість виробничо-господарських приміщень, простягається від межі Історичного Подолу до Кирилівського гаю.

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Подільсько-Куренівська промислова зона	має ряд представників креативних індустрій і є хорошою базою для розвитку неформальної культури	отримує значно менше туристів за Історичний Поділ, але має кілька точок, що можуть стати «магнітами» (наприклад, замок Ріхерта)	недостатня кількість спортивної інфраструктури та інфраструктури для базової фізичної активності	територія дуже забруднена за рядом показників (див. розділ екології) і не є привабливою наразі до рекреації і відпочинку

Куренівка і Антифіївка (до залізниці)

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Куренівка і Антифіївка	основною домінантою району є Кирилівська церква (спадщина ЮНЕСКО), також є комунальна культурна інфраструктура	за рахунок Кирилівської церкви та частково стадіону Спартак цей район отримує, але неповну увагу туристів. Цей потенціал може розкриватися ще	враховуючи тип забудови мікрорайону кількість об'єктів може бути трохи вищою, але якість і доступність має суттєво покращитися (реконструкція і відкриття стадіону Спартак)	на території присутні кілька парків і скверів, ревіталізації підлягають струмки і озера

Замковище, Мостицький масив, Сирецький дендропарк

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Замковище і Мостицький масив	наразі присутні лише громадські ініціативи та комунальні культурні заклади. Цієї кількості і якості для мікрорайону недостатньо	майже відсутній	через нерівномірний розподіл та незадовільний стан спортивної інфраструктури спортивні сервіси обмежені	значну частину району займає дендропарк Сирець та парк Сирецький гай. Мають потенціал до спортивного використання

Виноградар, Вітряні гори

Район/оцінка параметру	Культура	Туризм	Спорт	Рекреація
Виноградар і Вітряні гори	досить багато комунальних культурних установ. Необхідне якісне програмне наповнення та мережування із центральними установами	мінімальний, в мікрорайоні є урочище Крістерів, що може бути локальним туристичним «магнітом»	мікрорайон має значну кількість спортивних комунальних майданчиків, але їх стан більше ні на 40% незадовільний	в мікрорайоні є різноманітні локальні рекреаційні об'єкти – парки, сквери, урочища і озера. Їх благоустрій покращить забезпеченість мешканців якісним рекреаційним ресурсом

Північно-західна частина Подільського району межує із лісо-парковими зонами і сполучається за межами району із Пущею-Водицею. Цей зв'язок є стратегічним із точки зору туризму, спорту та рекреації. За сприятливого сценарію в цьому районі також можуть реалізовуватися культурні проекти такі як фестивалі під відкритим небом, арт-резиденції.

2.3.2.3 ПІД-ЦІЛІ ТА СФЕРИ ДІЙ

Основні цілі концепції інтегрованого розвитку Подільського району по відношенню до культури, спорту, туризму та рекреації це «Прогресивний район» та «Висока якість життя». За умови виконання такого сценарію весь

район має бути охоплений мережами спортивних і культурних об'єктів, що працюють міжсекторально. В районі наявна розгалужена мережа природних об'єктів із необхідною відпочинковою інфраструктурою і підходами до них. Гості району із легкістю знаходять сценарій відпочинку до душі і легко пересуваються між мікрорайонами.

Під-ціль	Сфера дій
Запроваджено сталий міжнародний туризм	Створити стратегію управління місцями туристичного тяжіння.
	Диверсифікація туристичних сценаріїв у Подільському районі.
	Включення культурної та подієвої стратегій Подільського району до дискурсу міжнародного співробітництва і мережування.
У кожному районі забезпечується хороша якість достатньої соціальної інфраструктури	Розвиток бібліотек як ком'юніті/культурних центрів для інтеграції громади.
	Регулярна та близька мережа спортивної інфраструктури.
	Промоція приватно-публічних партнерств в сферах спорту, культури і рекреації.

2.3.2.4 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

Відповідно до цінностей проекту, Подільський район культивує рівні можливості для мешканців, дбає про спадщину та примножує культурні ініціативи.

З огляду на ряд мікро і макротрендів (України і західних сусідів) у сферах спорту, культури, туризму, рекреації було зафіксовано ряд висновків і необхідних дій, що лежать в основі успішного, збалансованого району.

Туризм

У туристичних і трендових районах європейських столиць, як Берлін, Осло, Відень, Хельсінкі розвиток стратегії щодо «відпочинкових» галузей (туризм, рекреація, спорт, культура) не ділиться для туристів та для містян – вона має відповідати вимогам обох.

Із точки зору просторового вираження дій щодо туризму, то вибудовуються сценарії для різних соціальних груп, а також для мікрорайонів із власними особливостями. Так вдається розосередити наплив туристів по різноманітним точкам тяжіння: пам'яткам, паркам, набережним, стадіонам, театрам, тощо.

Для підтримання мобільності туристів між різними мікрорайонами необхідно організувати мережу сталої мобільності, яка включає в себе не тільки туристичний і громадський транспорт, а також і систему байк-шерінгу, «зелених коридорів», пішохідних «коротких шляхів». Це дасть змогу і маломобільним групам населення діставатися бажаної точки в короткий час.

Важливо встановити і підтримувати ефективні механізми статистики і моніторингу кількості туристів та із самого початку сфокусуватися на створенні доданої вартості туризму, аніж на збільшенні кількості туристів «короткої ланки».

В рамках розвитку району туризм має бути не окремою індустрією, а інтегрованим каталізатором розвитку району. Туризм – це можливість швидше переформувати район у відповідності до візії проекту.

Великою мірою успіх туристичної стратегії Подільського району буде полягати у віднайденні балансу між локальними мешканцями і туристами. Тому підхід в створенні умов для локальних мешканців як тестувальників туристичних сервісів є ефективним.

В основі стратегії туристичного розвитку Подільського району має бути полівекторність. Тому необхідно зафіксувати ряд тематичних сценаріїв, що мають потенціал до розвитку:

- Історико-культурний (популярні пам'ятки мистецтва і архітектури);
- Подієво-культурний (події, що відбуваються або в закладах, або в публічних просторах, що пристосовані до цього і мають чіткий регламент до подій);
- Бізнес туризм (організація і проведення міжнародних та національних подій, конгресів, конференцій – потребує відповідної інфраструктури);
- Пізнавальний туризм (тематичні, авторські, кураторські екскурсії, що знайомлять не лише із найбільш давніми частинами району);
- Мистецький туризм (відвідування експозицій, галерей, приватних зібрань);
- Рекреаційний туризм (зелений – ліси, сквери, парки; водний – водні види активностей);
- Спортивний туризм (проведення змагань, спортивних фестивалів, дитячих та юнацьких ігор).

Ці сценарії можуть бути застосовані відповідно до контексту мікрорайону, наявної інфраструктури та природнього ландшафту.

Для реалізації концепції про створення доданої вартості для туристів з метою підвищення якості відпочинку та середнього чеку і контролем кількості туристів необхідно зосередитися на сформованих під кожен сценарій розгалужених ланок споживання.

В той самий час необхідно розробити, ввести і підтримувати комплексну систему збору первинної та вторинної інформації про туристів із метою моніторингу динаміки ринку. Це дозволить тримати під контролем бажане число туристів і не допускати критичних та кризових сценаріїв, які сьогодні можна спостерігати на вулицях Венеції, Барселони, Дубровника, Амстердаму і багатьох міст, які починають страждати від туристів, та можуть втратити власну первинну ідентичність і привабливість через них.

З точки зору розвантаження історичного Подолу і переведення потоків туристів до:

- креативних постіндустріальних зон,
- зелених схилів над Дніпром,
- важливих рекреаційних зелених зон Куренівки,
- водних просторів навколо затоки Гавань,
- природніх озер та далі до Пущі-Водиці.

Необхідно створити умови для сталої мобільності, безбар'єрного переходу через Нижній і Верхній Вал, проходу через промислову Подільсько-

Куренівську зону, переходу через залізницю на Куренівці та виходу через Антифіївку до озер Виноградаря. За таких умов переміщення туристів буде безбар'єрним. Також всі соціальні групи гостей отримають рівні можливості пересування.

Заходи що підтримки сталого розвитку туризму в Подільському районі:

Локація	Захід/активність
Старий Поділ	Облаштування інклюзивного центру туристичної інформації.
Поштова площа	Реорганізація публічного простору, враховуючи те, що локація буде вузловою відправною точкою для ряду пішохідних/бігових/велосипедних маршрутів в напрямках Труханового острову, Володимирської гірки, набережної, історичного Подолу, нових пізнавально-розважальних річкових маршрутів.
вулиця Сагайдачного	Регулювання максимально дозволеної гучності вуличної музики для кафе, дизайн гайдбуку подій для вулиці, повна пішоходизація.
вулиці Верхній і Нижній вал	Облаштування людиноорієнтованих пішохідних переходів через Вали для подовження наявних туристичних маршрутів з історичного Подолу. Обмеження швидкісного режиму для збереження чистого та привітного міського середовища до користувачів.
	Додатково облаштована система навігації та вказівників для нових історико-культурних та туристичних маршрутів.
Музей Чорнобиля – Контрактова площа	Закінчення реалізації проекту інклюзивного простору Контрактової площі, надання Гостинному двору змішаного використання (соціальна, комунальна, економічна функції).
	Посилення складової музею Чорнобиля через просторові та непросторові рішення: діджиталізація ресурсів, навігація в просторі, багатомовність матеріалів, підхід сторітелінгу.
Замкова гора, Пейзажна алея, алея художників	Ревіталізація занедбаних ділянок для кращого сполучення між вернім та нижнім містами із особливою увагою до збереження зелених насаджень та екосистеми.
	Підтримка та подальший розвиток існуючої ініціативи «туристичний маршрут Коло Подолу» в межах Історичного Подолу.
Гавань	Влаштування водної спортивної станції в зоні устя затоки Гавань для надання доступу до води туристам і локальним мешканцям, продовжуючи концепцію активної і доступної набережної.
вулиця Нижньоюрківська, гора Юрковиця	Підтримка контрольованого та безпечного розвитку локального хабу андерграунд культури відповідною інфраструктурою (комунікації, транспорт), подієвими майданчиками.
	Облаштування вузлового субцентру – Музею сучасного мистецтва // мультифункціонального центру на базі Заводу Ріхерта
Куренівсько-Подільська промислова зона	Підтримати доступні до оренди робочі місця/майстерні для майстрів, людей з креативного класу, які фокусуються на мистецтві, пост-промисловій ревіталізації. Запровадження канікул на податок на землю.
Кирилівський гай	Розвиток хабу спадщини ЮНЕСКО – церква в комплексі з парком: - діджиталізація, двомовність, навігація, сторітелінг в дизайні, проведення тренінгів для персоналу - паркова інфраструктура, що доповнює ансамбль пам'ятки ЮНЕСКО, але також яка слугує атракцією сама по собі (функції прогулянкової зони, активного відпочинку). В такий спосіб можливо розширити аудиторію комплексу серед локальних мешканців.

Куренівська індустріальна зона (вулиця Сирецька)	Влаштування постіндустріального природного парку (приклад Gleisdreiecke у Берліні), як субцентру минулої індустрії у районі.
Парк Дубки, Дендропарк Сирець	В рамках дозволених регламентами об'єктів додати нову спортивно-рекреаційну інфраструктуру (для бігу, лижного відпочинку, велоруху, скандинавської ходьби) – пункти прокату, покриття/треки, навігація, комунікація/дизайн/маркетинг.
Парк Кинь-Грусть, резиденція Крістера	Створення і підтримання мережі природно-історичних об'єктів – озера, парки, садиба із метою створення території із власним наративом. Такий субцентр активуватиме дослідження і відкриття незнайомих куточків Подільського району серед місцевих і туристів.
	Облаштування «зелених діагоналей» від Поштової площі до парку Кинь-Грусть та Берковецького кладовища, як основної туристичної, чистої пішохідно-велосипедної артерії через район.
Виноградар	Спільний концептуальний розвиток Синього та Блакитного озер в рамках ідеї «острів природи у місті», включаючи територію між ними, яка наповнюється об'єктами відпочинку та рекреації.
	Розвиток зони озер, як стартового пункту для спортивної активності в напрямку територій Пуща-Водиця.

Для досягнення цілі високого рівня життя мешканців району в частині культури, спорту та відпочинку слід враховувати такі моменти, які забезпечують наступні стандарти.

Культура

Культурну програму Подільського району необхідно формувати, враховуючи різні вікові та зацікавлені групи. Це в свою чергу вказує на необхідність комплексного бачення «карти» культурних гравців району. Тобто розглядати комунальні установи в комплексі із громадськими та приватними в рамках ширшого розуміння культурної діяльності.

Застосування принципу міської гнучкості (urban resilience) дозволить уникнути виключно додаткового будівництва нових об'єктів і сконцентруватися на заповненні критично недоукомплектованих районів, а також на проектній кооперації різнопрофільних ініціатив із різних мікрорайонів.

Створення єдиної мережі культурних об'єктів дозволить пожвавити культурні зв'язки не тільки між «провідними» організаціями району, але і із культурними організаціями мікрорайонів. Таким чином, планується знизити рівень маргіналізації в окремих «порожніх» з культурної точки зору районах (Куренівка, Антифіївка).

В рамках моніторингу Українського культурного фонду було виявлено присутність українських учасників лише у 16 із 28 європейських культурних мереж. Це вказує на необхідність промоції локального культурного продукту на міжнародній арені. Таким чином в районі із часом будуть з'являтися нові проекти міжнародного співробітництва, що зав'язані саме на прямих зв'язках із культурним партнером, а не на підтримці виключно посольств або фондів.

Вже сьогодні серед усіх районів Києва Поділ виділяють, як один із найбільш креативних і прогресивних із точки зору сучасної культури. Це відбувається на тлі іншого факту, що в межах Подільського району друга за

кількістю серед районів Києва пам'яток архітектури. На Поділ йдуть за старовинною, традиційною київською історією. Додатково до цього Поділ має ряд культурних локальних установ, що працюють і обслуговують саме локальних мешканців.

Керуючись обраним принципом розвитку культурного вектору, виникає необхідність у:

- формуванні якісного культурного продукту, що використовує як минуле так і сьогодення Подільського району,
- донесенні цього продукту до мікрорайонів в доступній і інтерактивній формі,
- підтримці кращих лідерів культурного сектору в міжнародній кооперації з метою нанесення Подолу на культурну карту Європи.

Ці основні цілі можуть бути досягнуті через чотири основні кроки:

1. Мережування культурних установ Подільського району – відбувається із метою донесення якісного культурного продукту через колаборації і партнерства на місцях у мікрорайони (із трендового історичного Подолу донести до Виноградаря, Антифіївки тощо)

Приклад

Кілька незалежних мистецьких центрів об'єдналися в рамках спільного культурного проекту, що відбувався на території Історичного Подолу. Цей проект називався «Коза» - від традиції «водити козу» із місця на місце. Шлях Кози проходив визначеним маршрутом через культурні установи де на відвідувачів чекала та чи інакша культурна активність. До маршруту було включено не тільки приватні заклади культури, але й муніципальні, що дозволило встановити нові зв'язки між гравцями сектору і адресувати події ширшій аудиторії, включаючи літніх людей, дітей, людей низького матеріального достатку.

Через створення єдиної платформи культурних ініціатив Подільського району і впровадження програмних напрямків її дії буде можливо досягнути через обміни ефекту «вирівнювання» культурного фону або наявності культурних сервісів для локальних мешканців. Показовим прикладом актуалізації муніципальної культурної установи через якісно новий підхід є Бібліотека імені Валі Котика, що на базі покращених інфраструктурних умов приміщення можуть запропонувати ширший спектр послуг для різних вікових груп аніж інша середньостатистична бібліотека району.

Інтеграція через наявні покращені культурні установи у районах – через створення ключових субцентрів в районах на базі шкіл мистецтва, бібліотек, інших комунальних культурних установ бути ближчими до локального жителя і доносити більш цікавий та якісний культурний продукт. В свою чергу субцентри стають точками входу для зацікавлених мешканців до культурного сектору.

2. Інтеграція через наявні покращені культурні установи у районах – через створення ключових субцентрів в районах на базі шкіл мистецтва, бібліотек, інших комунальних культурних установ бути ближчими до локального жителя і доносити більш цікавий та якісний культурний продукт. В свою чергу субцентри стають точками входу для зацікавлених мешканців до культурного сектору.

Основні лінії культурної стратегії:

- *культивація різноманіття культурних проявів із постійним підвищенням їх якості,*
- *відповідність програмного наповнення подій світовому контексту кожного із секторів,*
- *культура доступна кожному.*

3. Промоція власного потенціалу – розробка комплексної культурної стратегії Подільського району, що допоможе прокомунікувати саме із необхідною цільовою аудиторією ключові повідомлення.

4. Для збільшення подій на районі пропонується сформувати комітет культурних радників при департаменті району, до якого увійдуть фахові представники вітчизняного культурного сектору.

До переліку тих локацій, на яких має відбуватися відбір пропонується включити:

1) Поштова площа та Контрактова площа;
2) Рибальський півострів – парк Моряків, нова сцена;
3) Дніпровська набережна;
4) Юрковиця і промисловий радіус – регуляція гучності, організація потоків відвідувачів, заходи безпеки;
5) Кирилівський гай – зона пам'ятки ЮНЕСКО // події відповідного спокійного та класичного форматів.

Нової комплексної культурної функції на базі мікрорайонів можуть набувати в першу чергу бібліотеки. Із метою ефективного менеджменту і комунікації всередині району може бути доцільним створити 2-3 ключових ком'юніті центри (історичний Поділ, Виноградар, Куренівка) навколо яких буде далі відбуватися радіальна комунікація і менеджмент прилеглих культурних установ.

Локація	**Захід/активність**
Набережна	Забезпечити 1-2 подієвих майданчиків, що поєднуватимуть пішохідну частину із водою, та відповідатимуть загальній концепції набережної для пішоходів.
Гавань – парк Моряків	Створення подієвого майданчику «трансформера» що протягом року слугуватиме як комунальною сценою для локальних мешканців, так і для знакових культурних подій району.
Воздвиженка	Активація приватного культурного осередку через пожвавлення пішохідного сполучення між верхнім та нижнім містом. Завершення реконструкції комплексу Пейзажна алея та сходи.
Верхній та Нижній вали	Підтримка локальних низових ініціатив в процесі переосмислення будівлі автостанції Поділ.
вулиця Нижньоюрківська	Підтримка розвитку кластеру нічної андерграунд культури.
Завод Ріхерта	Створення сучасного центру сучасного мистецтва на Подолі з допоміжними функціями – громадські простори, конференц зали, заклади харчування тощо.
Куренівсько-Подільська промислова зона	Створення умов для ревіталізації промислових об'єктів в інфраструктуру для культурних, корпоративних, соціальних подій.
Житловий масив Куренівка	Створення 2-3 сучасних міждисциплінарних культурних центрів, враховуючи нерівномірне покриття культурних установ і бібліотек.

Спорт

Спорт і фізична активність в більшості країн Європейського Союзу вже не є виключно дисципліною в шкільній програмі. Натомість зайняття спортом мешканців є індикатором здорового міста. Тому загальнодоступна можливість займатися спортом є запорукою базової цінності – здоров'я.

Різноманітне представлення видів спорту в публічних просторах, зелених зонах, вулицях є основою для збалансованого спортивного району. Додатково можуть бути передбачені загальноміські об'єкти за умови їх завантаження локальними користувачами у періоди вільні від офіційних подій. Ціноутворення і дизайн мають відповідати умовам інклюзивності для малозабезпечених та маломобільних груп населення.

Пов'язаність спортивної інфраструктури із природнім контекстом району (парки –лижі, біг, туризм, орієнтування, фітнес; озера і ріки – плавання, водний спорт) дозволить створити сталу і нешаблонну спортивну модель району.

Із метою створення умов для достатньої фізичної активності відвідувачів і мешканців району необхідно реалізувати три ключові принципи:

- насичення мікрорайонів мало- та середньогабаритною спортивною інфраструктурою (воркаут зони, столи для настільного тенісу, ігрові мінімайданчики),
- мережування спортивних точок для циклічних видів спорту (біг, плавання, лижі, велосипед, ролери, ролики), що веде до створення сітки маршрутів в районі,
- створення ключових спортивних субцентрів, що ведуть до створення спеціалізованих осередків у мікрорайонах. З огляду на інтегрований аналіз із представниками інших секторів (економіка, містопланування) було встановлено можливі варіанти таких проектів:

• станція водного спорту в затоці Гавань,
• розширення і відновлення спортивного комплексу Спартак,
• створення локального спортивного центру, що покриє радіус схилів над Дніпром і Труханового острова,
• легкоатлетичний манеж в районі вулиці Маршала Гречка,
• поліспортивний центр на одній із зелених зон – Сирецький парк, Виноградар, урочище Кинь-Грусть

Локація	Захід/активність
Старий Поділ	Інтегрування спортивний об'єктів малої та середньої форми у публічні простори, що розміщені у шаховому порядку у кварталах.
Поштова площа	Влаштування відповідної інфраструктури вузловій точці із якої розходитимуться різного роду спортивні маршрути.
Гавань, територія набережної, зона валів	Облаштування зони водного спорту, плавучої станції в якій локальні мешканці і туристи можуть практикувати в цих видах.
Набережна	Резервування ділянок під гнучкі сценарії вуличного спорту без капітальних втручань у конструкції.

Юрковиця	Розвиток осередку вуличного та андерграунд спорту (стрітбол, паркур, воркаут, хіп-хоп)
Подільсько-Куренівська промислова зона	За прикладом заводу Тетрапак культивувати створення ігрових майданчиків, танцювальних студій, скейтпарків на базі старих промислових зон.
стадіон Спартак	Ревіталізація стадіону, як головної спортивної арени району, що може приймати ігрові, атлетичні змагання національного та міжнародного рівнів.
Кирилівський гай	Додання охайної інфраструктури, що не суперечить стилю зони спадщини ЮНЕСКО, але культивує активне використання даної зеленої зони (біг, скандинавська ходьба, лижі, прокат роликів).
Куренівська промислова зона	Активний парк (за аналогією до проекту Gleisdreiecke у Берліні), що з'явився на місці промзони.
житловий масив Куренівка	Створення 2-3 поліспортивних центрів із відкритими і доступними майданчиками для усіх груп населення (див. карту).
ДПТ Гречка	Зведення накритого легкоатлетичного манежу для любительського локального та міського спорту.
озера Блакитне і Синє	Розміщення вузлової спортивної станції в якій стартують в фінішують різноманітні маршрути активності (фітнес, кросс, вело, лижі, біг)

Рекреація і відпочинок

Для більш збалансованого і неспішного проведення часу в районі важливо використовувати весь наявний природній потенціал і ресурс. Прогулянкові і фітнес маршрути мають проходити наскрізь район і створювати доступну мережу із необхідною інфраструктурою.

Створення мережі зелених зон і встановлення типів активності у них із відповідною інфраструктурою дозволить надати усім мешканцям і гостям району рівні можливості рекреації без залежності від місця проживання.

Комплексний підхід до теми рекреації в Подільському районі передбачає вирішення наступних питань:

1. Відкриття доступу до закритих природних зон (якщо це не суперечить охороні особливих зон).
2. Мережування рекреаційних зон і метою надання можливості вільно переміщуватися із однієї зони в іншу або за допомогою елементів вуличної сітки із відповідними зеленими вкрапленнями.
3. Розробити ієрархію можливого втручання і влаштування благоустрою для відвідувачів у природніх рекреаційних зонах.

Тип А – виключно акуратне втручання у вигляді різнопрофільних мощень для різних видів відпочинку (прогулянки / біг / скандинавська ходьба / велодоріжка) в об'єктах особливого природного режиму.

Тип Б – насичення невеликих парків і скверів додатковими стаціонарними спортивними майданчиками помірної активності (настільний теніс / воркаут зони / мотузкові парки / зона барбекю / альтанки).

Тип В – ключові природні об'єкти, що мають найвищу можливу ступінь активності і відіграють важливу роль в житті району

4. Створення контекстних сценаріїв, що передбачає інтегрування навколишніх тематичних та знакових об'єктів у сценарій, який відвідувач може обрати в даній рекреаційній зоні.

5. Створення контекстних сценаріїв, що передбачає інтегрування навколишніх тематичних та знакових об'єктів у сценарій, який відвідувач може обрати в даній рекреаційній зоні.

2.3.3 СОЦІАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА: ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я

2.3.3.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

В Подільському районі мають бути впроваджені принципи "Здорового міста".

Здорове місто — це місто, де постійно створюються нові та розвиваються старі фізичні та соціальні простори, розширюються способи використання цих спільних ресурсів.

Здорове місто має на меті: створити сприятливе для здоров'я середовище, досягнути високої якості життя, забезпечити основні санітарно-гігієнічні потреби, забезпечити доступ до медичної допомоги (WHO).

Реалізація цілей здорового міста відбувається шляхом впровадження 5 основних принципів планування та управління здоровими містами (Шанхайський консенсус щодо здорових міст, WHO, 2016)

1. Інтегрувати охорону здоров'я як основний аспект у всіх політиках: визначити пріоритетні політики, що створюють синергію між політиками охорони здоров'я та іншими міськими політиками та залучити усіх відповідних суб'єктів до містобудівного планування на основі партнерства;

2. Націлитись на всі — соціальні, економічні та екологічні — детермінанти здоров'я: впровадити принципи інтегрованого розвитку територій та політики, які зменшують бідність та нерівність, захищати права людини, розвивати соціальний капітал та інклюзію, просувати стале використання міських ресурсів;

3. Сприяти сильній громадській активності: впроваджувати інтегровані підходи до промоції здоров'я в школах, на робочих місцях та в інших містах масового чи постійного користування; підвищити грамотність в питаннях здоров'я; використовувати знання та пріоритети мешканців за допомогою соціальних інновацій та інтерактивних технологій;

4. Переорієнтувати медичні та соціальні послуги на рівність: забезпечити справедливий доступ до публічних сервісів та впровадити концепцію універсального доступу до охорони здоров'я;

5. Впровадити систему збору даних та оцінки рівня добробуту, факторів, що впливають на стан здоров'я: використовувати цю інформацію для покращення як політик, так і їх впровадження, з особливим акцентом на нерівність — та підвищити прозорість та підзвітність.

2.3.3.2 АНАЛІЗ (включно зі SWOT)

Тягар хвороб

Першість у хворобах ("Burden of disease", WHO) в Україні несуть серцево-судинні захворювання (ССЗ) — 35,4% від суми потенційних років життя мешканців, втрачених з причин передчасної смертності або непрацездатності. (DALYs, "Global Burden of Disease Study 2017").

Головні інструменти профілактики ССЗ — перш за все фізична активність (від 8000 кроків на день, WHO) а також відмова від паління та вживання алкоголю, збалансоване харчування та співпраця з лікарем первинної допомоги.

Лікування випадків серцево-судинних захворювань складає близько 30% питомої ваги всіх госпіталізацій і суттєво навантажує систему стаціонарного лікування. Смертність від ССЗ, яку можливо було б уникнути при доведенні показників до середньоєвропейських — мінімум 760 мешканців Подільського району на рік, 2 подолянина в день. Ефективна профілактика може скоротити кількість випадків смертності по ССЗ до 4 разів.

Простір що підтримує здорові та оздоровчі моделі поведінки

Сьогодні весь вуличний простір Подільського району стримує фізичну активність містян, аж до повної недоступності для найменш мобільних груп. Простір спроектовано за застарілими радянськими будівельними нормами. Пішохідні маршрути та житлові масиви району розірвані підземними переходами (12 на території, 3 на межі району), довгими ділянками вулиць без пішохідних переходів, залізничними шляхами та промисловими зонами, публічні простори не мають інфраструктури для довгого перебування протягом дня.

Пониження бордюрного каменю на пішохідних переходах в районі точкове. До існуючих понижень не підведена зливова каналізація, що створює восени та взимку наповнені водою додаткові перепони для руху.

Система планування тротуарів та відведення дощової води з дахів, низька якість поверхні тротуарів та відсутність ефективної системи прибирання сприяють ожеледиці на поверхні тротуарів взимку. Це робить простір небезпечним для пішоходів та знижує фізичну активність містян до можливого мінімуму.

Спортивно-розважальна інфраструктура району представлена інфраструктурою для спорту високих досягнень (стадіон "Спартак"), спортивними комплексами в школах, закритими для користування мешканцями та типовими спортивними майданчиками різних періодів у дворах.

Інфраструктура дозвілля для дітей обмежена формами дитячих майданчиків. Підлітки виключені з користування публічними просторами, немає інфраструктури фізично-розважальної активності та вуличних видів спорту та соціальної активності, на яку є запит (велодоріжки, столи для малого тенісу, майданчики для баскетболу 3x3, мініфутболу, рампи для велосипедистів та ролерів, майданчики для соціальних танців).

Модель мобільності в місті сприяє автомобілізації, що призводить до суттєвого зниженню рівня фізичної активності автомобілекористувачів, сприяють збільшенню ваги та підвищенню тягарю ССЗ.

Якість життя

Базовими параметрами оцінки якості життя в районі є чистота повітря, питної води, ґрунту та локальні температури на території району.

Погану якість питної води в кранах вважає гострою особистою проблемою 33% мешканців Подільського району (KANTAR, 2019);

41% мешканців району вважають, що повітря стало гірше, 22% вважають, що це є для них особистою проблемою (KANTAR, 2019).

Головним джерелом забруднення повітря є автомобільний транспорт, насамперед затори на дорогах. Не впроваджується стратегія сталої мобільності міста — основний інструмент зниження автомобільних викидів шляхом пріоритизації велопішохідного руху та обмеженню автомобілекористування в місті.

Вся територія публічних просторів району має локальні джерела пилезабруднення:

- газони, розташовані вище рівня тротуарів, що призводить до змивання землі на тротуари і далі на дороги;
- ділянки відкритого ґрунту, не захищеного газоном, мульчою або грунтопокривними рослинами.

Використання піскосуміші для очищення доріг взимку призводить до піщаного поземку навесні. Робота з джерелами пилезабрудненням в районі не ведеться.

Збір даних про локальну температуру на території району не ведеться. Стратегії пониження температури в публічних просторах на території району немає. Підвищення середньодобових та пікових температур є глобальним трендом з прогнозом на подальше зростання.

Систематичне вивезення опалого листя з зелених зон веде до виснаження ґрунту та негативно впливає на стан дерев та інших зелених насаджень.

Промоція здоров'я

Промоція здорового образа життя в районі ведеться шляхом публікації інформаційних матеріалів в закладах охорони здоров'я. Навчальний курс "Основи здоров'я" в школах є обов'язковим предметом з 1 по 9 клас.

Організовані оздоровчі активності в публічному просторі не проводяться. Приватні компанії та організації до промоції здоров'я не залучені.

Доступ до систем санітарії та гігієни

На території району розташовано 17 бюветних комплексів КП "Київводфонд" (16 працює). Інших джерел доступу до безкоштовної питної води в районі немає.

На всій території району розташована одна працююча безкоштовна публічна вбиральня КП "Київводфонд" — в Куренівському парку. Функцію публічних вбиральнь виконує приватний бізнес: кафе та ресторани.

Житло району забезпечено централізованим водопостачанням. Централізовані каналізація та постачання гарячої води забезпечені на 100% території з багатоповерховою забудовою.

Доступ до системи охорони здоров'я, лікування та паліативної допомоги

Згідно із Законом України 2168-VIII "Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення" в Україні запроваджується модель фінансування закладів охорони здоров'я з єдиним національним закупівельником та універсальним фінансовим доступом. Реформа скасовує модель утримання закладів охорони здоров'я органами місцевого самоврядування за кошти субвенції з державного бюджету; відбувається перехід на прямі контрактні відносини між автономними муніципальними закладами охорони здоров'я (у формі комунальних некомерційних підприємств) та Національною службою здоров'я України в обсязі згідно наданих медичних послуг.

Зміни вже відбулись на рівні первинної медичної допомоги, з 2020 року за Законом зміни вступають в дію для всіх ланок медичної допомоги.

Функція органів місцевого самоврядування — забезпечувати доступність та наявність обладнання в закладах охорони здоров'я, що їм належать.

Мережа закладів охорони здоров'я в районі характеризується надлишковими площами приміщень та земельних ресурсів.

Первинна медична допомога (ПМД, сімейні лікарі, терапевти, педіатри)

Головними KPI ПМД для міста є доступність до лікаря та можливість його вибору.

Майже половина населення Подільського району не має жодного закладу ПМД в радіусі 500 м від місця проживання. Найбільшу відстань до медичних закладів доводиться долати жителям приватного сектору в західній частині району, Мостицького масиву, Старого Подолу та Воздвиженки.

Найзабезпеченішими у медичних закладах є жителі Нового Подолу (ст. м. «Тараса Шевченка»), а також Виноградаря вздовж вулиці Вишгородської. Деякі з них мають доступ до трьох закладів.

Спеціалізована та стаціонарна медична допомога

На території району розташовані: 4 поліклініки, один клініко-діагностичний центр, 2 дорослих стоматологічних поліклініки та одна дитяча, шкірно-венерологічний і психоневрологічний диспансери, 3 клінічних лікарні (включно з однією для дітей) та 2 національних медичних інститути в підпорядкуванні Національної академії медичних наук України.

Всі ці заклади, окрім 2 центрів ПМД та клініко-діагностичного центру, не знаходяться у підпорядкуванні району. Стратегія розвитку мережі закладів стаціонарної допомоги та розробка перспективного плану інтегрованої мережі закладів охорони здоров'я є загальноміською задачею.

Ключовими організаційними KPI закладів амбулаторної допомоги є забезпеченість всім необхідним обладнанням згідно вимог МОЗ України та НСЗУ, наявність можливості планувати пацієнтами візити та мінімізація терміну перебування пацієнта в медичному закладі

Екстрена медична допомога

На території району немає лікарні з приймальним відділенням, обладнаним згідно сучасних медичних технологій та маршрутів пацієнта.

Доступність екстреної медичної допомоги залежить від завантаженості дорожньої мережі, час доїзду карети екстреної допомоги неконтрольовано підвищується під час пікових навантажень.

Паліативна медична допомога

На території району немає ані закладів охорони здоров'я, що надають паліативну допомогу, ані системи мобільних бригад паліативної допомоги.

SWOT-аналіз

Сильні сторони

Достатні наявні земельні ресурси для створення публічних просторів що підтримують здорові та оздоровчі моделі поведінки: двори, озера, наб. Дніпра, малі річки включно з підземними, схили на Старому Подолі;

Безкоштовний доступ до туалету в місцях масового харчування;

Обов'язковий предмет в школах "Основи здоров'я";

Легкий доступ до артезіанського водного басейну;

50% населення має 500 м доступ до закладів ПМД;

Наявна базова інфраструктура первинної та амбулаторної медичної допомоги, підстанції (міста базування карет) екстреної допомоги;

Наявна базова інфраструктура та земельні ресурси лікарень.

Слабкі сторони

Відсутність інтеграції принципів «здорового міста» в практики планування території;

Відсутність публічних просторів, що задовольняють вимогам до простору, що підтримує здорові та оздоровчі моделі поведінки;

Відсутність доступу до питної води на вулицях;

Недоступність території публічних просторів для ММГ;

Низька якість питної води, забрудненість повітря;

Нерегулярність вивозу сміття;

Відсутність системи організації та стимулювання публічних оздоровчих активностей на рівні району;

Низький рівень вакцинації;

Низький доступ до послуг ПМД на територіях приватної садибної забудови;

Застарілість інфраструктури і обладнання та неорганізованість роботи закладів первинної та амбулаторної допомоги;

Надлишок площ закладів охорони здоров'я (до 50%), великі витрати на утримання;

Відсутність закладів та мобільних бригад паліативної допомоги;

Відсутність сучасних приймальних відділень в лікарнях на території.

Можливості	Загрози
Можливість розгортання системи зелених велопішоходних коридорів в місті; Можливість швидких рішень: тимчасова інфраструктура здоров'я в дворах, зниження бордюрних каменів на пішохідних переходах; Демонополізація послуг з утримання територій; Запуск оздоровчих активностей: клуби вуличного бігу, руханок, йоги та ін; Відкриття доступу до оздоровчої інфраструктури шкіл та інших комунальних закладів в час, коли немає навчання; Впровадження системи роздільного збирання сміття ; Розвиток наявних ЦПМСД та КДЦ як медичних хабів для приватного бізнесу; Запуск мобільних паліативних бригад як основного інструменту паліативної допомоги; Можливість використання надлишкових площ закладів охорони здоров'я.	Глобальний тренд на підвищення температури, що негативно впливає на обсяг зелених насаджень та витрати на полив; Тренд на підвищення автомобілізації; Негативний вплив глобального потепління на обсяг водного ресурсу Дніпра та Десни; Зношеність системи централізованої каналізації та водопостачання; Переповненість сміттєвих полігонів; Відтік медичного кадрового ресурсу; Спалахи інфекцій з недостатнім рівнем колективного імунітету.

2.3.3.3 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО ЦІЛЕЙ

"Здорове місто" — у всіх політиках	Налагодити комунікацію між Київським центром громадського здоров'я, районною та міською владою. Включити Центр громадського здоров'я до процедури погодження розпорядчих актів району та міста. Включити Центр громадського здоров'я до процедури погодження технічного завдання на проектування публічних просторів. Розробити план впровадження принципів «Здорового міста» в існуючі розпорядчі акти району та міста.
Доступність публічного простору на всій території району	Розробити інтегровану карту перепонів різного типу в публічному просторі району *(підземні переходи, місця відсутності понижень бордюрного каменю, довгі ділянки вулиць без пішохідних переходів тощо)* а також під'їздів будинків, де мешкають містяни з інвалідністю. Скласти районний план усунення перепонів у публічних просторах, пріоритезований за кількістю користувачів території. Розробити план будівництва інклюзивних публічних вбиралень з доступом до питної води в публічних просторах на всій території району.
Рівний доступ до оздоровчих активностей для всіх мешканців	Розробити інтегрований план розвитку інфраструктури для оздоровчих активностей всіх типів в публічних просторах для мешканців будь-якого віку (вуличні види спорту, соціальні танці тощо). Створити муніципального закупівельника організації вуличних активностей оздоровчого характеру.
Забезпечене право на чисте середовище для всіх мешканців району	Розгорнути систему контролю якості повітря, води, пилезабруднення та локальної температури на всій території району Впровадити вплив на якість повітря, води як частину KPI для всіх проектів територіального розвитку району

	Створити мапу джерел постійного пилезабруднення та розробити план їх усунення. Впровадити нові стандарти утримання територій, демонополізувати надання послуг з утримання територій.
Обсяг і стан зелених насаджень контролюється на всій території району	Впровадити нові правила озеленення, оцінки та утримання зелених насаджень. Створити Зелений кадастр з інформацією про кожну багаторічну рослину в публічних просторах району. Впровадити систему регулярної оцінки дерев окремими рослинами та ділянками ґрунту. Розробити план озеленення публічних просторів району з пріоритезацією згідно середніх локальних температур.
Доступні всі рівні послуг медичної допомоги для мешканців району	Забезпечити рівний доступ до оренди медичної інфраструктури первинної та амбулаторної допомоги району (2 ЦПМСД та КДЦ) для комунальних і приватних закладів ОЗ — модель "медичних хабів" Розробити та впровадити план забезпечення доступності всієї інфраструктури будівель первинної та амбулаторної допомоги для мешканців будь-якого ступеню мобільності. Впровадити системи муніципального безоплатного медичного таксі для найменш мобільних мешканців та мобільних паліативних бригад. Впровадити оцінку зменшення часу доставки пацієнтів каретами екстреної допомоги як один з KPI в плані впровадження системи сталої міської мобільності.
Рівень вакцинації в районі забезпечує колективний імунітет	Впровадження системи контролю недопуску невакцинованих дітей в заклади освіти (з наданням альтернативи у вигляді домашньої освіти).

2.3.4 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНІЧНОЮ ІНФРАСТРУКТУРОЮ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО НОВИХ ЖИТЛОВИХ ТЕРИТОРІЙ

На мапі відображена стратегічна концепція розвитку технічної інфраструктури Подільського району міста Києва на період до 2030 року. Ця концепція розроблена у відповідності з загальною концепцією міського планування та з урахуванням актуального стану інженерних мереж, прогнозних

показників щодо змін структури та типів використання земельних ділянок району, міграції та приросту населення.

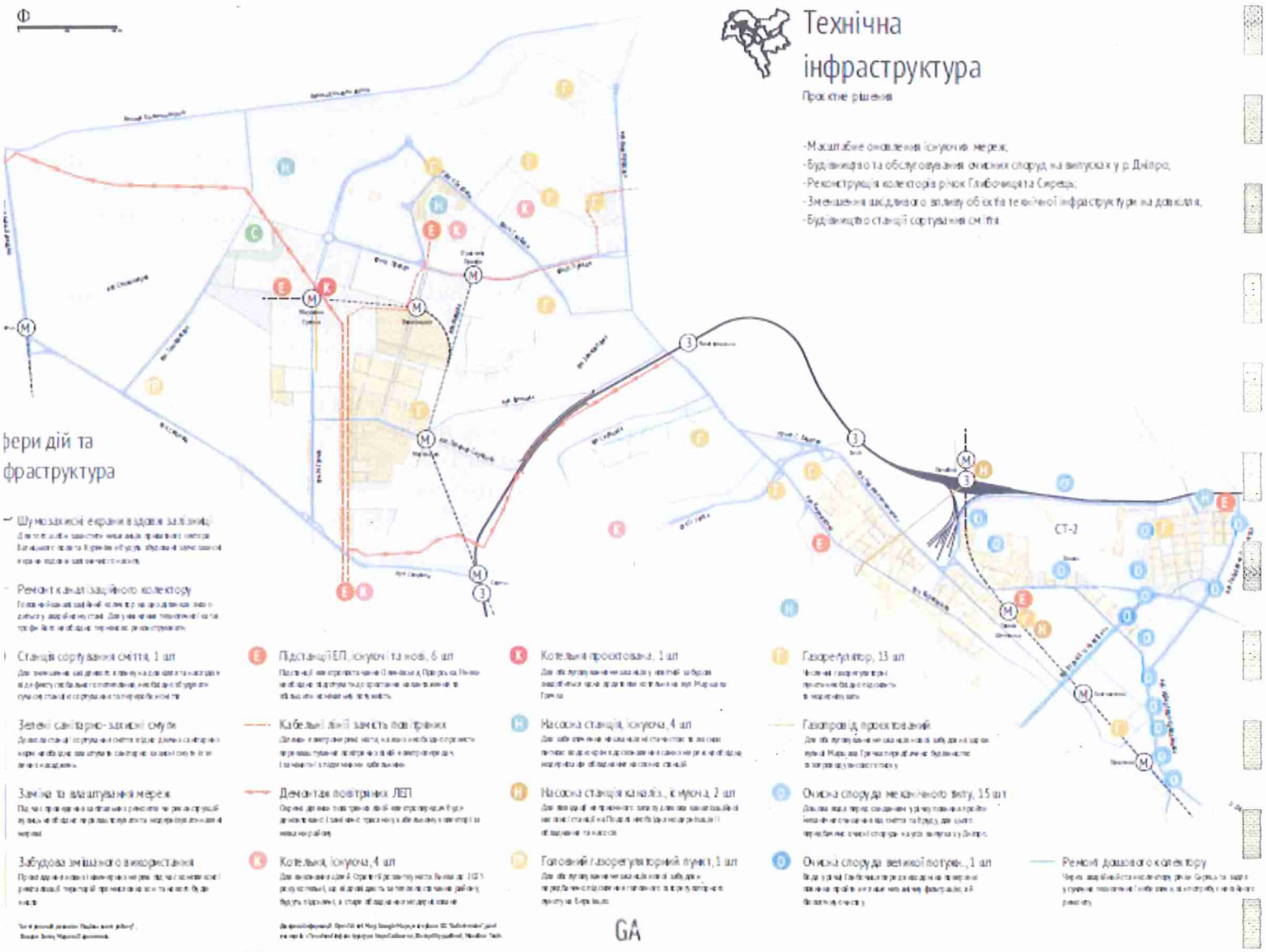

Електро- та теплопостачання

Розвиток систем електро- та теплопостачання спрямовується в першу чергу на реконструкцію існуючих мереж та збільшення пропускної спроможності окремих її ділянок. У зв'язку з тим, що ступінь амортизації об'єктів та мереж теплопостачання на території району складає більше 60%, в період найближчих 10 років повинна бути здійснена повна реконструкція магістральних мереж теплопостачання, реконструкція станції теплопостачання СТ-2 та інших об'єктів мережі. З метою забезпечення найвищої якості послуг з теплопостачання, досягнення цілей інтегрованого розвитку та забезпечення високої ефективності використання коштів, під час реконструкції повинні бути запроваджені сучасні енергозберігаючі технології. Додатково, під час детального планування подальших проектних робіт з реконструкції об'єктів та

мереж має бути досліджено можливість створення нових джерел, які будуть використані для генерації теплової енергії для потреб району. Реалізація цих заходів призведе до скорочення втрат при транспортуванні тепла, підвищення безпеки населення та зменшення негативного впливу теплоенергетичних підприємств та мереж на навколишнє середовище.

Водопостачання

Система водопостачання є вкрай важливою для забезпечення потреб населення та промисловості. Однак, станом на сьогодні, 25% мереж водопровідних мереж є повністю зношеними, що призводить до аварій та втрат питної води. Водопровідні насосні станції мають знос більш 50% і потребують реконструкції, технології та обладнання системи водопостачання морально та фізично застаріли, що окрім за інші наслідки, обумовлює надмірне споживання електроенергії. Відповідні заходи з реконструкції та модернізації об'єктів та мережі водопостачання увійшли до Концепції інтегрованого розвитку.

Водовідведення

Мережа водовідведення в Подільському районі, як і у всьому місті, побудована більше 50 років тому, має значний знос, використала свій технічний ресурс і потребує реконструкції. Близько 45 % каналізаційних мереж відслужили свій амортизаційний термін та знаходяться в незадовільному або аварійному стані. Застосування застарілих технологій очищення стічних вод та перекачування каналізаційними насосними станціями, насосно-силове обладнання яких вичерпало свій ресурс, є потенційно небезпечним для екологічного стану міста. З метою вирішення зазначених проблем до концепції включено напрями дій щодо реконструкції та розбудови мережі водовідведення, в тому числі в місцях неканалізованої забудови на території району.

Газопостачання

Розвиток мережі газопостачання в Подільському районі запланований у відповідності до стратегії розбудови житлових зон району. Концепцією передбачена необхідність модернізації об'єктів та споруд системи газопостачання, розташованих на території Подільського району.

Дощова каналізація

Система дощової каналізації в Подільському районі перебуває в аварійному стані. Основні колектори, в котрих протікають струмок Сирець та річка Глибочиця, потребують негайної реконструкції, оскільки наявний стан не дозволяє їм забезпечити відведення поверхневих вод в період злив високої інтенсивності. Окремої уваги заслуговує питання облаштування очисних споруд на випусках води у р. Дніпро.

Розділ «**Комплексні заходи**» (Додаток 2) включає активності, які об'єднують декілька пріоритетних напрямів розвитку.

Оскільки, завдяки вдалому плануванню інженерних заходів в минулі роки, основні магістральні інженерні мережі пролягають вздовж або під основними транспортними магістралями міста, в тому числі на території

Подільського району, реконструкцію та капітальний ремонт цих мереж доцільно запланувати під час реконструкції вулично-дорожньої мережі району. На схемі ці ділянки виділені зоною з косим штрихуванням. Заходи з розбудови дублюючих мереж дозволять створити комфортні умови для проведення профілактичних, планових та аварійних ремонтних робіт, оперативної ліквідації аварійних наслідків.

В рамках ревіталізації промислової зони Подільського району, в першу чергу, необхідно здійснити детальну інвентаризацію наявних мереж, оскільки кожне підприємство, яке функціонувало на цій території, мало власну інженерну мережу, під'єднану до центральних міських мереж. У випадку недостатньої потужності або незадовільного стану виявлених резервів, нові інженерні мережі будуть прокладені відповідно до нових вулиць, затверджених детальними планами територій.

Разом з цим, під час розроблення дизайну вулиць необхідно враховувати можливість облаштування мереж відведення дощової води сучасними рішеннями для озеленення з метою утримання вологи у повітрі та зменшення навантаження на колектори під час злив та танення снігу. Те ж саме стосується опрацювання питань використання земель, які будуть вивільнені в результаті демонтажу повітряних ЛЕП.

У період реалізації Концепції також передбачаються заходи щодо визначення розташування та облаштування станції сортування та переробки відходів у Подільському районі.

2.4 КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОЇ МОБІЛЬНОСТІ

2.4.1 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Міська політика у сфері мобільності визначена наступними документами:

- на національному рівні
  - Національною транспортною стратегією України на період до 2030 року[7].
- на міському рівні
  - Стратегією розвитку міста Києва до 2025 року[8];
  - Генеральним планом розвитку м. Києва та його приміської зони до 2025[9];
  - Планом сталого розвитку міського транспорту Києва[10];
  - Програмою економічного і соціального розвитку м. Києва на 2018-2020 роки[11];

[7]Джерело відкритих даних: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80
[8] Джерело відкритих даних: https://old.kyivcity.gov.ua/files/2016/11/9/Kyiv-City-Strategy-2025-Project.pdf
[9]Джерело відкритих даних: https://kga.gov.ua/generalnij-plan/genplan2025
[10]Джерело відкритих даних: http://documents.worldbank.org/curated/en/640531472066198963/pdf/107108-REVISED-PUBLIC-Sustainable-Urban-Transport-for-Kyiv-June-27-2016-REV.pdf
[11] Джерело відкритих даних: https://dei.kyivcity.gov.ua/content/programa-ekonomichnogo-i-socialnogo-rozvytku-m-kyieva-na-20182020-roky.html

- галузевими концепціями:
  - Концепцією розвитку велосипедної інфраструктури в місті Києві[12],
  - Концепцією розвитку паркувального простору в місті Києві та іншими.

Загалом, можна зробити висновок що зазначені документи (крім Генерального плану та Програми економічного і соціального розвитку) відповідають принципам сталої міської мобільності, проте, для досягнення визначених в них цілей, необхідно пришвидшити динаміку реалізації запланованих заходів.

Мобільність у Києві:

Ріст рівня автомобілізації. Соціологічне опитування КМІС 2015 року показало, що рівень автомобілізації Києва станом на 2015 становив 213 авт./1000 жителів. За соціологічним опитуванням КМІС 2017 було встановлено рівень автомобілізації вже 254 авт./1000 жителів.

Збільшення рівня автомобілізації для Києва - явище невідворотнє. При оптимістичному прогнозні станом на 2025 рік рівень автомобілізації буде становити 300 авт./1000 жителів, при песимістичному - 450 авт./1000 жителів.

Середньодобовий коефіцієнт мобільності. Середньодобовий коефіцієнт мобільності киян, в тому числі мешканців Подільського району, становив 1,59 поїздок в будній день за даними соціологічного опитування КМІС 2015 року[13] та 2,19 поїздок за опитування КМІС 2017 року[14]. Коефіцієнт мобільності європейських міст є вищим (2,5-3,0). Вищий коефіцієнт мобільності є латентним індикатором соціально-економічної активності в місті - люди мають бажання/можливість кудись вийти крім рутинних задач. Наприклад, маломобільні люди схильні мати робочі завдання вдома аби уникати проблем низької адаптованості міста до їх умов мобільності. Загалом, динаміка виглядає позитивно і збільшення показника в недалекому майбутньому цілком вірогідне.

---

[12] Джерело відкритих даних: https://drive.google.com/file/d/1HVhQihvyJiBioII8RJSPyO8MCckgq5-W/view

[13] Опитування мобільності, аналогічне німецькому SrV, було проведене Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) у період з 12.12.2014 по 27.02.2015 у форматі телефонного опитування (CATI) за методологією компанії А+С Україна і для розробки транспортної моделі міста Києва та його приміської зони. Було опитано вибіркову сукупність у кількості 1% від кількості мешканців Києва, що склало більше 30 тис. респондентів.

[14] Опитування мобільності, тотожне опитуванню 2015 го року за інструментарієм та квотами, було проведено Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) з 5 по 25 грудня 2017 року у форматі телефонного опитування на замовлення компанії А+С Україна для уточнення загальних показників мобільності містян. Загалом було отримано 3015 успішних анкет.

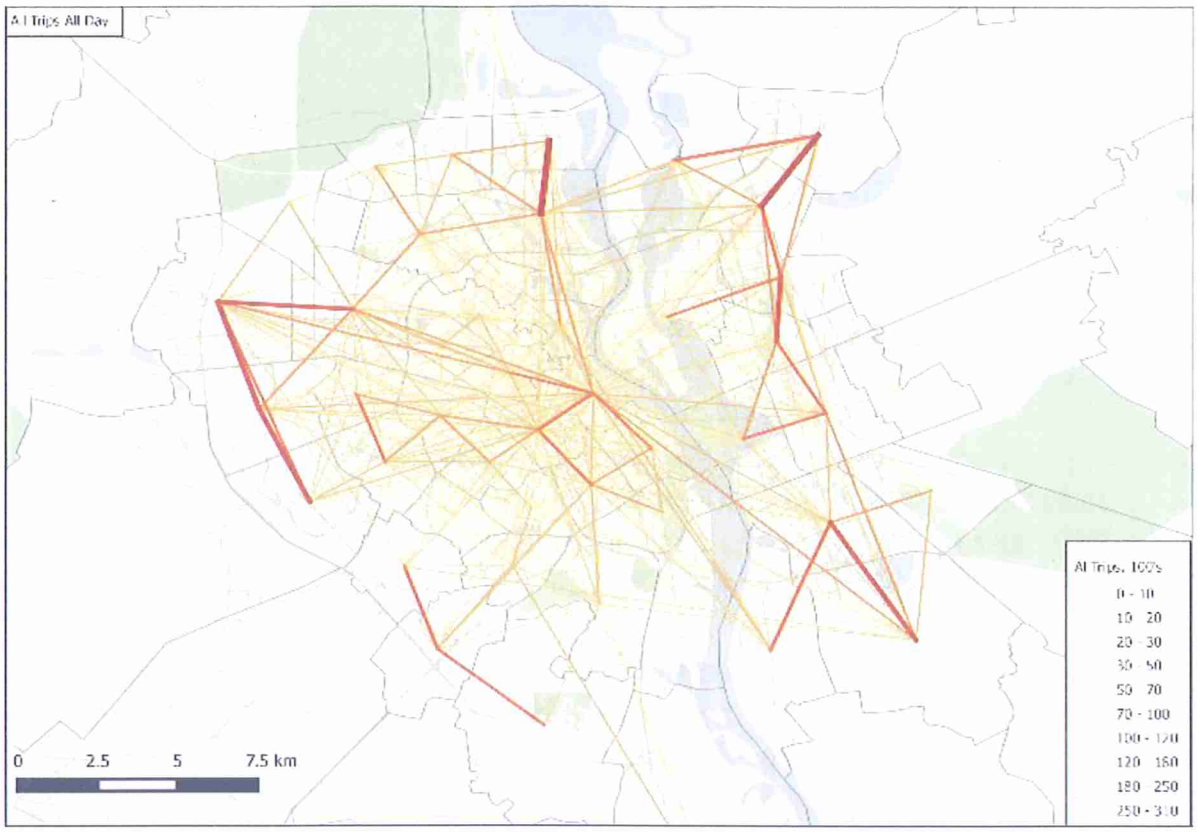

На Рис.2.1. зображені поїздки з пункту відправлення в пункт призначення в Києві протягом доби[15].

Маршрути, що сходяться на Подолі та в районі Майдану Незалежності, свідчать про високий попит сполучення різних районів з центром міста. Найбільша кількість поїздок спостерігається на Оболоні, Троєщині та у Святошинському районі.

Мостові переходи є найбільш перевантаженими автомобільним транспортом ділянками вулично-магістральної мережі міста. Добовий попит на північні мостові переходи перевищує їх нормативну пропускну спроможність у 2,3 рази.

Мала кількість мостових переходів, їх перевантаженість автомобільним транспортом, та відсутність у складі найважливіших з них (ім. Патона та Північний), систем масових пасажирських перевезень, призводить до утворення значних транспортних втрат на кореспонденціях між ліво- та правобережною частинами міста. Отже, Подільський мостовий перехід – важливий інфраструктурний об'єкт, який при ефективному включенні в магістральну мережу та пріоритизації систем масових пасажирських перевезень і велосипедного транспорту може суттєво покращити транспортну ситуацію міста Києва.

Мобільність у Подільському районі

На Рис. 3.1. та Рис.3.2. зображено розподіл поїздок за видами транспорту жителів Подільського району станом на 2015 та 2017 рік.

---

[15] Джерело відкритих даних: https://old.kyivcity.gov.ua/files/2016/11/9/Kyiv-City-Strategy-2025-Project.pdf

Кількість поїздок на автомобільному транспорті залишилась незмінною, проте жителі Подільського району почали користуватись громадським транспортом на 7% більше. Перехід людей з режиму пішки на режим ГТ може бути спричинений не лише розвитком інфраструктури ГТ. Цей перехід також може бути наслідком деградації пішохідної інфраструктури.

Проте, дійсно, в рамках проекту Сталий розвиток міського транспорту Києва (SUTP) в 2015 році були розроблені практичні рекомендації щодо оптимізації та реорганізації послуг громадського транспорту. Частина з них були втіленні. Наприклад, нові маршрути ГТ, що проходять в Подільському районі: автобус 119,114, маршрутки 500,502, виділені смуги ГТ, оновлення рухомого складу.

Рис.3.1. Розподіл поїздок за видами транспорту жителів Подільського району станом на 2015 рік

Рис.3.2. Розподіл поїздок за видами транспорту жителів Подільського району станом на 2017 рік

Пішохідна мобільність

Найчастіше обирають переміщення пішки мешканці Подільського району віком 7-18 років та віком 61-70+ років. Зазвичай, середньостатистична дистанція, яку люди долають пішки - 500 м. На цю відстань впливає ряд факторів, основними з яких є стан пішохідної інфраструктури та безпека руху.

На всій території Подільського району спостерігається незадовільна якість покриття тротуарів, що ускладнює рух маломобільних груп населення (які за різними джерелами становлять 30-50% всього населення[16]), а в зимовий час стає небезпечним через незадовільну якість прибирання криги, буруль та снігу. Паркування автомобілів на тротуарах суттєво зменшує ширину пішохідної зони та погіршує безпеку руху. Це явище поширене на всій території Подільського району.

Однією з проблем є відсутність програми розвитку пішохідної мобільності - документи, розглянуті в пункті 1 в більшості орієнтовані на моторизовані види мобільності.

[16] Джерело відкритих даних : http://ud.org.ua/statti/299-malomobilni-grupi-naselennya-khto-tse

Варто зауважити, що історичний Поділ - дуже привабливий для пішоходів за рахунок точок притягнення і активних фасадів (кафе, магазини, бари), змішаних функцій будівель (офіси, житло, комерція), що в свою чергу забезпечує перехресне використання території району.

Велосипедна мобільність

За даними соціологічних опитувань КМІС 2015 р. та 2017 р., рівень велосипедизації в м. Київ збільшився з 161 вел./1000 жителів до 184 вел./1000 жителів відповідно. Проте, коефіцієнт велокористування - ймовірність, з якою власник використає велосипед для щоденних кореспонденцій, - залишається меншим 1%.

Основні перешкоди у використанні велосипедного транспорту: небезпечний дорожній рух, не розвинена мережа велосипедних шляхів, недостатність велосипедних парковок, погана інтегрованість велосипедного транспорту з громадським транспортом, відсутність необхідних зручностей на робочих місцях (душ, парковки, роздягальні тощо) стереотипи та культурні обмеження, упереджене мислення, культура автомобілізму. Тим не менше велосипедний транспорт може стати дуже комфортним для подолання відстаней до 7 км за умови створення безпечної і ефективної інфраструктури.

Концепція передбачає, що за умови її впровадження, до 2025 року 5% поїздок будуть відбуватись велосипедним транспортом. А викиди CO2 зменшаться з 676 до 541 тон/тис мешканців. На першому етапі реалізації Концепції передбачено прокладання велодоріжки Виноградар-Центр, на другому - Куренівка-Центр.

Громадський транспорт

У рамках проекту Сталий розвиток міського транспорту Києва було проведено аналіз доступності послуг громадського транспорту та проведено оптимізацію мережі громадського транспорту.

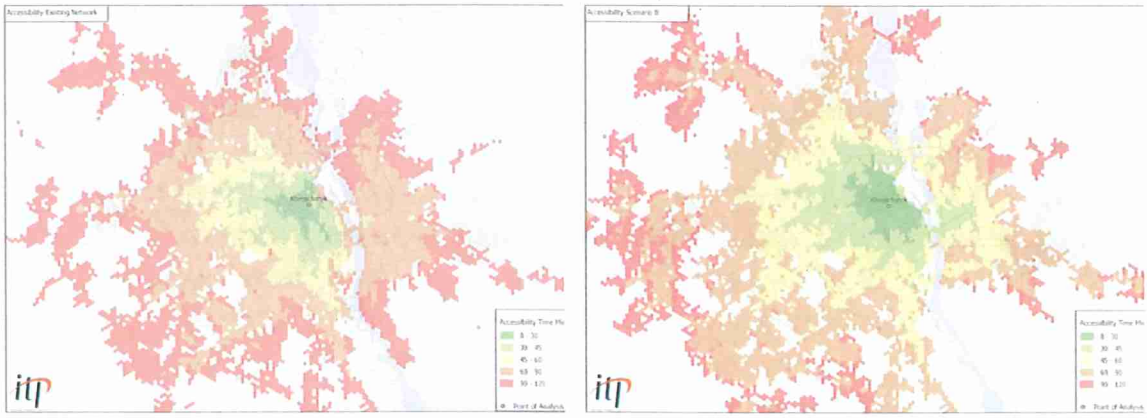

Рис.3.3. Доступність послуг громадського транспорту для поїздок у центр міста до та після оптимізації

На Рис. 3.3 зображено доступність послуг громадського транспорту для поїздок у центр міста до та після оптимізації. До оптимізації Виноградар та Вітряні гори знаходяться в доступності 60-90 хвилин, Поділ та Воздвиженка в більшості мають доступність 0-45 хвилин. Після оптимізації більша частина

Виноградаря має доступність 45-60 хвилин. У короткостроковій перспективі було передбачено створення 16 нових маршрутів та зміну 35 маршрутів, 15 з них проходять в межах Подільського району.

На Рис. 3.4. зображено збільшення часу поїздки на громадському транспорті о 8:00 відносно 7:00. Кольором на схемі позначено на скільки збільшився час проїзду о 8:00 відносно 7:00 у відсотках, товщиною - кількість транспортних засобів на даному перегоні. У ранковий "пік" найбільш завантаженими є вул. Кирилівська, вул. Олени Теліги, Набережно-Хрещатицька, вул. Олени Теліги, Подільський узвіз та вул. Маршала Гречка.

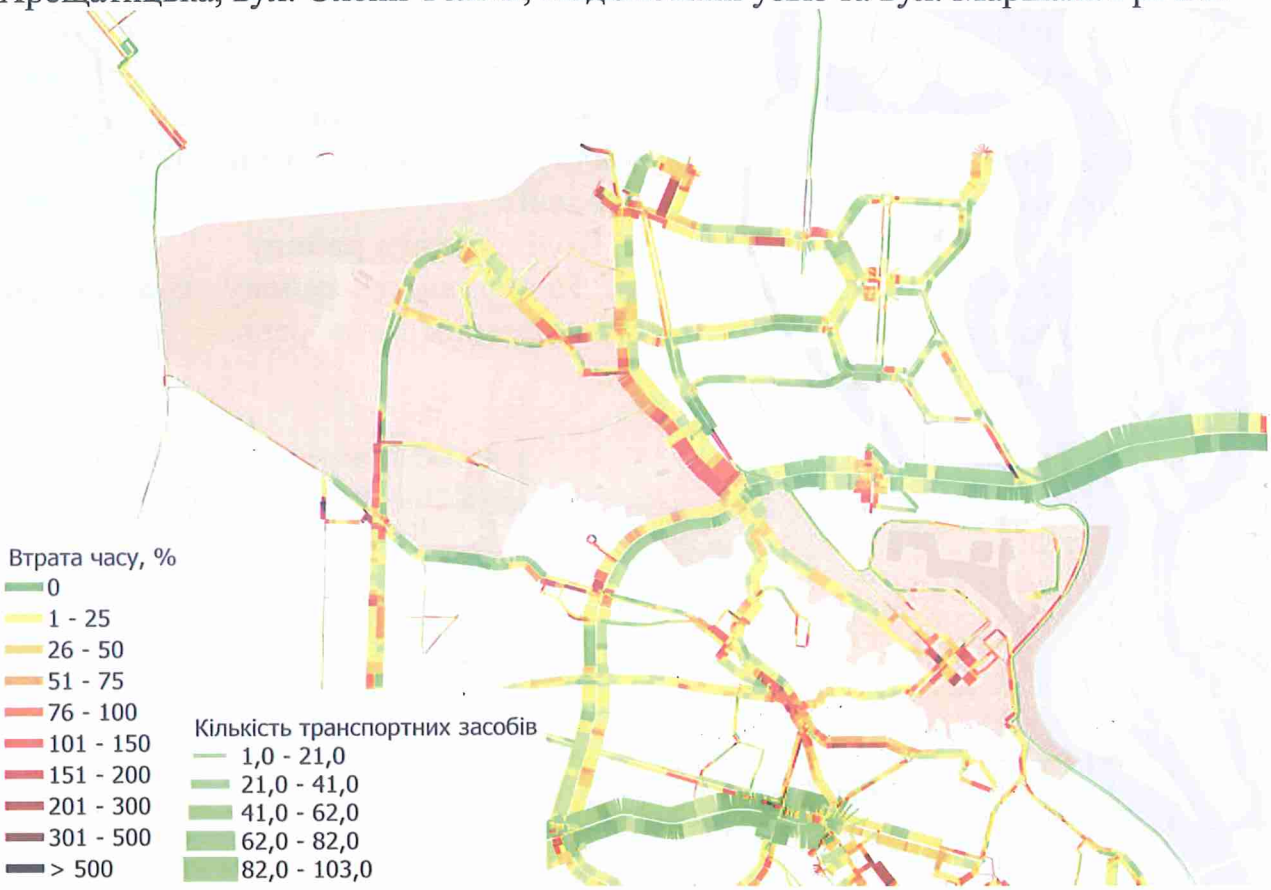

Рис.3.4. Збільшення часу поїздки на громадському транспорті о 8:00 відносно завантаженості доріг о 7:00

Автомобільний транспорт

Найчастіше обирають переміщення на автомобільному транспорті жителі Подільського району віком 24-61 роки.

Організація дорожнього руху на території Подільського району є автомобілецентричною, що значно погіршує безпеку руху, якість життя в районі, негативно впливає на ефективність роботи громадського транспорту, соціально-економічне життя району, і є причиною заторів. В 2017 році на історичній частині Подолу році було реалізовано проект пішоходизації в південній частині Подільського району на території від Поштової площі до Верхнього і Нижнього Валів зі створенням пішохідної зони на вул. Сагайдачного від Контрактової площі до вул. Андріївської, а від Андріївської

до Поштової площі. Проте в результаті реалізації проекту загальна транспортна ситуація в районі не поліпшилася.

Паркування

При аналізі забезпеченості території Подільського району легальними паркувальними місцями (за даними КП «Київтранспарксервіс»), було виявлено, що більше 90% потреби не забезпечено.

Слід зазначити, що місто потребує управління паркувальними просторами, спрямоване на зниження автомобілекористування, адже використання міського простору для паркування автомобілів є найменш ефективним з точки зору землекористування. Місто не може і не повинно забезпечити всіх можливістю пересуватися на автомобілях і безкоштовним паркуванням, це не можливо. А рух в цьому напрямку створює колосальний негативний вплив на економіку міста і навколишнє середовище. Проте офіційні паркувальні місця мають бути створені.

SWOT-аналіз мобільності Подільського району

SWOT-аналіз мобільності Подільського району був складений із врахуванням звіту першої хвилі громадських обговорень.

Виноградар

Сильні сторони	**Слабкі сторони**
• Значний потенціал до розвитку.	• Обмеження для пересування маломобільних груп населення; • Перевищення нормативного часу поїздки до центрально-ділового ядра; • Нерівномірне розселення населення; • Неефективне використання простору вулично-дорожньої мережі; • Відсутність пішохідної доступності до ліній метро і трамваю.
Можливості	**Загрози**
• Оптимізація маршрутів громадського транспорту; • Розвиток велоінфраструктури; • Будівництво станцій метро; • Створення інклюзивного простору.	• Екстенсивний розвиток мобільності; • Ігнорування думки та потреб населення; • Неефективне управління ресурсами.

Куренівка, Пріорка, Мостицький, Замковище

Сильні сторони	**Слабкі сторони**
• Доступність до декількох станцій метрополітену; • Значний потенціал до розвитку.	• Обмеження для пересування маломобільних груп населення; • Неефективне використання простору вулично-дорожньої мережі.
Можливості	**Загрози**
• Оптимізація маршрутів громадського транспорту; • Розвиток велоінфраструктури; • Створення інклюзивного простору.	• Транзитний транспортний потік на території району; • Екстенсивний розвиток мобільності; • Ігнорування думки та потреб населення; • Неефективне управління ресурсами.

Поділ, Воздвиженка

Сильні сторони	Слабкі сторони
• Квартальна забудова середньої поверховості; • Доступність до всіх видів ГТ; • Близькість до центрально-ділового ядра міста; • Наявність рекреаційних територій; • Значний потенціал до розвитку.	• Обмеження для пересування маломобільних груп населення; • Неефективне використання простору вулично-дорожньої мережі.
Можливості	**Загрози**
• Оптимізація маршрутів громадського транспорту; • Розвиток велоінфраструктури; • Створення інклюзивного простору.	• Транзитний транспортний потік на території району; • Екстенсивний розвиток мобільності; • Неефективне включення Подільського мостового переходу в магістральну мережу; • Ігнорування думки та потреб населення; • Неефективне управління ресурсами.

2.4.2 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

1) Легкорейковий транспорт Троєщина - Поділ - Вокзал

Ціль 6. Гармонія із навколишнім середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфери дій 6.3.1. Розвиток швидкісних видів громадського транспорту та 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту

Один з варіантів швидкісного транспорту для Троєщини як альтернатива важкому метрополітену, найбільш вірогідний. Два варіанти траси:

- через ПМП з виходом на Рибальський міст і Вали;
- через новий міст поруч з Петрівським мостом, далі через Рибальський півострів із виходом через Рибальський міст на Вали.

Далі лінія має пройти по Валах з подальшою інтеграцією із ТПВ на станції метро "Контрактова площа". У перспективі необхідна реконструкція з пріоритезацією трамваю на вулицях Глибочицькій та Дмитрівській до вулиці Старовокзальної.

2) Легкорейковий транспорт Мінський масив (+ Виноградар) - Поділ - Видубичі

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфери дій 6.3.1. Розвиток швидкісних видів громадського транспорту та 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту.

Існує великий відкладений попит на швидкісний трамвай з Мінського масиву та Пріорки на Поділ, який наразі задовольняє підвозка до станції метро "Мінська" - автобус 99, найбільш частий маршрут наземного транспорту в Києві. Для наближення зупинок до основної забудови необхідно прокласти лінію вглиб Мінського масиву по вулиці Кондратюка або Рокосовського. На вулицях Автозаводській і Кирилівській (від Петропавлівської площі до стадіону Спартак) є виділена під трамвай зона між напрямками руху або збоку дороги.

На Плоському і Подолі необхідна часткова пріоритезація - смуга ГТ (+ делініатори), камери, пріоритет на світлофорах, виділення секцій вулиць лише для ГТ без руху автомобілів (квартали невеликі, тому колапсу не буде).

Окремо важливо зробити відгалуження від лінії по вул. Автозаводська на проспект Правди до Виноградаря. Лінія має пройти всередині мікрорайону, куди не буде доходити метро після станції "Проспект Правди" - два варіанти:

- Проспект Правди - проспект Свободи до проспекту Гонгадзе;
- Проспект Правди - проспект Порика до проспекту Свободи або по ньому до проспекту Гонгадзе.

Другий варіант передбачає пересадку на станцію метро "Проспект Правди", проте викривлює трасу лінії, додаючи час у дорозі. У перспективі це може стати частиною сучасної трамвайної лінії до Пуща-Водиці, яка пройде навпростець через ліс до вулиці Міської, а далі за існуючою трасою.

Проект має передбачати у будь-якому разі повну реконструкцію рейкового полотна і закупівлю сучасного багатосекційного рухомого складу. Також для підвищення маршрутної швидкості руху необхідно збільшити відстань між зупинками до понад 500 м. Наприклад, у бік площі Тараса Шевченка ліквідації підлягають зупинки "Вулиця Ярославська", "Вулиця Оболонська", "Фармак", "Куренівський парк" або "Стадіон "Спартак"", "Інститут імені Бакуля", "Вулиця Миколи Гулака".

3) Концепція паркування

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфера дій 6.3.5. Розвиток, комплексний контроль та автоматизація паркувальних просторів району; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.3 Моторизований трафік має бути реорганізований - Сфера дій 7.3.3. Управління паркувальним простором

На Подолі: Зважаючи на негативний вплив запаркованого особистого автотранспорту, необхідно реалізувати політику паркування, спрямовану на зменшення об'ємів паркування в результаті маятникових переміщень. Пропонуємо наступні принципи паркування у цьому районі від Поштової площі до вулиці Оленівської:

- Дороге платне паркування з обмеженою кількістю і з чітко визначеними місцями для паркування;
- Великі штрафи за порушення правил паркування;
- Обмежений час паркування (1-2 години) для відвідувачів або експоненційне зростання вартості паркування за кожну наступну годину;
- Спеціальні умови для мешканців району;
- Громадські парковки-стоянки мають знаходитися на периферії Подолу. Обмеження часу паркування 4-8 год.;
- Приватні парковки мають розміщуватися всередині кварталів на приватній території.

З метою уникнення перепробігів і додаткового трафіку в результаті пошуку паркувальних місць, ціни на паркування повинні бути такими, щоб завжди було вільно до 15%-20% відсотків паркувальних місць.

Вулиці з чітко вираженою комерційною та громадською функціями, що мають багато активних фасадів та значний пішохідний потік, а також вулиці з громадським транспортом мають бути без місць паркування.

У житлових масивах: Для основних житлових районів основна мета – звільнити їх від трафіку маятникової міграції та забезпечити місцевих жителів необхідною кількістю паркувальних місць, що конкретно має на увазі наступні принципи:

- Визначення місць для паркування вздовж вулиць;
- На основних міських магістральних вулицях перевага віддається смугам руху громадського транспорту та велосмугам/велодоріжкам. Якщо простору достатньо, передбачити місця для паркування;
- Паркування вздовж вулиць безкоштовне, але обмежене за часом до 4 г. (для мінімізації маятникового трафіку);
- Для місцевих жителів паркування без обмеження за часом;
- Створення більш ефективних з точки зору землекористування паркінгів замість гаражів у дворах та гаражних кооперативів.

Суворі правила для нових парковок при новому будівництві. Розмір і вид таких парковок залежить від функції, розташування і доступності громадського транспорту. Заходи забезпеченості можуть бути наступні:

- 1 машиномісце на житлову квартиру;
- 0.2-0.6 машиномісця на робоче місце;
- 1.5-3 машиномісця для покупців на 100 м2 комерції.

4) Трансформація Набережної

Річка Дніпро є важливим соціо-економічним і екологічним ресурсом, тому варто переосмислити вулиці Набережно-Хрещатицька і Набережно-Лугова для перетворення їх з автомобільного швидкісного шосе на вулиці із забезпеченням зв'язку забудови із набережною за допомогою наземних пішохідних переходів. Це, в свою чергу, позитивно вплине на соціально-економічні процеси на Подолі.

Така трансформація передбачатиме заспокоєння трафіку на вулиці задля поліпшення соціальних зв'язків по обидві сторони дороги. Необхідним є озеленення набережної, звуження смуг руху транспорту та використання надлишкової пропускної здатності для всіх учасників руху (автобусні та велосипедні смуги), запровадження суворого швидкісного режиму (див. п. 13). Для порівняння, після такої трансформації провізна спроможність вулиці досягне 101 000 - 109 000 осіб на годину проти 50 000 - 54 000 осіб на годину за наявного стану[17] (див. рис. 5.1).

[17] Методика розрахунку: Environmentally Sustainable Transport - Main Principles and Impacts, Manfred Breithaupt, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)

Рис.5.1. Перспектива трансформації вулиці Набережно-Хрещатицька *Розроблено за допомогою сервісу streetmix.net*

4) Регульовані з'їзди з Подільського мостового переходу на Вали з трамваєм

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфера дій 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.4. Моторизований транзитний рух мінімізується, щоб не знищити історичні зв'язки - Сфера дій 7.4.1. Гармонійне включення Подільського мосту;

Необхідно провести міжнародний архітектурно-містобудівний конкурс щодо визначення найменш загрозливого для історичного Подолу та найбільш ефективного щодо перевезення людей варіанту з'їздів з Подільського мостового переходу. Техніко-економічне обґрунтування проекту має бути спрямоване не на збільшення кількості автомобілів та зменшення часу подорожі в них, а на збільшення загальної кількості подорожей на всіх видах транспорту з пріоритезацією громадського транспорту, велосипедистів і пішоходів.

Багаторівнева розв'язка на з'їзді з Подільського мостового переходу на Вали – це можливість додатковим десяткам тисяч автомобілів щодня проїжджати Подолом. Це призведе до серйозних заторів і вкрай негативно вплине на соціально-економічні процеси, якість міського середовища та екологічну ситуацію на Подолі і на вулицях Верхній Вал і Нижній Вал, зокрема. Для обмеження автомобільного трафіку на цей напрямок необхідно створити виділені смуги руху ГТ і завантажити їх для забезпечення мобільності містян. Пропонуємо обмежити автомобільний трафік наступним чином:

- Дозувати автомобільний трафік за допомогою інтелектуального світлофорного регулювання та системи інформування водіїв з метою уникнення заторів на Подолі;
- Організувати смуги руху громадського транспорту на Подільському мостовому переході і активно завантажити, щоб створити більш дешеву і

передбачувану альтернативу для користувачів власного автомобільного транспорту;

- Організувати трамвайний рух мостом (проект Troieshchyna Rapid Transit від World Bank) для створення додаткової потужної альтернативи автомобільному транспорту;
- Спрямувати з'їзд приватних автомобілів на Набережно-Хрещатицьку і заборонити з'їзд на Вали і транзитний рух територією Подолу і Плоського.

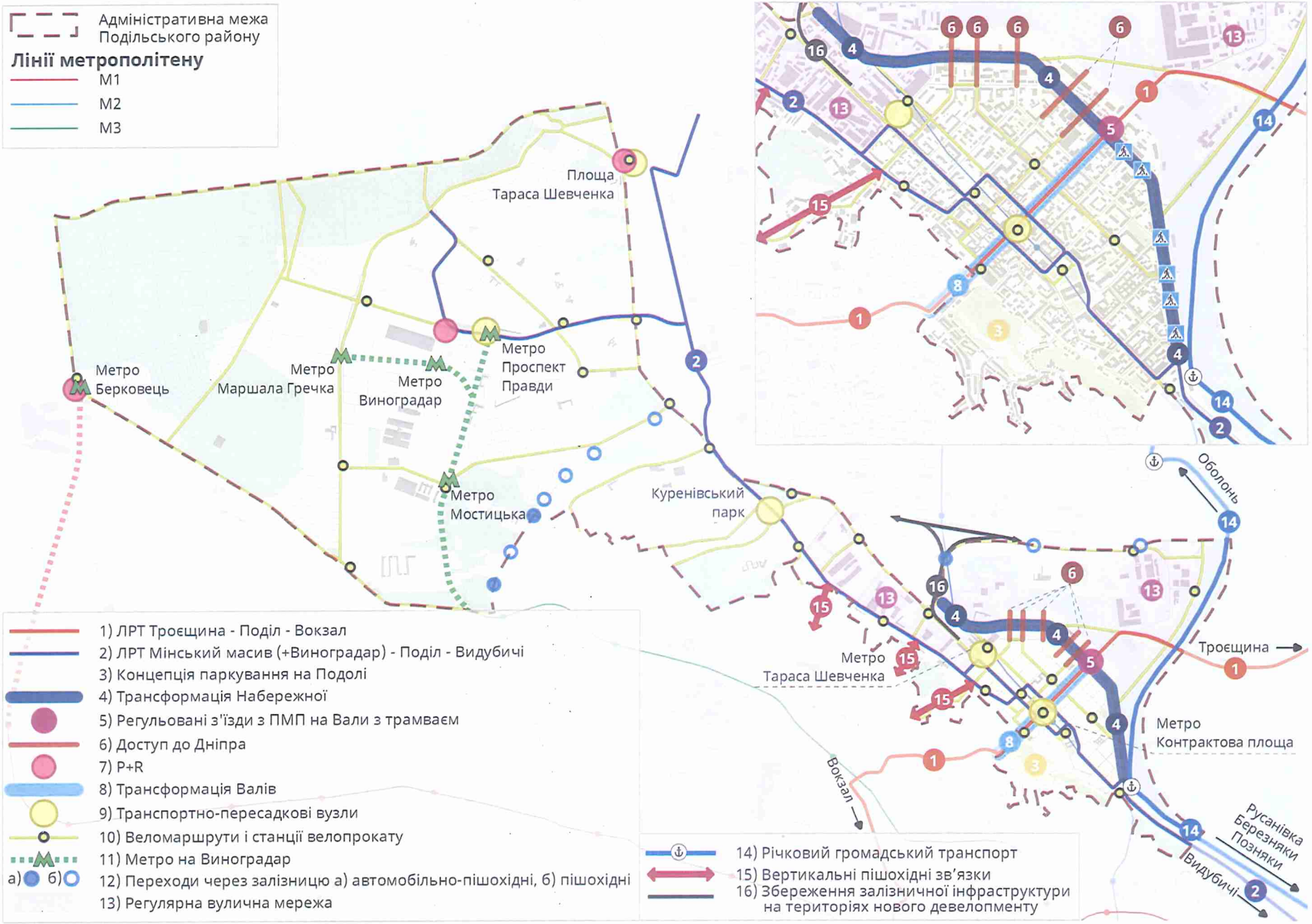

Рис. 5.2. Експертні пропозиції щодо вдосконалення мобільності у Подільському район

Не менш важливо забезпечити на мосту магістральний веломаршрут із безпечною інфраструктурою, а також зручний доступ для пішоходів. Цього можна досягти за рахунок коригування проекту із звуженням смуг руху автомобілів з 3,75 м до 3 м і смуги громадського транспорту до 3,5 м.

6) Доступ до Дніпра

Новий Поділ вздовж вулиці Набережно-Хрещатицької повинен мати безпосередній доступ до Старого Подолу, з яким він межує. Мається на увазі наявність наскрізних проїздів з вулиць Старого Подолу через перехрестя з вулицею Набережно-Хрещатицькою та наявність наземних пішохідних переходів. Це покликано зменшити перепробіги транспорту та перетворити Набережно-Хрещатицьку з шосе на вулицю, на якій можна влаштувати бульвар (адже у цій частині району є крайній дефіцит зелених зон). Водночас, основний потік з Набережного шосе йтиме на Гаванський міст, що дозволяє зменшити ширину проїжджої частини на Набережно-Хрещатицькій.

7) P+R: Площа Тараса Шевченка, станція метро "Проспект Правди", станція метро "Берковець"

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфера дій 6.3.5. Розвиток, комплексний контроль та автоматизація паркувальних просторів району; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.3 Моторизований трафік має бути реорганізований - Сфера дій 7.3.3. Управління паркувальним простором

У проект Генплану-2025 закладена схема перехоплюючих парковок, де Подільському району виділено лише один такий пункт біля ТРЦ Lavina Mall, поруч з перспективною станцією метро "Берковець". Проте, після відкриття першої черги метро на Виноградар (2021-2022 рік) з'явиться попит на таку інфраструктуру біля кінцевої станції "Проспект Правди". Також важливо за умови модернізації трамвайної лінії Поділ - Площа Тараса Шевченка у легкорейковий транспорт, передбачити на останній зупинці перехоплюючу парковку для мешканців півночі та північного заходу київської агломерації, тим більше, що біля площі наразі закінчується київська окружна дорога.

8) Трансформація Валів

Важливими завданням є пріоритезація громадського транспорту, забезпечення зручної велосипедної та пішохідної інфраструктури, обмеження автомобільного руху (особливо транзитного).

При цьому постає питання про транзитний рух по Валам. Варто розглянути варіанти щодо реорганізації руху за двома частинами вулиць: від вул. Набережно-Хрещатицької до вул. Межигірської та від вул. Глибочицької до вул. Костянтинівської. Так, щодо східної частини Валів розглянуті наступні варіанти:

1. Транзитний автомобільний трафік;
2. Дозвіл на в'їзд лише громадському транспорту та екстреним службам;
3. Організація автомобільного руху лише в бік мосту (з організацією руху лише громадського транспорту по вул. Нижній Вал).

Для західної частини розглянуті такі варіанти:

1. Транзитний автомобільний трафік;
2. Дозвіл транзитного руху лише з вул. Костянтинівська на вул. Нижній Вал (із забороною руху між вулицями Костянтинівська та Межигірська) і з вул. Верхній Вал на вул. Межигірська;
3. Аналогічно до варіанту 2, проте рух із вул. Верхній Вал на вул. Межигірська через вулиці Костянтинівська і Хорива.

Обирати варіант необхідно на основі техніко-економічного обґрунтування, що має бути спрямоване на збільшення загальної кількості подорожей з пріоритезацією громадського транспорту, велосипедного і пішохідного руху. Автомобільний транспорт повинен мати мінімальний пріоритет.

У свою чергу, між вулицями Костянтинівська та Межигірська пропонується організувати транспортно-пересадковий комплекс (див. рис. 5.4), який включатиме метрополітен, трамвай, автобус, а також розвинену пішохідну та велосипедну інфраструктуру. На цій ділянці Валів варто закрити рух особистого автотранспорту.

Нинішня провізна спроможність вулиць Нижній Вал і Верхній Вал на відрізку між вулицями Костянтинівська та Межигірська складає 62 000 - 66 000 осіб на годину. За умови збереження транзитного руху автомобілів і організації пріоритетного проїзду для громадського транспорту та велоінфраструктури, цей показник має збільшитися до 118 000 - 130 000 осіб на годину. А у разі заборони транзитного руху автотранспорту та повного пріоритету громадського транспорту провізна спроможність досягне 122 000 - 138 000 осіб на годину[18] (див. рис. 5.4).

9) Транспортно-пересадкові вузли (ТПВ)

Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.2. Публічна транспортна система оптимізована - Сфера дій Зручні транспортно-пересадкові вузли.

Необхідне облаштування існуючих та перспективних транспортно-пересадкових вузлів у комплекси для зручного здійснення пересадок між різними видами транспорту та використання супутньої інфраструктури.

Станція метро "Контрактова площа" (Вали), станція метро "Тараса Шевченка", Куренівський парк (перетин вулиць Теліги і Кирилівської), площа Тараса Шевченка, станція метро "Проспект Правди". Проектом Сталий розвиток міського транспорту Києва (SUTP) були визначені основні заходи для поліпшення ТПВ :

1. удосконалене планування, організація і сполучення зупинок транзитного транспорту;
2. переміщення зупинок автобусів, трамваїв і тролейбусів ближче до входів у станції метро;
3. створення спеціалізованих місць стоянки ТЗ та зручностей для водіїв (наприклад, туалетів);

---

[18] Методика розрахунку: Environmentally Sustainable Transport - Main Principles and Impacts, Manfred Breithaupt, Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ)

4. поліпшення системи навігації, карт маршрутів і прилеглої території та інформації про розклад руху у режимі реального часу для пасажирів;

5. створення автобусних смуг у місцях під'їзду до транспортних розв'язок і виїзду з них для забезпечення відповідності тривалості рейсів розкладу;

6. поліпшення пішохідних шляхів і доріжок на розв'язках за рахунок демонтажу малих архітектурних форм, а також поліпшення/додавання пішохідних мостів, підземних і пішохідних переходів;

7. підвищення рівня безпеки пішоходів, включаючи створення чітких переходів із хорошим кутом огляду прилеглої території, добре освітленими вночі, широкими тротуарами для безпечного руху пішоходів (принаймні 3 м завширшки), без зайвих структурних елементів;

8. підвищення рівня безпеки пасажирів, включаючи створення зон очікування з прозорих матеріалів без внутрішніх перегородок;

9. заборона паркувань на вулицях і тротуарах навколо зупинок транзитного транспорту.

Рис.5.3. Приклад комплексної організації транспортного вузла[19]

[19] Джерело: Transport for Greater Manchester (TFGM), Транспортний вузол Візеншо, Манчестер, Велика Британія

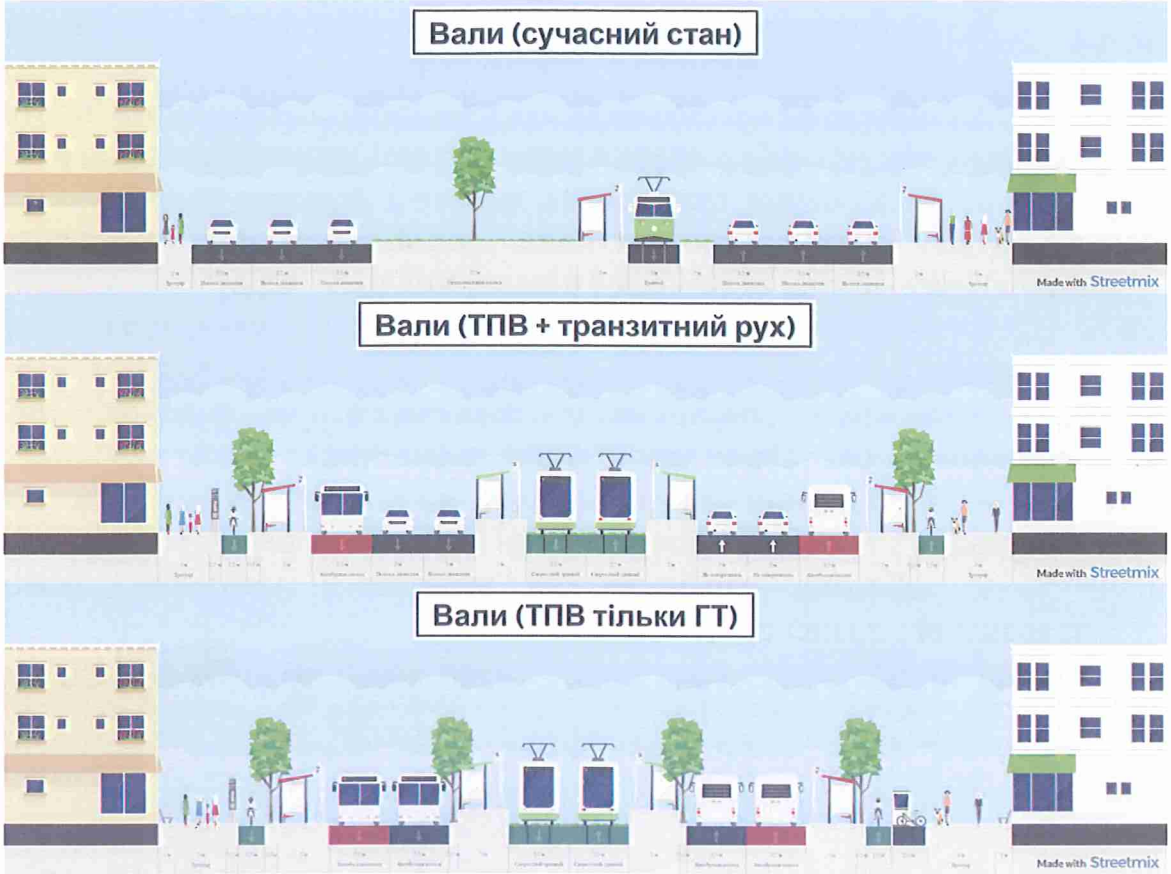

Рис.5.4. Приклад організації транспортно-пересадкового вузла на станції метро "Контрактова площа" (вулиці Верхній та Нижній Вал) *Розроблено за допомогою сервісу streetmix.net*

Крім того, п. 10.5.2 ДБН Б.2.2-12:2018 "Планування та забудова територій" встановлює наступні вимоги:

1. дальність пішохідних підходів до зупинних пунктів ТПВ не повинні перевищувати 100-150 м;
2. витрати часу на здійснення пересадок у ТПВ не повинні перевищувати 10 хвилин з урахуванням часу на очікування.

10) Імплементація Концепції розвитку велосипедної інфраструктури у місті Києві, розвиток мережі станцій громадського велосипедного прокату

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.2 Покращений мікроклімат - Сфера дій 6.2.3 Пріоритезація розвитку сталих режимів мобільності; Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.1 Рух немоторизованого трафіку врівноважується з моторизованим рухом - Сфери дій Збільшити різноманітність та кількість інтегрованих транспортних альтернатив (міжмодальність) та організація доступного громадського простору (+ велосипедний та пішохідний транзит) до та вздовж річки.

Якісна, щільна та зв'язна мережа велосипедної інфраструктури є необхідною для підвищення безпеки велосипедистів та упередження конфліктів з пішоходами і моторизованим транспортом. Крім того, рівень користування велосипедами у Києві щороку зростає, зокрема, за рахунок виникнення масової мікрологістики (сервіси доставки їжі тощо). За Концепцією розвитку

велосипедної інфраструктури в м. Києві, прийнятої рішенням Київради від 8 лютого 2017 року пропонуються наступні впровадження для Подільського району:

- Магістральні веломаршрути 1 категорії: вулиці Межигірська, Кирилівська, Костянтинівська, Новокостянтинівська, Набережно-Лугова, Набережно-Хрещатицька, Набережно-Рибальська, Сагайдачного, Петропавлівська, Стеценка, Теліги, Вишгородська; проспекти Правди і Свободи, Велика Окружна дорога;
- Веломаршрути 2 категорії: вулиці Волоська, Оболонська, Юрківська, Нижньоюрківська, Електриків, Ярославська, Кирилівська, Костянтинівська, Заводська, Хвойки, Сирецька, Північно-Сирецька, Білицька, Мостицька, Ужвій, Косенка, Сошенка, Маршала Гречка, Газопровідна, Пуща-Водицька; проспекти Порика і Гонгадзе.

Окрім того, згідно розпорядження ВО КМР (КМДА) №1170 від 27.06.2019[20] передбачені до реалізації станції міського велопрокату NextBike у Подільському районі на 17 локаціях. Також, є перспективи залучення бізнесу прокату електросамокатів та електровелосипедів, які уже стали частиною транспортної системи у містах сусідніх країн (Мінськ, Варшава тощо).

11) Метро на Виноградар (станції "Мостицька", "Проспект Правди", "Виноградар", "Маршала Гречка")

Ціль 6. Гармонія зі середовищем - Підціль 6.3. Використання автомобільного транспорту зменшене - Сфери дій 6.3.1. Розвиток швидкісних видів громадського транспорту та 6.3.4. Оптимізація роботи міжрайонного громадського транспорту.

Під час першої черги будівництва Сирецько-Печерської гілки планують спорудити станції «Мостицька» та «Проспект Правда», а також відгалуження у бік станції «Виноградар» для подальшого продовження лінії. Роботи триватимуть до 2021 року. У Київському метрополітені зазначають, що вперше в Києві планують використати технологію вертикальних тунелів. Станції передбачено споруджувати відкритим способом, як неглибокі. Відгалуження на Виноградар складатиметься лише зі станції "Виноградар". Третьою чергою передбачено спорудження станції "Маршала Гречка" та електродепо за нею. Також є плани щодо продовження лінії метро від станції "Проспект Правди" до станцій «Вітряні гори» і «Площа Тараса Шевченка», які наразі не підтверджені.

Станції першої черги передбачені на видаленні від основної багатоповерхової забудови масиву, а розрахунковий пасажиропотік в бік Печерську та Лівого Берега є незначним, що було виявлено на основі транспортної моделі Києва. Перспектива трамваю на Виноградар з боку Подолу і Куренівки обговорюється експертами і громадою та отримала підтримку в ході громадських обговорень.

---

[20] Розпорядження виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) від 04.03.2019 № 362 «Про проведення інвестиційних конкурсів із залучення інвесторів до реалізації проекту «Створення велосипедної мережі «bike-sharing» в місті Києві»

Проблема полягає у будівництві станції "Проспект Правди" відкритим способом, що фактично унеможливлює прокладення лінії далі вглиб мікрорайону з причини недостатнього місця для заглиблення тунелів після станції.

12) Переходи через залізницю між Сирцем і Біличим Полем

Ціль 3. Компактне місто - Підціль 3.2. Створена більш досконала вулична мережа - Сфера дій 3.2.1. Створити добре пов'язану вуличну мережу без бар'єрів та перешкод; Ціль 4. Гарна якість життя - Підціль 4.4. Запроваджено інклюзивне, безбар'єрне, безпечне оточення для всіх жителів - Сфера дій 4.4.1. Забезпечення якісних умов для мобільності для всіх категорій жителів району (відправна точка – моніторинг безбар'єрності та інклюзивності); Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.5. Необхідність нульового рівня смертності при аваріях (Vision Zero) - Сфера дій 7.5.1. Планування та впровадження безпечної транспортної інфраструктури.

Між районами садибної забудови на Сирці та Біличому Полі відсутня пішохідна інфраструктура на переходах через залізницю, проте є багато "народних стежок". Ці стежки жодним чином не відповідають вимогам безпеки на залізничному транспорті, тому є необхідність їх облаштувати. Роботи мають включати покриття підходів (значною мірою вони зараз є грунтовими), їх освітлення та встановлення на переходах огорож перильного типу для викривлення траєкторії руху пішоходів і своєчасне убезпечення їх від поїздів, що рухаються лінією. Доречними також будуть звукові сигнали наближення поїздів.

Також пропонується зробити переїзд через лінію залізниці між вулицями Сирецька і Північно-Сирецька, а також по вулиці Тираспольській для підвищення зв'язності вулично-дорожньої мережі та зменшення перепробігів транспорту.

13) Регулярна вулична мережа

При здійсненні нової забудови в ході ревіталізації Плоського та Рибальського півострова важливим є розробка регулярної вуличної мережі (яка поєднуватиме інфраструктуру для всіх видів мобільності), яка вписуватиметься у квартальний характер забудови та її змішаного функціонального призначення та відповідатиме концепції нового урбанізму.

Крім того, варто передбачити максимально можливе пов'язання існуючої вулично-дорожньої мережі на Подолі - розблокування тупиків, з'єднання житлових вулиць з Набережно-Хрещатицькою та Набережно-Луговою, запровадження велосипедного руху та двостороннього автомобільного руху на односторонніх вулицях, де ширина проїжджої частини це дозволяє.

14) Річковий громадський транспорт

Використання природної транспортної інфраструктури є перспективним з огляду на перевантаженість мостів через Дніпро у Києві. Мається на увазі регулярний зв'язок між житловими масивами та одним з центральних ділових районів - Подолом.

Пілотний маршрут річкового трамвая пропонується від Русанівського бульвару до Поштової площі. Аналіз такої траси на транспортній моделі Києва показав, що попит складе близько 3000 пасажирів на добу. При цьому передбачається, що інтервал руху складе 15 хвилин з курсуванням лише у години-пік (7.00-10.00 та 17.00-20.00). Для мешканців Русанівки, які працюють на Подолі, такий режим мобільності стане оптимальною альтернативою нинішнім маршрутам. Наприклад, поїздка від кінцевої до кінцевої річковим трамваєм складатиме 20 хвилин, що швидше, ніж на метро (35 хвилин) або автобусом через міст імені Патона (35 хвилин без урахування заторів).

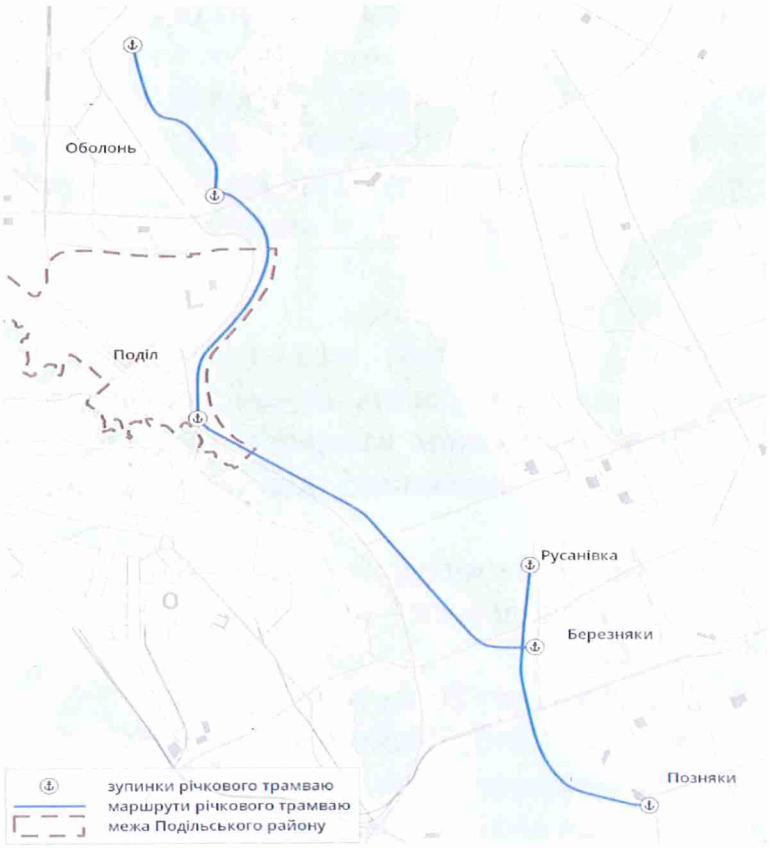

Рис. 5.5. Пропоновані маршрути річкового громадського транспорту

Другою чергою реалізації проекту має стати продовження першого маршруту або організація додаткових до причалу на Березняках (Дніпровська набережна, 9) та Позняках (затока Берковщина, орієнтовно біля ТРЦ River Mall). Також є перспектива попиту населення Оболоні вздовж проспекту Героїв Сталінграду (причали "Парк Наталка" та "Оболонь"). Ці рішення підлягають моделюванню.

У рамках таких маршрутів необхідно облаштувати нові причали на Русанівці, Березняках та Позняках, а також задіяти існуючі на Оболоні, у парку Наталка та на Поштовій площі.

15) Вертикальні пішохідні зв'язки

Варто розглянути перспективи належного облаштування "народних стежок", що поєднують Поділ з Татаркою. Особливу увагу варто приділити інклюзивності інфраструктури для можливості зручного використання її для рекреації та пішохідного руху всіма категоріями населення. Мається на увазі територія вздовж вулиці Кирилівської між вул. Нижній Вал та Подільським узвозом.

16) Збереження залізничної інфраструктури на територіях нового девелопменту

За розвитку систем рейкового транспорту найбільш вартісною складовою є землевідведення. Тому, з метою подальшого вивчення перспектив

транспортного сполучення Подолу з північними районами Києва ефективним громадським транспортом, ми пропонуємо збереження під'їзних залізничних колій станції Почайна у місцевості Плоське. Крім того, для розвитку альтернатив автомобільній логістиці, ці колії можуть використовуватися для створення логістичного терміналу на периферії Подолу, послугами якого зможуть користуватися підприємства найближчих районів. Крім того, наближення логістичної інфраструктури до ділового Подолу та промислової Куренівки може стати каталізатором розвитку мікрологістики з використанням велосипедів (електровелосипедів), скутерів тощо.

17) Зміна функціональної ієрархії вулиць

Є потреба визначити функціональну ієрархію вулиць (транзитна, комерційна, житлова, змішана) для планування відповідної інфраструктури і організації дорожнього руху на них. Також важливим питанням є зниження швидкісного режиму на вулицях в залежності від ієрархії, відповідно до європейських стандартів:

- Основні міські магістралі - 50 км/год;
- Основні і другорядні під'їзні дороги - 40 км/год;
- Житлові вулиці - 30 км/год;
- Внутрішньоквартальні проїзди - 20 км/год.

Для контролю за дотриманням швидкісного режиму необхідно встановити прилади автоматичної фіксації перевищення швидкості, а також вуличні спідометри для інформування водіїв про їх швидкість.

18) Оптимізація схеми руху на Подолі

Вулична мережа на Подолі має бути реорганізована (без вулиць з одностороннім рухом, але із зоною спокійного трафіку (30 км/год).

Зараз весь місцевий автомобільний трафік поєднується в декількох пунктах, що викликає об'їзди та перевантаження в житлових районах. Це також викликає збільшення паркування на тротуарах через заборону (неможливість) парковки вздовж вулиць. Через намір обмежити рух транспорту погіршилась ситуація для місцевих користувачів автомобілів і пішоходів.

Більш доречно обмежувати швидкість на житлових вулицях (не більше 30 км/год), але місцеві жителі повинні отримати можливість добратися до місця призначення без продовження їх маршрутів. Двосторонній рух на вулицях сприятиме зниженню швидкості та підвищенню безпеки руху. У свою чергу, для транзитних автомобілів менш привабливо їхати в таких умовах, тому це рішення діє також як протидія транзиту через Поділ (див. п. 6, 8).

19) Заходи з підвищення безпеки руху

(Ціль 7. Якісна інфраструктура - Підціль 7.5. Необхідність нульового рівня смертності при аваріях (Vision Zero) - Сфера дій 7.5.1. Планування та впровадження безпечної транспортної інфраструктури)

Вулиці, на яких відбувається найбільше ДТП з загиблими і травмованими (Рис. 5.5), необхідно визначити як пріоритетні для впровадження заходів з

підвищення безпеки дорожнього руху. Заходи можуть бути реалізовані в рамках реконструкції, капітального ремонту, або точково. Пропоновані заходи:

- облаштування безпечних пішохідних переходів (світлофор, освітлення, антикишені, острівці безпеки, підняті переходи, тактильна плитка, звукові сигнали, звуження смуг руху тощо);
- звуження смуг руху і приведення їх до нормативних;
- впровадження ОДР, що мінімізуватимуть основні фактори ризику ДТП (каналізація потоків, звуження смуг руху, зменшення радіусів поворотів, організація безпечного руху велосипедистів.

20) Пішохідна інфраструктура

Ціль 3. Компактне місто - Підціль 3.2. Створена більш досконала вулична мережа - Сфера дій 3.2.1. Створити добре пов'язану вуличну мережу без бар'єрів та перешкод

Вкрай важливо забезпечити утримання пішохідних маршрутів у належному стані, особливо всередині мікрорайонів. Забезпечити комфортне і безпечне використання пішохідних маршрутів під-час дощу, ожеледі, після снігопадів та в темний час доби. Також необхідною є пріоритезація першочергового розчищення тротуарів після снігопадів спеціальною технікою, а також перехід від використання для цього солі та піску до гравійної крихти (яку можна використовувати повторно).

Також необхідно забезпечити максимально можливу прямолінійність і безбар'єрність існуючих шляхів, зокрема "народних стежок". Поновити зв'язки, що були розірвані, ускладнені або подовжені штучними бар'єрами, такими як будівельні паркани, підземні та надземні переходи, пішохідні огородження. Важливою проблемою є використання принципів універсального дизайну та безбар'єрного середовища для реконструкції існуючої та будівництва нової пішохідної інфраструктури.

Рис. 5.6. Вулиці, які потребують заходів із підвищення безпеки руху

2.5 СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

2.5.1 ДЕМОГРАФІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРОГНОЗ

На 1 січня 2019 року чисельність наявного населення Подільського району міста Києва (за даними державної статистики) становила **205,1 тис. осіб**. У районі мешкає 6,9 % жителів столиці. Упродовж двох останніх десятиліть відбувається зростання населення, насамперед обумовлене міграційним, а з 2003 року – і природним приростом. Так, за період з 2002 по 2019 рік кількість жителів збільшилось на 24,7 тис. осіб, або на 13,7 %. Середньорічні темпи приросту відповідно склали 100,9 %, що є одним із найвищих показників серед міст України.

Статевий склад населення характеризується суттєвою гендерною диспропорцією: на тисячу жінок припадає лише 866 чоловіків. Чисельна перевага жінок над чоловіками спостерігається після 30 років і з віком помітно збільшується. Нині кількість жінок у віці 60 років і старше в 1,6 рази перевищує кількість чоловіків цього віку.

Рівень народжуваності протягом 2002–2017 років зріс із 8,6 до 14,7 народжених на 1 000 населення, проте надалі набув негативної динаміки. У 2018 році народилося 2 747 дітей, або 13,5 дітей на 1 000 населення. Вагомими трендами, що визначають демографічну ситуацію та збережуть свій вплив на перспективу, є збільшення інтенсивності дітонародження (плідності), постаріння материнства та зменшення контингенту жінок дітородного віку. Сумарний коефіцієнт народжуваності, який відображає середню кількість дітей, народжених однією жінкою упродовж життя, зріс із 0,95 у 2002 році до 1,60 у 2018 році. Однак не слід очікувати подальшого поліпшення цього показника хоча б до рівня простого відтворення поколінь (близько 2,10). Жителям великих міст характерна низька народжуваність, що пов'язано з високим освітнім рівнем, прагненням жінок до кар'єрного ростку та, як наслідок, відкладенням дітонародження, міським стилем життя й низкою інших чинників.

Якщо в 1990-х роках найбільша інтенсивність дітонародження реєструвалася серед жінок у віці 20–24 роки, то нині – у віці 25–29 та 30–34 роки. Постаріння материнства характерне для країн Європи, де воно розпочалося раніше, а середній вік матері при народженні на 3–4 роки перевищує показник Києва. Вочевидь, саме за такою моделлю змінюватимуться вікові коефіцієнти народжуваності в Подільському районі упродовж наступних десятиліть.

Негативно на народжуваності позначиться скорочення чисельності жінок дітородного віку, що є наслідком демографічної кризи в 1990-х та на початку 2000-х років. Наприклад, у 2018 році кількість жінок у віці 15–19 років, тобто народжених у кризовий період, була вдвічі меншою, ніж жінок у віці 30–34 роки. Вплив цього чинника буде відчутним у наступні п'ятнадцять років, коли це малочисельне покоління народжуватиме дітей.

Рівень смертності в Подільському районі є нижчим, ніж у місті Києві та в середньому серед міст України. Якщо народжуваність мала тенденцію до

зростання, то коефіцієнт смертності за період 2002–2018 років майже не змінився та становив у різні роки від 9 до 10 померлих на 1 000 населення. Чинники, пов'язані зі способом життя, такі як куріння, зловживання алкоголем, небезпечні умови праці тощо, спричинили вищі коефіцієнти смертності серед чоловіків порівняно з жінками в більшості вікових груп. Як наслідок, різниця між очікуваною тривалістю життя чоловіків і жінок перевищує 8 років. Причини смертей помітно різняться за віковими групами, а також різною мірою детермінуються соціально-економічними чинниками та піддаються регулюванню. Так, у віці до 40 років переважають зовнішні причини (побутовий і виробничий травматизм тощо), а також інфекційні хвороби. За належної політики вплив цих порівняно легко усувних причин смерті можна істотно зменшити, насамперед серед чоловіків, що дасть основний і найбільш швидкий позитивний ефект. У старших працездатних групах (40–59 років) інфекційні хвороби поступаються місцем хворобам системи кровообігу. За умови їх раннього виявлення та вчасного лікування існують можливості зміщення смертності від зазначених хвороб у більш старший вік.

Унаслідок зростання народжуваності та відносно низької смертності починаючи з 2003 року в районі реєструється природний приріст населення. У 2018 році загальний коефіцієнт природного приросту становив 3,7 особи на 1 000 жителів. Порівнюючи, у місті Києві природний приріст мешканців був зафіксований у 2008 році (до того з 1993 року смертність перевищувала народжуваність), а в середньому по міських поселеннях України й нині відбувається природне скорочення населення.

Подільський район був і залишається привабливим для мігрантів. Саме міграційний притік є основним джерелом росту чисельності жителів району. У 2018 році сальдо міграції склало 2,8 тис. осіб, або 13,8 особи на 1 000 населення. У структурі міграційного руху переважає внутрішньоміська та міжрегіональна міграція, помітний відсоток у якій в останні роки припадає на внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Так, згідно з адміністративними даними, на початок 2019 року на обліку перебувало 7,5 тис. ВПО, що становить 3,7 % від наявного населення району. У віковій структурі прибулих домінують молодші вікові групи, зокрема високою є частка осіб у віці 15–19 років, багато з яких приїздить на навчання, та 25–39 років, що, вірогідно, пов'язано з трудовою міграцію, а також міграцією ВПО.

Частина міграційних переміщень відбувається без зміни реєстрації місця проживання та відповідно не охоплена державним статистичним обліком. Як наслідок, у Подільському районі сформувався численний контингент осіб, які тут проживають, будучи зареєстрованими в інших районах столиці чи регіонах України. Для коректної оцінки навантаження на транспортну, технічну й соціальну інфраструктуру, потреби в житлі та різноманітних послугах необхідно враховувати чисельність фактичного населення, що визначається як сума постійного населення (параметри якого відображені в даних державної статистики) та не зареєстрованого за місцем проживання населення. Згідно з

розрахунками, на початок 2019 року в районі фактично мешкало близько 230,0 тис. осіб, з яких 12,3% – не зареєстровані тут жителі.

Вікова структура фактичного населення є відносно молодою за українськими мірками. На початок 2019 року частка осіб у віці 0–15 років становила 17,2 %, працездатного віку (16–59 років) – 64,5 %, тоді як у середньому по містах України – відповідно 15,7 та 61,0 %. Водночас у результаті зростання середньої тривалості життя та низької народжуваності, яка не забезпечує простого відтворення поколінь, відбувається повільне демографічне старіння населення району. За період з 2002 по 2019 рік відсоток осіб у віці 60 років і старше збільшився з 15,3 до 18,3 %. Наслідком таких трансформацій є посилення демографічного навантаження на населення продуктивного віку. Якщо на початок 2002 року воно становило 446 осіб на 1 000 жителів у віці 16–59 років, то 2019 року – 551, що несе ризики для ринку праці, систем соціального та пенсійного забезпечення.

Щільність населення в Подільському районі є помітно більшою, ніж у місті Києві в цілому – відповідно 60,2 та 35,3 особи на 1 га. Враховуючи фактичне населення, вона становить майже **68 осіб/га** зі значними просторовими відмінностями, обумовленими особливостями заселення та забудови території. Так, історичний центр району – Поділ – характеризується компактною структурою та переважно середньоповерховою забудовою з щільністю жителів близько 83 особи/га. Найвищий рівень щільності населення фіксується на Вітряних Горах і Мостицькому масиві – відповідно в 4,3 та 3,7 рази більше, ніж у середньому в районі. Відносно низькою вона є на Виноградарі та Куренівці (60–66 осіб на 1 га), де значні площі зайняті забудовою садибного типу, а також зеленими насадженнями загального користування та лісопарками.

SWOT-аналіз демографічного розвитку

Сильні сторони	Слабкі сторони
Вищий (за українськими мірками) рівень народжуваності та природний приріст населення. Відносно молода вікова структура населення та порівняно низький рівень демографічного навантаження. Міграційна привабливість району. Міграційний притік осіб у працездатному віці. Високий освітній рівень населення.	Відсутність довгострокової стратегії демографічного розвитку в м. Києві та Подільському районі. Значна диспропорція статевої структури населення. Надмірний рівень передчасної смертності, насамперед чоловіків. Брак інфраструктури здорового способу життя. Демографічне старіння населення.
Можливості	**Загрози**
Помірне зростання інтенсивності дітонароджень. Зменшення смертності, особливо серед чоловіків працездатного віку, збільшення тривалості життя. Використання потенціал людей літнього віку на принципах активного довголіття. Реалізація політики так званої “керованої міграції”.	Погіршення соціально-економічної ситуації з негативними наслідками для демографічного розвитку (аналогічно другій половині 1990-х років). Зростання еміграції. Неконтрольоване збільшення кількості зовнішніх мігрантів із низькою схильністю до асиміляції. Поглиблення невідповідності між ростом чисельності населення та розвитком інфраструктури. Збільшення навантаження на

соціальну інфраструктуру.
Поглиблення внутрішньорайонної просторової поляризації населення та умов його проживання.

Демографічний прогноз

Демографічний прогноз необхідний для передбачення та планування соціально-економічних процесів загалом. На підставі результатів прогнозу оцінюється майбутній потенціал робочої сили, потреба в інфраструктурі, житлі, бюджетних ресурсах тощо. У рамках підготовки Концепції інтегрованого розвитку Подільського району Києва розроблено три варіанти (сценарії) прогнозу до 2031 року: консервативний, середній та високий.

- Консервативний сценарій описує демографічну ситуацію в разі відсутності змін у природному та міграційному русі населення. Він ґрунтується на гіпотезі про збереження протягом усього прогнозного періоду фіксованих показників народжуваності та смертності, які реєструвалися в базовому 2018 році. Оскільки сальдо міграції має значні відмінності за роками, взято його середній показник за 2010–2018 роки. За цим сценарієм чисельність фактичного населення району на початок 2031 року становитиме близько 246 тис. осіб та в порівнянні з 2018 роком збільшиться на 16 тис., або на 7,0 %.
- Середній варіант прогнозу описує найбільш вірогідний сценарій розвитку, виходячи з особливостей динаміки та реально досяжного на перспективу рівня показників природного і міграційного руху населення, враховуючи досвід демографічних трансформацій у європейських великих містах. Дослідження свідчать, що зміни демографічної ситуації в місті Києві відбуваються за схожим до багатьох країн Європи сценарієм із відставанням на декілька десятиліть. Прогноз базується на гіпотезі про поступове поліпшення економічної ситуації, що сприятиме створенню нових робочих місць та нарощуванню житлового будівництва, тим самим стимулюватиметься високий рівень міграційного притоку населення, особливо молоді. Такі припущення зроблені з огляду на тренди основних соціально-економічних індикаторів у посткризовий період. За середнім варіантом прогнозу чисельність фактичного населення Подільського району збільшиться на 23,4 тис. (на 10,2 %) та на початок 2031 року складе 253,4 тис. осіб.
- Високий, або ж оптимістичний сценарій демографічного розвитку передбачає комбінацію "високих" (за європейськими мірками) варіантів прогнозу тривалості життя, народжуваності та міграції. Вбачається можливим за умови реалізації візії Подільського району як толерантного та соціально змішаного міського району з хорошою якістю життя. Втілення стратегії активного інклюзивного розвитку та структурно-інноваційних трансформацій економіки здатне забезпечити відчутне підвищення рівня життя населення, запустити ланцюговий процес прогресивних перетворень у різних сферах життєдіяльності. Згідно з цим сценарієм, **на початок 2031 року в районі проживатиме 264 тис. осіб, що на 34 тис., або на 14,8 % більше, ніж станом на початок 2019 року.** Міграція до району молоді сприятиме уповільненню демографічного старіння населення. Упродовж прогнозного періоду частка осіб

працездатного віку (16–59 років) зменшиться з 64,5 до 60,9 %, натомість осіб у віці 60 років і старше зросте з 18,3 до 20,5 %. Порівнюючи, у разі відсутності міграції частка населення похилого віку перевищила б 22 %.

У Концепції інтегрованого розвитку Подільського району Києва за основу взято високий варіант демографічного прогнозу, який є цільовим орієнтиром для демографічної політики, а також для розробки планів дій щодо перспективного розвитку інфраструктури району.

Демографічна політика – багатогранна. Її не можна реалізовувати лише шляхом фінансового стимулювання народжуваності. Навіть такі, на перший погляд "незначні" заходи, як популяризація здорового способу життя, підвищення рівня безпеки на виробництві, забезпечення доступності сімейних лікарів, відіграють важливу роль у покращенні демографічної ситуації. Основними принципами демографічної політики є:

– пріоритетність заходів щодо поліпшення якісних характеристик населення району, його людського та соціального потенціалу;
– забезпечення соціальної та гендерної рівності в сімейній політиці;
– дотримання Принципів ООН щодо осіб похилого віку;
– забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб;
– налагодження міжінституційної взаємодії та поступовий перерозподіл функцій у реалізації демографічної політики на користь інститутів громадянського суспільства.

Згідно з високим варіантом прогнозу, очікується збільшення сумарного коефіцієнта народжуваності до 1,81, яке супроводжуватиметься зростанням середнього віку матері при народженні дитини. Проте наслідки, спричинені низькою народжуваністю в 1990-х та на початку 2000-х років, відчуватимуться упродовж усього прогнозного періоду, коли люди, народжені під час демографічної кризи 1990-х, почнуть народжувати дітей. Незважаючи на поліпшення показника сумарної народжуваності, кількість новонароджених зменшуватиметься через брак жінок дітородного віку. У 2030 році народиться на 20 % менше немовлят, ніж у 2018 році. Загальний коефіцієнт народжуваності знизиться відповідно з 13,5 до 11,0 народжених на 1 000 населення. Наступного зростання народжуваності можна очікувати після 2035 року, коли в активний дітородний вік вступатимуть більш чисельні когорти жінки 2010–2018 років народження.

Політика підтримки сім'ї та народжуваності в Подільському районі має бути спрямована не так на подальше стимулювання народжуваності загалом за допомогою фінансових методів, як на забезпечення умов для виховання та соціалізації дітей, що, у свою чергу, сприятиме упевненості в майбутньому та більш повній реалізації репродуктивних настанов. Для вирішення вищезазначених проблем пріоритетними напрямами дій є: забезпечення доступності та хорошої якості освітньої інфраструктури з урахуванням прогнозованої кількості дітей відповідного віку; створення сприятливих умов для поєднання зайнятості з народженням і вихованням дитини; посилення

сімейної орієнтації молодіжної політики; забезпечення доступного та комфортного житла для молодих сімей.

Гіпотези прогнозу тривалості життя ґрунтуються на оцінках вірогідних резервів її подовження, зумовлених переважно соціальними й економічними чинниками (якістю і доступністю медичних послуг, способом життя, харчуванням тощо). Найвищі темпи скорочення смертності відмічатимуться серед чоловіків працездатного віку. Це проявиться у зменшенні статевої нерівності коефіцієнтів ймовірності дожиття та дозволить досягти наприкінці прогнозного періоду тривалості життя для чоловіків – 75 років, жінок – 81 рік (у 2018 році різниця показника між чоловіками та жінками перевищувала 8 років). Висока частка осіб у похилому віці зумовить значну кількість померлих, навіть за умов росту тривалості життя. Загальні коефіцієнти смертності протягом прогнозного періоду становитимуть 9–10 померлих на 1 000 населення.

Передумовами реалізації такого сценарію прогнозу та, відповідно, пріоритетними напрямами дій є: підвищення якості медичного обслуговування й загалом створення умов для здорового способу життя для людей різного віку, його активна популяризація; покращення екологічної ситуації; зменшення виробничого та побутового (переважно ДТП) травматизму. Система охорони здоров'я повинна бути адаптована до викликів і потреб району. Основні резерви для покращення стану здоров'я та збільшення тривалості життя мешканців закладені у зниженні рівня смертності осіб середнього і старшого віку від серцево-судинних захворювань, захворюваності, пов'язаної з патологією органів дихання, а також у поліпшення якості надання медичних послуг під час вагітності й пологів у зв'язку з очікуваним збільшенням кількості народжень дітей (також із ускладненнями) серед жінок середнього та старшого дітородного віку.

Демографічне старіння призведе до зростання соціального й економічного, у тому числі податкового, навантаження на зайняту частину населення, оскільки їй доведеться утримувати більшу кількість непрацездатних. Якщо в 2018 році демографічне навантаження становило 551 особу на 1 000 мешканців у віці 16–59 років, то в 2030 році очікується на рівні 642 особи. За таких умов одним із пріоритетів є стимулювання економічної активності людей похилого віку: підтримка нестандартних форм зайнятості, сприяння розвитку освіти третього віку тощо. Збільшення кількості літніх людей формує специфічні потреби у товарах і послугах, медичному та соціального обслуговуванні. Це потребує реалізації заходів щодо адаптації міського середовища до потреб літніх людей, зокрема: забезпечення безперешкодного доступу до об'єктів інфраструктури; створення умов для їхнього активного дозвілля та реалізації творчого потенціалу; розширення мережі установ, що надають відповідні соціальні послуги.

Прогноз передбачає збереження високої інтенсивності міграції населення до Подільського району, обумовленої насамперед ростом обсягів будівництва житла різного класу, а також сприятливою ситуацією на ринку праці. Сальдо

міграції в першій половині прогнозного періоду в середньому становитиме близько 2,5 тис. осіб на рік. Така гіпотеза ґрунтується на даних девелоперських компаній про плани введення в експлуатацію нового житла. У подальшому можна очікувати зменшення цього показника в результаті поступового скорочення платоспроможного міграційного потоку з регіонів.

Створення привабливого для міграції середовища передбачає не тільки наявність робочих місць, якісного житла, але й політику у сфері культури, оформлення архітектурного простору району, наявність можливостей для дозвілля, таким чином формування району як центру соціального тяжіння, що сприятиме залученню молоді як найбільш бажаної категорії мігрантів. За існуючих умов важливим завданням також є забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, створення належних умов для їх проживання та інтеграції в районі.

2.5.2 СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

2.5.2.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Подільський район - інклюзивний, безпечний, мультикультурний і гендерно чутливий район, який прагне до соціальної справедливості. Це соціально і культурно інтегрований район, в якому ніхто не є виключеним і дискримінованим. Тут відбувається рівномірний соціальний і просторовий розвиток різних його частин, кожна з яких є багатофункціональною. Усі мешканці мають рівний доступ до забезпечення своїх прав і задоволення базових потреб незалежно від соціального статусу, походження чи ідентичності. Район має сильні локальні ідентичності та спільноти. Його мешканці поділяють цінність різноманіття, є відкритими і дружніми.

Базовими принципами, на яких ґрунтується соціальний розвиток, є:

- Пріоритизація найменш привілейованих соціальних груп;
- Орієнтація на потреби користувачів і вигодоотримувачів;
- Інклюзивність і доступність соціальної допомоги для всіх;
- Баланс комерційних і громадських/соціальних інтересів;
- Повага до людської гідності як базова цінність;
- Розбудова довіри;
- Заохочення кооперації та взаємодії;
- Посилення громадянської участі та самоорганізації, співпраця зі спільнотами і залучення громадянського суспільства;
- Орієнтація на посилення соціальної згуртованості і солідарності;
- Залучення соціальної відповідальності бізнесу;
- Добровільність участі і взаємодії;
- Багатофункціональність та мультикультурність;
- Гнучкість та відсутність зарегульованості, індивідуальний підхід до надання соціальних послуг.

2.5.2.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Соціальна стратифікація

Номінальні доходи мешканців Подільського району є високими порівняно з доходами у інших районах міста. Район займає 2 місце за розміром середньої заробітної плати серед усіх 10 районів Києва: станом на третій квартал 2018 року вона становить 16 209 грн.[21]

Суб'єктивна оцінка рівня матеріального добробуту населення Подільського району за результатами опитування громадської думки (транспортне опитування GfK, вересень 2018, вибірка 947 осіб).

Актуальні дані про стратифікацію за доходами всередині району наразі недоступні, однак, у 2014 році низький дохід до 4 700 грн. на місяць мала майже половина – 49% домогосподарств, середній дохід у 4 701-10 0001 грн. мали 42% домогосподарств, а високий – більше 10 000 грн. – 9% домогосподарств району. У розрізі мікрорайонів низькі, середні та високі доходи розподіляються нерівномірно. На Подолі живе більше людей з вищими доходами, а на Куренівці (спільно із територією Сирця та Нивок, що належать Подільському району) і Виноградарі (спільно із територією Мостицького, Вітряних гір та Пріорки) – порівняно вища частка домогосподарств з низькими доходами – 40% та 60% відповідно. Тобто, чим далі від центру до периферії Подільського району, тим більше людей з низьким рівнем доходів.

Поділ належить до центральної частини міста, де розташовані великі інституції, офіси, міжнародні організації та посольства. Це є причиною того, що середня заробітна плата по району є досить високою на рівні Києва. Однак, рівень доходів домогосподарств, які проживають у інших частинах району є дещо нижчим, а у випадку Куренівки та Виноградаря - значно нижчими. З огляду на це, при плануванні розвитку району потрібно розміщувати громадські та некомерційні активності рівномірно по всій території району, але з особливим акцентом на Куренівку та Виноградар.

[21] Прес – бюлетень № 11 за січень–листопад 2018 року Державна служба статистики України Головне управління статистики у м.Києві http://kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=3365&lang=1

Станом на 2018 рік, 10% домогосподарств у районі отримують субсидію, а кожен четвертий житель чи жителька району – пенсіонер чи пенсіонерка, причому 60% з них мають пенсію всього 3000 грн або нижче .

У контексті гендерної рівності у політичній сфері Подільський район демонструє відносний гендерний паритет: у районній адміністрації на керівних посадах працює 61% жінок, хоча головою адміністрації та його заступниками є чоловіки. У Київській міській раді (120 депутатів) район представляє тільки 2 депутатки (всього у раді 8 депутатів від Подільського району).

Соціальне відчуження

На початку 2018 року у Подільському районі було зареєстровано 43 708 пільговиків, що становить 22% населення району. 81% з них є пенсіонерами за віком. Протягом 11 місяців 2018 року було зареєстровано 862 звернення щодо надання одноразової допомоги за міською програмою "Турбота. Назустріч киянам" від осіб, що опинилися у складних життєвих обставинах. В рамках міської програми "Соціальне партнерство" у 2018 році 7 організацій отримали за результатами конкурсного відбору фінансову допомогу з бюджету.

У структурі РДА діє три установи, які займаються соціальним захистом: Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (розташований на Куренівці), Центр соціально-психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями (на Виноградарі), а також Територіальний центр соціального обслуговування (має 9 установ по всій території району). При Територіальному центрі соціального обслуговування діє відділення денного перебування з гуртками для одиноких людей.

Під час громадських обговорень жителі району відзначили серед його слабких сторін маргіналізацію, а також наявність крадіжок (особливо, на Куренівці) і безхатьків (на Куренівці і Подолі). Поділ і Куренівка є одними з місць концентрації бездомних у Києві, однак муніципальних центрів для ночівлі і надання їм соціальної допомоги у районі немає. Лише під час сильних морозів адміністрація відкриває у районі від 3 до 7 пунктів обігріву.

2018 року у районі провели близько двох десятків заходів для соціально незахищених верств, які можна згрупувати у чотири категорії: 1) покладання квітів і церемонії, 2) зустрічі з керівництвом РДА, 3) видавання продуктових наборів, 4) заходи в бібліотеках для людей похилого віку. Перші дві категорії спрямовані на символічне визнання, третя - на деяке поліпшення матеріального стану, четверта - організацію вільного часу. Натомість, жоден з цих заходів не був спрямований на інтеграцію соціально вразливих груп у спільноти району і подолання соціального відчуження. Крім того, що у районі відсутні заходи для інтеграції різних соціальних груп, а також відсутні спільні простори, які б заохочували спілкуванням між людьми, що належать до різних соціальних та вікових груп.

Міграція

За офіційною статистикою, протягом 2013-2017 років, річна кількість прибулих до Подільського району становила близько 2,1 тисяч, вибулих -

1,4 тисячі осіб. Річний міграційний приріст становив, в середньому, 758 осіб. За цими показниками Подільський район займає середнє місце серед районів Києва, щоправда, ці дані фіксують лише тих мігрантів, які офіційно зареєстрували своє місце проживання. Значна частина мігрантів не реєструють своє місце проживання офіційно, особливо, ті, хто винаймають житло на приватному ринку оренди.

За приростом міждержавних мігрантів Подільський район має вищі показники, ніж загалом по місту і займає друге місце після Печерського. Це може бути пов'язано з наявністю у складі району історичного середовища Подолу, де розташовані офіси і низка посольств.

У Подільському районі на початок грудня 2018 року на обліку перебувало 7546 внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що становить 4,77% від всього населення району.

За винятком короткої згадки у стратегії міста й утворення у 2014 році координаційної ради при КМДА з питань АТО і ВПО, у відкритому доступі немає інформації про офіційні заходи чи програми, спрямовані на інтеграцію ВПО та інших мігрантів, як у Києві загалом, так і у Подільському районі зокрема.

Етнічна композиція і взаємодія між етнічними групами

За даними Всеукраїнського перепису населення, проведеного у 2001 році, українці становили 82% населення Києва. Найбільшими етнічними меншинами тоді були росіяни (13%), євреї (0,7%), білоруси (0,6%), поляки (0,3%), вірмени (0,2%), азербайджанці (0,1%).

Історичний Поділ є традиційним місцем компактного проживання єврейської громади Києва, тут розташована Велика хоральна синагога. Під час опитування мешканців Подолу, проведеного у 2017 році Аналітичним центром CEDOS, 2,8% опитаних назвали серед символів свого мікрорайону єврейську общину або синагогу.

Протягом 11 місяців 2018 року поліція не зафіксувала у Подільському районі злочинів на грунті ненависті та расової нетерпимості, однак у інших районах міста відбулася серія нападів на ромів, що може свідчити про збільшення насилля на грунті ксенофобії.

При Київській міській раді діє Рада національностей. Найактивнішими національними громадами у Києві виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація) визначає азербайджанську, болгарську, вірменську, гагаузьку, грузинську, єврейську, корейську, німецьку, польську. У 2016-2018 роках у Києві діяла міська програма «Київ етнічний», на виконання якої з бюджету передбачалося 1,5 млн грн.

Територіальні і соціальні ідентичності жителів

З точки зору територіальної ідентичності Подільський район не є гомогенним. Аналіз топонімів, історичний та просторовий аналіз дають можливість виділити на території району менші територіальні утворення. Це пов'язано з тим, що Подільський район є великим, як за територією, так і за чисельністю населення. Окремі частини району були урбанізовані та забудовані

в різні історичні періоди. Більш того, район розділяють фізичні бар'єри: індустріальні зони, великі транспортні магістралі, приватний сектор. Відповідне уявлення про «штучність» утворення Подільського району як єдиного цілого показали і громадські обговорення. Така неоднорідність потребує децентралізованої системи управління на міському та районному рівні для задоволення потреб жителів, що різняться на різних мікротериторіях.

В Подільському районі однозначно можна виділити такі мікротериторіальні утворення: «Поділ», «Воздвиженка», «Куренівка», «Мостицький масив», «Виноградар», «Вітряні гори», «с. Шевченкове», «Пуща-Водиця». Для називання окремих територій також використовуються топоніми: «Плоське», «Старий Поділ», «Замковище», «Біличе поле», «Синьоозерний масив» та «Цвітоводство». До території Подільського району частково входять мікрорайони та мікротериторії, більша площа яких належать до інших адміністративних районів міста Києва (Шевченківського та Оболонського): Пріорка, Сирець, Нивки. Куренівка також розділена між двома районами: Оболонським та Подільським. Жителі цих районів відзначають свою приналежність саме до мікрорайонів, а не до офіційних адміністративних районів.

Локальна ідентичність забезпечується не лише співвіднесенням себе з певною територією, а й визначенням спільних символів та цінностей. Під час дослідження було виявлено, що цінностями та сильними сторонами Подільського району є:

- Інфраструктура, компактність, доступ до всього необхідного у районі: транспортна сполученість з центром міста та Оболонню, трамвай у Пущу-Водицю, ринки з домашніми продуктами від виробників, гуртки для дітей та районні бібліотеки, умови для заняття спортом у районі, бювети.
- Спільнота людей, добросусідство: активність і свідомість жителів, жителі району – «свої», відчуття приналежності до спільноти, соціальний престиж, соціально активна молодь.
- Інтернаціональність складу жителів району.
- Природні об'єкти та ландшафт: парки, ліс, озера, гарні краєвиди, доступність Пущі-Водиці.
- Історичність: різноманітність забудови – 19 століття, сталінська, модернізм, постмодернізм, експериментальна забудова.

Найвищим рівнем прояву локальної ідентичності є співвіднесення себе зі спільнотою, яка живе на певній території, а також готовність до відстоювання спільних інтересів. Аналіз існуючих практик спільнототворення, та розвитку ініціатив й громадської активності в районі відображає такі тенденції:

- Активна діяльність діючих чисельних сусідських онлайн-мереж, де спільноти об'єднуються і діють в реальному часі.
- Жителі Подільського району та його окремих мікрорайонів мають досвід самоорганізації та взаємодії для досягнення спільної мети. Найбільш розповсюдженими практиками є ініціативи на захист історичних, ландшафтних

або культурних місцевостей і об'єктів та антизабудовні ініціативи, спільне вирішення нагальних питань, що стосуються конкретного будинку або двору. Частина ініціатив перетворюються від реактивних та протестних об'єднань на системні та проактивні ініціативи, що займаються розвитком району.

- На території району, зокрема, на Подолі та Виноградарі, проводяться локальні культурні фестивалі та святкування, ініційовані місцевими мешканцями. Відбуваються і фестивалі, спрямовані на розвиток громадянського суспільства, наприклад, Фестиваль громадського бюджету.
- Місцеві бібліотеки є осередками спільнототворення і є майданчиками для взаємодії. Подальша реформа бібліотечної системи дасть можливість для перетворення бібліотек у громадські центри. Учасники громадських обговорень зазначали, що для розвитку району та районної спільноти їм не вистачає таких громадських центрів, де можна спільно проводити час та взаємодіяти між собою.

Тенденції до джентрифікації

Стратегія розвитку Києва до 2025 року передбачає збільшення туристичної привабливості, збільшення кількості туристів і збільшення готельного фонду у місті. Оскільки Поділ є одним з головних туристичних районів, реалізація такої цілі може призвести до його подальшого функціонального відокремлення від інших частин району, його комерціалізації і витіснення звідти місцевих мешканців (як з точки зору умов для проживання, так і з точки зору місця бажаного проведення дозвілля).

Аналіз вартості продажу та оренди житла показує нерівномірний розподіл ціни, а також пропозиції на ринку. Поділ є дорожчим і більш популярним з точки зору оренди, порівняно із іншими мікрорайонами. Ці дані свідчать про нерівномірний соціально-економічний розвиток різних частин Подільського району.

Медіанна вартість оренди та продажу однокімнатної квартири в Подільському районі, $, джерело address.ua, 2018 рік

	Київ	Подільський район	Вітряні Гори	Виноградар	Куренівка	Мостицький масив	Поділ
Оренда 1-кімнатної квартири	403	388	307	281	329		491
Продаж 1-кімнатної квартири	41369	33396	32152	32333	31370	33964	63946

Аналіз просторового розміщення комерційної інфраструктури демонструє високий рівень концентрації закладів харчування та комерційного дозвілля на Подолі, середній рівень концентрації на Виноградарі і низький рівень концентрації на Мостицькому масиві, Куренівці та Вітряних горах. Це свідчить про існування функціонального поділу Подільського району на частину, де

можна не лише жити, а й проводити дозвілля (Поділ), та частину, яка орієнтована більше на проведення часу вдома і ночівлі (інші частини району).

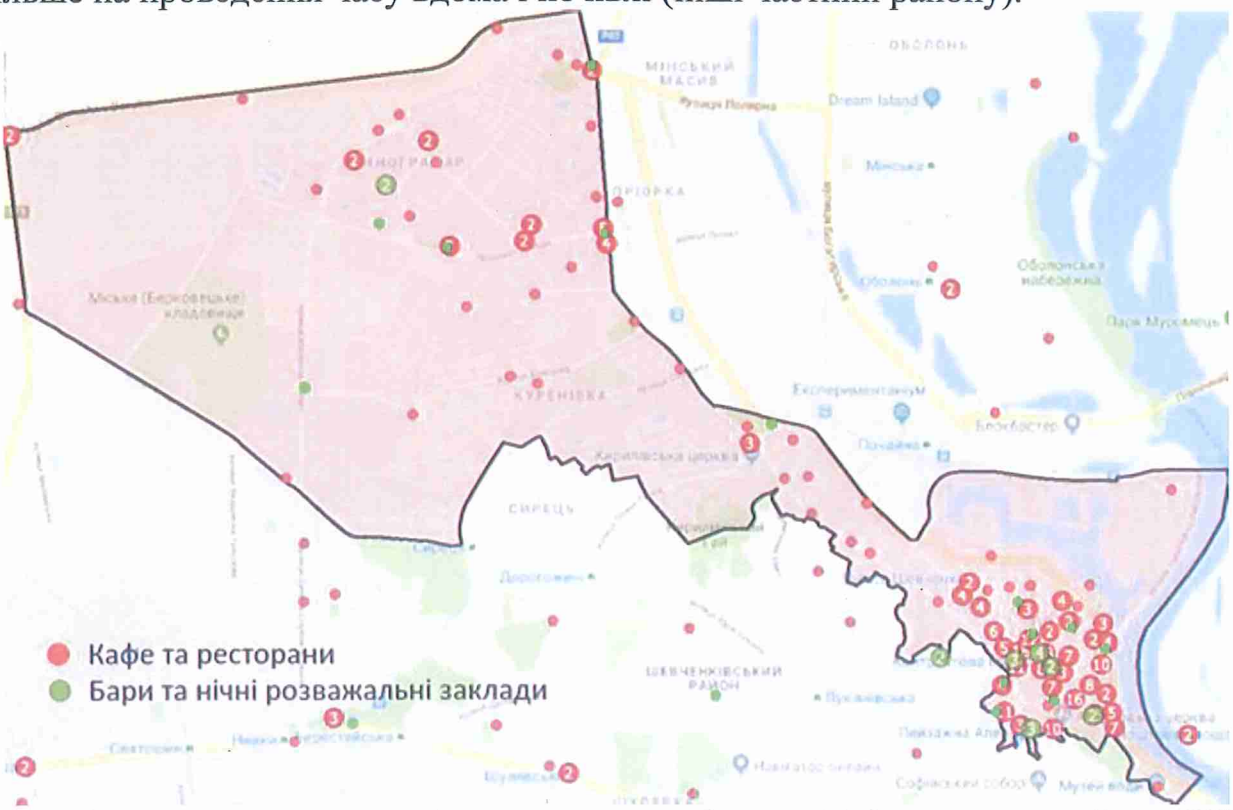

Карта розміщення кафе, ресторанів, барів у Подільському районі, OSM, 2019 рік

Під час громадських обговорень жителі відзначали нерівномірності розподілу ресурсів в районі та більшу увагу до Подолу зі сторони органів місцевої влади. Учасники обговорень підтвердили відчуття загрози джентрифікації Подолу - вони говорили про загрози посилення нерівностей у цій частині Подільського району, а також соціального виключення і витіснення менш заможних жителів з Подолу.

Отже, аналіз ключових показників, що можуть відобразити тенденції до джентрифікації в Подільському районі - зміна вартості оренди та продажу житла, розміщення комерційної інфраструктури, політична увага зі сторони органів місцевої влади, - свідчать про нерівномірний розвиток та функціональне зонування району. Посилення цих тенденцій та відсутність стратегії зменшення територіальних нерівностей на міському рівні можуть призвести до джентрифікації на Подолі.

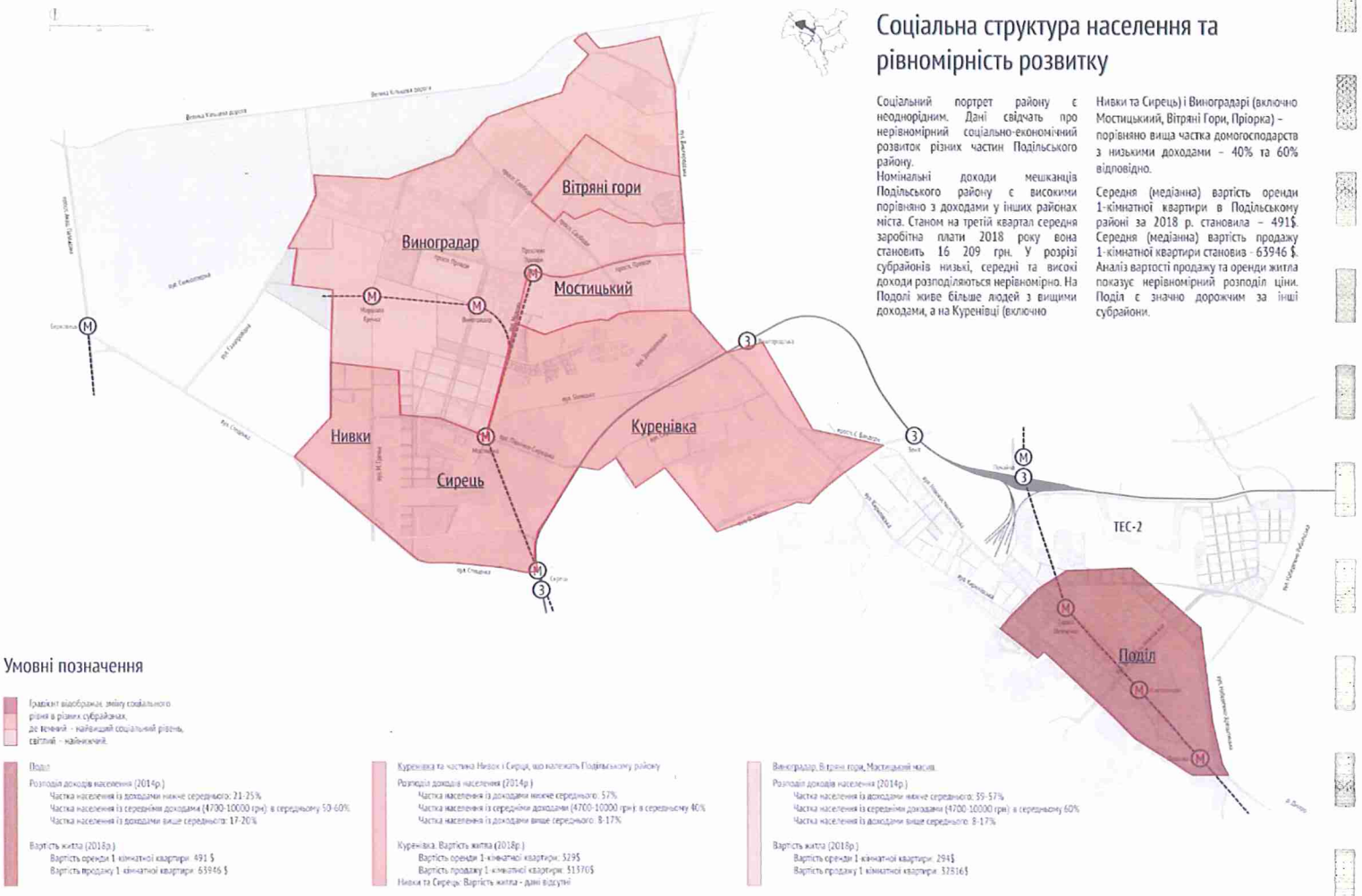

Карта. Соціальна структура населення та рівномірність розвитку Подільського району за мікрорайонами

Взаємодія з простором

На думку мешканців Куренівки та Виноградаря, у районі бракує доступних зелених зон для рекреації. Виноградарський ліс розташований на межі міста і з середини району до нього незручно добиратися. Куренівський парк недостатньо великий, а на Подолі є тільки невеликі сквери. Контрактова та Поштова площі виконують рекреаційні функції, але не є затишними місцями для відпочинку. Дніпро відрізаний від району швидкісними шосе–вулицями Набережно-Хрещатицькою, Набережно-Луговою та Набережно-Рибальською, тому його набережна теж не виконує у повній мірі свою рекреаційну функцію. Як результат, жителі Подолу оцінюють стан рекреаційної інфраструктури у своєму районі як середній (на 2,5-2,6 балів із 5).

На території Подільського району є 45 спортивних майданчиків, проте більшість з них потребують ремонту – користування ними може бути травматичним. Така ж ситуація з дитячими майданчиками. Найкращий доступ до відкритої спортивної інфраструктури мають жителі Виноградаря, де спортивні та дитячі майданчики розташовані достатньо рівномірно. На Куренівці та Подолі

їх значно менше, а їхнє розташування є нерівномірним, що обмежує доступ усіх жителів до рекреаційної інфраструктури.

У Подільському районі працюють 3 великі ринки у кожному з мікрорайонів. Однак, заклади громадського харчування розподілені нерівномірно по території району. Найбільша їхня концентрація на Подолі, натомість, інші частини району забезпечені такою інфраструктурою значно гірше – там майже немає ресторанів, їдальнь та кафе, натомість, концентруються малі заклади, де цілодобово продається алкоголь. За словами мешканців району, найгострішою ця проблема є для Мостицького масиву.

У Подільському районі спостерігається нерівність у доступі до дозвілля, культурних та адміністративних послуг. Фестивалі та культурні події, які проводяться у районі, сконцентровані на Контрактовій і Поштовій площах, хоча територія району є досить великою і більшість людей проживає на Виноградарі. У районі є два Центри надання адміністративних послуг: на Подолі біля метро Контрактова площа та на Вітряних горах, але жителі решти мікрорайонів (Куренівка, Виноградар) не мають зручного та швидкого доступу до адміністративних послуг.

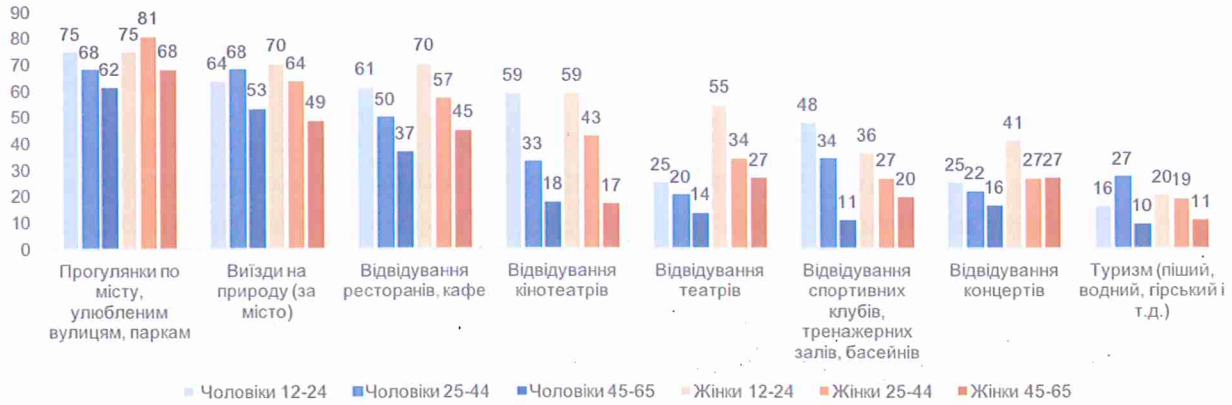

Графік 1. Проведення вільного часу поза домом мешканцями Подільського району, 2016

Свій вільний час мешканці Подільського району проводять переважно за переглядом телебачення та домашніми справами, а також прогулянками. Менше половини населення ходять у кафе або ресторани чи кіно. Серед людей старшого віку порівняно менше тих, хто проводить вільний час поза домом. Наприклад, прогулянки у парках у вільний час або походи до театру чи кіно практикують значно більше молодших жінок, порівняно із старшими[22]. Також, в середньому, на 10% менше чоловіків, ніж жінок практикують види дозвілля поза домом (крім спортивного). Чоловіки до 44 років займають спортом активніше за жінок, але жінки стають активнішими за чоловіків у старшій віковій категорії.

Жителі Куренівки та Виноградаря вказують на брак місць для дозвілля та відпочинку, особливо, для дорослих людей. У районі бракує багатофункціонального спортивного комплексу із басейном.

[22] За результатами опитування ММІ компанії Kantar-TNS, 2016.

SWOT-аналіз

Сильні сторони

- Розвинута інфраструктура державної соціальної підтримки: програми, приміщення, мережі інституцій. Розвинута мережа пунктів обігріву для бездомних у холодну пору року.
- Наявність громадських ініціатив і організацій, що працюють з соціально незахищеними верствами населення.
- Діючі локальні спільноти та громадські організації. Наявність досвіду об'єднання жителів для досягнення спільної мети. Досвід співпраці жителів з районними органами влади.
- Власність на житловий фонд захищає жителів від виселення і джентрифікації.
- Публічна діяльність бібліотек в сфері соціальної інтеграції.
- Збереження частини промисловості.
- Розвиток креативних індустрій в районі.
- Відсутні яскраво виражені геттоізовані спільноти чи території.
- Відсутність відкритих конфліктів в районі на ґрунті ненависті.
- Наявність сильної локальної ідентичності у жителів району. Проведення культурних фестивалей на локальному рівні. Активна єврейська спільнота в районі.

Слабкі сторони

- Нерівномірний просторовий та соціальний розвиток і функціональний розрив між різними частинами району: Поділ – проживання, дозвілля, робота; інші частини району – переважно проведення часу вдома та ночівлі.
- Нерівномірна політична увага до різних частин району. Жителі різних мікрорайонів мають різну можливість доступу до адміністративних, культурних та соціальних послуг. Концентрація більшості районних культурних заходів та подій на Контрактовій і Поштовій площах.
- Бар'єрність простору району: 1) бар'єрність громадських просторів, адміністративних будівель, громадського транспорту; 2) брак вуличного освітлення в районі; 3) фізичні розриви в міській тканині через постіндустріальні зони, маргіналізовані території, недобудови та огородження парканами житлових районів та територій.
- Занепад промислової зони.
- Розвинена неофіційна економіка: торгівля, використання формально житлового фонду під офіси.
- Відсутність у міських стратегічних документах мети забезпечення соціальної справедливості, інтеграції і подолання соціального відчуження. Соціальна політика зводиться, в основному, до забезпечення найнеобхіднішими послугами людей, що опинилися у складних життєвих обставинах, і не передбачає комплексних превентивних підходів. Відсутність притулків, програм допомоги, працевлаштування й інтеграції для бездомних.

- Брак просторів і програм, спрямованих на інтеграцію різних соціальних груп.
- «Неприродність» і необґрунтованість адміністративного поділу міста – об'єднання в район частин мікротериторій із різними проблемами, типом середовища, що розірвані фізичними просторовими бар'єрами: індустріальними зонами, транспортними магістралями, природними об'єктами, тощо.
- Деградація старого житлового фонду.
- Брак гендерно чутливої політики в управлінні та плануванні району на стратегічному рівні. Вищі керівні посади займають здебільшого чоловіки, жінки – керівні посади середнього і нижчого рівня.

Можливості

- Запровадження нових будівельних норм.
- Можливість покращення міського середовища через девелоперські проекти.
- Врегулювання питань санації, реновації і комплексної реконструкції застарілого житлового фонду на національному рівні.
- Ріст привабливості Подолу. Концентрація місць дозвілля на Подолі. Концентрація молоді і навчальних закладів на Подолі.
- Створення міського комунікаційного центру при КМДА.
- Участь Києва в ініціативі Fast-Track Cities зі зменшення поширення ВІЛ.
- Реформування бібліотечної системи, створення громадських центрів на основі бібліотек.

Загрози

- Збільшення нерівностей внаслідок національних економічних і соціальних політик.
- Старіння населення як загальнонаціональна тенденція.
- Посилення функціонального розриву між різними територіями району, зростання нерівномірного розвитку. Стрімке зростання вартості житла на Подолі. Посилення процесів огородження нових житлових кварталів. Нове житлове будівництво в районі може призвести до посилення соціальних та економічних розривів між мешканцями. Наслідком посилення соціальних та просторових нерівностей може бути джентрифікація Подолу та територій навколо нових житлових кварталів в Подільському районі (особливо в районі відкриття станцій метро). Посилення комерціоналізації громадських просторів.
- Наявність в різних частинах району місць концентрації маргіналізованих груп (людей, що вживають алкоголь і наркотики, бездомних).
- Витіснення місцевих жителів з Подолу в результаті розвитку туризму.
- Загострення конфліктів між різними соціальними, етнічними групами. Випадки нападів на ромів у місті, що можуть свідчити про посилення ксенофобії в місті.
- Відсутність політики соціального житла на рівні міста.

- Високий девелоперський інтерес до району. Переущільнення через будівництво нового житла у сформованих раніше мікрорайонах. Навантаження новобудов на існуючу інфраструктуру.
- Погіршення якості життя внаслідок зростання автомобільного трафіку та забруднення повітря на Подолі через будівництво Подільського мостового переходу.
- Старіння житлового фонду і зниження якості умов проживання в районі.
- Деіндустріалізація.

2.5.2.3 ЦІЛІ ТА СТРАТЕГІЇ

Одним з шляхів реалізації соціальної справедливості є забезпечення рівного доступу до реалізації прав і можливостей для всіх людей. Це означає, з одного боку, відсутність дискримінації і упереджень до непривілейованих груп у суспільстві. З іншого боку, оскільки різні люди мають різний доступ до ресурсів, що зумовлює різні можливості реалізувати свої права і потреби, необхідні позитивні дії держави, спрямовані на надання підтримувальної допомоги непривілейованим групам для вирівнювання їхніх можливостей порівняно із тими, хто володіє привілеями.

У районі впроваджуються принципи гендерної рівності в реалізації політик на всіх рівнях.

Забезпечення гендерної рівності, гендерної чутливості та недискримінації є цінністю, що має пронизувати всі сфери реалізації політик, від розподілу владних повноважень та облаштування громадських просторів, запровадження гендерно чутливого бюджетування, заохочення підприємництва серед жінок та освіти серед літніх людей, до впровадження підходів недискримінації та відсутності стереотипізації в освітніх підходах на всіх рівнях освіти.

Запровадження гендерно чутливої політики передбачає систему дій, спрямованих на встановлення дійсної рівності всіх гендерів в усіх сферах життєдіяльності. Даний підхід потребує індивідуального підходу до всіх гендерних та вікових груп з метою задоволення їх потреб та особливим акцентом на потребах найбільш вразливих категорій.

Завдання:

- Запровадження просвітницьких програм з метою посилення гендерної чутливості, політики недискримінації та толерантності, а також нетерпимості до будь-яких проявів насилля.
  - Розробка та впровадження освітніх програм в школах та позашкільних закладах для вчителів та школярів.
  - Проведення тренінгів для представників органів місцевої влади та працівників районних інституцій, громадських активістів з гендерної чутливості, гендерноорієнтованого містопланування, гендерного бюджетування, недискримінації та гендерної рівності.
  - Розробка та розповсюдження соціальної реклами, що “говорить зрозумілою мовою” про гендерну рівність з аудиторією.

o Розробка та запровадження просвітницької програми в сфері боротьби з домашнім насиллям. Запровадження інформаційної кампанії з приводу прав та можливостей всебічної допомоги в ситуації домашнього насилля для постраждалих.

o Запровадження освітніх курсів серед поліцейських з приводу політики недискримінації та поводження в ситуації проявів гендерного насилля, нетерпимості та насилля в сім'ї.

- Забезпечення гендерно чутливого та інклюзивного середовища в адміністративних приміщеннях та районних інституціях. Створення дитячих зон у адміністративних приміщеннях.
- Забезпечення гендерної чутливості в громадських просторах району.

o Запровадження політики пріоритизації розвитку пішохідної інфраструктури.

o Створення в існуючих громадських просторах умов для відпочинку чоловіків літнього віку, а також комфортного проведення часу для дівчат підлітків.

o Реалізація проектів покращення освітлення всередині мікрорайонної забудови (Мостицький масив, Виноградар, Вітряні гори).

o Забезпечення доступу до громадських вбиралень та місць для сповивання поруч громадських просторів, дорожньо-транспортних розв'язок, інфраструктури торгівлі, в інших громадських закладах.

- Створення рівних умов для участі жінок та чоловіків в управлінні районом, політичному та економічному житті.

o Розробка гайдлайнів на рівні району для службовців з приводу реалізації практик гендерно чутливого планування та бюджетування.

o Впровадження гендерно чутливого бюджетування.

o Запровадження навчальної програми про публічне управління для жінок.

o Можливість працювати скорочений робочий день або віддалено для жінок, які мають маленьких дітей.

o Партнерство із соціально-відповідальним бізнесом району для створення освітніх курсів та стажувань для жінок та дівчат-підлітків. Створення умов для відкриття офісів та реалізації стартапів жінками-підприємицями (як сфера послуг, так і виробництво) на території майбутнього "креативного кластеру" в постіндустріальній зоні Подільського району.

o На базі громадських центрів та бібліотек запровадити освітні програми для дівчат підлітків, спрямовані на розвиток професійних компетенцій та реалізацію стартапів.

Оновлення системи соціальних послуг і соціальних сервісних центрів.

Система соціальних послуг і центрів соціального обслуговування має бути орієнтована не лише на одиноких людей, але розширена також на різні соціальні групи і всіх людей, які мають таку потребу, у тому числі, людей літнього віку, мігрантів, людей з інвалідністю, людей у складних життєвих умовах.

До послуг, які мають надавати центри соціального обслуговування, мають належати інформаційні та побутові послуги, консультації фахівців (у тому числі, юридична допомога, допомога з пошуком роботи), послуги з тимчасового перебування та денного перебування.

Завдання:

- Поліпшення матеріально-технічного забезпечення наявних соціальних служб, збільшення рівня оплати праці працівників соціальних служб для залучення фахових спеціалістів з соціальної роботи, психології, навчання людей літнього віку.
- Дослідження соціальних потреб жителів району, створення профілів всіх вразливих категорій із відображенням їх потреб та оптимального способу їх задоволення.
- Оновлення міської політики соціального забезпечення на основі результатів дослідження соціальний потреб жителів району.
- Запровадження системи моніторингу соціальних потреб та оцінки роботи органів соціального захисту з обов'язковим залученням різних категорій населення, зокрема, представників вразливих груп.
- Запровадження доступної системи інформування про можливості та умови отримання соціальних послуг в районі.
- Розробка і впровадження стратегії соціальної та культурної інтеграції вразливих категорій населення у кооперації із громадськими центрами.
- Розробка системи залучення волонтерів та соціально відповідального бізнесу до діяльності громадських центрів та надання соціальних послуг (наприклад, освіта, організація заходів, стажування).

Створення центру для бездомних та соціально незахищених верств населення.

Оскільки Старий Поділ і Куренівка є місцями, де живе багато бездомних людей, доцільно відкрити для них спеціальний притулок та центр надання допомоги бездомним людям на цій території. Це місце має бути синергетичним простором взаємовідповідальності та інтеграції.

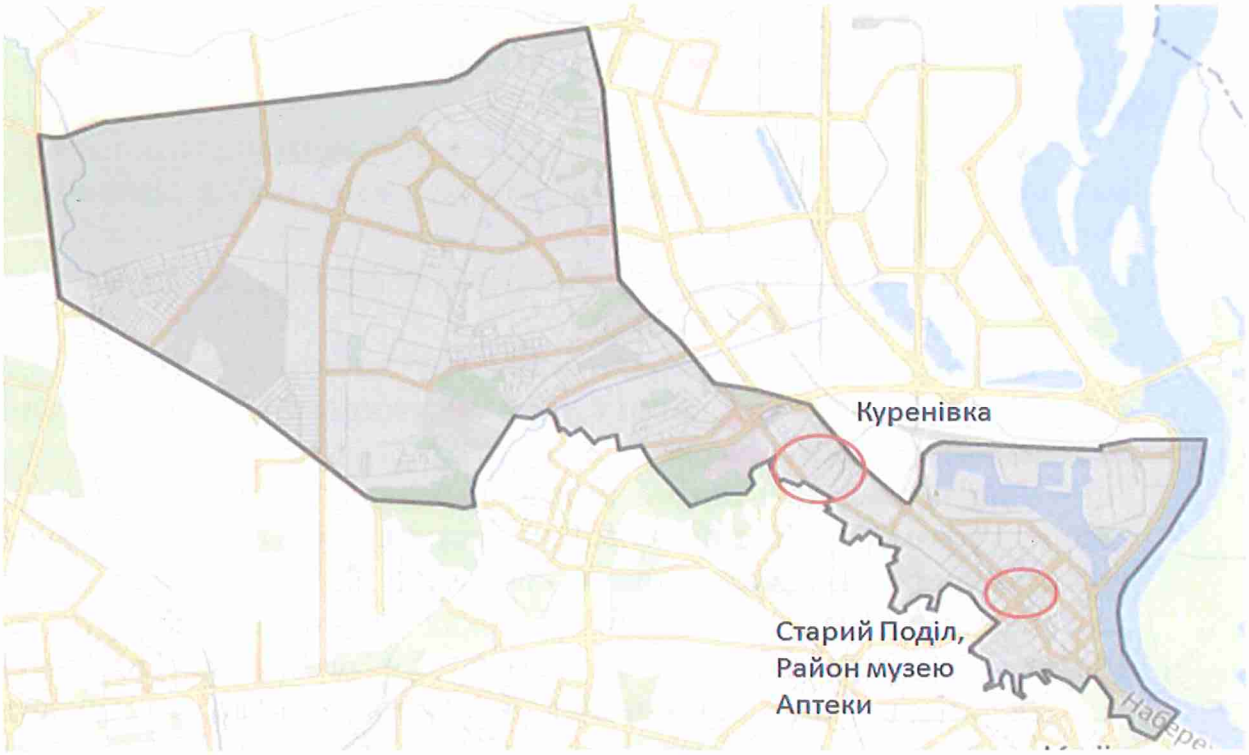

Карта місць концентрації бездомних людей, неподалік від яких мають з'явитися притулок та центр надання допомоги.

Притулок і соціальний центр для бездомних має надавати послуги денного та нічного перебування, а також санітарні, соціальні, медичні, юридичні, освітні послуги, допомогу з пошуком зайнятості, психологічну допомогу, інформування. Окрім надання прихистку і доступу до базових потреб людини, одним з завдань центру має бути ресоціалізація і інтеграція бездомних людей. Серед іншого, це може відбуватися через залучення бездомних людей до громадських робіт, зокрема, благоустрою території, партнерства із соціально відповідальним бізнесом, створення громадських городів.

Для доброї роботи соціальних послуг необхідне налагодження довіри між муніципальними установами і бездомними людьми, які потребують допомоги. Для відновлення довіри і удосконалення офіційних підходів до роботи державних органів і служб з бездомними людьми можуть бути залучені громадські, благодійні і волонтерські організації, які працюють з цією темою. Основним принципом, на якому має базуватися робота соціальних служб, має бути повага до гідності кожної людини.

Завдання:

- Створення міської програми подолання бездомності у співпраці з профільними громадськими організаціями, що передбачатиме зміну підходів до роботи державних служб по роботі з бездомними.
- Навчання працівників різних державних служб і мешканців щодо коректної взаємодії з бездомними людьми.

- Створення двох міні-центрів побутових послуг першої необхідності для бездомних людей (душ, пральні машини, сушилки) на Старому Подолі та Куренівці.
- Створення повноцінного соціального центру для бездомних людей з широким переліком доступних послуг, включно з денним і нічним перебуванням, на Куренівці.
- Запровадження системи соціальних їдалень, можливо, у співпраці з соціально відповідальним бізнесом.

Забезпечення рівномірного доступу до різноманітного задоволення потреб у сфері культури, спорту, туризму, рекреацій для різних вікових груп населення та різного бюджету.

Для задоволення потреб різних соціальних та вікових груп у культурі, спорті, туризмі і рекреації необхідні доступні, якісні та багатофункціональні громадські простори з акцентом на соціальній інтеграції різних вікових груп та заохоченні соціальної взаємодії. У таких просторах має бути забезпечена можливість різноманітних активностей для різних вікових груп в пішій доступності від місця проживання. Ці активності мають враховувати різні потреби, передбачати групове та індивідуальне, активне і пасивне проведення часу.

Багатофункціональність не означає концентрації всіх можливих функцій в одному місці. Функції мають бути розташовані у просторі таким чином, щоби не створювати дискомфорту для певних соціальних груп, натомість, щоб кожна соціальна група мала можливість безпечно задовольнити свої потреби.

При розподілі фінансування і черговості робіт з оновлення громадських і культурних просторів, а також об'єктів соціальної інфраструктури необхідна пріоритизація маргіналізованих і деградуючих територій. Виходячи з наявного стану, ми рекомендуємо, щоби пріоритетність була такою: Мостицький масив, Вітряні гори, Куренівка, Виноградар, Старий Поділ.

Для забезпечення можливості проведення вільного часу без нав'язування необхідності споживання товарів та послуг необхідне регулювання комерційної діяльності у громадських просторах. Важливим кроком може бути також створення системи соціальних знижок, діяльності pro bono, проведення безкоштовних заходів.

Завдання:

- Створення системи моніторингу потреб жителів у сферах культури, спорту, туризму, рекреації (у розрізі різних вікових груп, різного сімейного бюджету та різних частин району).
- Проведення інвентаризації та оцінки стану всіх відкритих просторів із зазначенням балансоутримувачів.
- Розробка гайдлайну і програми розвитку громадських просторів в районі із врахуванням різних активностей та потреб (наприклад, спорт, біг, самотній відпочинок, вигул собак, відпочинок з дітьми, взаємодія з іншими, ігри, культурні та масові заходи, споживання, вечірнє дозвілля) жителів різних

вікових категорій. При цьому враховувати принципи пішої доступності та рівномірного розподілу функцій між громадськими просторами (уникати принципу розміщення усіх можливих функцій в одному парку).

- Актуалізація правил благоустрою з точки зору можливості задоволення потреб різних груп населення.

Для досягнення соціальної справедливості і створення сильної громади району необхідне подолання стереотипів, відчуття виключеності та відчуження за допомогою посилення соціальної взаємодії і створення можливостей для розбудови довіри, інтеграції різних соціальних груп та категорій, прийняття інакшості і поваги до різноманіття. Соціальна взаємодія є засобом посилення солідарності і соціальної згуртованості, створення середовища безпеки і прийняття різноманіття, що є необхідною передумовою до реалізації креативного, культурного та економічного потенціалу громади.

Створення єдиної доступної системи інформування населення про можливості задоволення їхніх потреб, а також заходи та програми, що реалізуються в районі.

Комунікаційна стратегія щодо інформування мешканців району має базуватися на системі моніторингу потреб і комунікаційних практиках жителів. Виходячи з цього інформування має бути гнучким.

Муніципальна система комунікації має працювати за територіальним принципом. Це означає, що інформація має таргетуватися на рівні невеликих мікрорайонів відповідно до потреб їхніх жителів.

Система комунікації має використовувати широкий спектр комунікаційних каналів: смс і поштові розсилки, мобільні додатки, сайти, сторінки і групи у соціальних мережах та месенджерах, оголошення у місцях скупчення людей та державних і муніципальних установах, інформаційні бюлетені та газети, організація та участь у подіях, довідкові служби і гарячі лінії, звернення. Крім цього, важливим каналом інформування про життя району і муніципальні можливості є створення інфозон на фестивалях і масових подіях.

Важливим елементом системи інформування жителів є створення мережі інформаційних точок для муніципальних оголошень про життя району, отримання соціальних та побутових послуг, залучення до громадської активності. Вони можуть розміщуватися як у відкритому просторі, так і у приміщеннях. Такі точки мають бути рівномірно розподілені у всіх частинах району і розміщуватися у місцях найбільшої концентрації жителів: у субцентрах, на перетині пішохідних потоків, на транспортно-пересадкових вузлах, у освітніх закладах, біля основних торговельних точок та закладів харчування, у ЦНАПах та РДА, у мережі закладів культури.

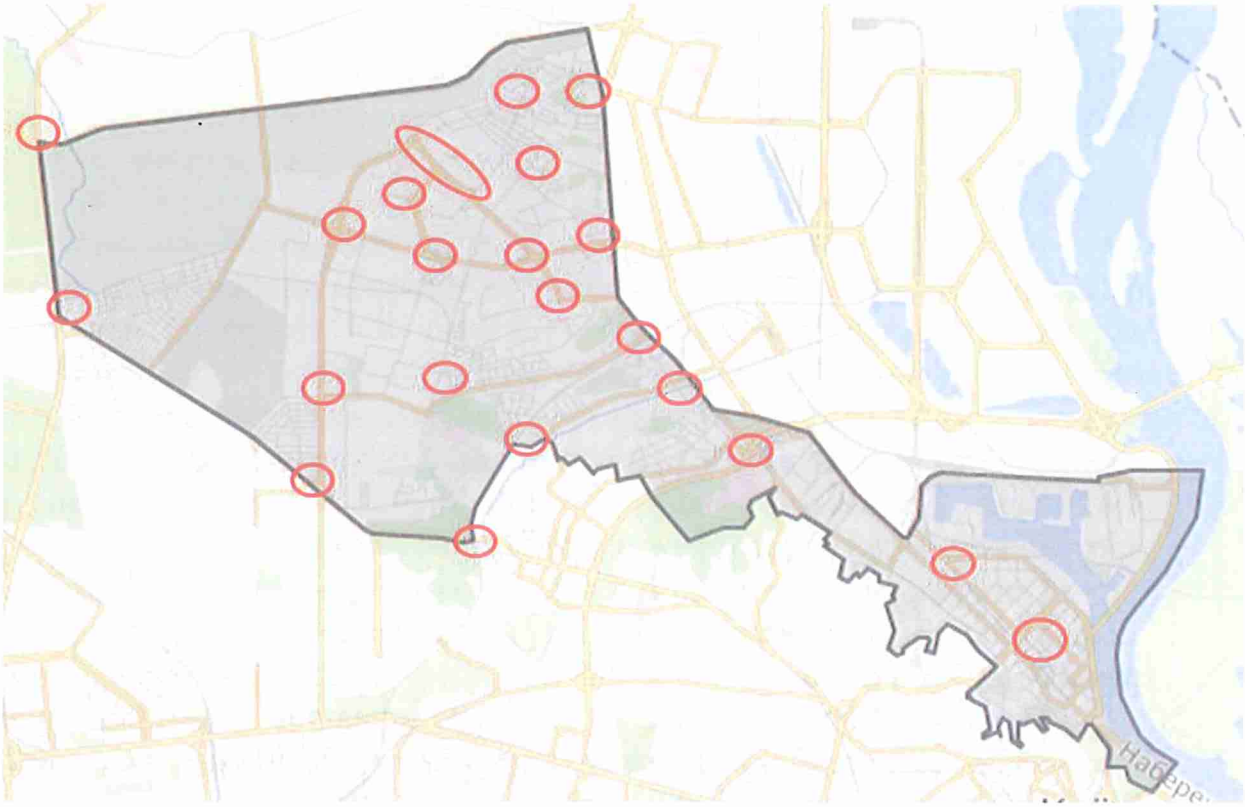

Карта потенційних місць розміщення інформаційних дошок у відкритому просторі (на основі аналізу субцентрів та потенційних транспортних та пішохідних потоків)

Крім цього, має бути розроблена система спеціалізованих довідкових видань для жителів міста відповідно до їхніх потреб (наприклад, довідник у сфері житлово-комунального господарства, довідник для пенсіонерів, довідник про можливості допомоги для людей, які потрапили у складні життєві умови, довідник для новоприбулих мігрантів). Важливим є також створення системи інформування про можливості волонтерства і участі в житті району, пропозицій партнерства для реалізації соціальної відповідальності для бізнесу.

Завдання:

- Дослідження джерел отримання інформації, способів комунікації та потреб у взаємодії жителів району, організацій громадянського суспільства, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації на рівні окремих мікрорайонів Подільського району.
- Розробка комунікаційної стратегії та інформаційної політики на рівні міста і району з урахуванням потреб різних категорій мешканців та жителів мікрорайонів.
- Створення мережі точок інформування про життя району.
- Виділення посадових осіб відповідальних за комунікацію та інформування жителів різних мікрорайонів.
- Створення листівок та довідників про життя та послуги в районі, можливості громадської участі.

- Запровадження системи моніторингу виконання комунікаційної стратегії.

Створення мережі багатофункціональних громадських центрів.

Громадські центри - це багатофункціональні установи і простори, які, з одного боку, виконують функцію інформування та неформальної освіти мешканців району, а з іншого боку, є місцями для зустрічей, взаємодії та отримання послуг. Громадські центри мають стати місцем розвитку локальних спільнот мікрорайонів Подільського району.

Концепція передбачає створення мережі взаємопов'язаних установ та інституцій, що мають різні функції та спрямування із декількома центральними офісами (хабами) із максимальним набором функцій. Громадські центри нерозривно пов'язані з Офісом розвитку району та Центром комунікації та інформації виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Можливі функції громадських центрів:

1) Проведення власних подій і освітніх програм, а також надання приміщення для проведення публічних подій громадськими організаціями або жителями району: громадянська освіта, культура, стратегування розвитку району, воркшопи тощо.

2) Консультації та інформування про життя і можливості в районі. Надання консультацій та інформування з різних питань взаємодії з органами місцевої влади (наприклад, допомога з електронним заповненням платежів комунальних послуг, консультування зі створення ОСББ, довідник гарячих ліній району), муніципальна дошка оголошень. Приймання місцевого депутата, зустрічі з дільничними поліцейськими, звіти і приймальні службовців.

3) Фізичний простір для діяльності місцевих громадських організацій.

4) Коворкінг.

5) Центр зайнятості та пошук роботи.

6) Місце проведення вільного часу: гуртки для дорослих та дітей, кафе, дитячі кімнати.

7) Культурні події, виставки, концерти.

8) Простір для самоорганізації жителів району.

В ідеалі, багатофункціональні громадські центри мають рівномірно розміщеними в усіх мікрорайонах Подільського району. В умовах обмежених ресурсів на першому етапі варто створити кілька громадських центрів, а також мережу партнерських інституцій та організацій (бібліотеки, вищі та технічні навчальні заклади, культурні організації), які pro bono час від часу беруть на себе функції громадських центрів (продовжуючи виконувати свої основні задачі) і рівномірно розташовані по всьому району.

Першими громадськими центрами можуть стати офіс проекту "Інтегрований розвиток міст в Україні в Подільському районі" на вулиці Притисько-Микільській, 7 на Подолі, Бібліотека дружби народів або Кінотеатр імені Шевченка на Виноградарі, кінотеатри Пролісок на Мостицькому масиві або

Кадр на Куренівці. Відкриття громадських центрів у приміщеннях цих інституцій не означає скасування їхніх наявних функцій.

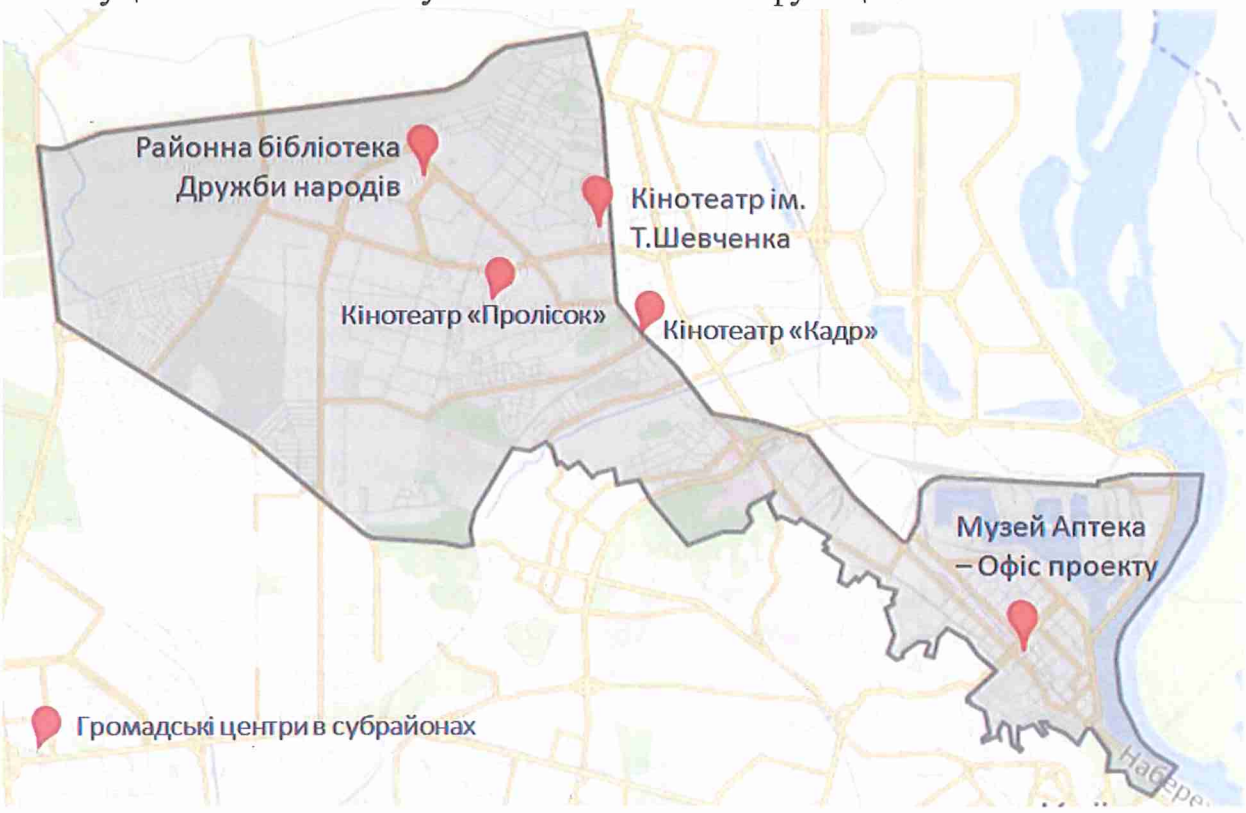

Карта потенційних місць для створення громадських центрів Подільського району

У мережу партнерських інституцій та організацій можуть увійти різні інституції району: як державні і муніципальні, так і комерційні. Участь у цій мережі є добровільною. Долучення до неї має передбачати певний перелік добровільних зобов'язань, як-то розміщення муніципальної дошки оголошень, розміщення банера мережі на сайті, певну регулярність проведення подій. Крім всього іншого, створення такої мережі може допомогти інтеграції і налагодженню співпраці між різними закладами району.

Завдання:

- Розроблення і втілення міської програми створення громадських центрів у мікрорайонах, а також розвиток мережі партнерських інституцій та організацій із залученням громадських активістів, активних мешканців та лідерів громадської думки, представників районних інституцій освіти та культури, громадських організацій, соціально відповідального бізнесу та приватних культурних інституцій.

Створення програми (ре)інтеграції літніх людей у життя району та громади.

Старіння населення є одним із ключових викликів майбутнього розвитку району. У відповідь район має забезпечити для літніх людей повноцінне та різноманітне життя, безбар'єрне середовище та якісне надання послуг.

Завдання:

- Популяризація здорового способу життя та заняття спортом серед

літніх людей.

o Запровадження безкоштовних занять для людей похилого віку в парках району.

o Запровадження системи знижок та безкоштовних занять для літніх людей у спортивних клубах району у партнерстві з бізнесом.

o Запровадження спортивних змагань для осіб літнього віку з залученням інших вікових груп.

o Облаштування місць для настільних ігор (або їх аналогів) в громадських просторах району, наприклад, шахів.

- Створення умов для інтеграції літніх людей:

o Запровадження можливості залучення літніх людей до благоустрою району на основі співпраці з комунальними підприємствами.

o Створення програм заохочення волонтерства школярів у громадських центрах для навчання літніх людей комп'ютерній грамотності.

o Запровадження на основі громадських центрів та територіальних центрів соціального обслуговування можливостей консультації для літніх людей з приводу розрахунків за комунальні послуги, взаємодії з органами влади, всіх законодавчих нововведень, що їх стосуються. Надання допомоги літнім людям у здійсненні завдань, що потребують взаємодії з інтернетом та комп'ютером.

o Запровадження мережі курсів (університетів третього віку) на базі вищих навчальних закладів, громадських центрів. Стимулювання можливості стажування/роботи для осіб літнього віку в соціально відповідальному бізнесі.

Забезпечення відкритості територій громадських просторів нових житлових комплексів задля інтеграції жителів різних соціальних статусів.

Процес спорудження парканів навколо нових житлових комплексів і прибудинкових територій набув широкого розповсюдження. В короткотривалій перспективі таке закриття негативно впливає на мобільність населення та створює бар'єрне середовище. В довготривалій перспективі наслідком такого процесу може стати посилення соціальної нерівності в місті, послаблення локальних спільнот, виникнення соціальних конфліктів та відчуження. Сегрегація і геттоїзація лише зменшує рівень безпеки і є неефективною у створенні безпечного середовища. Закритість суперечить цінностям соціальної справедливості, рівності, інтегрованості.

Причиною посилення закритості є високий рівень недовіри в суспільстві та нерівномірне розташування і фінансування якісних громадських просторів у районі, а також відсутність чітко розділених зон відповідальності за утримання та благоустрій території між громадянами та муніципалітетом. Вирішення проблеми закритості потребує розбудови довіри і поширення цінності соціальної згуртованості, проведення освітніх і комунікаційних кампанія для населення щодо ефективних способів створення безпечного середовища, а також удосконалення місцевих політик щодо благоустрою громадських і прибудинкових просторів.

Завдання:

- Розробка принципів та правил благоустрою з приводу огородження міських територій із залученням жителів, забудовників, обслуговуючих компаній, експертів, службовців.
- Запровадження просвітницької програми з метою підвищення обізнаності жителів в питанні негативного впливу процесу огородження та парканів в міському середовищі, а також можливостей забезпечення безпеки в місті.
- Розмежування відповідальності за утримання територій між містом, ОСББ та управляючими компаніями шляхом проведення чітких ліній відповідальності.

У районі гармонійно співіснують різні релігійні, етнічні та культурні ідентичності.

Подільський район - мультикультурний район. Тут історично проживають представники різних етносів, в районі та поблизу розміщені культові споруди різних релігійних спільнот (християнство, іслам, іудаїзм, тощо). Тут також розташовані представницькі установи різних країн світу, працівники яких проживають на території району. З одного боку, цей мікс культур створює можливості для взаємодії та посилення ідентичності району. З іншого боку, існує ризик виникнення конфліктів на основі нетерпимості до різноманітності.

Інтеграція мультикультурних спільнот забезпечується шляхом навчання, фестивалів добросусідства, взаємодії, глибшого знайомства з різними культурами та мультикультурного обміну.

Завдання:

- Продовження існуючих та запровадження нових фестивалів національних культур на засадах спільної діяльності та обміну культурними практиками, днів відкритих дверей у синагозі та мечеті, днів єврейської та арабської кухонь у громадських центрах.
- Налагодження тісної співпраці посольств та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації, проведення локальних заходів освітнього та культурного характеру, проведення зустрічей з експертами (наприклад, у форматі живої бібліотеки).
- Запровадження практик стажування в Подільській районній в місті Києві державній адміністрації та у підприємствах соціально відповідального бізнесу для ромських студентів та випускників шкіл.
- Розробка та впровадження просвітницької кампанії з нетолерантності до насилля на ґрунті нетерпимості.

У районі впроваджується політика інтеграції жителів до соціального та політичного життя із особливою увагою до потреб людей, які належать до соціально вразливих категорій.

Гармонійний розвиток району і забезпечення можливостей для самореалізації та самовираження його мешканців є неможливими без впровадження практик соціальної інклюзивності та інтеграції різних соціальних

груп населення.

Базовими принципами соціальної інтеграції є:

1) Повага до особистості та "інакшості".

2) Створення умов для взаємодії та перетину різних культур і різних категорій населення.

3) Забезпечення умов для рівності взаємодії та умов для самореалізації.

4) Запровадження практик толерантності та недискримінації.

5) Заохочення кооперації між громадськістю, бізнесом та органами влади з метою досягнення більшої соціальної справедливості.

6) Забезпечення добровільності процесу інтеграції.

Політика соціальної інтеграції потребує також реалізації принципів компактного і безбар'єрного міста, а також створення мультифункціональних громадських просторів.

Завдання:

- Запровадження політики соціальної інклюзії під час проведення подій та заходів на районному рівні. На всіх заходах має бути забезпечений доступ для людей з інвалідністю та маломобільних груп. Варто відмовитися від ексклюзивних подій та заходів виключно для певної вразливої категорії, наприклад маломобільних груп. Натомість, усі заходи, навіть тематичні, краще робити для широкої аудиторії з метою інтеграції різних соціальних груп та категорій.
- Забезпечення безбар'єрного доступу до всіх інституцій та адміністративних закладів району.
- Запровадження освітньої програми для службовців, поліцейських та громадських активістів з приводу політики недискримінації та толерантності.
- Заохочення волонтерства студентської та шкільної молоді у соціальних сервісних центрах та закладах для денного перебування літніх людей через організацію свят, екскурсій, спільне відвідування культурних заходів.
- Запровадження взаємодії закладів соціальної опіки та громадських центрів з вищими навчальними закладами району для проходження практики та волонтерства.
- Запровадження політики залучення до розробки проектів та програм, що стосуються вразливих категорій із обов'язковим врахувань результатів моніторингу їхніх потреб та залученням безпосередньо представників вразливих категорій та членів їх сімей.

2.5.3 ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

2.5.3.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Прогресивність і сучасність району визначається його відкритістю та підготовленістю до змін, сприйняттям і генеруванням інновацій із збереженням традицій та ефективним використанням історико-культурної спадщини і наявних ресурсів для задоволення нових потреб громади. Прогресивність Подільського

району може бути забезпечена шляхом створення умов для економічної та соціальної активності на основі наступних принципів:

1. відповідність цілям сталого розвитку;
2. інноваційна спрямованість у трансформації економіки району;
3. забезпечення гідної праці;
4. сприяння розвитку малого та середнього підприємництва;
5. соціальна відповідальність великого бізнесу;
6. розвиток конкурентоспроможних виробництв, що відповідають екостандартам;
7. кластеризація прогресивних видів економічної діяльності;
8. сприяння виникненню нових зон економічної, соціальної та культурної активності, змішане поліфункціональне використання територій;
9. ревіталізація промислових будівель, які мають архітектурну та історичну цінність, для змішаного використання новими (креативними та інтелектуальними) видами економічної діяльності, соціальної, громадської та культурної активності, соціального житла;
10. ППП – партнерство влади, бізнесу і громади для досягнення спільних цілей;
11. інтеграція вищих навчальних закладів району в формування його підприємницької екосистеми.

2.5.3.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Структура економіки

Економіка Подільського району є структурною складовою цілісної економічної системи м. Києва, характеризується основними її особливостями, проте має і деяку власну специфіку. Територія району простягається від центральної частини міста до околиці і має у своєму складі чітко визначену сельбищну та промислову зони, громадський та бізнесовий центри, які виконують відповідні функції у місті. Відсутність явного функціонального домінування таких зон у структурі району визначає його місце серед інших районів Києва. Поступаючись за економічними показниками центральним районам, на території яких розміщена значна частка активного бізнесу та адміністративних інституцій, Подільський район переважає за економічною активністю інші «нецентральні» райони.

Економічна активність у районі характеризується позитивною динамікою. В останні роки спостерігається збільшення кількості великих платників податків, а за фінансовими результатами великих та середніх підприємств до оподаткування в останні 3 роки район займає лідируючі позиції у м. Київ, поступаючись у 2018 році лише Шевченківському району.

Трансформація структури економіки району відбувається за традиційною для сучасних міст траєкторією – скорочується частка промислових видів діяльності, зростає сфера послуг та інтелектуальних видів діяльності, включаючи професійну, наукову та технічну діяльність, інформаційно-комунікаційні послуги, креативні індустрії.

Промисловість

Присутність на території району крупних хіміко-фармацевтичних та харчових виробників визначає спеціалізацію його промисловості. Хімічно-фармацевтичну спеціалізацію Подільського району забезпечують крупні підприємства галузі ПАТ «Фармак» та ПАТ «Київський вітамінний завод», які є великими платниками податків, та ряд невеликих підприємств, серед яких є і такі, що мають інноваційний потенціал (напр. ТОВ «Біотоп-А»). Харчова спеціалізація району визначається діяльністю крупних підприємств борошномельно-круп'яної, кондитерської та виноробної промисловості (ПрАТ «Київхліб», ТОВ «Столичний млин», ПАТ «Київський завод шампанських вин» «Столичний» та ін.).

Стабільно важливими у промисловому секторі району є «немасштабні» види промислової діяльності із виробництва меблів, верхнього одягу, ткацьке виробництво, видавнича і поліграфічна діяльність, виробництво виробів із пластмас, парфумних і косметичних засобів, напівпровідників та інших компонентів для електронних приладів, ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення.

Більшість діючих об'єкті промисловості розміщені у південній частині Подільсько-Куренівської промзони, вздовж вулиць Сирецька та Північно-Сирецька, а також на Рибальському півострові.

Торгівля

Домінуючим видом діяльності для сучасного Подільського району є торгівля (зокрема гуртова). Це відповідає структурі економіки Києва, в якій частка валового випуску цього виду діяльності складає 27,1 %. Гуртовий товарооборот підприємств гуртової торгівлі району суттєво зріс і становить близько 15 % всього гуртового товарообороту м. Київ, тоді як роздрібний товарооборот складає лише 4 % роздрібного товарообігу м. Київ.

Нетиповим для економіки Києва є наявне поступове зниження роздрібного товарообороту в Подільському районі, що обумовлено низьким рівнем охоплення району торгівельною мережею. Сукупна торгова площа магазинів торгової мережі зменшувалася протягом останніх років і у 2017 році становила 41,2 тис. м2, що є найнижчим показником серед інших районів міста. Відповідно низькою залишається забезпеченість населення торговою площею в магазинах, що становить 2 339 кв.м на 10 тис. осіб.

Незважаючи на популярність торговельних центрів, у Подільському районі такі тільки починають з'являтися, що суттєво відрізняє район від насичених великими торговельними центрами сусідніх Оболонського та Шевченківського районів. Наразі у районі присутній лише невеликий торговельний центр «Шоколад» (біля метро «Тараса Шевченко») та відкритий у 2016 році на Виноградарі торговельний центр «Орнамент» загальною площею 4 807 кв. м, 3 000 з яких відведено під продуктовий супермаркет «Сільпо».

Середні показники забезпеченості торгівельною площею у районі можуть суттєво змінитися у 2020 році, після запланованого відкриття нового торгово-

розважального та бізнес-центру RETROVILLE на Виноградарі, який із загальною площею 118 991 кв. м стане одним із найбільших у Києві. Незважаючи на те, що з уведенням даного ТРЦ сукупна торгова площа магазинів району збільшиться більш як вдвічі, проблема охоплення роздрібною торгівлею всіх частин району (а особливо старих мікрорайонів) ймовірно збережеться або й посилиться.

Послуги

За обсягом наданих підприємствами послуг Подільський район займає 2 місце серед районів Києва (11,5 %). Проте частка послуг, реалізованих населенню, серед інших послуг є найнижчою у місті, що свідчить про спеціалізацію підприємств сфери послуг на послугах для бізнесу.

Центральний Поділ є діловим центром всього міста, де зосереджуються центральні офіси компаній та наявна велика концентрація підприємств четвертинного сектору економіки, які надають різноманітні послуги для бізнесу, включаючи фінансові, юридичні, інформаційні, страхові та ін. З'являється значна кількість якісних об'єктів офісної нерухомості класу А та класу В, що складає понад 14% загальної пропозиції на ринку Києва. Крім того, все більшого поширення в районі набуває практика ревіталізації промислових приміщень зі створенням у них мультифункціональних просторів для підприємницької, культурної чи іншої діяльності у вигляді хабів та коворкінгових центрів.

У районі зростає присутність підприємств четвертинного сектору:12 % усіх підприємств району здійснюють професійну, наукову та технічну діяльність та генерують 15 % податкових надходжень, зібраних у районі. Зростання цього сектору забезпечується, в основному, за рахунок надання послуг для бізнесу, включаючи діяльність у сфері реклами, права, дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки, консультування з питань комерційної діяльності й керування, іншої професійної, наукової та технічної діяльності. Присутність значної кількості юридичних осіб цього сектору та поступове зростання його частки в економіці свідчить про наявність елементів економіки знань та креативного класу, що формують потенціал подальшого зростання четвертинного сектору економіки в районі.

Спостерігається покращення показників діяльності ресторанів та сфери надання послуг мобільного харчування, театральної та концертної діяльності, функціонування спортивних споруд, фітнес-центрів, організування інших видів відпочинку та розваг. Проте більшість закладів ресторанного бізнесу сконцентровано у центральному Подолі.

SWOT-аналіз

Сильні сторони 1. Позитивна динаміка економічного розвитку; 2. Стабільне функціонування великих та середніх підприємств / Збільшення кількості великих платників податків; 3. Розвиток сектору послуг для бізнесу; 4. Високий попит на комерційну нерухомість; 5. Наявність університету та науково-дослідних установ.	**Слабкі сторони** 1. Низька забезпеченість населення торговою площею в магазинах; 2. Неефективне використання постпромислових зон, відсутність програм їх економічної конверсії; 3. Відсутність ініціатив створення територіальних інноваційних структур; 4. Вихід частини "Подільсько-Куренівського" промрайону на прибережну смугу Дніпра.
Можливості 1. Розвиток сфери гостинності та дозвілля у центральному Подолі; 2. Використання інфраструктури залізничного та водного транспорту; 3. Потенціал змішаного використання промислових територій; 4. Розширення ринку комерційної нерухомості; 5. Розвиток креативних індустрій та економіки знань.	**Загрози** 1. Збільшення навантаження на недостатньо розвинену транспортну та торгівельну інфраструктуру району; 2. Втрата робочих місць при винесенні промислових підприємств за межі міста; 3. Скорочення кількості працівників у промисловості внаслідок роботизації та автоматизації; 4. Зменшення зон економічної активності.

2.5.3.3 ЦІЛІ, ПІД-ЦІЛІ ТА СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ

Ціль 2 – Подільський район найпрогресивніший в Україні.

В рамках досягнення Цілі 2 «Прогресивний район» визначено наступні підцілі її досягнення:

- Забезпечуються різноманітні можливості для розвитку підприємництва;
- Забезпечено зростання рівня зайнятості;
- Києво-Могилянська Академія є рушійною силою академічного життя і точкою фокусування для наукових локацій.

Забезпечуються різноманітні можливості для розвитку підприємництва.

У радянський період Подільський район був основним фабрично-заводським районом Києва і забезпечував значний рівень зайнятості у виробничих сферах діяльності. Відновлення його промислової потужності в сучасних умовах є неможливим і недоцільним, а перспективи активізації економічного розвитку лежать у площині створення умов для діяльності конкурентоспроможних підприємств у нових високотехнологічних та інтелектуальних секторах економіки.

На території району досі знаходиться значна кількість виробничих приміщень і площ, які вже тривалий час не використовуються за призначенням. Територіально промислові зони Подільського району охоплюють Рибальський острів, південну частину Подільсько-Куренівської промислової зони, яка простягається між вулицями Новокостянтинівською та Кирилівською (починаючи від вул. Оленівська), частину вул. Сирецька та Північно-Сирецька, де і розміщена більшість промислових об'єктів району. Власне у цій частині

району знаходиться великий обсяг площ та приміщень, які потребують ревіталізації.

Наразі основним центром зайнятості у районі є центральний Поділ, який виконує функцію центрального ділового району всього Києва. Саме тут зосереджена основна частка офісних приміщень району, які зайняті суб'єктами економічної діяльності. Високий попит на якісні офісні приміщення у центральному Подолі визначає їх високу орендну вартість, що обмежує доступність оренди таких приміщень для різних суб'єктів господарювання.

Зважаючи на наявність значного обсягу промислово-складських площ, на території вищезазначених промислових зон вбачаються можливості розвитку ринку доступної нерухомості для підприємництва і відновлення економічної активності та зайнятості у районі. Бажаним напрямом використання постпромислових територій є їх ревіталізація для потреб кластеризації нових інноваційних, інтелектуальних та креативних видів економічної діяльності. Прикладом використання старих промислових приміщень для нових функцій може стати історія перетворення недіючої кам'яновугільної шахти у м. Ессен (Німеччина) у відомий креативний кластер Zeche Zollverein, у якому окрім закладів дозвілля та культури розміщено понад 170 підприємств.

Привабливість району для підприємництва визначається умовами, які сформовані на його території, включаючи розвиток інфраструктури, транспортну доступність, можливості логістики, доступність оренди приміщень (як офісних, так і виробничих), можливості взаємодії та «сумісність» сусідства фірм різних видів діяльності. Відповідно, створення різноманітних можливостей для розвитку підприємництва потребує формування належної еко-системи, яка включатиме місця для бізнес-інкубаторів, стартапів, коворкінгів, R&D центрів та ін., а також приваблюватиме підприємців із суміжних та взаємодоповнюючих секторів економіки.

Присутність у районі великих підприємств хіміко-фармацевтичної та харчової спеціалізації визначає передумови формування навколо них сучасних кластерів у цих сферах.

За оцінкою закономірностей розвитку сучасних міст, найбільш продуктивними для їх економіки є інноваційні високотехнологічні виробництва на засадах смарт-спеціалізації, які виникають і розвиваються у відповідних кластерах, креативні індустрії, інформаційна, наукова та професійна діяльність, послуги для бізнесу, готельний та ресторанний бізнес, торгівля та ін. Відповідно, для забезпечення сталої економіки та зайнятості необхідно сформувати диверсифіковану економіку, яка б включала мікс таких галузей, у яких зможуть бути зайнятими фахівці як інтелектуальної, так і робітничої кваліфікацій. З метою уникнення негативних наслідків джентрифікації важливо зберегти у районі можливості для працевлаштування фахівців робітничих спеціальностей на підприємствах, що здійснюють нешкідливе виробництво. Перспективною для невеликих і нешкідливих виробництв є територія промзони, що прилягає до 3-го району річкового порту, де, згідно з інвестиційним планом, передбачається

побудова логістичного центру. Поєднання транспортної (залізничної та річкової) інфраструктури та логістичного центру створить додаткові передумови для формування компактного індустріального парку.

Розвиток логістичних можливостей зони річкового порту актуалізується із реалізацією проекту відновлення міжнародного водного шляху Е-40, який пролягатиме через Київ і передбачає сполучити Гданськ та Херсон для вантажного судноплавства.

Наявні передумови для розвитку в районі креативних індустрій (зокрема, у сфері медіа, урбаністики та ін.) визначають доцільність їх просування і підтримки, що у перспективі сприятиме активізації як економічного, так і соціального життя. Найбільш перспективними для розвитку креативних індустрій можуть стати ревіталізовані промислові території.

Важливим для розвитку підприємництва у районі є питання створення належних умов для реалізації економічної активності різних вікових груп жителів. Особливо вразливими є мешканці у віці 15–24 та старші 60 років, рівень зайнятості яких є невиправдано низьким. Для доведення частки їх зайнятості до європейського рівня (45-50%) необхідно здійснювати ряд заходів щодо залучення до підприємницької діяльності, зокрема, й молодіжного підприємництва.

Сфера дії: Сформувати підприємницьку еко-систему

Завдання:

- залучити венчурних інвесторів та запровадити міські програми підтримки підприємництва;
- створити логістичні центри в районі річкового порту;
- створити доступний простір у промисловій зоні для підприємців та стартаперів;
- розвивати види діяльності четвертинного сектору.

Очікуваний результат:

- підвищено привабливість Подільського району для підприємців, фінансових посередників та кваліфікованих кадрів;
- створено нові робочі місця;
- ревіталізовано старі промислові приміщення для використання багатьма підприємцями, забезпечено їх доступність;
- розширено логістичні можливості річкового порту;
- співпраця з девелоперами та власниками земельних ділянок;
- офіційно визначено доступність робочих просторів для МСБ у політиці планування;
- створено нові точки місцевої економічної активності.

Сфера дії: Диверсифікація економіки / Розвиток інноваційних видів діяльності

Завдання:

- моніторинг діяльності підприємств інноваційних видів діяльності та їх інституційна підтримка;

- запровадити підхід смарт-спеціалізації до планування розвитку економіки району;

- використати потенціал підприємств фармацевтичної галузі при визначенні смарт-спеціалізації району;

- розвинути території відповідно до потреб інноваційних видів діяльності;

- посилити систему трансферу знань та технологій, створити та активізувати R&D центри;

- проводити заходи інноваційного спрямування;

- пошук місця для створення індустріального парку.

Очікуваний результат:

- зарезервовано земельні ділянки для промислових видів діяльності / створено індустріальний парк;

- створено R&D центри у секторах смарт-спеціалізації району;

- збільшено частку підприємств у сфері професійної, наукової та технічної діяльності;

- сформовано сильну та стабільну економіку, основою якої є малий та середній бізнес;

- збільшено кількість стартапів;

- диверсифікована економіка, яка включає поєднання інноваційних, креативних, торгівельних та промислових індустрій.

Сфера дії: Просування креативних індустрій

Завдання:

- визначити території та будівлі, придатні для розміщення креативних індустрій;

- сприяти формуванню виниклих креативних кластерів, зокрема, у сфері урбаністики, медіа та ін.;

- брендинг району як місця креативних індустрій;

- забезпечити співпрацю між креативним сектором та навчальними закладами району з метою покращення підприємницьких навичок;

- використовувати креативні об'єкти для розвитку туристичного потенціалу району.

Очікуваний результат:

- створено креативні простори у промислових зонах району та активізовано життя у них;

- підвищено туристичну привабливість різних частин району;

- створено нові робочі місця у креативних індустріях;

- підвищено інвестиційну привабливість сектору креативних індустрій.

Сфера дії: Запроваджено преференції для молодіжного підприємництва

Завдання:

- підтримка молодіжних ініціатив;

- розвиток підприємницьких навичок молоді;

- розвиток молодіжного волонтерства і соціальної роботи на умовах додаткової та початкової зайнятості;

- активізація партнерства між бізнесом та освітнім сектором для стажування і першої роботи молоді;

- підтримка діяльності інституцій молодіжного спрямування (молодіжних центрів зайнятості, бізнес-інкубаторів і ярмарків вакансій, клубів обміну досвідом та інноваційними практиками тощо);

- пошук приміщень для створення молодіжного робочого простору.

Очікуваний результат:

- збільшено пропозиції робочих місць молодим людям для стажування та першої роботи;

- забезпечено молодіжні ініціативи робочим простором (коворкінги) на пільгових умовах;

- зміцнено спроможність інститутів громадянського суспільства у сфері молодіжної політики;

- створено сучасну систему профорієнтаційних консультацій для молоді;

- знижено рівень неформальної зайнятості молоді.

Забезпечено зростання рівня зайнятості.

Трансформація ринку праці в Подільському районі відбувається у напрямку збільшення частки зайнятого населення на малих підприємствах. За показником частки найманих працівників малих підприємств район займає 1 місце в Києві – відповідно 29,9 % проти 22,8 % у 2017 році. Водночас на території району функціонують великі промислові підприємства, які забезпечують значну кількість робочих місць. Такими великими роботодавцями, насамперед, є ПАТ «Фармак», ПАТ «Судноплавна компанія «Укррічфлот»», АТ «Київський вітамінний завод», які, крім того, ще й входять до групи великих платників податків. Зважаючи на тенденції зменшення частки промислових підприємств та їх винесення за межі міста, у перспективі існує ризик втрати значної кількості робочих місць у районі. Тому, одночасно зі створенням сприятливого середовища для сталого підприємництва, для забезпечення високого рівня зайнятості важливим завданням є створення комфортних умов для діяльності великих роботодавців при дотриманні стандартів екологічної безпечності виробництва. Розміщення таких об'єктів у зоні, яка має потенціал для змішаного використання, ставить додаткові вимоги щодо їх нешкідливості для середовища.

Водночас діяльність структуровизначальних підприємств може генерувати додаткову зайнятість на малих і середніх підприємствах, інтегрованих у ланцюги створення вартості. *Високий рівень взаємодії* між учасниками в ланцюгах вартості значно скорочує трансакційні витрати, сприяє розвитку аутсорсингу, динамічному розширенню підприємницьких екосистем шляхом залучення нових учасників, а також розвитку зв'язків та обміну інформацією. Інституційна підтримка таких процесів сприятиме покращенню інвестиційної привабливості

району, створенню нових високопродуктивних робочих місць та підвищенню рівня зайнятості населення.

Значні можливості й одночасно ризики для сфери зайнятості пов'язані з процесами цифровізації, які суттєво змінять розподіл попиту на робочу силу за секторами економіки та якісні характеристики робочих місць. У перспективі процеси роботизації та автоматизації, ймовірно, все ж таки поступово призводитимуть до скорочення кількості працівників у промисловості, а тому для району важливо мати достатні ресурси кваліфікованих працівників з адаптованими професійними навичками, а також дієві плани заходів щодо мінімізації ризиків, обумовлених цифровими трансформаціями. Загалом для розширення можливостей зайнятості потрібно активніше вирішувати проблему невідповідності кваліфікації перспективним вимогам ринку праці. Необхідно також підготувати середовище для створення нових робочих місць у науковій та науково-технічній діяльності, сфері ділових послуг, інформації та телекомунікації. Створюючи та інтегруючи нові робочі місця на ринку праці, сектор ділових послуг частково компенсує скорочення таких місць у промисловості.

Вагома частка зайнятості у районі припадає також на інститути публічного сектору, які представлені місцевими відділами й управліннями державних органів, служб і агентств, місцевою адміністрацією та її підрозділами, а також Міністерством фінансів України. Останнє є великим роботодавцем зі штатом понад 700 працівників. Окрім працевлаштування, такі інституції доцільно залучати до взаємодії з працедавцями, закладами освіти та населенням з метою формування у районі інклюзивного ринку праці.

Відповідно політика зайнятості повинна реалізовуватись на основі консультацій із соціальними партнерами через ефективний соціальний діалог. Основні завдання соціального діалогу полягають як у визначенні можливостей розширення сфери прикладання праці, так і в пошуку узгоджених рішень щодо забезпечення соціальної стабільності, ефективного соціального захисту працівників, гендерної рівності на ринку праці, належних умов праці тощо. Інституційна допомога органів влади району має бути зосереджена на зміцненні здатності організацій роботодавців та профспілок реагувати на нові виклики шляхом розбудови їхньої внутрішньої спроможності, розроблення нових або вдосконалення існуючих послуг, зміцнення потенціалу щодо інформаційно-роз'яснювальної роботи. Особливо актуальними та потребують вирішення проблеми, пов'язані з демографічним старінням жителів району та зростанням соціального й економічного навантаження на зайняту частину населення, а отже необхідним є створення належних умов для реалізації економічної активності людей похилого віку; проблеми щодо працевлаштування внутрішньо переміщених осіб тощо.

Сфера дії: Створити комфортні умови для діяльності великих підприємств

Завдання:

– налагодження регулярного діалогу між органами влади, великими платниками податків та найбільшими роботодавцями з метою формування спільного бачення розвитку району;

– запровадження преференцій для великих структуровизначальних підприємств, які відповідають критеріям сталого розвитку та соціальної відповідальності;

– створення передумов для формування навколо структуровизначальних підприємств інноваційних підприємницьких екосистем та реалізації переваг смарт-спеціалізації;

– розробка прогнозів, перспективних балансів робочої сили та «дорожніх карт» цифрових трансформацій для базових секторів економіки району;

– налагодження співпраці між освітніми закладами та великими роботодавцями щодо впровадження нових освітніх програм підготовки та перепідготовки кадрів відповідно до прогнозних потреб.

Очікуваний результат:

– створено інституційні передумови для сталого розвитку великих підприємств;

– створено додатковий попит на робочу силу;

– впроваджено інструментарій забезпечення економіки району кваліфікованими кадрами та усунення невідповідності кваліфікації на ринку праці.

Сфера дії: Інтенсифікація взаємодії з інституціями публічного сектору

Завдання:

– сформувати комунікаційні майданчики для контактів усіх стейкхолдерів на базі публічних інститутів;

– сприяти представництву району в Київській територіальній тристоронній соціально-економічній раді;

– надавати підтримку організаціям роботодавців і працівників;

– активізувати співпрацю сторін соціального діалогу щодо детінізації відносин на ринку праці, забезпечення дотримання прав і гарантій працівників, у тому числі в контексті гендерної рівності;

Очікуваний результат:

– розширено можливості взаємодії суб'єктів економіки району;

– зміцнено спроможність соціальних партнерів та інституцій соціального діалогу;

– покращено соціальний захист і умови праці;

– забезпечено гендерну рівність та недискримінацію на ринку праці.

Сфера дій: Поліпшення ефективності функціонування інститутів ринку праці

Завдання:

– удосконалити роботу центру зайнятості, підвищити ефективність й урізноманітнити його послуги;

– підвищити рівень обізнаності населення про можливості на ринку праці шляхом застосування новітніх цифрових технологій;

– стимулювати економічну активність населення старшого віку в умовах демографічного старіння;

– сприяти зайнятості громадян, які потребують соціального захисту та не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці, у тому числі внутрішньо переміщених осіб.

Очікуваний результат:

– забезпечено надання широкого спектру якісних послуг у сфері зайнятості для різних категорій населення;

– запроваджено дієву систему моніторингу та інформування населення про ситуацію на ринку праці;

– підвищено рівень зайнятості населення, зокрема осіб віком 60-70 років до 50%.

Національний університет «Києво-Могилянська академія» є рушійною силою академічного життя та точкою фокусування для наукових локацій.

Університети є ключовими елементами стратегій економічного розвитку сучасних міст.

Освіта та науково-дослідницька діяльність виконують важливі функції міста в забезпеченні економічного зростання, спричинюючи як прямі кількісні економічні ефекти у вигляді створення додаткових робочих місць, доходів та надання освітніх послуг, підвищення якості людського капіталу, так і у вигляді нематеріальних ефектів, пов'язаних із поширенням знань через сприяння формуванню прямих контактів бізнесу та центрів знань.

Університет може стати двигуном розвитку місцевої економіки знань через формування актуальних компетенцій місцевих працівників і залучення висококваліфікованих кадрів в економіку міста ззовні. Наявність якісного освітнього і наукового середовища суттєво покращує позиції та привабливість міста і району для інноваційних та креативних видів діяльності, а якість людського капіталу є визначальною для конкурентоспроможності міст. Тому розвиток академічного середовища потребує належної підтримувальної міської політики.

Університети і науково-дослідні лабораторії є основним джерелом нових знань та інновацій, які лежать в основі формування економіки знань. Національний університет «Києво-Могилянська академія» є одним з найбільш авторитетних ВНЗ України, у якому, окрім освітнього процесу, добре налагоджена мережа науково-дослідних центрів та лабораторій гуманітарного, суспільного та природничого профілів. Наявність такого університету на території району визначає передумови формування екосистеми для підприємництва у сфері економіки знань. Якісні освітні послуги та науково-дослідні можливості університету мають важливе значення для довгострокового розвитку економіки знань у районі. Використання такого потенціалу

університету лежить у площині надання освітніх послуг не лише для студентів, але й для інших суб'єктів економіки району через проведення тренінгів, курсів та інших заходів. Науково-дослідний потенціал університету доцільно реалізовувати у співпраці з місцевим бізнесом, забезпечуючи комунікацію між розробниками та підприємцями.

Сучасна світова практика свідчить про важливість ролі університетів як центрів для формування контактів і співпраці різних стейкхолдерів. Університети можуть з'єднувати партнерів не тільки в навчанні та дослідженнях, але й у процесах соціальної взаємодії з громадою, бізнесом та владою.

Присутність академічної спільноти впливає на розвиток інфраструктури району, оскільки багато культурних та рекреаційних закладів у місті визначаються потребами студентів (спортивні зали, театри, клуби, коворкінги, кінотеатри тощо). Надання цих послуг сприяє покращенню якості життя, а, отже, і привабливості міста як робочого та побутового місця для бізнесу та працівників.

Однією з потреб університетів, що має сильний вплив на структуру міста, є розміщення студентського житла. Для Києво-Могилянської академії ця проблема особливо актуальна, оскільки гуртожитки розміщені в інших частинах міста, а тимчасового житла, яке могло б бути доступним для розміщення студентів та викладачів, у районі немає. Позитивний ефект на економіку може мати розміщення і змішане використання в районі університетського кампусу.

Створення дослідницького кампусу в співпраці університету з місцевою владою та бізнесом сприятиме використанню для розвитку району потенціалу студентів та працівників, зайнятих у сфері знань.

Роль університетів як вузлів співпраці, обміну знаннями та ресурсами з подібними установами, може виходити за рамки міста. Розширенню впливовості університету сприятиме спільне використання приміщень і майна з іншими науково-дослідними установами, стартапами, бізнес-інкубаторами, бізнес-асоціаціями та ін.

Академічне життя також залежить від наявності в безпосередній близькості неакадемічних типів простору. Функціональність таких просторів охоплює роздрібну торгівлю, розваги, ділові та житлові функції, які можуть бути змішаними всередині кампусу та поза його межами. Потенційно перспективним місцем для розміщення дослідницького кампусу є промислові приміщення південної частини Подільсько-Куренівської промзони, які уже не використовуються для виробництва, але можуть бути ревіталізовані для нових функцій.

Сфера дії: Розвиток економіки знань

Завдання:

- створити платформу взаємодії науково-дослідних підрозділів університету з бізнесом та місцевою владою;
- проводити на базі університету заходи щодо підвищення підприємницьких навичок мешканців та підприємців району;

- залучати представників інноваційних та креативних індустрій району до освітніх заходів Університету;
- практика студентів Університету в академічних бізнес-інкубаторах;
- передбачити у фонді соціального житла новобудов на комунальних землях частку житла для тимчасового проживання студентів.

Очікуваний результат:

- розширено R&D та студентський кампус університету;
- збільшено зайнятість у сфері наукових розробок;
- збільшено частку впроваджень у практику наукових результатів дослідницьких центрів та лабораторій Університету;
- сформовано постійно діючу систему трансферу знань та результатів досліджень у практику.

Задоволення повсякденних потреб може бути знайдене поряд з жилими зонами.

Однією з проблем Подільського району є низький рівень забезпеченості населення торгівельною площею та територіальна нерівномірність у доступності до торгівельних об'єктів. Із відкриттям торгово-розважального та бізнес-центру RETROVILLE на Виноградарі відбудеться фактичне збільшення торгівельної площі на особу (більш як удвічі), тоді як проблема доступності об'єктів сфери торгівлі та харчування у мікрорайонах посилиться. Це пов'язано з імовірним негативним впливом нового потужного центру торгівлі та розваг на конкурентоспроможність малого бізнесу в цій сфері як у прилеглих територіях, так і віддалених мікрорайонах.

Комфортність життя мешканців таких мікрорайонів пов'язана з територіальною близькістю до задоволення повсякденних базових потреб, включаючи роздрібну торгівлю, ліки, харчування, побутове обслуговування, розважальні заклади для різних вікових груп тощо. Планування радянських мікрорайонів передбачало наявність торговельно-побутових комплексів у 5 хвилинній доступності для мешканців. Для досягнення такої цілі доцільно використовувати такі та інші об'єкти комунальної власності на умовах пріоритетної оренди для підприємців, зорієнтованих на мешканців мікрорайонів та їх фінансову спроможність.

Важливими елементами у системі задоволення повсякденних потреб місцевого населення є 3 ринки, які займають 2,95 га і пропонують 1170 торгових місць. Використання території, яку займають ринки, повинно узгоджуватись із можливостями зручного пересування населення у районі. Для формування інфраструктури сталої мобільності в районі існує потреба реорганізації території ринку «Виноградар» зі збереженням кількості торгових місць.

Сфера дій: Розвиток торгівлі / стимулювання малого та середнього бізнесу в мікрорайонах

Завдання:

- направляти комерцію, роздрібну торгівлю та надання сервісів до субцентрів району і сприяти поділу їхньої ієрархії задля досягнення синергії при забезпеченні доступного і якісного набору послуг для усіх мешканців;
- сприяти відновленню торгівельно-побутових центрів мікрорайонів з кластеризованою конфігурацією послуг;
- розширити спектр послуг орієнтованих на місцеву громаду у центрах малого і середнього розміру, які розташовані в мікрорайонах;
- сприяти переоснащенню житлових приміщень перших поверхів під їх комерційне використання у віддалених від комерції мікрорайонах;
- створити відкриту систему даних про комунальну власність району, можливості та умови її використання;
- реорганізація ринку «Виноградар» зі збереженням торгових місць.

Очікуваний результат:

- товари та послуги повсякденного попиту досяжні для мешканців у зоні пішохідної доступності;
- підвищено рівень забезпеченості торгівельними закладами населення району до середнього по Києву;
- забезпечено просторову рівномірність доступу до об'єктів сфери торгівлі, харчування та побутового обслуговування.

2.6 СТАЛА СТРАТЕГІЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

2.6.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Сталий розвиток міста можливий за умов узгодженого вирішення соціальних, економічних та екологічних питань. Ігнорування хоча б одного із цих аспектів тягне за собою нівелювання досягнутих успіхів та поглиблення невирішених проблем, що має місце і в сучасній Україні. Зміни в економіці, не зважаючи на переважно позитивний економічний і соціальний ефект, стали причиною посилення тиску на навколишнє природне середовище. У Києві спостерігається зростання викидів у атмосферне повітря від автомобілів та забруднення природних компонентів, перш за все повітря і ґрунтів. Збільшення і постійне розширення площ під забудову із знесенням зелених зон і займанням вільних просторів призводить до деградації міського ландшафту. Фіксуються постійні проблеми із якістю поверхневих та підземних вод. Не вирішене питання із збиранням та утилізацією побутових відходів – більшість із них складуються на полігонах. Потребує уваги питання змін клімату та дослідження таких змін наслідків для міської екосистеми.

Збереження і відтворення якості навколишнього середовища в Україні на урядовому рівні декларуються як пріоритетні. Відповідні положення та вимоги захисту навколишнього середовища закріплені у численних законах та в

спеціальних законодавчих документах [23], [24], ,[25], [26]. У Києві, цілі, заходи і ключові показники-індикатори розвитку, зокрема щодо охорони довкілля, визначені у «Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року» (підготовлений оновлений проект). Прийнято план заходів на 2019-2020 роки із реалізації Стратегії розвитку, де визначено конкретні проекти, обсяги і джерела фінансування. У центрі уваги – збереження і збільшення площі зелених насаджень, збільшення площі природно-заповідного фонду, підтримка низького рівня викидів шкідливих речовин в атмосферу, санація територій найбільш екологічно небезпечних підприємств, поводження з відходами.

Заходи із охорони довкілля здійснюються у рамках ряду Міських цільових програм[27]. Окремі локальні проекти можуть бути профінансовані у рамках Громадського бюджету - у Подільському районі у 2017 році реалізовано 2 екологічних проекти.

2.6.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Подільський район характеризується контрастними умовами щодо стану навколишнього природного середовища. Території давнього освоєння – Старий Поділ, Подільсько-Куренівська промислова зона, а також зони впливу вулиць із інтенсивним рухом автотранспорту – характеризуються високими, часто надмірними рівнями забруднення атмосферного повітря та ґрунтів хімічними речовинами, тут високий рівень шумового і світлового забруднення. Через домінування забетонованих, асфальтованих та інших штучних поверхонь спостерігається утворення влітку «теплових островів» - перевищення температури повітря на 5-100С у порівнянні із зеленими зонами. У зв'язку із введенням в експлуатацію Подільського мосту і суттєвого зростання трафіку очікується посилення шумового та хімічного забруднення у зонах впливу вулиць, що становитиме особливу небезпеку при направленні транспорту по Верхньому і Нижньому Валах. З іншого боку, спальні квартали Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького масиву, території садибної забудови відносно чисті.

Достовірні дані для визначення стану навколишнього середовища у Подільському районі не доступні через відсутність ефективної системи моніторингу.

Важливим чинником забезпечення збалансованості міської екосистеми є крупні лісові масиви, що оконтурюють Подільський район у західній частині, фрагментарно розміщені у центральній частині (схили Київських гір). Зелені зони виконують ряд важливих екостабілізуючих функцій: підтримка

---

[23] Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546, останні уточнення від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 11, ст.75

[24] Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року // (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 26, ст.218.

[25] Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку" // Відомості Верховної Ради України від 20.04.2018 — 2018 р., № 16, стор. 8, стаття 138

[26] Закон України "Про оцінку впливу на довкілля" Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 29, ст.315

[27] «Питна вода міста Києва на 2011-2020 роки», «Програма використання та охорони земель міста Києва на 2016-2020 роки», «Програма розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепції формування зелених насаджень в центральній частині міста (завершено у 2018 році)

комфортності мікроклімату, фільтрація хімічних і шумових забруднень, поглинання та утримання вологи. Знесення зелених зон може призвести до погіршення загальної екологічної ситуації у Подільському районі. Існує загроза для водойм через забудову, що проявляється у зміні гідро-геологічної обстановки та деградації озер і ставків у зв'язку із цим (зниження рівня води, цвітіння води тощо). Через особливості геологічних та геоморфологічних характеристик схилів Київських гір можливе виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із зсувами або розмивом.

СИЛЬНІ СТОРОНИ	СЛАБКІ СТОРОНИ
- Великі зелені зони – ліси Київського і Пуща-Водицького лісництв, Сирецький і Куренівський парки, парк Кинь-Грусть, Березовий гай та інші – буферні зони щодо забруднювачів - Досить багато водойм (малих річок, струмків, озер, ставків,), вихід до річки Дніпро та затоки Гавань (Дніпро), що глибоко вдається вглиб району. - Об'єкти і території природно-заповідного фонду	- Низький ступінь озеленення історичної частини Подолу - Некомфортний мікроклімат Подолу («тепловий острів») через щільну забудову, забетонування поверхні і малої частки зелених насаджень - Наявність великої частки площ району, зайнятих під виробничі території і гаражі - Обмежений доступ до Дніпра і Гавані через виробничі території та транспортні магістралі - Високий ступінь хімічного забруднення ґрунтів виробничих територій і районів старої забудови (Поділ) - Високий ступінь хімічного і шумового забруднення вздовж основних транспортних артерій міста - Незадовільний стан водойм через забруднення хімічними і органічними речовинами - Низький ступінь переробки побутових відходів – переважна частина розміщується на полігонах - Відсутність ефективної системи моніторингу
ЗАГРОЗИ	**МОЖЛИВОСТІ**
- Неконтрольоване заміщення зеленої зони та озеленення забудовою - Деградація озер та ставків через забудову - Закриття полігонів для захоронення побутових відходів - Зведення будівель в історичній частині Подолу, які руйнують образ історичного ландшафту - Зростання шумового і хімічного забруднення довкілля через будівництво Подільського мосту Виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із зсувами або розмивом схилів Київських гір	- Зацікавленість і сприяння керівництва міста і району у впровадженні природоохоронних і еколого-орієнтованих проектів - Відкритий Громадський бюджет для залучення коштів на виконання проектів різного рівня - Активність громади і громадських організацій у питанні розвитку району і міста Київ загалом - Старт проекту із моніторингу стану навколишнього середовища із публікацією даних у відкритому доступі

Клімат

Місто Київ, у тому числі Подільський район, характеризується досить комфортним, помірно континентальним кліматом з теплим літом і м'якою зимою, оптимальною є зволоженість . Протягом року переважає антициклонічна діяльність, якій властива доволі стійка, малохмарна погода. Середньорічна температура повітря +8,9 – +11,90С. Найнижча середня температура

спостерігається переважно у січні (-4,70С), найвища – переважно у липні (19,80С), хоча за 100-річний період спостереження у 27% років найтеплішим був серпень . Наприкінці XX-початку XXI століття середня температура повітря порівняно із кліматологічно стандартною нормою (1961-1990) підвищилась майже на 10С (Клімат Києва, 2010).

Для Києва характерним є континентальний тип річного ходу кількості опадів із максимом у літні місяці. У теплий період – 417мм, холодний – 224 мм. У середньому за рік випадає 641 мм опадів. Річна та сезонна кількість опадів на фоні підвищення середньої річної температури зазнала незначних змін. На початку XXI ст. зафіксоване зменшення кількості опадів у зимовий сезон до 77% норми, недобір спостерігався у кожному зимовому місяці; інші місяці – у межах норми. Формування снігового покриву у більшості випадків відбувається у середині листопада (часто нестійкий) – руйнування – у середині березня. Сильні снігопади (20 мм опадів за 12 год. і менше) найчастіше бувають у січні і лютому.

Мікрокліматичні особливості Києва зумовлені географічним положенням, рельєфом місцевості та впливом р. Дніпро, а також щільністю і висотою забудови, співвідношенням твердого покриття та озеленення території. Одним із проявів є формування «острова тепла» на містом, коли температура повітря в місті до 3 градусів вища у порівнянні із околицями. Відчутний вплив на мікроклімат міста здійснює Дніпро, водна поверхня якого сприяє формуванню бризового перенесенню повітря: вдень різниця температур між водною та суходолом створює потоки свіжого вологого повітря до міста

На мікроклімат значною мірою впливає чергування заасфальтованих/ забетонованих поверхонь і зелених зон . Ще одне дослідження, що ґрунтується на аналізі космічних знімків Landsat показало, що у зимовий період у центральній частині міста помітно тепліше, ніж за межами міста навіть за умов відсутності очевидних чинників впливу. Ще більші аномалії пов'язані із розташуванням промислових, особливо крупних, підприємств та магістральних вулиць.

Тенденції зміни клімату[28]:

- зменшення тривалості сонячного сяйва взимку і восени із одночасним збільшенням на 4% в середньому річно;
- зростання показників мінімальної і максимальної температури повітря; міни клімату
- зменшення кількості туманних днів від 42 на рік в середньому (70-ті рр. XX ст.) до 30 в останнє десятиріччя;
- скорочення тривалості зимового сезону внаслідок впливу глобальних чинників та збільшення тривалості осіннього сезону через більш пізній перехід позначки 0◦С, тривалість літнього і весняного сезонів суттєво не змінюється;

[28] РЕГІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА в м. КИЄВІ У 2016 РОЦІ (На основі даних багаторічних спостережень та висновків Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту та Центральної геофізичної лабораторії)

- зростання максимальних значень атмосферного тиску в усі місяці за винятком січня, що пояснюється впливом Азорського антициклону.

Якість повітря

Основними джерелами забруднення атмосферного повітря у місті є пересувні, серед яких на першому місці знаходиться автотранспорт – 86% викидів . Із стаціонарних джерел найбільший внесок у забруднення надають підприємства енергетики (64% загальної кількості «стаціонарних» викидів) (Рис. Зони впливу підприємств).

				У тому числі		
	Обсяги викидів, т	У % до 2016р.	діоксиду сірки		оксидів азоту[1]	
			т у % до 2016р.		т	у % до 2016р.
м. Київ	45493,1	132,5	14973,0	121,3	9341,9	124,7
райони						
Голосіївський	9935,3	211,0	5213,9	262,1	3703,7	202,0
Дарницький	1191,3	84,2	42,6	53,5	368,4	87,4
Деснянський	6044,3	118,1	3732,0	134,1	1589,8	111,8
Дніпровський	4720,1	24,0	0,9	0,0	61,8	2,5
Оболонський	464,0	112,2	17,7	652,7	74,2	76,4
Печерський	20006,7	28821,4	5940,7	64189,2	2436,3	22743,5
Подільський	496,2	80,6	2,1	35,0	208,7	71,2
Святошинський	725,7	94,3	1,2	416,5	322,8	90,4
Солом'янський	762,8	92,7	20,9	101,8	118,7	83,9
Шевченківський	1146,7	152,5	1,0	201,2	457,5	104,4

Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за районами у 2017 р.[29]

Моніторинг забруднення атмосферного повітря в Києві проводиться Центральною геофізичною обсерваторією на 16-ти стаціонарних постах (ПСЗ), у Подільському районі один пост – вул. Межигірська, 56. Пости розміщені переважно поблизу магістральних вулиць, тому оцінка сумарного забруднення атмосферного повітря Києва за індексом забруднення атмосфери (ІЗА) протягом року фіксується[30] високою або підвищеною. Загальний рівень забруднення

[29] Головне Управління статистики у місті Києві. Статистична інформація http://kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=255&lang=1

[30] РЕГІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА в м. КИЄВІ У 2016 РОЦІ

повітря за індексом забруднення атмосфери (ІЗА) у 2016 р. у Києві оцінювався[31] як високий.

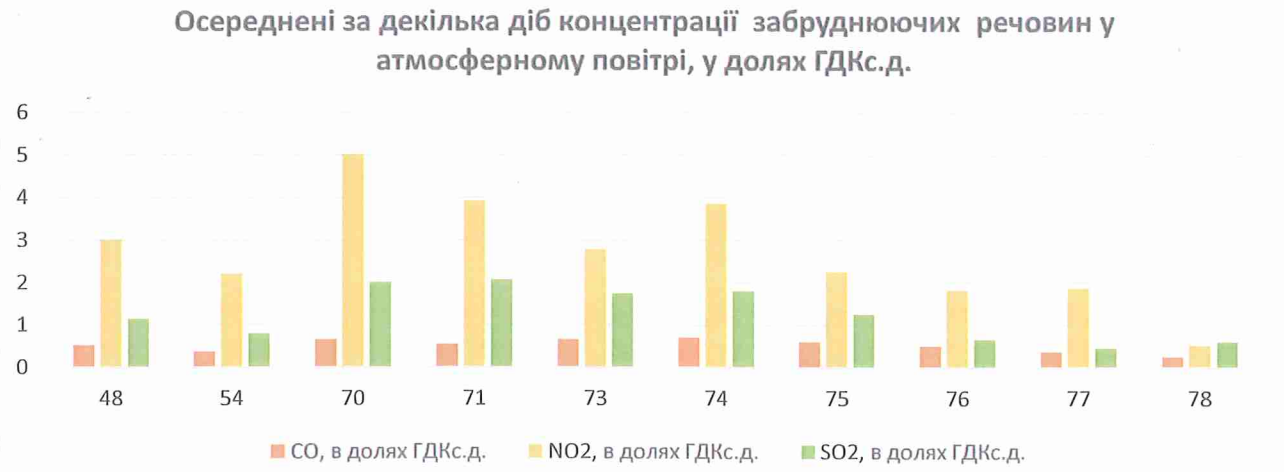

Результати визначення ступеню забруднення повітря забруднювальними домішками:

CO - **Оксид вуглецю,** найпоширеніша й найсуттєвіша за масою домішка атмосфери. Оксид вуглецю утворюється в процесі горіння викопного палива (вугілля) або сполук, що містять вуглець, при нестачі кисню в опалюваних приладах, а також в результаті роботи двигунів внутрішнього згоряння при неповному згорянні пального

SO_2 - **Двоокис сірки,** друга за масою забруднююча атмосферу речовина. Утворюється при згорянні вугілля та нафтопродукти.

NO_2 - **Двоокис азоту,** є високотоксичним газом з характерним гострим, їдким запахом, антропогенними джерелами NO_2 є теплоелектростанції та промислові підприємства.

точки спостереження:

Осереднені за декілька діб концентрації забруднюючих речовин у атмосферному повітрі (ВСІ ПОКАЗНИКИ, ЩО ВИЩЕ 1 – ОЗНАЧАЄ ЗАБРУДНЕННЯ)

№ точки спостереження	**CO,** в долях ГДКс.д.	**NO_2,** в долях ГДКс.д.	**SO_2,** в долях ГДКс.д.
48. Перетин вулиці Вишгородської та проспекту Правди	0,52	3,00	1,14
54. Перетин вул. Вишгородська і проспекту Правди	0,37	2,20	0,80
70. Вул. Набережно-Хрещатицька (біля метро «Поштова площа»)	0,65	5,00	2,00
71. Перетин вулиць Межигірської та Набережно-Лугової	0,54	3,92	2,06
73. Перетин проспекту Свободи і проспекту Правди	0,65	2,77	1,74
74. Перетин проспекту Свободи і проспекту Василя Порика	0,70	3,85	1,80

[31] РЕГІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА в м. КИЄВІ У 2016 РОЦІ

75. Перетин проспекту Свободи і проспекту Гонгадзе	0,60	2,25	1,26
76. Перетин вул. Червонопільська і вул. Світлицького	0,50	1,82	0,66
77. Перетин вул. Западинська і вул. Вишгородська	0,37	1,87	0,46
78. Парк «Володимирська гірка» (Володимирський спуск, 4)	0,25	0,52	0,60

Джерело: **Kyiv Urban Atlas (kyivsmartcity)**

Шумове забруднення

Ще один негативний наслідок впливу автотранспорту – шумове забруднення прилеглих до вулиць територій. Такі вулиці як проспект Правди, Маршала Гречка, Олени Теліги та інші, а також залізниця є джерелом сильного шумового забруднення (70,1 - 90,0 LA екв, дБА), переважна більшість інших вулиць – середній рівень шумового забруднення (55,0 - 70,0 LA екв, дБА)32 (рис. Шумове забруднення)

Світлове забруднення

Світлове забруднення (К. М. Ситник (1994), — різновид фізичного забруднення, порушення інтенсивності і ритміки природної освітленості певної території в результаті дії штучних джерел світла, що викликають аномалії в житті рослин і тварин. За даними www.lightpollutionmap.info особливо забрудненим через штучне освітлення є район Старого Подолу. За рівнем яскравості неба, тут фіксується дуже велика інтенсивність світла у нічний час доби, без темної адаптації для людських очей.

Якість ґрунту

У природному стані ґрунти Подільського району збереглися у межах лісових масивів, а також фрагментарно на схилах під лісовою рослинністю. Інші території під урбаноземами – техногенними ґрунтами, генетичні горизонти поховані, порушені або повністю зруйновані. У Подільському районі за показником сумарного забруднення важкими металами особливо забрудненими виявилися ґрунти Подільсько-Куренівської промислової зони, Старого Подолу (*рис. Забруднення ґрунтів*) [33], [34], де у межах щільного розташування промислових підприємств проходять залізниця та вулиці з інтенсивним рухом – Кирилівська та Новоконстянтинівська. Тут ґрунти характеризуються втратою значної частини вихідних природних властивостей, зокрема, природного типу рослинного покриву, заміною природних ґрунтів штучними техноґрунтами, що зменшує їхню здатність до самоочищення. На цій території коефіцієнти перевищення ГДК (гранично допустимої концентрації)

[32] Показники рівня шумового забруднення розраховані за Планування і забудова територій (остаточна редакція). ДБН Б.2.2-12:2018. Київ. Мінрегіон. – 2018 Настанова з розрахунку та проектування захисту від шуму сельбищних територій. ДСТУ-Н Б В.1.1-33:2013. Київ. Мінрегіон України. - 2014

[33] Екологічний атлас Києва / [кер. проекту Сидоренко О.А., ред.-уклад. Приходько В.Ф.] ; Київська міська рада, Управління охорони навколишнього природного середовища виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації). - 2-ге вид., доп. - Київ : [Агентство Інтермедіа], 2006. - 60 с. : карти, фотогр., схеми.

[34] Розподіл важких металів у ґрунтах південнополіських ландшафтів Києва та приміської зони / І.В. Кураєва, А.І. Самчук, Л.Ю. Сорокіна, О.Г. Голубцов, Ю.Ю. Войтюк // Мінералогічний журнал. — 2010. — Т. 32, № 1. — С. 77-90. — Бібліогр.: 19 назв. — укр.

валового вмісту у ґрунтах досягають значень: для Cu – 30,3, Pb – 3,08, Zn – 36,36 та перевищення ГДК вмісту рухомих форм: Cu – 266,67, Pb – 13,33, Zn – 69,57.

Вода

Подільський район має вихід до річки Дніпро. Узбережжя Дніпра та його затока Гавань, що глибоко вдається в сушу, повністю індустріалізоване. Є ряд дрібних озер – оз. Синє, оз. Куренівське (Пінгвін) та ставків. Протікають малі річки Глибочиця, Юрковиця, Кирилівський Струмок, Сирець, Курячий Брід, Коноплянка. Нині ці водотоки каналізовані або замкнені у колектори, як наприклад Глибочиця під Верхнім і Нижнім Валами. Стан водойм – незадовільний.

Головні чинники забруднення такі:

- порушення режиму використання прибережних водозахисних смуг;
- поверхневі стоки з території міської забудови, автошляхів і залізниць, а також стоки дощової каналізації;
- періодичні скиди забруднюючих речовин антропогенного характеру;
- зарегульованість Дніпра та малих річок;
- стихійні сміттєзвалища на берегах озер.

Ці фактори антропогенного тиску обумовлюють безпосереднє забруднення водойм шкідливими речовинами, знижують їх екологічну стійкість до несприятливих зовнішніх чинників, призводить до істотного погіршення якості вод (). За результатами дослідження водойм Києва встановлено[35] , що у кожній з відібраних проб виявлене перевищення ГДК за двома-трьома неорганічними показниками і практично у всіх зразках – за вмістом органічних речовин техногенного походження. Наприклад, якість води в оз. Синє визначена як посередня за вмістом нітритів, брудна за вмістом нітратів і дуже погана за вмістом фосфатів (за цим критерієм якість води у всіх водоймах Києва дуже погана)[36].

Табл. Оцінка стану деяких водойм у Подільському районі (дані КП Плесо), 2019р.

№	Найменування об'єкту	Місце розташування водного об'єкту, прийнятого на баланс КП «Плесо»	Характер використання водойм, характер використання території	Клас та категорія якості за екологічним станом
2	струмок **Сирецький**	вул. Ольжича - Цегельний завод	технічний, система відкритого водовідведення	Вода посередня, помірно забруднена
6	ставок без назви, 1	у селищі Шевченка, вул. Моринецька	декоративний, житлова зона	Вода задовільна, слабо забруднена
7	ставок без назви, 2	у селищі Шевченка, вул. Кобзарська	декоративний, житлова зона	Вода задовільна, слабо забруднена
8	ставок без назви, 3	у селищі Шевченка, вул. Красицького	декоративний, житлова зона	Вода посередня, помірно

[35] Водна Стратегія міста Києва 2018-2025
[36] Водна Стратегія міста Києва 2018-2025

				забруднена
9	ставок Блакитний (озеро Голубе)	ж/м Виноградар Просп.Правди	декоративний, житлова зона	Вода задовільна, слабо забруднена
10	озеро Синє	ж/м Виноградар просп. Правди	рекреаційний, зелена зона	Вода добра, досить чиста

Озеленення

Важливе значення для підтримки комфортності мікроклімату та запобігання утворенню «теплових» островів має внутрішньоквартальне озеленення (рис. *Озеленення внутрішньоквартальне*). Чим вища частка зелених, особливо деревних, насаджень у межах забудованих кварталів, тим комфортнішими є вони для проживання. Рівень озеленення територій мікрокварталів, розрахований за основі аналізу космічного знімка Sentinel 2 (2018), залежить від особливостей і часу забудови:

- вкрай низька частка озеленення (до 10% площі) характерна для щільно забудованого Старого Подолу;
- середні значення – до 30% (подекуди до 50 %) - характерні для житлових спальних кварталів Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького Масиву, Куренівки;
- найвища частка озеленення - у межах приватної садибної забудови на Берковці, Шевченкове, вздовж вулиці Білицька, Петропавлівська (від 50%).
- промислові зони мають дуже низьку частку зелених насаджень – до 5%.

2.6.3 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

Питання екологічної безпеки є надзвичайно важливим для всіх без виключення мешканців Подільського району. Це саме та проблема, яка не зважає на статки громадян, статус у суспільстві і соціальні розшарування. Влив, негативний чи позитивний, є однаковим для всіх. Тому розвиток Подільського району має бути спрямований на досягнення **гармонії із середовищем**. Це означає комплексне вирішення або запобігання будь-яким чинникам погіршення стану навколишнього природного середовища.

Основою запобігання екологічним проблемам має стати **дієвий моніторинг** стану навколишнього середовища як інструмент контролю та оперативного подолання негативних впливів. Моніторинг має бути заснований на системі ключових показників ефективності – кількісних показників, що характеризують стан навколишнього середовища та можуть бути виміряні інструментально (наприклад, для хімічних забруднювачів гранично-допустимі концентрації - ГДК, орієнтовно допустимі концентрації – ОДК, для озеленення – частка зелених насаджень у кварталах). KPI для здійснення моніторингу встановлюються на основі показників, що характеризують стан навколишнього середовища. Це означає, що слід передбачити визначення та обґрунтування переліку параметрів та показників для діагностики компонентів природи – атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, ґрунтів, а також стану зелених насаджень.

Наприклад:

- гранично-допустимі концентрації забруднюючих речовин у атмосферному повітрі, воді, ґрунтах (ppm);
- рекреаційне навантаження на зелені публічні простори (зелені зони загального користування – лісопарки, парки, сквери тощо) (чол./га);
- рівень забезпечення зеленими насадженнями забудованих мікрорайонів (%);
- стан зелених насаджень (за NDVI)

Моніторинг має охоплювати всі функціональні території у межах району, не тільки ті ареали, які очевидно є у зоні ризику (як наприклад автомагістралі або промислові підприємства). Публікація результатів – у відкритому онлайн-доступі із фаховим коментарем і поясненням показників для уникнення маніпуляцій і некоректного трактування результатів.

Питання поводження з відходами – ще одна проблема, яка стосується всієї території району. Налагодження еколого орієнтованого управління у галузі видалення відходів – необхідна умова вирішення цієї складної і комплексної екологічної проблеми. Напрями реалізації – сортування та роздільне **збирання побутових відходів**. Робота з організації збирання має бути спрямована на роботу із населенням, проведення інформаційної кампанії для популяризації ідеї сортування побутових відходів. Зі сторони комунальних та інших підприємств у галузі видалення відходів – оптимізація маршрутів, часу та періодичності збирання відходів. Слід розробити та впровадити концепцію для переробки відходів, важливо у процес розроблення залучати громадськість.

Особливості природних умов Подільського району зумовили появу тут такого унікального ландшафту як Київські гори. Цей ландшафт має історичну та естетичну цінність, що визначає привабливість образу міського ландшафту Подолу. Важливо забезпечити **безпечність і стійкість схилів Київських гір**, недбале ставлення до яких може спричинити зсуви, розмив та ерозію. Запобігання руйнуванню схилів через ці процеси – одна із стратегій сталого розвитку території Подільського району. Мають бути підтримані та впровадженні нові протизсувні та протиерозійні заходи для забезпечення стійкості цього ландшафту. Перш за все – збереження та, за потреби, відновлення зелених насаджень. Також - мораторій на забудову.

Політика дій щодо зелених зон має бути співголосна стратегіям розвитку і підтримки зеленої інфраструктури у Подільському районі. Тут варто наголосити на важливості усіх зелених зон як поліфункціональних ландшафтів у місті, які забезпечують загальну збалансованість екосистеми міста. З цих позицій необхідні дії з охорона та підтримка наявного озеленення, у тому числі збереження деревної та трав'яної рослинності на урбанізованих територіях. Також передбачається створення нових зелених ландшафтів: відновлення Крайки, ревіталізація та закладання нових бульварів, парків, скверів тощо. Особлива увага – територіям природно-заповідного фонду як найбільш цінним зеленим об'єктам.

Забруднені зони мають бути очищені. Перш за все, йдеться про водойми як очевидні центри розвитку рекреаційних зон у межах публічних зелених просторів. Також санація має бути застосована для малих річок при їхній реабілітації та при реорганізації прибережної зони Дніпра. Санація має бути застосована не лише до акваторій, а й до прибережних зон. Не менш важливо унеможливити забруднення озер та ставків органічними та неорганічними субстанціями. Вирішення проблеми полягає у забезпеченні сталого функціонування каналізаційних систем у поєднанні із моніторингом.

Важливо забезпечити очищення ґрунтового покриву за результатами контролю забрудненості хімічними або органічними речовинами. Очищенню підлягають ті ділянки, де є безпосередній контакт відкритого ґрунту із людьми: дитячі майданчики у садочках і школах, парки, городи і сади на приватних садибах. У центрі уваги – територія Старого Подолу та діючі і колишні промислові території.

Транспорт, як один із найголовніших чинників забруднення довкілля, має бути якомога більше ізольований задля зменшення шумового забруднення та запобігання утворенню зон забруднення викидами на територіях, прилеглих до магістралей. Стратегії із подолання впливу транспорту є комплексними. Разом із технічними заходами та рішеннями з мобільності пропонується перетворити магістралі та вулиці з інтенсивним рухом на зелені бульвари із рослинністю різних видів (дерева, кущі, трав'яна рослинність) для створення зелених бар'єрів та захисту від шуму, очищення повітря від газів тощо.

Стратегії щодо покращення мікроклімату та запобігання наслідкам змін клімату пов'язані із коригуванням частки озеленення у межах забудови. Слід провадити політику щодо збереженні існуючого озеленення та заповнення вільних просторів зеленими насадженнями. Основна увага – мікрорайонам із значною часткою штучних поверхонь та незначним озелененням, які в умовах зростання температур вразливі щодо теплового стресу, зокрема на Старому Подолі, який надзвичайно чутливий до створення теплових островів. Мова йде також про вертикальне озеленення, створення зелених зон на дахах. Дієвим є заміна або використання матеріалів на стоянках машин або хідниках, що менше нагріваються або комбінування покриття із газонами.

На Старому Подолі необхідне регулювання інтенсивності, направлення, спектру та тривалості освітлення для мінімізації високо рівня світлового забруднення. Мінімізація шкідливих наслідків світлового забруднення спирається на такі заходи:

- вуличне освітлення, а також будь-яке зовнішнє освітлення, повинно бути включено тільки, коли необхідно (датчики руху, реле присутності, таймери, що відключають частину світильників після опівночі);
- бути не яскравіше, ніж необхідно;
- висвітлювати тільки об'єкти, які дійсно потребують висвітлення;
- потрапляння світла на об'єкти, які не потребують освітлення, повинно бути виключено;

- синій колір в спектрі повинен бути мінімізований ;
- має бути виключено напрямок світла вгору і в сторони.

2.7 РОЗВИТОК ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

2.7.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Саме фізичний запас окремих споруд (пам'ятників, цікавих будівель) чи ділянок (міська тканина, природні чи культурні об'єкти), залишені попередніми поколіннями художників, архітекторів чи майстрів, позначають параметри культурної спадщини суспільства чи цивілізації.

Історичні споруди, ландшафти та споруди мають не лише фізичний, але й символічний вимір спадщини, несуттєвий, але, тим не менш, важливий для розуміння поведінки різних соціальних груп та суб'єктів, що впливають на ринок нерухомості, процес спекуляцій і, в кращому випадку, процес прийняття політичних рішень щодо охорони спадщини.

Тому збереження спадщини - це більше, ніж ринкове питання чи питання формалізації закону: це перш за все політичне рішення. Якби історичні райони отримали користь від чіткої політичної рішучості, інвестори та будівельники башт знайшли б кращі земельні можливості в інших місцях міста, а комерційна цінність цих історичних будинків зростала б. Це, з одного боку, може принести користь власникові, а з іншого - великою перевагою для привабливої могутності Подолу, його культурної ідентичності та продуктивної економіки.

Це дослідження намагається надати наступні елементи:

- Забезпечення узгодженої стратегії Старого Подолу, що інтегрує орієнтації, що захищають спадщину району та його культурну ідентичність, відповідаючи на основні цілі та бачення.
- Ідентифікація та розширення історично цікавих районів в інших мікрорайонах за:
  - визнання та розмежування історичних тканин, які до цього часу не визнавалися частинами спадщини міста,
  - орієнтація на їх збереження за допомогою додаткових міських законів
- Пропозиція про істотне розширення списку культурних споруд Києва.
- Забезпечення основи для потужної та всебічної системи охорони культурної спадщини міста, здатної захистити його різноманітні компоненти стосовно основних загроз, що виникають внаслідок нових ринкових умов та перетворень нерухомості, шляхом:
  - Розмежування нюансованого набору буферних зон навколо пам'яток та важливих районів.
  - пропозиція фізичних стратегій розвитку Подолу та відновлення / міського ремонту поламаних частин тканин історично важливих районів.

2.7.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Аналіз визначив усі важливі будівлі та його умови в районі Поділу, які узагальнені у списку (Додаток 2).

Аналіз домінант виявив «позитивні" домінанти (Кирилівська, Андріївська, церкви Катерини) і негативні - «дисонуючі споруди» (недобудови, вертикальні об'єкти покинутих промзон, немасштабні новобудови, невластиві для середовища, дисгармонійні по кольору, пластиці, масштабу, тощо) локальні ідентифікатори.

ТИПИ ДОМІНАНТ:

- ІСТОРИЧНІ ПАМЯТКИ - Храми (Кирилівська,Андріївська церква, Андріївський узвіз, окремі пам'ятки історичного Подолу тощо.
- ПРОМИСЛОВІ ОБЄКТИ (елеватор, Київмлин, труби заводів - вертикальні промислові домінанти. Мають виразний силует, помітні, є орієнтиром при пересування районом.
- ФУНКЦІЙНІ (стадіон «Спартак», ДК на Виноградарі, Контрактова, Поштова площі, Річковий вокзал.) Можуть слугувати «якірними точками» потужного радіусу, місцями, що виконують вагому соціальну функцію.
- ВИСОТНІ ЖИТЛОВІ КОМПЛЕКСИ Можуть при високій щільності дезорієнтувати людину у міському просторі.
- НЕДОБУДОВИ, ДОВГОБУДИ. Негативно впливають на міський простір, створюють фізичний, психологічний дискомфорт (закинуті будмайданчики, невикористана територія навколо, понівечені/не споруджені проїзди). При встановленні права власності місто повинно реалізувати недобудову, перетворити на функціонуючий об'єкт. Такі об'єкти потребують комплексного підходу, за потребою перепланування, можуть бути для надання соціального житла, внесення громадських функцій.

1. найголовніша домінанта, символ, бренд історичного Подолу – Андріївська церква у складі серпантину Андріївського узвозу.
2. визначено зони охорони церкви Миколи Притиска (вул. Хорива, 5А), режими використання.
3. позначено як домінанту та визначено зони охорони церкви Різдва Христового та Річпорт.
4. позначено як домінанту та визначено зони охорони церкви Миколи Чудотворця на воді.
5. Житній ринок – позначено як домінанту та визначено зони охорони
6. на карті позначено домінанти (завод Ріхтера, київський елеватор (Набережно-Хрещатицька, 10 тощо)

Найбільше скупчення пам'яток – територія від Поштової до Щекавицької – найбільш жорсткі рамки та режими, розроблено зони видового впливу, жорстко обмежена поява нових об'єктів, прописані пропозиції до режимів. Відмічені зони домінантних об'єктів, які зберігають та формують навколо себе певне середовище. Позначено історично цінні території. (Див. мапу домінант та історичних пам'яток).

SWOT-аналіз

Сили • Потенціал все ще можна розкрити • Є зелені зони • Присутні об'єкти (архітектура, ландшафт тощо) які можуть бути визнані пам'ятками, та збережені • Історичне розпланування - протягом століть сформований історичний каркас вулиць	**Слабкості** • Немасштабні новобудови в історичному середовищі • Поганий благоустрій, засміченість • Невдала реклама, погане оформлення вхідних груп, що псують середовище • Погане видове розкриття об'єктів (дерева, екранування будівлями), відсутній простір для експонування пам'яток • Пам'ятки в аварійному стані • Невпорядкована транспортна структура, багато автомобілів
Можливості • Постійний моніторинг • створювати та підтримувати громадські простори, які покращать територію та сприятимуть збереженню • Використання передових технологій з ознайомлення зі спадщиною • Стимулювання економічного зростання • Розвиток та стимулювання реставраційної сфери • Нові стратегії туризму • Внесення змін до закону, приведення усіх актів до єдиного знаменника, щоб не суперечили один одному • Реконструкція проїзної та пішохідної частини • Впровадження інновацій та західного досвіду збереження історичних міст • Формування повністю безбар'єрного середовища	**Загрози** • недосвідченість, недалекоглядність громади, що призводить до знищення об'єктів • недосвідчені власники та адміністрації, які не знали, як поводитися з об'єктами спадщини. • Нецільове використання будівель та територій • Додатковий транзитний трафік

2.7.3 ПІД-ЦІЛІ, СФЕРИ ДІЙ ТА СТРАТЕГІЇ

▪ Реставрація та розвиток об'єктів культурної спадщини, а також створення умов для сучасного використання таких об'єктів (включаючи їх адаптацію до туристичної та музейної діяльності).

▪ Створення спеціального фонду міського бюджету для фінансування охорони культурної спадщини, ініціювання змін до законодавчих актів про примусове вилучення у приватних власників об'єктів комунальної власності об'єктів культурної спадщини, що знаходяться в аварійному або занедбаному стані.

▪ Розробка програм для залучення грантів, благодійних фондів та інвестицій

▪ Вдосконалення механізмів залучення інвесторів до реставраційних об'єктів культурної спадщини м. Києва (у тому числі шляхом надання субсидій та пільг)

- Контроль за належним утриманням та збереженням об'єктів культурної спадщини: проведення інвентаризації та сертифікації об'єктів культурної спадщини, охорона та контроль їх стану
- Систематична робота з виявлення нових об'єктів культурної спадщини та започаткування порядку їх включення до Державного реєстру пам'яток України

Потрібна містобудівна реставрація вулиць. У просторовій системі провідних громадських просторів ансамблі п'ятьох історичних районів Подолу залишаються несформованими. потребують модернізації та реструктуризації:

1) **Контрактова площа,** у 1037 р. втратила свою домінуючу дзвіницю Братівського монастиря Богоявлення та зазнала невиправданої реконструкції та знищення Гостиного Двору у 2018 році. Переважає адміністративна функція, культурно-просвітницький осередок.

2) **Поштова площа** втратила частину свого простору через будівництво нових готелів перед в'їздом на канатну дорогу та після побудови Макдональдса прямо на площі. Функція – річково-пасажирський вокзал, функція – туристично-музейна. Величезний об'єм 11-поверхового готелю Fraimont Grand Hotel розгромив усі навколишні історичні будівлі, що не перевищували 4, 5 поверхів, і покрив наступні плани панорамою Подолу.

3) **Щекавицька площа** (колишня площа Іскри) біля кінотеатру «Жовтень», відбудованого після пожежі, що примикає до кінотеатру, за Генеральним планом Києва 1975 року, була передбачена для формування громадської площі, але зараз вона знаходиться під загрозою. Може використовуватись для кінофестивалів, видовищно-громадська функція.

4) **Житньоторзька площа** з об'ємом Житнього ринку та автовокзалом не відповідає масштабам навколишніх історичних будівель та церкви Миколи Притиска.

5) **Воздвиженська площа (Кожум'яцька)** - площа перед Хрестовоздвиженською церквою, що існувала на початку бульвару Верхньо-Нижній Вал на перехресті шести вулиць. Будинок побуту закрив храм, який завершив проспект вулиці Глибочиця. За допомогою архітектурної організації громадського простору необхідно завершити формування планувального кадру як системи територій, які потребують реконструкції, щоб завершити ансамблі на основі значних історичних об'єктів, що дійшли до нашого часу. Духовний центр навколо Христовоздвиженської церкви.

6) **Площа Мистецтв (Кожумяки)** – організація та розвиток народних ремесл етнокультурного напрямку.

Необхідно визначити і розвивати спеціалізацію кожної площі, розвивати просторовий каркас, і, врешті решт, розвивати основні туристичні маршрути.

Відкрита до акваторії Дніпра Поштова площа виходить на набережну, що з'єднує вулицю Сагайдачного- головної осьової вулиці Старого Подолу і йде до Контрактової площі і далі від станції

метро, що перетинає вулицю Хорива, і Верхній та Нижній Вал до площі Щекавицької. Зважаючи на постійне збільшення чисельності Подолу в цілому по Києву, необхідно припинити тенденцію до зменшення території історичних площ, подібно до того, що відбулося на Поштовій площі. Навпаки: по периметру площ сусідні ділянки повинні бути звільнені від дисгармонійних аварійних будівель. Для розширення громадського простору. Воздвиженська площа повинна бути продовжена по пологому схилу вздовж вулиці, перед Христовоздвиженською церквою з дзвіницею потрібно відкрити простір. У перспективі створити виразний ансамбль Воздвиженської площі, Будинок побуту, побудований під час боротьби тоталітарного режиму з релігією, було б краще реконструювати як дисонансний об'єкт.

Ряд вулиць потребує складного реставрації міста (реставрація, прибирання будівель та простору) - наприклад. Сагайдачного, Вали, Боричів Тік тощо).

Пропозиції щодо ретельного та збалансованого розвитку територій:

- Освоєння, розвиток території Гавані, забезпечення відкритого доступу до води, безпечності такого доступу, формування системи відкритого простору. Проведення відповідного конкурсу на кращий проект комплексного розвитку цієї території.
- Розвиток території - квартал - Замковецька, Мостицька, Вишгород. Провести конкурс на краще освоєння території як майданчика для проведення історичних ярмарків (їжа тощо, гастрономічні фестивалі тощо).
- Комплексне освоєння території Біскупщини (Житній ринок - автостанція «Поділ»). Можлива концепція - автостанцію освоїти як паркомістечко з найменшими втратами для середовища; частину – відвести під майданчик для дитячих авторалі. Схема: люди приїжджають на фестиваль (ярмарок, інший захід) що може проходити на території відремонтованого Житнього ринку з облаштованими публічними просторами, залишають авто на автостанції, та йдуть на фестиваль, прогулянку містом; передбачити також розваги для дітей. На території колишньої автостанції Поділ відвести ділянку для розміщення туристично-прогулянкових кінних екіпажів, бричок для тематичного туризму, відкритих (дитячих) автопотягів. Будівлю автостанції переобладнати під адміністративну функцію, забезпечення діяльності паркомістечка, та під музей.
- Гостиний двір

Проект 1975 року передбачав містобудівну реставрацію найдавнішої київської області – Контрактової, з відновленням основних складових об'єктів середовища, їх фізичних параметрів та архітектурно-мистецьких характеристик з продовженням традицій функціонального використання, які не мають потребують перепланування приміщень та територій; архітектори Вільям Гесте та Луїджі Руська. Автор проекту - архітектор-реставратор Валентина Шевченко вперше повністю реалізувала проект відповідно до творчої манери Луїджі Руського за його малюнком, знайденим в архіві Санкт-Петербурга. У процесі містобудівної реставрації Контрактової площі було реконструйовано історичний

архітектурний комплекс на основі реставрації втрачених знакових будівель, зруйнованих або частково збережених - церква Богоматері Пирощанської, Гостиний Двір, Контрактовий будинок, Київський міський академічний театр, Фонтан Самсона. Однак Гостиний двір, якій займає центральне місце в комплексі будівель і належить до раритетів архітектури нині залишається демонтованим. Двір з обох боків перекритий каркасом із залізобетонних конструкцій.

Враховуючи містобудівну та архітектурну важливість Гостиного Двору – як визначного досягнення високого класицизму типу каре з ордерною аркадою, потрібно демонтувати недоречно вмонтований залізобетонний каркас за рахунок винуватців, які допустили незаконну надбудову, повністю відновити втрачені елементи і деталі будівлі відповідно до Ризької хартії, підписаної 24.10.2000 р. Україною щодо міжнародного права відновлення пам'яток, втрачених внаслідок стихійних лих та людських факторів. Дах втрачено, пам'ятка потребує негайної консервації, ефективних заходів щодо захисту несучих стін від дощу та снігопаду.

Згідно з чинним законодавством України, винуватці несуть відповідальність за антинаукове обґрунтування щодо вилучення унікальної пам'ятки архітектури з Державного реєстру, за перебудову успішно здійсненої реалізації проекту Луїджі Руски відомим майстром реставрації Валентиною Шевченко.

Відповідно до Ризької хартії, така реконструкція необхідна для продовження існування історичного образу найдавнішої площі Києва, яка втратила виразність зовнішнього вигляду через необачні людські втручання. Цей міжнародний документ підкреслює, що відтворення втрачених об'єктів у їх справжньому вигляді особливо важливе для країн, які здобули свою незалежність. Це також вказує на доцільність завершення історичного комплексу Контрактової площі спорудженням примусово незавершеної частини комплексу «Контрактовий дім» та будівництвом магістрату.

- **Будівля та територія навколо бібліотеки на Виноградарі** (ріг просп. Свободи та В. Порика) – публічний простір для різних категорій населення, різного типу дозвілля.

Зруйновані / знищені об'єкти та пропозиції щодо їх відновлення:

- **Будівля чернігівського купецтва Вертипороха, вул. Межигірська 33/19** - колишній багатоквартирний будинок, пам'ятка архітектури неоренесансу перебуває в непридатному стані. Частина історичної будівлі Подолу, одна з перлин, яка прикрашає вулицю, є виразним архітектурним акцентом / 1-й поверх - зразок магазинів 19 століття, є невід'ємною частиною садиби, інші споруди (дерев'яні цехи) втрачаються, але є можливість їх відновити.

Ми пропонуємо відповідно до закону - позбавити недобросовісного власника права власності, розробити проект відтворення та відродження будівлі на конкурсній основі. Для здійснення функції - готель, на 1 поверсі - навчальний центр для дітей та магазини, екскурсійний центр, де можна придбати твори старовинних ремесл, дитячі товари, тематичні сувеніри тощо.

- **Садиба Крістера (вул. Осиповського, 2)** (зруйнована). Проводити громадську екологічну експертизу будівництва із запрошенням консультантів авторитетних фахівців Національного природничого музею, Національної академії аграрних наук України, Національної ботаніки імені М. Гришко НАН України. Потрібно звернутися до Київської міської ради, прийняти рішення щодо негайного припинення багатоповерхового будівництва на ділянці, засадити його деревами втрачених порід, для подальшого розвитку об'єкта в системі садівництва у Києві. Щоб прийняти межі земельної ділянки в природі, ухвалити указ про затвердження обмежувальної зеленої лінії для північної та південної частини парку Крістера, що має умови для чіткого дотримання режимів та правил для розкопок та допустимого будівництва.

Враховуючи важливість збереження міста Києва як міста-саду та наявності мальовничих місць, які визначають його туристичний потенціал та світову популярність, необхідно розглянути питання про відродження школи ландшафтного мистецтва Вільгельма Крістера. Оголосити тендер із запрошенням зацікавлених учасників - відомих садівників-підприємців для відродження компанії «Садівництво та насінництво» для придбання та отримання права власності на садибу Вільгельма Крістера за угодою про відновлення його історичної функції як центру вирощування та розмноження декоративних рослин – дерев, кущів та квітів. Ставка та оголошення переможця.

Розробити проект планування території парку з розміщенням основних функціональних зон парку, мережею алей та відкритих просторів відповідно до сучасних потреб користувачів різних вікових контингентів. У проекті передбачають створення алей із плодових дерев - різних сортів яблук, груш, слив для тематичних свят у саду, Встановити День вишні під час її розквіту, День калини, Мальви,

Відкрити недільну школу садівництва, вирощування декоративних рослин, мистецтва прищеплення сортів, влаштування квітів для популяризації культурної спадщини серед населення, виховання нового покоління природоохоронців та шанувальників садово-паркового мистецтва.

На основі проектних пропозицій, опублікованих в Інтернеті, відкривається можливість відбудови будинку В. Крістера, загублений внаслідок руйнування, заподіяного людьми, вчиненого з порушенням міжнародного зобов'язання - Ризької хартії автентичності. Важливо встановити пам'ятні дошки на початку вулиці Сімейства Крістерів та в територіально відокремленій південній та північній частинах парку та стендів з інформацією про природну, історичну, архітектурну цінність маєтку Крістерів та діяльність, а також створення музею з пам'ятником Крістерам.

Режими використання зон охорони. Вписування нових будівель в історичну забудову Старого Подолу

З розвитком сучасних технологій, впровадженням нових матеріалів, багатоповерхове будівництво вийшло на новий рівень розвитку і стало потужним фактором впливу на історичний розвиток та природний ландшафт.

Домінуючою вважається споруда, яка відчутно перевищує висоту існуючої споруди. Накладки силуетів нового хмарочосів на історичні домінанти можуть розкриваються в самих небажаних місцях, коли будівля вже споруджена в монтажному вигляді на проектну висоту, що стає причиною запізнілих масових протестів громадськості.

Тому в умовах висотного будівництва об'єктами передпроєктного аналізу повинні бути не тільки прилегла територія, а й віддалені ділянки огляду, де відсутність режимів забудови та встановлених обмежень призвело до незворотних результатів.

На території ДІАЗ «Стародавній Київ» - мала бути малоповерхова забудова. Пропонується розширити межі заповідника та посилити режими використання, допустима висота будівлі - не вище 4-6 поверхів (причому, має бути прописано в метрах, де скільки дозволено метрів). Заборонити екранування значних історичних об'єктів, як наприклад, Хрестовоздвиженської церкви із куполи втрачаються, а будівлі духовно-культурного значення перетворюються на мізерні вторинні об'єкти.

Розробити систему оцінювання шкоди, заподіяної в структурних елементах загальної картини історичної місцевості.

Пласка надводна тераса з чіткою мережею регулярних вулиць в сполучені з пластичним пагорбами створюють гармонійний контраст. Приваблива для туристів картина в спокійний час посилюється відображенням на дзеркальній поверхні Дніпра. На терасі лінія вододілу пролягає по вулиці Хорива. Після сильного зливи вода скочується з обох боків цієї вулиці у протилежні сторони.

У детальному проектному плані червоних ліній простежується об'їзна транзитна дорога біля підніжжя гори Андріївська (Уздихальниця) з нестабільними схилами, які створюють небезпеку зсувів, і тому потребують спорудження міцних підпірних стін на ділянках можливого зсуву паралельно вулиці Боричів Тік.

Формуючи фронт фасадів Набережно-Хрещатицької, важливо не допускати перевищення висоти над крівлями існуючих будівель щоб зберегти умови огляду планів панорами з Подільського мосту, з палуби туристичних катерів та від алеї уздовж багатолюдного пляжу до наступні глибини гори Андріївської церкви. Забезпечте поєднання історичних будівель та зелених насаджень, відкритих просторів та ансамблів - ключових ансамблів та другорядних. Форми та силуети також слід захищати, посилюючи характер історичного Подолу.

Розробка загальноміської висотної композиції залишається на концептуальному рівні та не відіграє належної ролі в регулюванні міського планування. Тому повсюдно, навіть на самих відповідальних ділянках панорами столиці забудова ведеться спонтанно. Можна виділити місця виняткової краси або місця неповторного природного ландшафту, до них належать:

1. комплекс форм рельєфу навколо Андріївського узвозу, що включає гори Замкову, Уздихальницю з Андріївською церквою, територія Дальніх та Ближніх печер;

2. урочище Гончари-Кожумяки з горою Детинка, між плато Копирів кінець та Старокиївською горою;

3. комплекс форм рельєфу гори Щекавиця, Юрковиця, Кирилівські висоти з Кирилівською церквою.

Поділ є результатом містобудівної творчості багатьох поколінь. Але кожен наступний майстер не руйнував, а розвивав і збагачував розпочату його попередником систему забудови. Основоположним принципом розвитку історичного Подолу є спадковість.

На всякій випадково вивільненій ділянці замовник після завершення вартісних робіт нульового циклу намагається вийти на якомога більшу висоту, максимальну кубатуру з метою досягнення високої прибутковості. В центрі столиці квадратний метр житла та його здача в оренду коштує в кілька разів дорожче, ніж в прилеглих районах і на околицях. Чим вища будівля, що зводиться, тим більш простір охоплює зона її впливу на навколишнє середовище. І якщо вона дисонує, то це призводить до деградації на території обширних районів міста. Якщо при цьому ним буде зіпсована панорама або перспектива вулиці, то, незважаючи на наявність охоронного законодавства, забудовник практично не відшкодовує збитків спричинених суспільству. Це не має толеруватись надалі.

Для визначення прийнятних проектних рішень в першу чергу необхідно порівнювати ступінь відповідності історичної та нової забудови трьом групам характеристик, а саме :

► Особливості природного ландшафту: форми та крутизна рельєфу, реакція на акваторію, фактура поверхні території – ступінь озеленення, візуальна ситуація, масштаб природних форм, природні обмеження величин житлових утворень відповідно до крупності форм рельєфу – модуль.

► Функціональна структура: вид землекористування, зв'язки із суміжними зонами, території та напрями візуальних комунікацій.

► Об'ємно-просторова композиція: ієрархія висотної композиції, плани загальної картини забудови, ритм, масштаб, фактура, стилістика фасадів, колорит. Оцінка відповідності аналогічних характеристик забудови та пейзажу.

Заповідник «Стародавній Київ»

Режими використання:

► будівництво за окремими індивідуальними проектами з розробленням спеціального наукового обґрунтування - історико-містобудівного аналізу, для врахування усіх аспектів збереження культурної спадщини;

► не перевищувати граничну висоту навколишньої історичної забудови (найкращі умови для збереження Старого Подолу – не вище 4 поверхів (12-14 м) (лише за межами секторів огляду - 5 поверхів (15-18 м). В межах вул. Боричів Тік – не вище 2-3 поверхів (7-10 м).

Суворо обмежується:

- ► підрізка на підніжжі схилів, особливо в межах Боричевого Току;
- ► встановлення зовнішньої реклами.

Забороняється:

- ► знесення об'єктів цінної історичної забудови;
- ► знищення історичних зелених насаджень;
- ► несанкціоноване втручання в топографічну та підземну структуру пам'яток.

Забезпечується:

- ► належний гідрологічний режим території, особливо в межах Поштової та Контрактової площ;
- ► збереження історичного розпланування, благоустрій та озеленення за окремими проектами, чистота повітряного басейну;
- ► Кольорове вирішення фасадів, гармонійне з ландшафтним та архітектурним оточенням.
- ► Узгодження архітектурних форм, матеріалів, візуальна нейтралізація дисгармонійних споруд;
- ► Збереження та виявлення історично цінного розпланування. Розпланувальний модуль та парцеляція мають лишатись незмінними.

Ландшафт Київських гір - своєрідний зв'язок між пам'ятками, буферними зонами ЮНЕСКО.

- ► Заборонено порушення ландшафтно-просторової структури місцевості, зведення споруд на 3 поверхи вище допустимих і лише за проведенням ретельного історико-містобудівного аналізу;
- ► суворо заборонено знищення історичних зелених насаджень, проведення робіт, що порушують режим збереження природного ландшафту;
- ► Забезпечуються сприятливі умови для огляду пам'яток та панорам, чистота повітряного басейну.

Зони регулювання забудови

Для регулювання містобудівної діяльності в межах, де збереглись окремі пам'ятки, які, проте, мають велике значення для загальної панорами міста.

Режими використання: будівництво не вище історичної забудови, може бути з окремим архітектурним акцентами, але за окремими проектами на підставі історико-містобудівного аналізу та що не порушує масштабу і стилістики історичного середовища. Стилістичне рішення забудови має бути тактовним по відношенню до існуючих пам'яток. Нове будівництво з урахуванням вимог пам'яткоохоронного законодавства щодо збереження традиційного характеру середовища, відповідності стильовим та масштабним особливостям історичної забудови, але не вище сформованої блакитної лінії автентичної забудови. Встановити недопустимість перевищення висоти будівлі порівняно існуючих містобудівних домінант.

Зони охорони археологічного культурного шару

Встановлюються за даними Інституту археології, з іконографічних та картографічних джерел. Охороняються для досліджень, збереження та експонування. Забороняються будь-які земляні будівельні та шляхові роботи без попередніх археологічних досліджень.

Буферна зона Софії Київської ЮНЕСКО

Режим з граничними обмеженнями уточнено наказом Мінкульту від 23.03.17 № 233). Наказом визначена гранична висота, але не повністю охоплює межі буферної зони – конкретизувати обмеження в межах Андріївського узвозу (не вище 3-х, місцями – 4-х поверхів). Простір має підпорядковуватись виключно домінантам – Андріївська церква та замок Річарда.

Охоронні зони пам'яток:

Вул. Сошенка, 33: будівництво не вище 2-х пов (8-10 м від денної поверхні землі) - виявити в об'ємно-просторовому та декоративно-пластичному рішенні об'єкту проектування своєрідний архітектурно – ландшафтний та історичний колорит місцевості, забезпечити візуальне розкриття об'єкта, збереження садибного характеру забудови, відновлення порушеного ландшафту.

Мостицька церква: заборонена реклама, що порушує видове сприйняття пам'ятки. Вибіркове будівництво, що не порушує видового розкриття пам'ятки. Благоустрій та додаткове озеленення.

Крістерова гірка: заборонено будівництво вище 2 поверхів, будівництво інженерних мереж та транспортних споруд, що порушують традиційний характер середовища та можуть погіршувати ландшафтне середовище. Рекомендується відтворення садиби Крістерів за розробленим проєктом, відновлення та рекультивація порушеного ландшафту, відновлення історичної функції парку. Реконструкція історичного розпланування.

Фонова забудова

В межах обмеженої висоти має бути рівноповерховою зі збереженням візуальних комунікацій з об'єктами культурної спадщини.

► Функціональна структура: тип землекористування; зв'язки з навколишніми ділянками; території та напрямки важливих візуальних комунікацій між об'єктами огляду та суб'єктами спостереження.

► Об'ємно-просторова композиція: дотримання ієрархії висотної композиції, узгодженості планів загальної картини забудови, ритму, відповідність масштабу, текстури, сумісність стилів фасаду, гармонія кольору. Оцінка відповідності наведених характеристик забудови та ландшафту .

Пропозиції: розробити заходи щодо збереження історії\передумови будівлі (збереження звичайних історичних будівель, які не мають самостійної художньої цінності, але разом із пам'ятками та значними історичними будівлями є важливими складовими елементами, що об'єднують забудову у цілісному ансамблі). Заходи щодо просування ідей збереження пам'яток історії культури та природного ландшафту (постійна телевізійна програма, репортажі, конференції, екскурсії, зустрічі з місцевими та зарубіжними діячами культури –

відомими архітекторами, дизайнерами міст, з обговоренням тематики щодо вдосконалення методів дизайну будівництва та захисту історичному середовищі).

Пропозиції щодо зелених насаджень, парків та пам'яток садово-паркового мистецтва.

Передумови висвітлені в основних положеннях щодо режимів використання пам'ятки ландшафту та історії місцевого значення «Історичний ландшафт гір Києва та долини р. Дніпра». Захищені хроніки високого узбережжя повинні залишатися впізнаваними та у своєму природному стані.

Андріївський узвіз - це унікальний ландшафтно-міський комплекс, тому **збереження будівельної системи немислиме без суміжних схилів** - зелених фонів, що обрамляють вулицю. Адже Андріївський узвіз - зародився в давнину як серпантиноподібна дорога, що сполучала Верхній Град із Подолом та причалом. Вулиця з крутими поворотами не допускає довгих прямих будівель - узвіз має форму звивистого коридору у вигляді системи зблокованих коротких будівель, які місцями утворюють прогалини, відкриваючи вигляд на зелені схили. В такому оточенні провідна роль Андріївської церкви як домінанти та будинку Річарда як архітектурного акценту зберігається у співмасштабному фоновому середовищі - від 2 до 4 поверхів.

Новий об'єкт не може розглядатися сам по собі - він повинен вписатися у вузький маломасштабний простір поміж пагорбами і стати невід'ємною частиною Подолу і тому його слід розробляти спільно з проектом відродження та розвитку Андріївського узвозу. Територію не можна розглядати окремо від її акцентів та домінуючого об'єкта. Масивний об'єм, споруджений на Андріївському узвозі, поряд з витонченою легкістю стрункої церкви, є проявом нетактовного будівництва.

Система невеликих 3-4 поверхових будівель незначної вмістимості відповідає вузькому простору між горами Замковою та Уздихальницею. Важливість збереження системи забудови в межах заповідника вимагає відновлення об'ємів на його історичному «місці» в межах фундаменту втраченого будинку. Це забезпечує збереження співвідношення забудованих та вільних територій з традиційними для стародавнього Подолу двориками. Також важливо забезпечити оформлення гармонійних дахів будинків - вони не повинні бути темними, дисгармонійними до навколишнього середовища. Вид зверху на Поділ є особливо важливим, враховуючи огляд панорам з високих точок розташованих на київських пагорбах.

Пропозиції по реставрації.

Існує невелика кількість реставраційних майстерень з достатнім професійним рівнем, низькою якістю реставрації, що є поширеним на Подолі. Необхідно отримати реалізацію Венеціанської хартії на міжнародних принципах реставрації, яка віддає перевагу збереженню, а реставрація проводиться у виняткових випадках, коли інші методи збереження безсилі. З історичною

реконструкцією містобудування - не допустити зведення незавершених у свій час будівель, які були лише в історичному плані.

Визнавати цінність пізніших історичних шарів, не викорінювати елементи стилів різних епох, не доводити пам'ятки до стилістичної єдності (так звана стилістична, романтична реконструкція). Пам'ятка не повинна бути відновлена до такого стану, що сприймається як нова будівля. Ввести сертифікат реставратора, сприяти якості реставраційних робіт шляхом виставок, конкурсів, майстер-класів у історичних районах, впровадження грантів (субсидії, безпроцентні кредити); відновлення професійної школи реставраторів)/ відновлення інституту реставрації; майстер-класи зарубіжних професіоналів, талановитої молоді, сприяти престижу професії; надання допомоги у відродженні компаній, які займаються виробництвом матеріалів для реставрації.

Перелік об'єктів для включення до списку пам'ятників за типом щойно виявлених.

- Вулиця Боричів Тік (в межах вулиці Боричів Тік, 11 до перетину з Андріївським узвозом);
- Подільські внутрішні дворики - нематеріальна культурна спадщина;
- Райони радянської забудови 80-х - квартал у межах вул. Межигірська, Оленівська, Кирилівська, Оболонська) та включення до реєстру пам'яток низки будівель радянських часів;
- Дорожній міст біля парку Березового гаю;
- Будівля навпроти Куренівського парку зі скульптурою хлопчика (вул. Кирилівська, 109);
- Виноградарська бібліотека (ріг проспекту Свободи та проспекту Василя Порика);
- Колектор - між Нижнім та Верхнім Валами;
- Територія Синього та Блакитних озер (масив Виноградар);

Пропозиції щодо включення до реєстрів пам'яток відповідно до предмета охорони історичного середовища:

1) розроблений Вільямом Гесте регулярний план першої надводної тераси Подолу з реакцією на акваторію Дніпра у вигляді перпендикулярних до русла та вздовж набережних вулиць.

2) масштаб, пропорції, текстура та колір історичної споруди нагірної частини вулиці - Андріївського узвозу

3) археологічний шар у межах знайдених артефактів та їх можливого виявлення;

4) територія літопису посвячення киян (християнство).

Міжнародне співробітництво та видатні особистості Подолу, їх увічнення в публічних місцях

Поділ - мультикультурна, спільна. історія (литовці, євреї, вірмени, поляки та ін.). Необхідне виділення та підтримка місць міжнародної взаємодії, створення мережі функціонуючих культурних центрів. Пошук спільної міжнародної спадщини із залученням представників до промоції, культурних акцій.

Розробити програму відродження традиційних осередків народних промислів - гончарства, ювелірних виробів, художньої ковки металів, різьблення тощо.

Честь видатних державних та громадських діячів які стали меценатами, що сприяли будівництву Подолу - Галшка Гулевичівна, Іван Мазепа, та майстрів і архітекторів київської школи зодчества - Степан Ковнір, Григорович-Барський, Уільям Гесте, Луїджі Руска, міських архітекторів визначного містобудівного періоду широкомасштабної розбудови Києва кін.XIX поч. XX ст. – Олександра Кривошеєва та Володимира Ніколаєва, а також архітекторів останнього містобудівного періоду – Віктора Розенберга, Віктора Ширяєва, Валентина Ісака та ін. Підняти на широкий загал питання їх можливого увічнення в публічних місцях або встановити премію імені видатних київських меценатів для спонукання сучасників до дбайливого ставлення до спадщини чи т.п.

Необхідні зміни в законодавстві.

Розробити та затвердити зміни до існуючих ДБН.

• реставраційні норми та правила: про підготовку, затвердження та затвердження проектно-кошторисної документації на виконання робіт із збереження об'єктів культурної спадщини;

• вжити заходів для створення ринку історичної спадщини: об'єкти, на основі охоронних зобов'язань для продажу з низкою обмежень, підготовленою документацією на реставрацію, переліком можливих функцій;

• проводити кожен вид ремонтно-реставраційних робіт, передбачити можливість щодо призначення бюджетних субсидій власнику об'єкта культурної спадщини для фінансування витрат на збереження об'єкта культурної спадщини, якщо режим господарської діяльності цього об'єкта є встановлений для його збереження, не допускає його вигідного використання. Забезпечити систему заохочень для сумлінних правопорядників пам'ятників та тих, хто інвестує свою спадщину - звільнення від сплати податків, заохочення, надання преференцій;

• уникати неоднозначної інтерпретації режимів використання пам'яток (особливо в межах буферної зони ЮНЕСКО) та зробити їх конкретними, з обмеженням висоти. У зонах безпеки (від загального - до детального призначення до кольорів та градацій);

• внести зміни до Закону про охорону культурної спадщини, посилити відповідальність за порушення закону та знищення спадщини;

• спростити процес надання щойно виявленим об'єктам культурної спадщини статусу пам'яток місцевого та державного значення включення їх до Державного реєстру. Включити до переліку об'єктів культурної спадщини, які не підлягають відчуженню від державної власності, об'єктів, віднесених до державних музеїв, бібліотек, театральних та концертних закладів, навчальних закладів;

• ввести заборону щодо зміни функціонального призначення, що пов'язані з перепланованням внутрішніх приміщень, надбудовами та прибудовами.

Окремої уваги потребують пропозиції громади:

- коригування меж Подільського адміністративного району (включити Щекавицю);
- встановити маркування об'єктів культурного значення (наприклад таблички та стовпчики);
- музеїфікувати місце Кирилівської стоянки (створення музею за адресою вул. Кирилівська 59/61);
- створення меморіалу Куренівської трагедії (створення інформаційного центру окрім стели);
- музеїфікувати Куренівський аеродром (як варіант - у Куренівському парку);
- запровадити екскурсії по трамвайному депо;
- створення культурних центрів на базі історичних об'єктів - наприклад, вздовж річки Сирець;
- максимально зберігати історично пам'ятні місця, або хоча б їх елементів (наприклад, при будівництві нових об'єктів на місці старих, які не можливо було реставрувати, використовувати цеглини, елементів ліпнини з них тощо)
- співпраця з волонтерським рухом MTspace (мапа реновації), який вже займається аудитом будівель, що потребують реставрації;
- відкрити територію до Кирилівської церкви; зниження висоти, або заміна бетонного паркану;
- повернути на Поділ Інститут «Укрпроектреставрація»;
- створити музей старовинних та діючих річок Подолу (також і Дніпро).

ЧАСТИНА III

ВПРОВАДЖЕННЯ

3.1 ФІНАНСУВАННЯ

Програма економічного та соціального розвитку району

Розвиток Подільського району має бути добре спланований та підтримуваний відповідним фінансуванням. Проекти, заплановані в Концепції інтегрованого розвитку Подільського району Києва, повинні бути відображені в цільових програмах міста та Програмі економічного та соціального розвитку міста Києва та враховувати кошти Державного бюджету України у вигляді субсидій, міський бюджет та кошти інвесторів.

Агенція регіонального розвитку

У місті Києві має бути створена спеціальна структура - Агенція регіонального розвитку, що працюватиме з Державним фондом регіонального розвитку для залучення державних коштів для великих інфраструктурних проектів.

Пріоритети

Пріоритети повинні визначатися проектними рішеннями Концепції інтегрованого розвитку Подільського району. Більше уваги слід приділяти охороні культурної спадщини в історичній частині Подолу, розвитку громадських просторів і формуванню щільнішої дорожньої мережі, поліпшенню екологічних взаємозв'язків та розробці програм житлового забезпечення.

Коригування містобудівної документації

Серед заходів, не включених до Програми економічного та соціального розвитку міста Києва сьогодні, є розробка та коригування містобудівної документації, яка має стати основою для подальших проектних рішень у районі.

Дисбаланс у фінансуванні

Станом на 2019 рік переважна більшість коштів у районі, близько 90%, витрачається на два основні інфраструктурні проекти - будівництво Сирецько-Печерської гілки метро та будівництво Подільсько-Воскресенського мосту. Визнаючи важливість цих об'єктів не лише для району, але і для всього міста, місто має виправити це спотворення. Розвиток району повинен бути більш гармонійним і враховувати всі сфери міського життя району.

Програма соціально-економічного розвитку на 2020 рік

Проект програми соціально-економічного розвитку на 2020 рік повинен містити основні заходи Концепції.

Посилання на проект ПСЕР2020 https://docs.google.com/spreadsheets/d/1AojFbMEdfuMgEPFxoG4nOWubXNRv3BLNWjt_N_TAC-I/edit#gid=839995887

3.2 МОНІТОРИНГ

Проекти та заходи будуть реалізовуватися протягом декількох років. Для реалізації цих заходів часто потрібно підготовче планування. Тут можуть виникнути нові проблеми. Однак за цей час рамкові умови можуть змінюватися. Часто доводиться залучати нових суб'єктів. Ці зміни ілюструють важливість постійного контролю процесу.

Рекомендується продовжувати впровадження створеної Координаційної ради для розробки концепції та делегувати відповідні компетенції для впровадження. Ця керівна команда відіграє ключову роль в контакті для співпраці та громадського залучення, а тому залишається обличчям процесу КІМР на етапі впровадження. У будь-якому випадку доцільно мати чітке управління з відповідальністю та завданнями. Це може взяти на себе міська чи районна адміністрація.

Розробка та реалізація концепції моніторингу та оцінки відповідає принципу динамічної адаптації інтегрованого міського розвитку. Вже під час створення ISEK було розроблено методологію та створено необхідні основні умови.

Моніторинг повинен керувати ходом проєкту та порівнювати його з цілями КІМР. Ця система моніторингу документуватиме зміни у сфері на основі регулярно зібраних даних. Таким чином може визначатись потреба в конкретних діях. Оновлення концепції має бути невіддільною частиною річної робочої програми з впровадження ISEK.

Іншими джерелами можуть бути дані від спеціалізованих органів та управлінь, комунальних підприємств, торгово-промислових палат та галузевих асоціацій. У деяких випадках можуть знадобитися окремі опитування. Перш за все, аналіз якісних показників вимагає більших витрат на збір даних. У випадку як дані ґрунтуватимуться на опитуваннях, результати мають бути представлені у вигляді думок та оцінок. Важливим моментом у процесі моніторингу є інтерпретація показників. Її результати можуть бути позитивними чи негативними, та вони мають визначати розвиток та вести до відповідних вимоги.

Результати мають відображатись у звіті. Виходячи з цього, заплановані подальші дії та вимоги щодо коригування КІМР можуть бути визначені у межах відповідного керівного комітету або спеціальних експертних комісій. Доцільно також оприлюднювати результати для громадськості.

Предметом оцінювання мають бути відповідні заходи, а також весь процес впровадження. Оцінка допомагає підсилити ситуацію зацікавленими сторонами та реально виміряти успіх у роботі. Оцінювання може здійснюватися під час поточного процесу, як проміжне або після завершення процесів. Регулярний обмін досвідом між залученими сторонами (учасниками) також може бути корисним. Регулярні засідання керівного комітету, що стосуються поточного стану процесу або задоволеності окремих учасників процесом розвитку КІМР, можуть бути надзвичайно виграшними.

Для змістовного висновку корисним є поєднання різних рівнів оцінювання (проєктів, процесів), елементів оцінювання (окремі проєкти, події, загальний процес) та підходів до оцінювання (самооцінка, зовнішнє оцінювання). Усі форми оцінювання мають власні сфери застосування і можуть чудово доповнювати один одного.

Результати оцінювання можна використовувати декількома способами: по-перше, це визначення та підготовка пріоритетів для майбутніх робіт. По-друге, результати можуть визначити проблемні частини. По-третє, результати можна використовувати для зовнішньої презентації. Позитивний звіт про вже досягнуті результати демонструє успіх проєкту публіці та показує різним державним та приватним спонсорам про успішне використання коштів. Визнання та усунення дефіциту контролю та швидке реагування на зміни обставин також слід сприймати як силу хорошого управління впровадженням.

Потрібно відповісти на такі питання:

• Чи повинна бути створена нова організація для консолідації процесу залучення мешканців, наприклад, районна асоціація?

• Чи є відповідні місця для зустрічей, наприклад, в центрі мікрорайону, чи потрібно створювати нові?

• Який внесок можуть надати органи влади, житлові забудовники, інші економічні суб'єкти, фонди та асоціації?

Перелік запропонованих завдань з моніторингу та пов'язані з ними показники містяться у додатку № 2[37].

[37] in Anlehnung an „Integrierte städtebauliche Entwicklungskonzepte in der Städtebauförderung“, Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz, Bau und Reaktorsicherheit (BMUB)

ЧАСТИНА IV

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ТРЕНІНГИ

4.1 ПІДСУМКИ ПРОВЕДЕНИХ ТРЕНІНГІВ

Підвищення кваліфікації для працівників органів місцевого самоврядування, яка зветься «Кваліфікація 2030: Нове мислення. Нові дії» функціонувала паралельно з процесом розробки Концепції задля ефективності подальшого впровадження документу та на виконання Цілі сталого розвитку ООН №11 «Комфортні та безпечні міста».

За 2019 рік у Києві вона охопила близько 400 державних службовців Подільської районної у місті Києві державної адміністрації, структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), працівників комунальних підприємств та організацій. Програма складалась із серії тренінгів «гнучких навичок» (soft skills) та вузькоспеціалізованих тематичних тренінгів.

В попередньо надісланому опитувальнику, за бажання, потенційні учасники вказували пріоритетні тематики тренінгів. В результаті, після опрацювання побажань працівників Подільської районної у місті Києві державної адміністрації, структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), працівників комунальних підприємств та організацій, було організовано тренінги з протидії емоційному вигорянню, з управління проектами, з ефективної комунікації, з публічних виступів, з управління конфліктами,

Навчальні заходи покращили співпрацю, комунікацію та координацію між представниками різних структур та надали можливість учасникам більше ознайомитися з принципами інтегрованого міського розвитку для подальшого використання цих знань у щоденній діяльності.

ЧАСТИНА V

АЛЬБОМ МАП

5.1 МАПИ ПОТОЧНОГО СТАНУ

https://cutt.ly/Ce3MI33

(мапи остаточні;
логотипи та підписи будуть відформатовані)

5.2 МАПИ КОНЦЕПЦІЇ

https://cutt.ly/fe31qLT

(мапи остаточні;
логотипи та підписи будуть відформатовані)

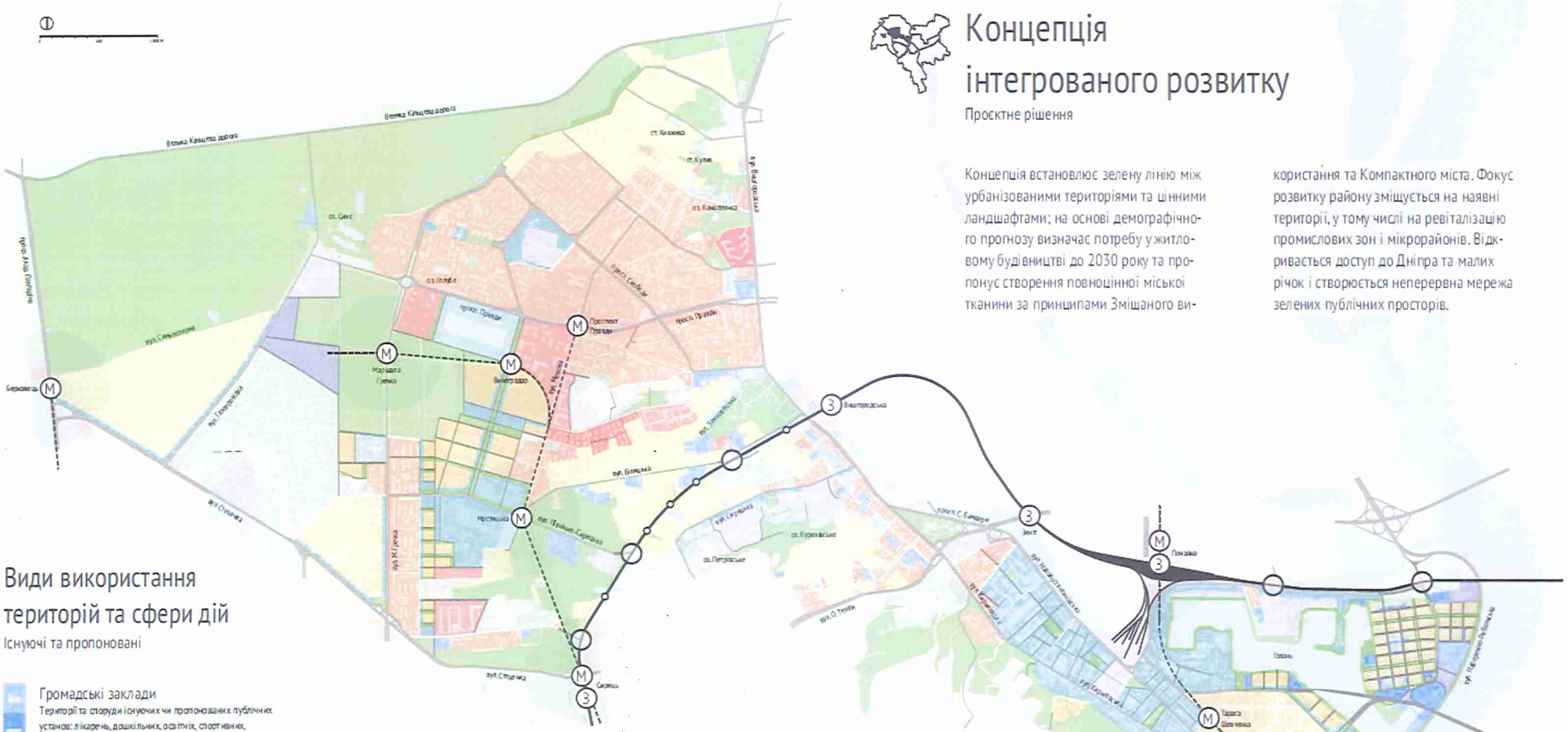

Концепція інтегрованого розвитку

Проєктне рішення

Концепція встановлює зелену лінію між урбанізованими територіями та цінними ландшафтами; на основі демографічного прогнозу визначає потребу у житловому будівництві до 2030 року та пропонує створення повноцінної міської тканини за принципами Змішаного використання та Компактного міста. Фокус розвитку району зміщується на наявні території, у тому числі на ревіталізацію промислових зон і мікрорайонів. Відкривається доступ до Дніпра та малих річок і створюється неперервна мережа зелених публічних просторів.

Види використання територій та сфери дій

Існуючі та пропоновані

Громадські заклади

Території та споруди існуючих чи пропонованих публічних установ: лікарень, дошкільних, освітніх, спортивних, культурних, релігійних чи адміністративних закладів.

Змішане використання "історичне"

Старий та Новий Поділ з квартальною структурою та забудовою різних періодів. Основний фокус розвитку субрайону – ревіталізація пабліків та історичної забудови.

Змішане вик. з переважанням житла

Створення нової міської тканини чи ревіталізація існуючої за принципами Компактного міста та Змішаного використання на територіях, що не використовуються.

Змішане вик. з переважанням комерції*

Створення нової міської тканини чи ревіталізація існуючої за принципами Компактного міста та Змішаного використання. Формування нових центрів економічної активності.

Комерція та комерційний фасад вулиці*

Території з комерційним характером: колишні промислові зони, ділянки з торгівельними спорудами, ділянки вздовж вулиць, де відбувається формування комерційного фасаду.

Новітня житлова забудова

Основні тенденції – підвищена висотність, відсутність компактності і змішаного використання. Через території закритих житлових спільнот можливе прокладання зв'язків.

Ревіталізація мікрорайонів

Території радянської забудови різних часів. Пріоритети – встановлення меж відповідальності, реконструкція пабліків та будівель, створення комерції та робочих місць.

Житло з зеленим характером

На територіях приватної житлової та садибної забудови зберігається малоповерхий та зелений характер, розвивається соціальна та технічна інфраструктура.

Промзони та технічна інфраструктура

Території підприємств, що працюють, ділянки з технічною та транспортною інфраструктурою, складські території тощо. Часто на цих територіях ведеться комерційна діяльність.

Цінні ландшафти

Ліси, парки, сквери та Крайка не мають піддаватись урбанізації. Основний рекреаційний ресурс вимагає поєднання у неперервну мережу, відновлення та розвитку.

Нові зелені зони та зв'язки

Формування додаткового озеленення на урбанізованих територіях, де його недостатньо та створення додаткових зелених зв'язків між існуючими зеленими просторами.

Території з зеленим характером

Території установ зі значним рівнем озеленення: університетів, інститутів, лікарень, стадіонів тощо. Прирівняні до цінних ландшафтів. Потребують збереження і розвитку.

Водойми

Поверхні річок, струмків, озер. Прирівняні до цінних ландшафтів. Вимагають відновлення і розвитку. Річка Глибочиця на відтинку Валів – розкривається.

Вулиці

- Проектовані
- Магістральні
- Другорядні

Залізниця

Залізниця на насипу розрізає район на дві частини та створює фізичний бар'єр. Також тут проходить міська електричка, потенціал якої не задіяно до кінця.

Нові зв'язки

Для відновлення пішохідної та транспортної логістики у необхідних місцях пропонується створити зв'язки: проколи у насипу залізниці та додаткові вулиці.

Лінії та станції метро

Станції та лінії, що існують та плануються. Показано синю гілку метро та продовження зеленої гілки метро від станції Сирець до проспекту Правди та запланованого депо.

Території гаражів

Як правило, немають законних підстав землекористування. У довгостроковій перспективі – резервні території. У короткостроковій – необхідне відновлення поєднаності.

© 2019

* "Інтегрований розвиток Подільського району", Данилишин, Маслова, Хр...

Джерела інформації: Open Street Map, Google Maps, матеріали КО "Київпроплан", Wikimapia, Містобудівний кадастр...

* Території комерційного використання – такі території, де можуть розміщуватись ...

Центри району

Проєктне рішення

Комфорт життя мешканців пов'язаний з близькістю до задоволення потреб різного масштабу. Доступний і якісний набір послуг для усіх мешканців району забезпечується різними субцентрами, де концентрується зайнятість, комерція, роздрібна торгівля та надання сервісів.

Економіка району має бути диверсифікованою і включати галузі для зайнятості інтелектуалів та робітників. Існуючі підприємства зберігаються та розвивається підприємництво і нова економіка: простори для бізнес-інкубаторів, коворкінгів, індустріальних, R&D парків тощо.

Економічні зони, наявні та нові центри

Комерція та комерційний фасад вулиці*
Території з комерційним характером; колишні промислові зони, ділянки з торгівельними спорудами, ділянки вздовж вулиць, де відбувається формування комерційного фасаду.

Змішане вик. з переважанням комерції*
Створення нової міської тканини чи ревіталізація існуючої за принципами Компактного міста та Змішаного використання. Формування нових центрів економічної активності.

Промзони та технічна інфраструктура
Території підприємств, що працюють, ділянки з технічною та транспортною інфраструктурою, складські території тощо. Часто на цих територіях ведеться комерційна діяльність.

1 **Центральний діловий район Подолу**
Традиційно лишається центром ділової активності району і міста. Одначе важливо врахувати, що для збереження балансу на цих територіях має з'явитись соціальне житло.**

2 **Подільсько-Куренівський R&D парк**
Концепція передбачає масштабну ревіталізацію субрайону, у результаті якої мають лишитись наявні види діяльності та з'явитись нові: IT-парки, нешкідливе виробництва тощо.

3 **Портовий індустріальний парк**
Річкова та залізнична логістика сприяють розвитку наявної портової, складської та логістичної функції. Вздовж вулиці Електриків формується комерційний фасад вулиці.

4 **Рибальський офісний парк**
Місце, де через брак територій серед паркових ділянок та прекрасних набережних може з'явитись висотна офісна нерухомість преміум-класу з масштабним стилобатом.

5 **Сирецький індустріальний парк**
Територія, де розвивається промисловість, мале та середнє підприємництво, буде підсилена ревіталізованим ландшафтним парком біля Куренівського озера і новими вулицями.

6 **Мостицький R&D парк**
Довкола нової станції метро на базі наявних прозон, де вже відбувається ревіталізація, та на територіях нової забудови буде розвиватись офісний та R&D кластер.

Центри району, 2 шт
Забезпечують доступ до основних адміністративних послуг, товарів довгострокового користування. Включають культурні та комерційні об'єкти, заклади сфери обслуговування.

Центри субрайонів, 4 шт
Забезпечують доступ до товарів та послуг частого, але не щоденного, використання. Містять обмежену кількість культурно-оздоровчих закладів: кінотеатр, спортзал тощо.

Локальні центри, 11 шт
Задовольняють повсякденні потреби, включаючи роздрібну торгівлю, ліки, карчування, побутове обслуговування, розважальні заклади для різних вікових груп тощо.

Нові логістичні зв'язки, 10 шт
Автомобільно-пішохідні, 5 шт
Пішохідні, 5 шт

© 2019 "Інтегрований розвиток Подільського району", Владо Зотов, Марина Хорошкова

Джерела інформації: Open Street Map, Google Maps, матеріали ЮО "Київпроект", дані експертів з Економіки та демографії Віталія Пилипіва, Ярослава Осадчука.

GA

* Терміни комерційного використання – "Які території, де можуть розміщуватись офіси, торгівля, національні виробництва тощо

** Мається на увазі і новий державного соціального житла, яке здано на в оренду. Так на цих територіях можна тримати баланс між житлом та комерцією.

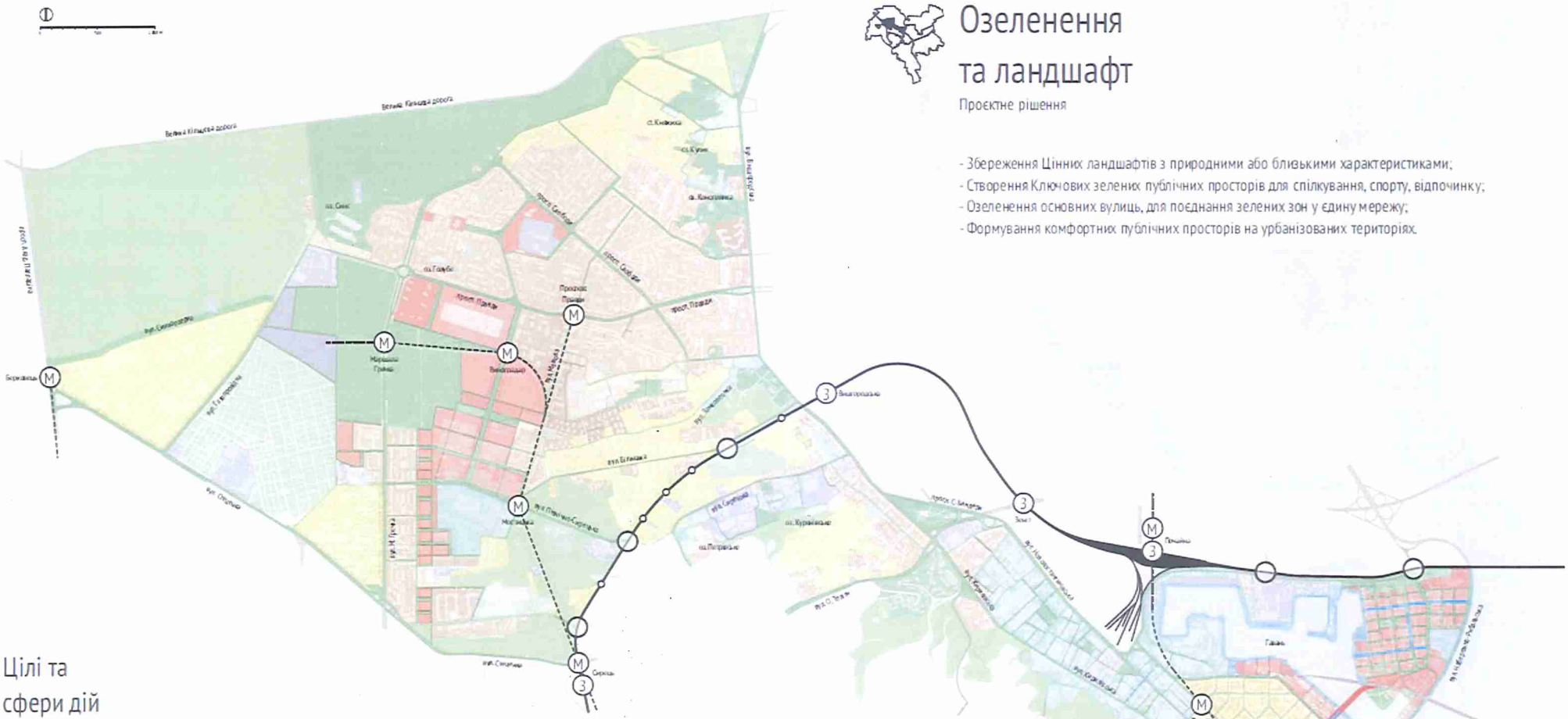
Велика Кільцева дорога
Проспект Правди
Проспект Свободи
Проспект Миру
Проспект Оболонський
Проспект С. Шухевича
Проспект Героїв Дніпра
Проспект Маршала Тимошенка
Проспект Героїв Сталінграду
Проспект Степана Бандери
Проспект Лесі Українки
Проспект Перемоги
Проспект Академіка Палладіна
Проспект Повітрофлотський
Проспект Берестейський
Проспект Відрадний
Проспект Гетьмана Мазепи
Проспект Маршала Малиновського
Проспект Маршала Василевського
Проспект Маршала Жукова
Проспект Маршала Рокоссовського
Проспект Маршала Конєва
Проспект Маршала Тимошенка
Проспект Маршала Ватутіна
Проспект Маршала Говорова
Проспект Маршала Толбухіна
Проспект Маршала Бабаджаняна
Проспект Маршала Ворошилова
Проспект Маршала Буденного
Проспект Маршала Тухачевського
Проспект Маршала Блюхера
Проспект Маршала Єрмакова
Проспект Маршала Ніколаєва
Проспект Маршала Ігнатієва
Проспект Маршала Ковтуна
Проспект Маршала Ковпака
Проспект Маршала Сидорова
Проспект Маршала Ромашкіна
Проспект Маршала Ромашкіна
Проспект Маршала Ромашкіна

Велика Кільцева дорога
Велика Кільцева дорога
Берковець
Маршала Гречка
Виноградар
Нивки
Сирець
Проспект Перемоги
Проспект Голосіївський
Проспект Правди
Проспект Повітрофлотський
Проспект Академіка Глушкова
Проспект С. Бандери
Вул. Кирилівська
Вул. Ю. Тімошенка
Вул. Ю. Кондратюка
Вул. Ю. Кондратюка
Вул. Ю. Кондратю

Концепція мобільності

Проєктне рішення

Концепція пропонує розвиток ефективних і дружніх до міста способів переміщення — пішки, на велосипеді та на громадському транспорті, як альтернативи автомобільному.

Передбачається підвищення безпеки руху, обмеження автомобільного транзиту, впорядкування вуличного паркування та створення безбар'єрного простору для маломобільних громадян.

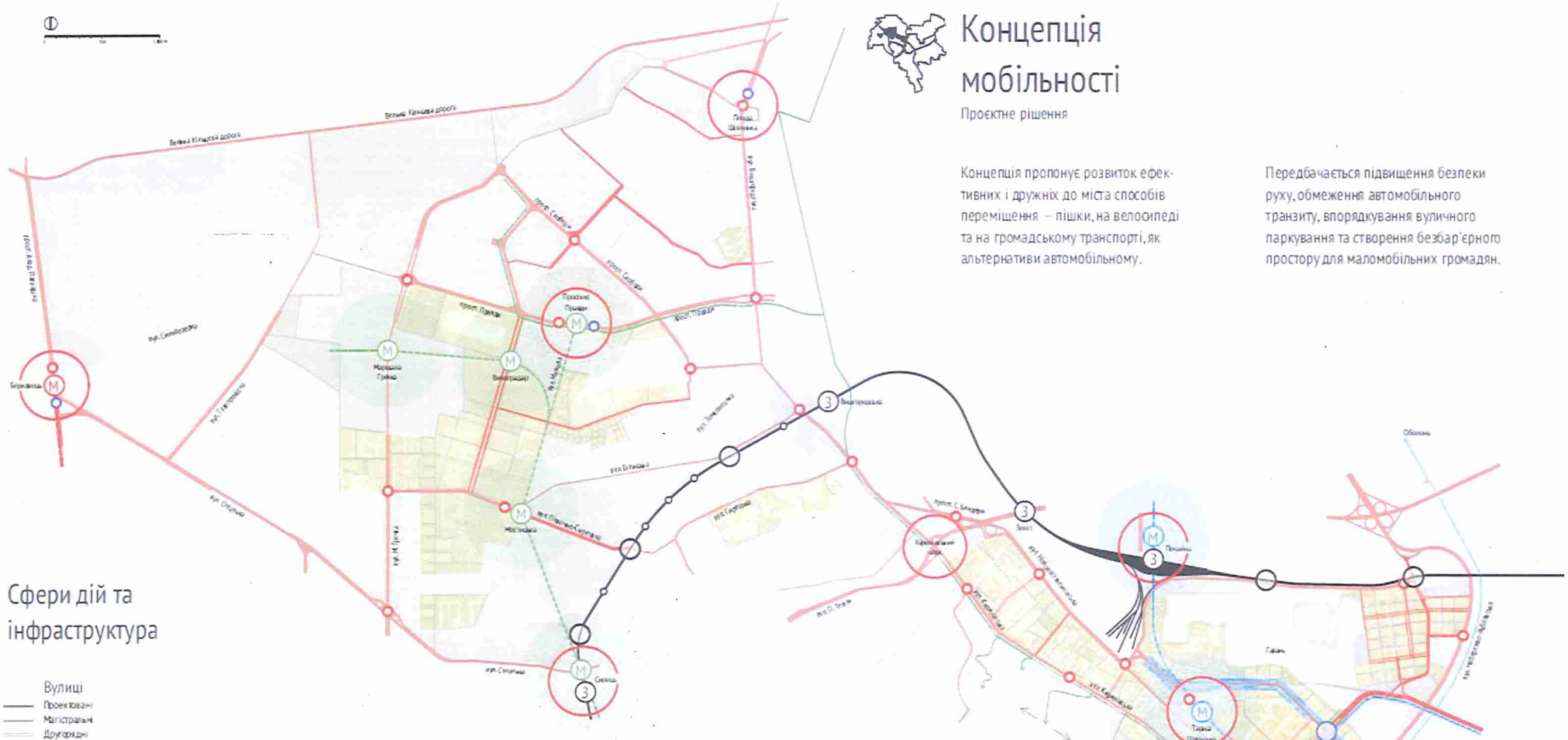

Сфери дій та інфраструктура

Вулиці

- Проектовані
- Магістральні
- Другорядні

Регулярна вулична мережа

Нова вулична мережа Плоського, Рибальського півострова та Подільської промзони продовжить планувальні традиції Старого Подолу, поєднає території та впорядкує забудову.

Велодоріжки та велостанції

Концепція пропонує створення зв'язної мережі велодоріжок, велосмуг та станцій громадського велопрокату, а також облаштування велостояків у подвір'ях.

Транспортно-пересадкові вузли, 8 шт

П'ять вузлів всередині району та три на периметрі для ефективної інтеграції різних режимів мобільності і сприятливих умов для розвитку прилеглих територій.

Річковий громадський транспорт

Між Поштовою площею та Оболонню, Русанівкою, Березняками і Позняками буде запущено регулярні маршрути річкового громадського транспорту.

Концепція паркування на Подолі

Будуть визначені місця для вуличного паркування та запроваджена система оплати та контролю для запобігання довгостроковому паркуванню мешканців Подолу.

Регульовані заїзди на Поділ

Інтелектуальне світлофорне регулювання для запобігання затором, транзитному руху автомобілів та пріоритезації громадського і спеціального транспорту.

Перехоплюючі паркування (Park & Ride)

З метою розвантаження центру міста від автомобільного трафіку буде збудовано три перехоплюючі паркінги інтегровані із системою громадського транспорту.

Доступ до Дніпра

У результаті перепланування має з'явитись легкий доступ зі Старого Подолу через вулиці Набережно-Хрещатицьку і Лугову до Дніпра та нової забудови плоского Подолу.

ЛРТ Троєщина–Поділ–Вокзал

Через Подільський міст трамвай має пройти по бульварній частині Валів. У перспективі рух трамваю по вулицях Дмитрівській та Глибочицькій має бути пріоритезований.

ЛРТ Мінський масив–Поділ–Видубичі

Швидкісний трамвай пройде по вулицях Автозаводській та Кирилівській. На Старому Подолі трамвайний рух буде пріоритезовано. Також з'явиться маршрут на Виноградар.

Трансформація Валів

Громадський транспорт стане пріоритетним, з'явиться зручна пішохідна та велосипедна інфраструктура, публічні простори. Транзитному руху автівок будуть запобігати.

Набережно-Хрещатицький бульвар

Вулиця перетвориться на безпечний зелений коридор з наземними пішохідними переходами, одноріжневими перехрестями та центральним острівцем з деревами.

Зв'язки на Крайці

Зв'язки напрямі та підпрямі частини, а також вздовж Крайки буде відновлено.

Залізниця

Для відновлення зв'язаності району через залізницю будуть облаштовані переходи.

Переходи через залізницю, 10 шт

Автомобільно-пішохідні, 5 шт

Пішохідні, 5 шт

Метро на Виноградар

Зелену лінію продовжать і збудують станції "Мостицька", "Проспект Правди". З'явиться відгалуження у бік станції "Виноградар". За станцією "Маршала Гречка" буде нове депо.

Станції та лінії метро

- Червона, М1
- Синя, М2
- Зелена, М3

© 2019 "Інтегрований розвиток Подільського району", м. Київ, Україна

Джерела інформації: Open Street Map, Google Maps, матеріали КО "Київпроект", дані ст[illegible] міської Дніпр[illegible] Шевченка, Д[illegible]

Технічна інфраструктура

Проєктне рішення

- Масштабне оновлення існуючих мереж;
- Будівництво та обслуговування очисних споруд на випусках у р.Дніпро;
- Реконструкція колекторів річок Глибочиця та Сирець;
- Зменшення шкідливого впливу об'єктів технічної інфраструктури на довкілля;
- Будівництво станції сортування сміття.

Сфери дій та інфраструктура

Шумозахисні екрани вздовж залізниці
Для того, щоби захистити мешканців приватного сектора Білицького поля та Куренівки будуть збудовані шумозахисні екрани вздовж залізничного насипу.

Ремонт каналізаційного колектору
Головний каналізаційний колектор на цих ділянках знаходиться у аварійному стані. Для уникнення техногенної катастрофи його необхідно терміново реконструювати.

С — Станція сортування сміття, 1 шт
Для зменшення шкідливого впливу на довкілля та наслідків від ефекту глобального потепління, необхідно збудувати сучасну станцію сортування та переробки сміття.

Зелені санітарно-захисні смуги
Довкола станції сортування сміття згідно діючих санітарних норм необхідно влаштувати санітарно-захисні смуги із зелених насаджень.

Заміна та влаштування мереж
Під час проведення капітальних ремонтів чи реконструкцій вулиць необхідно перевлаштовувати та модернізувати наявні мережі.

Забудова змішаного використання
Прокладання нових інженерних мереж під час комплексної реновації територій промислових зон та нового будівництва.

Е — Підстанції ЕП, існуючі та нові, 6 шт
Підстанції електропостачання Оленівська, Пріорська, Ниви необхідно підготувати до зростання навантаження та збільшити номінальну потужність.

Кабельні лінії замість повітряних
Ділянки електромережі міста, на яких необхідно провести перевлаштування повітряних ліній електропередач, і замінити їх підземними кабельними.

Демонтаж повітряних ЛЕП
Окремі ділянки повітряних ліній електропередач буде демонтовано і замінено трасами у кабельному колекторі за межами району.

К — Котельня, існуюча, 4 шт
Для виконання цілей Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року котельні, що відповідають за теплопостачання району, будуть підсилені, а старе обладнання модернізоване.

К — Котельня проєктована, 1 шт
Для обслуговування мешканців у новітній забудові знаходиться одна додаткова котельня на вул. Маршала Гречка.

Н — Насосна станція, існуюча, 4 шт
Для забезпечення мешканців міста чистою та якісною питною водою крім вдосконалення самих мереж необхідна модернізація обладнання насосних станцій.

Н — Насосна станція каналіз., існуюча, 2 шт
Для ліквідації неприємного запаху довкола каналізаційної насосної станції на Подолі необхідна модернізація її обладнання та насосів.

ГР — Головний газорегуляторний пункт, 1 шт
Для обслуговування мешканців нової забудови передбачено підсилення головного газорегуляторного пункту на Берківцях.

Г — Газорегулятор, 13 шт
Численні газорегуляторні пункти необхідно підсилити та модернізувати.

Газопровід, проєктований
Для обслуговування мешканців нової забудови вздовж вулиці Маршала Гречка передбачено будівництво газопроводу високого тиску.

О — Очисна споруда механічного типу, 15 шт
Дощова вода перед скиданням у річку повинна пройти механічне очищення від сміття та бруду, для цього передбачено очисні споруди на усіх випусках у Дніпро.

О — Очисна споруда великої потужн., 1 шт
Вода у річці Глибочиця перед виходом на поверхню повинна пройти не лише механічну фільтрацію, а й біологічну очистку.

Ремонт дощового колектору
Через аварійний стан колектору річки Сирець та задля усунення техногенної небезпеки, він потребує негайного ремонту.

© 2019 "Інтегрований розвиток Подільського району", Владка Зотова, Марина Харламова

Джерела інформації: Open Street Map, Google Maps, матеріали ЮО "Київгенплан", дані експертів з Технічної інфраструктури: Ігоря Соболєва, Віктора Бурдейної, Миколи Тація.

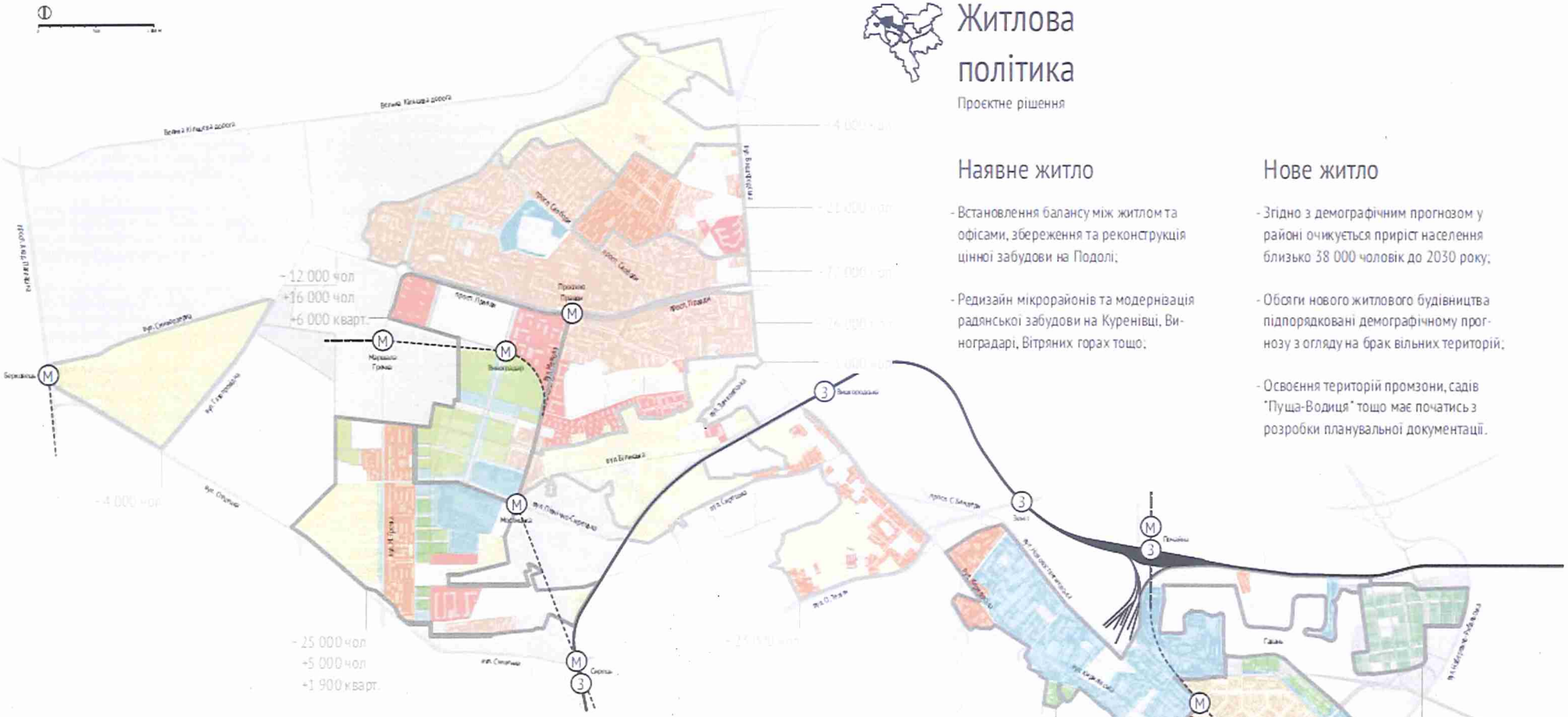

Житлова політика

Проєктне рішення

Наявне житло

- Встановлення балансу між житлом та офісами, збереження та реконструкція цінної забудови на Подолі;
- Редизайн мікрорайонів та модернізація радянської забудови на Куренівці, Виноградарі, Вітряних горах тощо;

Нове житло

- Згідно з демографічним прогнозом у районі очікується приріст населення близько 38 000 чоловік до 2030 року;
- Обсяги нового житлового будівництва підпорядковані демографічному прогнозу з огляду на брак вільних територій;
- Освоєння територій промзони, садів "Пуща-Водиця" тощо має початись з розробки планувальної документації.

Житлові стратегії

Збереження та нова інфраструктура
На цих територіях важливо зберегти характер наявної садибної забудови, регулювати нову забудову, розвивати пішохідну, транспортну, технічну, соціальну інфраструктури.

Збереження та регулювання
На цих територіях зберігаємо характер садибної забудови, регулюємо формування комерційного фасаду вулиць, забезпечуємо розвиток технічної і соціальної інфраструктури.

Комерційний фасад вулиці
Території, де необхідно підтримати формування фасаду вулиці житлової та комерційної забудови, або передбачити містопланувальною документацією створення нового.

Модернізація та змішане використання
Одна з основних проблем мікрорайонів – відсутність Змішаного використання та робочих місць посилює транспортні проблеми Києва і потребує негайного вирішення.

Редизайн та комфортне середовище
Мікрорайони потребують редизайну просторів та модернізації житлової забудови. Перетворення починаються з визначення меж відповідальності та ревіталізації публік.

Запобігання сегрегації, доступність
Необхідно відновити поєднаність цих територій за рахунок прокладання додаткових пішохідних і транспортних зв'язків та запобігати створенню закритих спільнот у подальшому.

Перегляд наявного ДПТ
Розвиток цих територій вимагає нового ДПТ за принципами Змішаного використання та Компактного міста. Щоб уникнути одноманітності, ділянки проектування треба зменшити.

Потрібне детальне планування
Території, які потребують для створення повноцінної міської тканини розробки детальних проектів планування за принципами Змішаного використання та Компактного міста.

Розвиток згідно з ДПТ
Території, розвиток яких має відбуватись згідно з чинного Детального плану території. Особливу увагу слід звернути на відкриття доступу до Дніпра та забезпечення розмаїття.

Збереження, модернізація, оренда
Житлові будинки Плоского Подолу потребують реставрації і модернізації. Висотність забудови має регламентуватися, а дизайн-код містити універсальні рішення для реновації.

Збереження, баланс, оренда
Необхідно знайти баланс між житлом і комерцією, а наявні житлові будинки реконструювати та модернізувати. На Старому Подолі має з'явитись соціальне житло*.

Ревіталізація та змішане використання
Важливо, щоб на промислових зонах під час ревіталізації крім комерції з'являлась житлова забудова. Це буде перетворювати індустріальні території на "живе" місто.

Межі субрайонів
Визначені згідно з топонімічними та історичними назвами місцевостей. Включають здебільшого урбанізовані території та підкреслюють загальноміський статус парків, лісів тощо.

© 2019
"Інтегрований розвиток Подільського району",
Владко Зотов, Марина Харламова

Джерела інформації: Open Street Map, Google Maps, матеріали КО "Київгенплан", дані Головного управління статистики у м. Києві

GA

* Мається на увазі нова державного соціального житла, що здається в оренду. Так на цих територіях можна тримати баланс між житлом та комерцією.

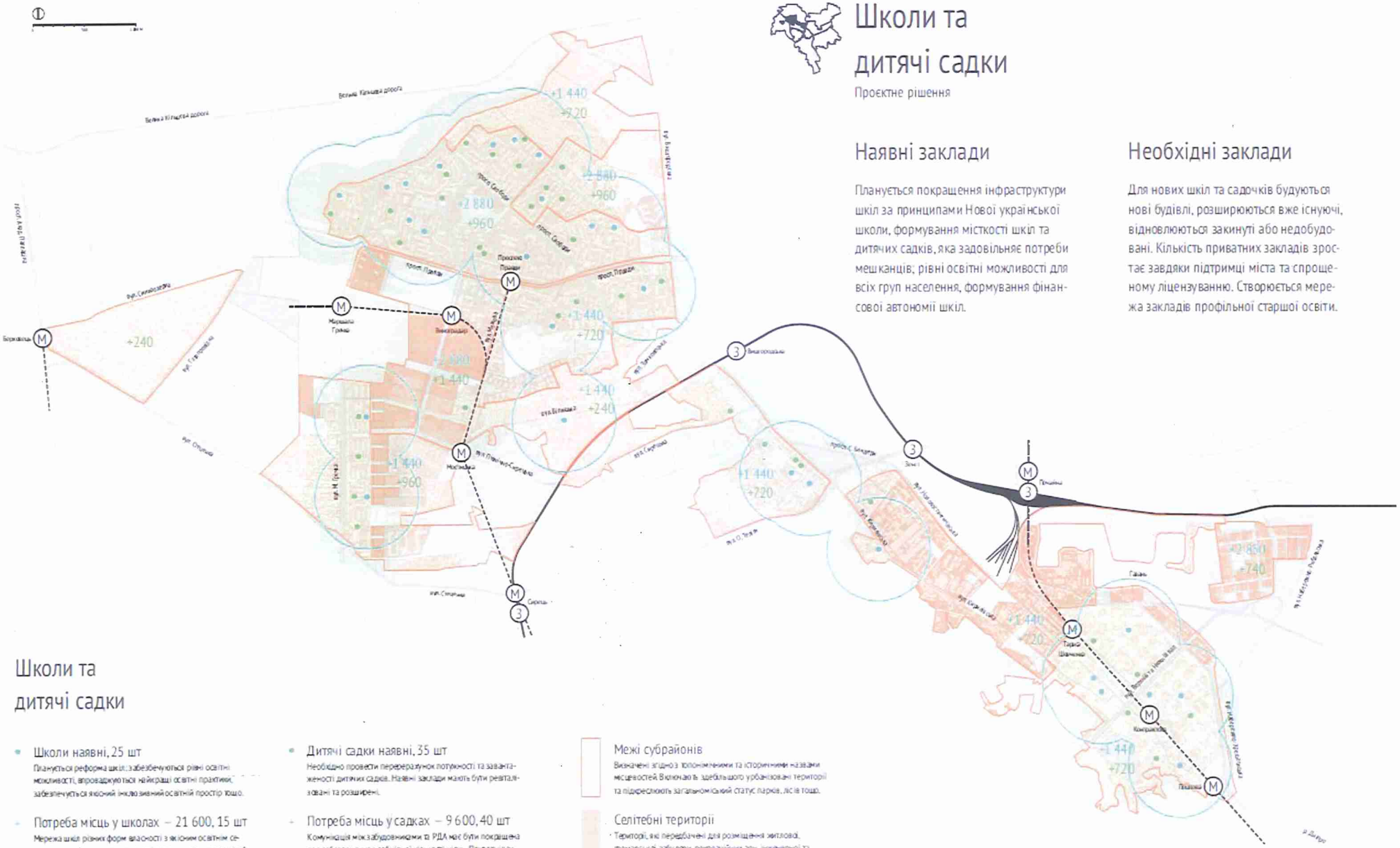

Школи та дитячі садки

Проєктне рішення

Наявні заклади

Планується покращення інфраструктури шкіл за принципами Нової української школи, формування місткості шкіл та дитячих садків, яка задовільняє потреби мешканців; рівні освітні можливості для всіх груп населення, формування фінансової автономії шкіл.

Необхідні заклади

Для нових шкіл та садочків будуються нові будівлі, розширюються вже існуючі, відновлюються закинуті або недобудовані. Кількість приватних закладів зростає завдяки підтримці міста та спрощеному ліцензуванню. Створюється мережа закладів профільної старшої освіти.

Школи та дитячі садки

- **Школи наявні, 25 шт**
  Планується реформа шкіл: забезпечуються рівні освітні можливості, впроваджуються найкращі освітні практики, забезпечується якісний інклюзивний освітній простір тощо.
- **Потреба місць у школах – 21 600, 15 шт**
  Мережа шкіл різних форм власності з якісним освітнім середовищем формується на основі реальних даних про дітей. Початкова, базова та старша школа має бути розділена.
- **Пішохідна доступність до шкіл**
  Наявна мережа шкіл доповнюється новими закладами, які розташовують у пішохідній доступності від існуючого та нового житла згідно з містобудівною документацією.
- **Дитячі садки наявні, 35 шт**
  Необхідно провести перерозподіл потужності та завантаженості дитячих садків. Наявні заклади мають бути реставровані та розширені.
- **Потреба місць у садках – 9 600, 40 шт**
  Комунікація між забудовниками та РДА має бути покращена для забезпечення необхідної кількості місць. Приватні заклади можуть спеціалізуватись на інклюзивному навчанні.
- **Пішохідна доступнось до дитячих садків**
  Території приватної забудови Берковця, Шевченко, Більочого поля та Куренівки відчувають гостру нестачу дитячих садків та шкіл у радіусі пішохідної доступності.
- **Межі субрайонів**
  Визначені згідно з топонімічними та історичними назвами місцевостей. Включають здебільшого урбанізовані території та підкреслюють загальноміський статус парків, лісів тощо.
- **Селітебні території**
  Території, які передбачені для розміщення житлової, громадської забудови, рекреаційних зон, інженерної та технічної інфраструктури тощо.
- **Території нового житлового будівництва**
  Місця у районі, де відбувається або потенційно може відбутися нове житлове будівництво, згідно з наявною чи новою містобудівною документацією, у тому числі згідно з ДПТ.

© 2019 "Інтегрований розвиток Подільського району", Владко Зотов, Марина Харламова

Джерела інформації: Open Street Map, Google Maps, матеріали КО "Київгіпромін", дані експертів з Обіли Марії Кірілл, ...

GA

Соціальна інфраструктура

Проєктне рішення

Громадські центри

Це мережа багатофункціональних установ та просторів, що виконують функцію інформування, неформальної освіти, є місцями для взаємодії жителів та отримання послуг. Громадські центри спрямовані на розвиток локальної спільноти субрайонів.

Центр для бездомних

Центр здійснює ресоціалізацію та інтеграцію бездомних людей і соціально незахищених верств, надає їм денне та нічне перебування, санітарні, соціальні, медичні послуги, юридичну та психологічну допомогу, пошук зайнятості тощо.

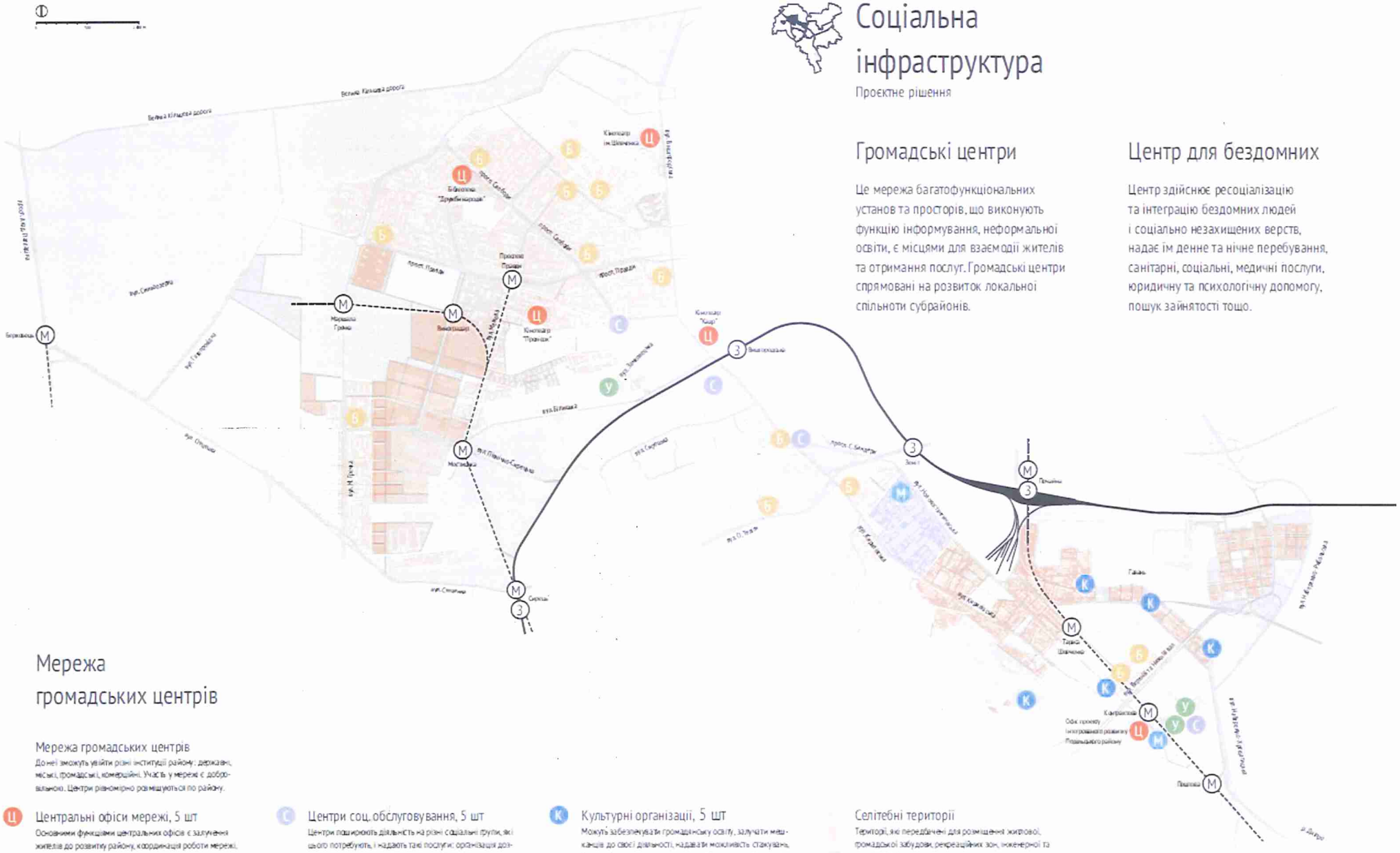

Рекреація, культура, спорт і туризм

Проєктне рішення

- Вивести туристичні і рекреаційні потоки людей в розгалужену мережу цікавих та актуальних дестинацій розташованих по всій площі району;
- Поєднати історичний та актуальний контексти у різноманітних субрайонах Подільського району;
- Створити мережу сталих та зелених маршрутів між основними об'єктами культури, спорту, туризму та рекреації;
- Вирівняти доступ локальних мешканців до якісних та інклюзивних культурних, спортивних та рекреаційних сервісів.

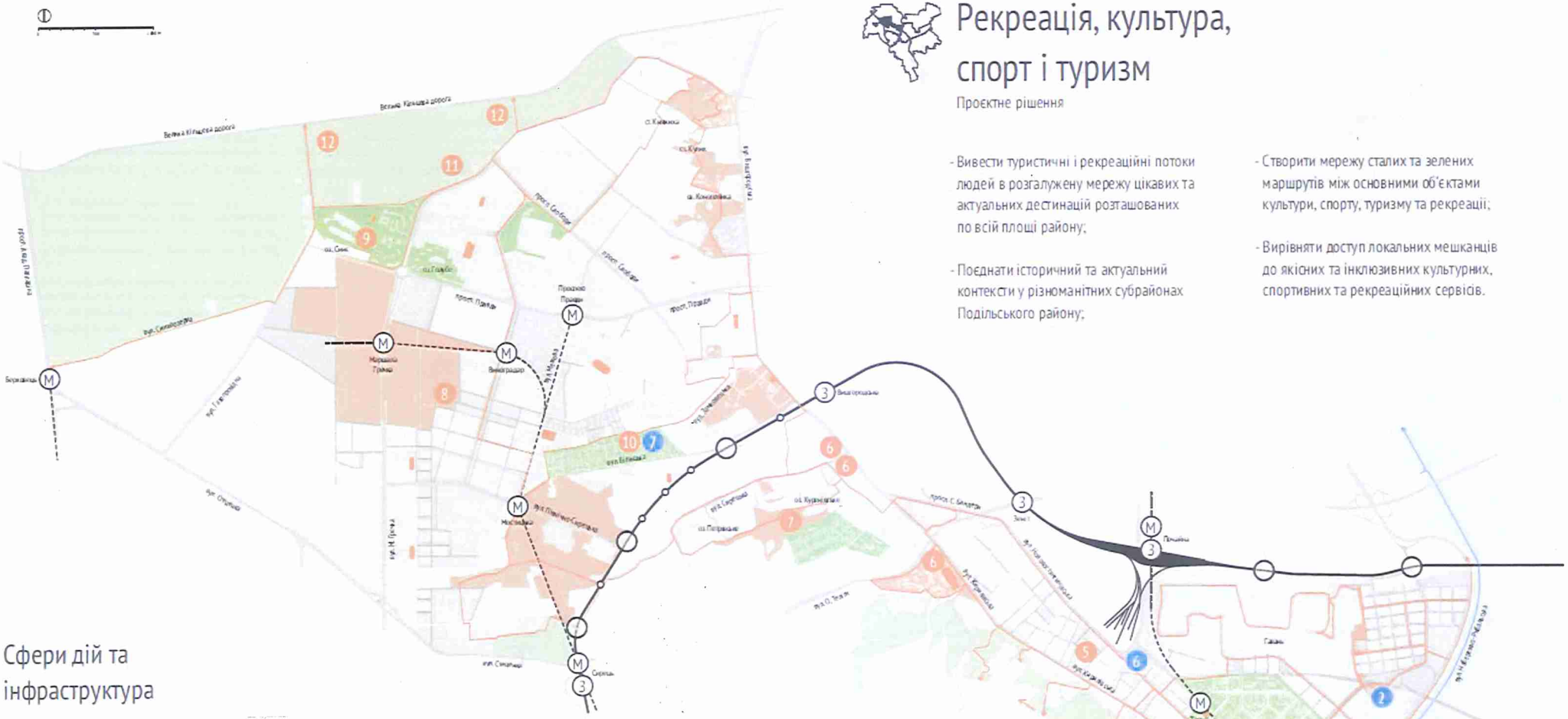
Велика Кільцева дорога
Виноградар
Троєщина
Троєщина
Нивки
Сирець
Куренівка
Куренівка
Куренівка

Збереження історичної спадщини

Проєктне рішення

Важливо зберегти культурні скарби Стародавнього Києва та відновити Гостинний двір і Контрактову площу, захистити Київські схили, Крістерову гірку та панорамний силует історичного міста від агресивної забудови.

Розвиток ідентичності району спирається на мережу історичних об'єктів, є предметом гордості громади та дає поштовх до життя пам'яткам. Потрібен простий і ефективний спосіб захисту спадщини та залучення інвестицій.

Сфери дій та охоронні зони

Буферні зони
Позначені існуюча буферна зона UNESCO Софіївського соборуа зони національного значення Андріївської, Кирилівської церков, заповідника "Стародавній Київ".

Розширення меж "Стародавнього Києва"
Для збереження спадщини межі заповідника пропонується розширити, а режими охорони посилити. Бренд заповідника має стати частиною туристичної ідентичності міста.

Сладковий розвиток територій Гавані
Це території, де важливо забезпечити доступ до річки, опікуватись збереженням панорам. Громада має брати безпосередню участь у розвитку потенціалу цього місця.

Некрополі існуючі та історичні
Території кладовищ не можуть несанкціоновано розширюватись і мають перетворитись на меморіальні зони з зеленою огорожею. Історичні некрополі необхідно дослідити.

Каркас публічних просторів
Комплексний розвиток ансамблів забудови та публічних просторів, довкола яких вони знаходяться, дозволить створити неперервну мережу якісних міських просторів.

Панорами
Необхідно зберігати видові панорами Подолу та забезпечувати до них доступ. У цьому може допомогти відновлення пішохідної доступності Кракіки та зручна навігація.

Реновація історичних вулиць
Історичні вулиці Кирилівську, Смородинський та Богуславський увіз буде відновлено та доповнено ключовими публічними просторами: площами, скверами, бульварами.

Архітектурні домінанти
Потрібне дієве регулювання спеми масштабності оточення

Фонова рядова забудова
Потрібна інвентаризація та визначення статусів і режимів

Архітектурні пам'ятки
Збереження і реставрація пам'яток має відбутись через переосмислення їх використання і доповнення новими видами: інформаційних послуг, творчими майстернями тощо.

А. Охоронні зони пам'яток
Необхідно реставрувати пам'ятки, зберігати та відновлювати осередок зони пам'яток та оточення; залучати недержавні інвестиції для активації потенціалу пам'яток.

Б. Регулювання забудови
Території, де необхідно регулювати містобудівну діяльність та поступово відновлювати втрачені якості середовища, споруди, візуальні зв'язки тощо.

В. Охоронюваний ландшафт
Природне середовище цінних ландшафтів варто підтримувати та зберігати. Територію необхідно зонувати та регламентувати режими використання, у т. ч. для рекреації.

Г. Археологічний культурний шар
Для збереження недосліджених культурних шарів необхідно тимчасово заборонити забудову таких територій. Також їх варто включити до мережі цікавих туристичних об'єктів.

Пам'ятки та зони

А
01. Зона Хрестовоздвиженської церкви;
02. Територія Київського кавальєру;
03. Колектор Глибочиці;
04. Вулиця Борисо Тіс;
05. Будинок на вул. Кирилівській, 109;
06. Заповітний міст;
07. Дім культури і душі шантанських кіно;
08. Бібліотека Дрейбіньорова.

Б
09. Квартали радянської забудови;
10. Постсовкові забудови 90-их років;
11. Бровари Розкіш;
12. Скляний вул. Кирилівській;
13. Мозаїка Шевченко.

В
14. Ландшафт навколо Сині Осіро;
15. Розвал Біфіфрої зони Київських схилів;
16. Ландшафт навколо "Березового гаю";
17. Розширення зони історичного вулиці шляхів у Київських гір і долини р. Дніпро;
18. Парк Крістерова гірка;
19. Озера Голубе та Кудяк;
20. Ландшафт навколо Сирецького парк;
21. Ландшафт навколо "Київ-Русь".

Г
22. Середовище гавані міста;
23. Кирилівська церква.

Площі

1. Контрактова площа;
2. Подільська площа;
3. Фроловський монастир;
4. Щекавицька площа;
5. Житньоторзька площа;
6. Кожумяцька площа;
7. Воздвиженська площа.

Архітектурні ансамблі площ
Необхідно звернути увагу на розвиток ансамблів існуючих площ та площ незавершеного типу: Щекавицької, Житньоторзької, Кожумяцької, Воздвиженської тощо.

ДОДАТКИ

1. Комплексні заходи з технічної інфраструктури
2. Система моніторингу та оцінки
3. Концептуальний дизайн типових міських тканин (Guidelines for the different neighborhoods)

Додаток 1

Комплексні заходи з технічної інфраструктури

№ з/п	Назва заходу	Сектор
	ПЕРШИЙ ЕТАП	
1	Обстеження та надання висновків і рекомендацій стосовно подовження нормальної експлуатації об'єктів мережі електропостачання (повітряних), отримання дозволу на використання на обмежений термін, виконання капітального ремонту або реконструкції	Електропостачання
2	Дослідження можливостей виробництва електроенергії на території району, що дозволить зменшити втрати у мережі та перетоки по енергосистемі	Електропостачання
3	Реконструкція ВРУ 110 кВ ПС 110/10/10 кВ Пріорська із заміною масляних вимикачів 110 кВ та силових трансформаторів	Електропостачання
4	Реконструкція ПС 110/35/10 кВ СТ-2 з заміною масляних вимикачів 110 кВ на елегазові, заміною трансформатора Т-6 110/35/10 кВ	Електропостачання
5	Будівництво ПС 110/10/10 кВ Мостицька зі встановленням трансформаторів 2х40 МВА	Електропостачання
6	Переведення мереж 10 кВ на номінальну напругу 20 кВ в частині Подільського району, яка відноситься до центральної частини м. Києва	Електропостачання
7	Капітальний ремонт аварійної ділянки теплових мереж ТМ-1 РК «Виноградар» від РК до ТК-101, 102, 102а, 103, 104, 104а, 105, 106, 106а, 107, 108, 109 на вул. Светлицького та пр-ті Свободи; ТМ-1,2,3 РК «Виноградар» перекладання тепломережі від ТК 216 до ТК 217 в ТК 217 замінити секціонуючи засувки 2DN 250; Капітальний ремонт теплової мережі від ТК-242а/8 до ТК-210/17 вул. Кирилівська	Теплопостачання
8	Реконструкція теплових мереж	Теплопостачання
9	Реконструкція основних споруд та мереж газопостачання	Газопостачання
10	Водопостачання у зонах відпочинку та парках, інших публічних просторах: - Визначення місць розташування і оцінка вартості облаштування місць з питною водою у публічних місцях; - Будівництво та відновлення бюветів, фонтанів з питною водою в парках, скверах, біля станцій метрополітену тощо	Водопостачання

11	Реконструкція насосної водопровідної станції «Виноградар»	Водопостачання
12	Закінчення будівництва РЧВ на НС III-го підйому «Виноградар-III» місткістю 44000 м^3 з реконструкцією системи знезараження	Водопостачання
13	Реконструкція резервуарів чистої води	Водопостачання
14	Інвентаризація та реконструкція водопровідних мереж	Водопостачання
15	Розробка та реалізація програми обліку води на всіх етапах її руху: заборі, очищенні та знезаражуванні, подачі в систему міського водопроводу, транспортуванні та подачі споживачам; обліку індивідуального водоспоживання	Водопостачання
16	Реконструкція насосного обладнання існуючих каналізаційних насосних станцій	Водовідведення
17	Реконструкція Набережно-Хрещатицького каналізаційного колектора	Водовідведення
18	Будівництво централізованої мережі водовідведення в зонах нової забудови та садового господарства	Водовідведення
19	Реконструкція колектора по просп. Правди (від камери гасіння до просп. Маршала Гречки) Ø800 мм	Водовідведення
20	Реконструкція Пріорсько-Куренівського колектора Ø500-600-1250-1500 мм	Водовідведення
21	Реконструкція Подільсько-Куренівського колектора	Водовідведення
22	Реконструкція ділянки Сирецького самопливного каналізаційного колектора від вул. Кирилівської до вул. С. Скляренка в Подільському районі м. Києва	Водовідведення
23	Реконструкція каналізаційного колектора Ø1000-1200-2000-2200 мм по просп. Правди та вул. Попова від вул. Маршала Гречка до вул. Сім'ї Кульженків	Водовідведення
24	Реконструкція Головного міського колектора	Водовідведення
25	Будівництво каналізаційного колектора від Мостицького до Головного міського колекторів, I черга	Водовідведення
26	Перекладка напірних колекторів від КНС «Новоподільська» (2 нитки) Ø900 мм	Водовідведення
27	Закінчення будівництва розвантажувального колектору від Мостицького колектору до Головного міського колектору	Водовідведення
28	Будівництво нової та реконструкція існуючої мережі водовідведення у місцях відпочинку та загального користування:	Водовідведення

	- Визначення місць розташування і оцінка вартості облаштування/переоблаштування місць з питною водою у публічних місцях; - Будівництво та відновлення туалетів, душових кабін в парках, скверах, біля станцій метрополітену тощо.	
29	Будівництво та обслуговування очисних споруд на випусках в р. Дніпро: - Визначення місць розташування і оцінка вартості будівництва очисних споруд в місцях випуску в р. Дніпро; - Будівництво очисних споруд; - Моніторинг стану стічних та каналізаційних вод в місцях випуску в р. Дніпро.	Дощова каналізація
30	Будівництво КНС на Рибальському півострові (відповідно до затв. ДПТ)	Дощова каналізація
31	Капітальний ремонт Глибочицького колектору від вул. Татарської до гавані р. Дніпро - 3,45 км;	Дощова каналізація
32	Капітальний ремонт колектора р. Сирець	Дощова каналізація
33	Актуалізація стандартів у забезпеченні технічної інфраструктури: - Дослідження актуальних показників потреб та обсягів споживання послуги опалення, водопостачання та каналізації, електропостачання та зв'язку; - Оновлення регуляторної політики у сфері постачання та споживання комунальних послуг та засобів технічної інфраструктури; - Запровадження моніторингу відповідності мереж технічної інфраструктури актуалізованим стандартам; - Розробка та затвердження порядку оцінки стану мереж технічної інфраструктури та планування ремонтних робіт (з метою виявлення аварійних ділянок мереж та планування своєчасного технічного обслуговування, поточного ремонту т а капітального ремонту технічних мереж)	Комплексні заходи
34	Будівництво та обслуговування вуличного освітлення: - Інвентаризація об'єктів вуличного освітлення; - Розроблення плану розташування та реконструкції об'єктів вуличного освітлення - Оцінка вартості; - Технічне обслуговування мережі вуличного освітлення.	Комплексні заходи
35	Wi-Fi доступ до Інтернету в гарячих точках та/або інформаційних порталах міста: - Дослідження попиту на Wi-Fi доступ до Інтернету; - Визначення місць розташування маршрутизаторів; - Розроблення плану встановлення обладнання та технічного обслуговування, оцінка вартості впровадження; - Технічне обслуговування обладнання.	Комплексні заходи
36	Розробка схеми та облаштування мережі станцій сортування сміття в зонах житлової забудови	Комплексні заходи

37	Облаштування або будівництво сміттєсортувальної, сміттєпереробної станції	Комплексні заходи
38	Дослідження можливості використання нетрадиційних і відновлюваних джерел і систем енергії	Комплексні заходи
39	Реалізація комплексних заходів з енергозбереження	Комплексні заходи
40	Підтримка технологічного потенціалу району для безперебійної роботи: - перегляд стандартів та норм у сфері технічної інфраструктури з метою приведення їх у відповідність до реальних потреб громадян та галузей; - Ефективне, комплексне планування реконструкції та ремонту інженерних мереж (реконструкція інженерних мереж під час реконструкції вулиць)	Комплексні заходи
ДРУГИЙ ЕТАП		
41	Переведення повітряних ліній електропередачі у кабельне виконання	Електропостачання
42	Будівництво ПС 110/10кВ Рибальська з живлячими ЛЕП (відповідно до затвердженого ДПТ)	Електропостачання
43	Реконструкція РК «Виноградар», РК «Вітряні гори» та квартальних котелень, перекладання теплової мережі зі збільшенням існуючих діаметрів трубопроводів	Теплопостачання
44	Реконструкція та технічне переоснащення СТ-2 із збільшенням теплової потужності до 800 Гкал/год, а також її мереж: реконструкція теплових мереж ТМ-1,5 СТ-2 на ділянці від ТК-516 до ТК-123 по вул. Набережно-Луговій та вул. Набережно-Хрещатицькій; Реконструкція ТМ-1,5 СТ-2 від ТК-123 до ТК-137 по вул. Спаська; Заміна внутрішньостанційних тепломережних трубопроводів Ду 700 мм довжиною 1600 м на естакаді СТ-2; Реконструкція ТМ-2 СТ-2 від ТК222/6 до НС14 та від ТК222/6 до ТП на вул. Кирилівській	Теплопостачання
45	Реконструкція РК «Полкова, 57» із збільшенням теплової потужності до 300 Гкал/год для запланованого нового району вздовж вул. Маршала Гречка	Теплопостачання
46	Організація газозабезпечення нової РК «Полкова, 57»	Газопостачання
47	Будівництво мережі газопостачання в місцях нової житлової забудови	Газопостачання
48	будівництво газопроводу середнього тиску від вул. Газопровідної до вул. Селянської (другий ввід на м/р Пуща-Водиця).	Газопостачання

49	Будівництво дублюючих мереж для забезпечення надійності, потужності, а також безперервної роботи , навіть під час ремонту, та роботи з ліквідації наслідків аварій	Водопостачання
50	Будівництво нових КНС і мереж в районах існуючої неканалізованої садибної (котеджної) та малоповерхової забудови, згідно з «Програмою розвитку, реконструкції та ремонту водопровідно-каналізаційного господарства районів малоповерхової і котеджної забудови м. Києва»	Водовідведення
51	Будівництво нових КНС і мереж каналізації, в районах нової забудови, де каналізування самопливом до міських мереж каналізації не можливо	Водовідведення
52	Будівництво мереж дощової каналізації у районах існуючої садибної забудови та районах, передбачених під реконструкцію	Дощова каналізація
53	Повторне використання просторів після реконструкції інженерних мереж (демонтаж повітряних ліній електропередач) з метою облаштування публічних просторів та зон для рекреацій	Комплексні заходи
54	Встановлення шумозахисних екранів вздовж залізничних колій	Комплексні заходи
ТРЕТІЙ ЕТАП		
55	Будівництво ПС 110/10 кВ «Смородинська» з трансформаторами 2х40 МВА	Електропостачання
56	Реконструкція ПС 110/35/10 кВ СТ-2 із заміною трансформаторів 110/35/10 кВ потужністю 63 МВА на трансформатори 110/10/6 кВ потужністю 63 МВА з ліквідацією крила 35 кВ	Електропостачання
57	Будівництво ПС 110/10 кВ «Виноградар» з трансформаторами 2х40 МВА	Електропостачання

58	Будівництво дублюючих мереж для забезпечення надійності, потужності, а також безперервної роботи , навіть під час ремонту, та роботи з ліквідації наслідків аварій	Електропостачання
59	Будівництво дублюючих мереж для забезпечення надійності, потужності, а також безперервних інженерних робіт, навіть під час ремонту, та роботи з ліквідації наслідків аварії;	Теплопостачання
60	Будівництво нових мереж і споруд водопостачання: водопровідна магістраль D=1400мм від вул. Маршала Гречка до Великої Кільцевої дороги;	Водопостачання
61	Будівництво колекторів на територіях перспективної забудови, ділянках реконструкції та у понижених місцях з зустрічними ухилами поверхні	Дощова каналізація
62	Будівництво дублюючих мереж для забезпечення надійності, потужності, а також безперервної роботи , навіть під час ремонту, та роботи з ліквідації наслідків аварій	Водовідведення

Додаток 2

Моніторинг впровадження Концепції інтегрованого розвитку Подільського району Києва

Головні цілі		Під-цілі	№:	Індикатори	2020	2022	2024	2026	2028	2030
1. Ідентичність	1.1	Припинено занепад територій історичної спадщини, хороша практика та здійснене ретельне оновлення	1.1.1	Кількість оновлених будівель						
			1.1.2	Кількість зруйнованих будівель						
	1.2	Уникнення розробки незаконних, чужорідних та сучасних, що дисонують забудов в історичній частині	1.2.1	Кількість незаконних будівель						
			1.2.2	Кількість демонтованих незаконних будівель						
	1.3	Відновлені зв'язки з водними об'єктами	1.3.1	Кількість наземних пішохідних переходів та вело переїздів через Набережно-Лугову, Набережно-Хрещатицьку та прибрежну промислову зону до Дніпра						
			1.3.2	Кількість відновлених водойм (озер, частин річок)						
			1.3.3	Розробка комплексного проекту Синього та Блакитного озер як рекреаційної території						
	1.4	Особливі фізичні та ландшафтні умови Подолу поважаються та підкреслюються	1.4.1	Екологічні чи будівельні заходи, що враховують це						
			1.4.2	Площа повторно використаних зелених зон, які раніше мали інше використання, м^2						
			1.4.3	Виготовлена містопланувальна документація на відновлення території Крайки та парків						
1. Ідентичність			1.4.4	Кількість озеленених вулиць на Подільсько-Куренівській промзоні та Старому Подолі у рамках програми редизайну та реконструкції вулиць						

			1.4.5	Кількість нових чи ревіталізованих скверів та парків						
	1.5	Громадяни можуть впливати на район	1.5.1	Адміністрація реструктуризована						
			1.5.2	Кількість процедур із залученою громадськістю						
			1.5.3	Кількість публічних заходів, що стосуються Подолу						
			1.5.4	Кількість нових планувальних матеріалів, документації						
			1.5.5	Проведено незалежний аудит містопланувальної документації та презентовано громадськості у зрозумілій формі						
	1.6	Поділ визнається як полікультурний район	1.6.1	Кількість культурних центрів						
			1.6.2	Кількість нових закладів чи місць для молоді						

2. Прогресивний район	2.1	Для підприємців надаються різноманітні можливості та підтримка роботи	2.1.1	Кількість стартапів						
			2.1.2	Кількість нових офісних центрів поза межами Старого Подолу чи місць, що створюють зайнятість						
			2.1.3	Кількість працюючих бізнес-інкубаторів, інноваційних центрів, індустріальних парків						
			2.1.4	Кількість підприємств у сфері професійної, наукової та технічної діяльності (M)	2429 (2018 р.)					
			2.1.5	Кількість підприємств у сфері інформації та телекомунікації (J)	1134 (2018 р.)					
			2.1.6	Кількість підприємств фінансової та страхової діяльності (K)	430 (2018 р.)					
			2.1.7	Площа хабів та коворкінгових центрів у ревіталізованих промислових приміщеннях	менше 5000 м2					

2. Прогресивний район			2.1.8	Кількість працівників, які проживають в Подільському районі						
	2.2	Забезпечується більш високий рівень зайнятості	2.2.1	Кількість найманих працівників	98642 (2017 р.)					
			2.2.2	Рівень зайнятості	63 %					
			2.2.3	Частка працевлаштованих у відсотках до загальної кількості зареєстрованих безробітних громадян, %	36,7 % (2018)					
			2.2.4	Середньомісячна заробітна плата штатного працівника, грн / Купівельна спроможність	16814					
	2.3	Києво-Могилянська Академія є двигуном академічного життя та центром уваги для наукових місць	2.3.1	Кількість студентів						
	2.4	Втілений сталий міжнародний туризм	2.4.1	Кількість туристів						
			2.4.2	Створено систему диференційованого моніторингу туристів Подільського району (в музеях, турист.і кіосках, готелях, ресторанах, кафе)						
			2.4.3	Кількість облаштованих туристичних маршрутів (враховуючи соціальні, історичні, комерційні об'єкти)						
			2.4.4	Розроблено концепцію управління дестинаціями						

3. Компактне місто	3.1	Сформульовано нові принципи планування міста	3.1.1	Кількість неформальних концепцій, що стосуються району						
			3.1.2	Кількість розроблених чи коригованих ДПТ, в основі яких лежать неформальні концепції						
	3.2	Розвинена удосконалена мережа вулиць	3.2.1	Протяжність нових збудованих та реконструйованих вулиць, км						
	3.3	Задоволення щоденних потреб має бути близьким до житлових районів	3.3.1	Кількість магазинів на першому поверсі						
			3.3.2	Кількість нових чи ревіталізованих публічних просторів						

3. Компактне місто			3.3.3	Кількість торгових місць на ринках	1170 (2018 р.)					
			3.3.4	Забезпеченість населення торговою площею в магазинах	2 339 м2 на 10 тис.осіб					
			3.3.5	Торгова мережа підприємств роздрібної торгівлі продовольством	215 (2018 р.)					
			3.3.6	Роздрібний простір поза торговими центрами						
	3.4	Ізольовані міські квартали або покинуті майданчики інтегруються в міську тканину	3.4.1	Площа пустирів (житлова забудова), $м^2$						
			3.4.2	Площа пустирів (комерційна забудова), $м^2$						
			3.4.3	Розроблено принципи та правила благоустрою з приводу огородження міських територій із залученням жителів, забудовників, обслуговуючих компаній, експертів, службовців.		1				
	3.5	Заплановані добре розроблені мікрорайони з помірною висотою забудови	3.5.1	Зміни до Зонінгу від КО Інститут Генплану Києва						
	3.6	Визначені зони для ущільнення та новобудови	3.6.1	Скасовано існуючі ДПТ у межах району на місці полів агрокомбінату "Пуща-Водиця" та на Подільсько-Куренівській промзоні						
			3.6.2	Виконане неформальне планування і на його основі розроблені ДПТ для Подільсько-Куренівської та Сирецької промзони; на місці полів агрокомбінату "Пуща-Водиця", для мікрорайонів Виноградаря, Вітряних гір, Мостицького тощо						
			3.6.3	Зміни до Зонінгу від КО Інститут Генплану Києва						
	3.7	Запропоновано механізм контролю за користування, оренди землі	3.7.1	Кількість випадків, коли застосовується новий механізм						

4. Хороша якість життя	4.1	Набережні відкриті для громади	4.1.1	Площа відкритих для громади набережних, $м^2$						
			4.1.2	Протяжність відкритих набережних, метрів						
			4.1.3	Кількість «водних» проектів, які реалізуються						
			4.1.4	Кількість пішохідних переходів						
	4.2	Зелені зони зберігаються і розвиваються	4.2.1	Площа зелених зон, $м^2$						
			4.2.2	Площа зелених зон на особу, $м^2$						
			4.2.3	Частка зелених зон у межах кварталу, %						
			4.2.4	Вертикальне озеленення (стіна, паркани тощо), кв.м.						
			4.2.5	Площа зелених зон з благоустроєм, $м^2$						
	4.3	Достатня пропозиція якісних багатофункціональних громадських просторів	4.3.1	Площа публічних просторів, $м^2$						
			4.3.2	Площа публічних просторів, $м^2$/ особу						
			4.3.3	Кількість нових чи ревіталізованих публічних просторів						
			4.3.4	Розроблені методичні рекомендації (guidelines) і програма розвитку громадських просторів в районі із врахуванням різних активностей та потреб жителів різних вікових категорій*		1				
4. Хороша якість життя	4.4	Забезпечується інклюзивне, безбар'єрне безпечне середовище для всіх мешканців	4.4.1	Кількість заходів з організації безбар'єрного громадського простору						
			4.4.2	Кількість пішохідних та пішохідно-транспортних переходів через залізницю						
			4.4.3	Кількість відновлених зв'язків через території закритих спільнот						
			4.4.4	Кількість відновлених зв'язків через території промислових підприємств						

			4.4.5	Кількість нових надземних пішохідних переходів						
	4.5	Демографічне відтворення забезпечено	4.5.1	Смертність						
			4.5.2	Міграція молоді						
			4.5.3	Загальний коефіцієнт народжуваності, *кількість народжених на 1000 населення*	13,5 (2018 р.)					
			4.5.3	Загальний коефіцієнт смертності, *кількість померлих на 1000 населення*	9,8 (2018 р.)					
			4.5.5	Дитяча смертність, *смертність дітей у віці до 5 років*						
			4.5.6	Міграція молоді, *кількість прибулих у віці до 35 років*						
4. Хороша якість життя	4.6	Створюються умови для здорового способу життя	4.6.1	Додаткові спортивні заклади						
			4.6.2	???						
			4.6.3	???						
			4.6.4	???						
			4.6.5	???						
			4.6.6	???						
	4.7	Забезпечено доступне та комфортне житло	4.7.1	Загальна кількість нових квартир						
			4.7.2	Кількість нових доступних квартир						
			4.7.3	Кількість відбудованих квартир						
			4.7.4	Притулки для бездомних (кількість місць)						
	4.8	У кожному районі забезпечується хороша якість достатньої соціальної інфраструктури	4.8.1	Кількість місць у громадських садочках						
			4.8.2	Кількість місць у початкових школах						
			4.8.3	Кількість місць у середніх школах						
			4.8.4	Створено нову систему кращого розподілу						
			4.8.5	Кількість навчальних курсів для дорослих та людей старшого віку	1	2	5	5	10	5
			4.8.6	Кількість бібліотек						

			4.8.7	Кількість громадських центрів	1	2	3			
			4.8.8	Кількість комунальних інституцій та приватних інституцій (освітніх, культурних, соціальних), що приєднались до мережі громадських центрів	3	10	15	5	5	5
			4.8.9	Кількість місць для спортивних закладів						
	4.9	Всі громадяни мають доступ до адміністративних послуг	4.9.1	Кількість децентралізованих центрів надання адміністративних послуг		+1				

5. Соціально справедливий	5.1	Всі жителі району мають рівні права та можливості	5.1.1	Створено комунікаційну стратегію з урахуванням потреб різних категорій мешканців та жителів мікрорайонів – в рамках стратегії створено систему для інформування соціально незахищених груп населення		1				
			5.1.2	Кількість центрів для мігрантів			1			
			5.1.3	Кількість спеціальних пропозицій (культурних, спортивних) для спеціальних груп	2	5	10	15	20	25
			5.1.4	Кількість спеціальних заходів із підтримки шкіл						
			5.1.5	Кількість випускників						
5. Соціально справедливий	5.2	Всі жителі районі соціально інтегровані	5.2.1	Кількість проєктів міжнаціональної взаємодії	+2	+3	+4	+5	+5	+5
			5.2.2	У кооперації із громадськими центрами створено стратегію соціальної та культурної інтеграції вразливих категорій населення		1				
			5.2.3	Запроваджено програму стажування/роботи для осіб літнього віку в соціально відповідальному бізнесі		1	1	1	1	1
			5.2.4	Кількість програм взаємодії закладів соціальної опіки та громадських центрів з вищими навчальними закладами району		1	2	2	2	2

				для проходження практики та волонтерства						
			5.2.5	Кількість освітніх заходів для службовців, поліцейських та громадських активістів з приводу політики недискримінації та толерантності		1	3	4	4	4
5. Соціально справедливий			5.2.6	Кількість програм стажування в РДА та у підприємствах соціально відповідального бізнесу для ромських студентів та випускників шкіл		1	2	3	3	3
			5.2.7	Кількість проектів взаємодії різних соціальних груп	+1	+2	+4	+5	+5	+5
			5.2.8	Кількість просвітницьких програм з метою посилення гендерної чутливості, політики недискримінації та толерантності, а також нетерпимості до будь-яких проявів насилля		1	2	3	4	5
			5.2.9	Кількість дитячих зон дітей у адміністративних та муніципальних приміщеннях	+1	+5	+10	У всіх		
			5.2.10	Кількість місць для сповивання дітей у адміністративних та муніципальних приміщеннях	+1	+5	+10	У всіх		
			5.2.11	Розробка гайдлайнів на рівні району для службовців з приводу реалізації практик гендерно чутливого планування		1	1			
			5.2.12	Впровадження гендерно чутливого бюджетування		Впроваджено				
			5.2.13	Кількість жінок на відповідальних позиціях в адміністрації						
			5.2.14	Кількість міні-центрів побутових послуг першої необхідності для бездомних людей (душ, пральні, сушарні) на Старому Подолі та Куренівці	1	2				
			5.2.15	Кількість мініпунктів обігріву/охолодження						
			5.2.16	Створено соціальний центр для бездомних людей з широким переліком		1				

				доступних послуг, включно з денним і нічним перебуванням, на Куренівці.						

6. Гармонія з середовищем	6.1	Брудні та забруднені ділянки прибираються	6.1.1	Якість набережних						
			6.1.2	Забруднення ґрунтів нижче рівня ГДК (кв.м. / рівні ГДК основних забруднювачів, напр., свинець)						
			6.1.3	Площа віднайдених забруднених ділянок						
			6.1.4	Площа деактивованих забруднених ділянок						
			6.1.5	Додаткові зелені насадження, $м^2$						
	6.2	Покращено мікроклімат	6.2.1	Кількість повітряного забруднення						
			6.2.2	Вміст забруднювачів у повітрі нижче рівня ГДК						
			6.2.3	Частота фіксації перевищень ГДК основних забруднювачів у повітрі						
			6.2.4	Вирівнювання температури повітря у забудованих кварталах із зеленими зонами, °C						
			6.2.5	Заміна покриття на стоянках і хідниках на матеріали, що менше нагріваються, кв.м.						
			6.2.6	закритий грунт (асфальт, бетон і т.п.), $м^2$						
	6.3	Використання автомобілів зменшено	6.3.1	Кількість подорожей на автомобілі в день (окремо, з/в/в межах Подільського району)						
			6.3.2	Кількість поїздок на велосипедах						
			6.3.3	Довжина нових велодоріжок						
	6.4	Забруднення шуму вздовж основних вулиць зменшується	6.4.1	Кількість шумового забруднення вздовж основних вулиць						
			6.4.2	Рівень шумового забруднення «низький» на лінії будівель, місцях відпочинку						
			6.4.3	Кількість встановлених шумозахисних екранів вздовж залізничних колій, км						
				Впроваджено публічну систему моніторингу шумового забруднення						
6. Гармонія з середовищем	6.5	Схили київських гір безпечні та стійкі	6.5.1	Кількість заходів з укріплення схилів						
			6.5.2	Площа активних зсувів, $м^2$						
			6.5.3	Площа активної ерозії ґрунту, $м^2$						

	6.6.	Винайдено екологічно орієнтоване збирання та утилізацію відходів	6.6.1	Забезпечення домогосподарств контейнерами для роздільного збору сміття, шт						
			6.6.2	Кількість сміттєпсортувальних станцій, шт						
			6.6.3	Кількість перероблених відходів, $м^3$ або т						
	6.7	Використання невідновлюваних ресурсів зводиться до мінімуму	6.7.1	Розроблені норми будівництва та експлуатації новобудов (так/ні)						
	6.8	Відсутні нові типи викидів та забруднення	6.8.1	Виявлені нові викиди та забруднення, т/км2/рік, CO2						

7. Якісна інфраструктура	7.1	Рух немоторизованого руху узгоджується з моторизованим рухом.	7.1.1	Побудовано/реконструйовано мультимодальний вуличний простір, км						
			7.1.2	Побудовано велосипедних доріжок (в одну сторону), км						
			7.1.3	Побудовано пішохідних доріжок, км						
			7.1.4	Розподіл за режимами переміщення (Modal Split), %						
	7.3	Система громадського транспорту оптимізована	7.3.1	Пасажиропотік (за станціями/зупинками, видами громадського транспорту) з Подільського району						
			7.3.2	Кількість одиниць рухомого складу в роботі						
			7.3.3	Рухомий склад, що відповідає потребам маломобільних груп, %						
			7.3.4	Кількість модернізованих транспортно-пересадкових вузлів (для зменшення часу переходу між платформами/зупинками)						
			7.3.5	Середня затримка на одного пасажира наземного громадського транспорту, хв						
	7.4	Моторизований трафік має бути організований	7.4.1	Вулиці з двостороннім рухом, %						
			7.4.2	Кількість платних місць для паркування на вулицях						
			7.4.3	Кількість інших паркувальних місць						
			7.4.4	Вулиці без автомобільного руху, км						

7. Якісна інфраструктура			7.4.5	Кількість паркувальних місць на перехоплюючих паркінгах (P+R)						
	7.5	Моторизований транзитний трафік мінімізований для збереження історичних зв'язків	7.5.1	Інтенсивність автомобільного транзитного трафіку в захисних зонах (в т. ч. Старий Поділ, Верхній Вал та Нижній Вал)						
	7.6	Прагнення до нульової смертності при нещасних випадках (Vision Zero)	7.6.1	Кількість загиблих в дорожніх аваріях						
			7.6.2	Кількість травмованих в дорожніх аваріях						
			7.6.3	Кількість загиблих неповнолітніх в дорожніх аваріях						
	7.7	Достатні стандарти забезпечення технічної інфраструктури (послуги з опалення, водопостачання та водовідведення, електропостачання та газопостачання)	7.7.1	Кількість реконструкцій насосних станцій подачі питної води та мереж, км, шт						
			7.7.2	Кількість реконструкцій очисних споруд, шт						
			7.7.3	Оновлені дренажні системи, км						
			7.7.4	Кількість нових свердловин для питної води						
			7.7.5	Кількість нових громадських вбиралень, шт						
			7.7.6	Нове або заміна вуличного освітлення, км						
			7.7.7	Кількість реконструкцій районних котелень, теплопунктів та мереж, км, шт						
			7.7.8	Кількість реконструкцій каналізаційних насосних станцій та каналізаційних мереж, км, шт						
			7.7.9	Реконструкція основних споруд та мереж газопостачання, км, шт						
			7.7.10	Дублювання інженерних мереж, км						
			7.7.11	Демонтаж повітряних ЛЕП, км						
	7.8	Нові житлові площі можуть бути забезпечені усіма технічними послугами	7.8.1	Нові інженерні лінії, км						
			7.8.2	Введені в експлуатацію нові м2/ нові та реконструйовані технічні мережі, м						
	7.9	Впроваджуються поновлювані джерела енергопостачання	7.9.1	Кількість енергоефективних інженерних мереж						

Всього: 1 ціль – 18 індикаторів, 2 ціль – 15 індикаторів, 3 ціль – 16 індикаторів, 4 ціль – 42 індикатори, 5 ціль – 10 індикаторів, 6 ціль – 26 індикаторів, 7 ціль – 32 індикатори = **159 індикаторів**

*Розроблені методичні рекомендації (guidelines) і програма розвитку громадських просторів в районі із врахуванням різних активностей та потреб **(наприклад, спорт, біг, самотній відпочинок, вигул собак, відпочинок з дітьми, взаємодія з іншими, ігри, культурні та масові заходи, вечірнє дозвілля)** жителів різних вікових категорій. **При цьому враховувати принципи пішої доступності та рівномірного розподілу функцій між громадськими просторами (уникати принципу розміщення усіх можливих функцій в одному парку).** *

Додаток 3

Концептуальний дизайн типових міських тканин / Guidelines for the different neighborhoods

Тканина	Ілюстрація	Принципи
Території з приватними будинками		
Типова форма забудови: Малоповерхові відокремлені будинки. Зазвичай на одну родину. 	**Вулична схема:** місцева через дороги та провулки вздовж огорож. 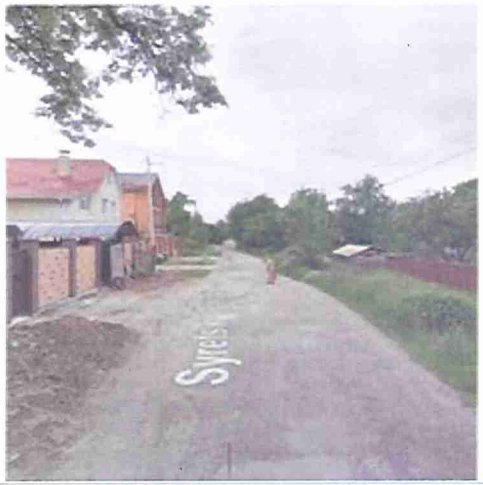	**FAR<0,4** • Невелике збільшення щільності забудови та населення. • Обмежена висота парканів, більша їх прозорість. • Комерційне використання має розташовуватись вздовж вулиць. • Достатній рівень соціальної інфраструктури. • Високий рівень озеленення. • Паркування дозволяється тільки в межах власної ділянки. Вуличне паркування лише у визначених місцях. Загальні паркувальні майданчики на периферії. • Головні вулиці добре освітлені вночі.

Лінійна забудова – відокремлені вирівняні квартали

Середньовисотні багатоквартирні будинки зі спільними входами. Будинки вирівняні під сітку вулиць.

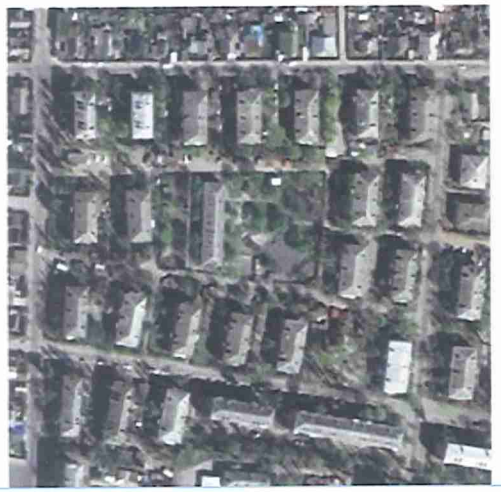

Регулярна сітка комерційних або другорядних вулиць. Посаджені дерева, освітлювальні стовпи та стоянка уздовж вулиці.

FAR 0,4-0,8

- Невелике збільшення щільності будівель та населення.
- Відбудовані історичні будівлі.
- Необхідне оновлення квартир та будинків.
- Роздрібна торгівля, послуги або соціальна інфраструктура інтегровані в будівлі на комерційних вулицях.
- Розвивати комерційні функції уздовж вулиць.
- Високий рівень озеленення та дизайну громадських просторів.
- Якісне утримання дворів.

Квартальна забудова

Середньовисотні квартали по периметру, багатоквартирні будинки зі спільним входом.

Звичайна вулична сітка компактної забудови. Випадкові посадки вулиць, з бічною парковкою.

FAR 0,8–3,4

- Відбудовані історичні будівлі.
- Новобудови, що відповідають контексту з аналогічним масштабом і пропорціями.
- Реструктуризація та озеленення дворів.
- Парки (500-2000 кв. м) в межах сітки. Інколи міський квартал планується також для садів або соціальних центрів.
- Будинки, розташовані таким чином, щоб забезпечувати безперервний фронт вздовж вулиць.
- Форма будівель підкреслює кути (наприклад, вигнутий або вирізаний кут, ступінчастий тощо).
- Торгівля або офіси на перших поверхах інтегровані в будівлю.
- Вікна та балкони утримуються в оригінальному вигляді. Немає видимих кондиціонерів або іншого технічного обладнання.

		• Підземний або дворовий паркінг облаштовується в межах власності. Вуличні стоянки на відведених ділянках з деревами.
Мікрорайон		
Різна висотність будівель, переважно житло 	Рідкісні прямі вулиці. Відсутнє означення публічного вуличного простору 	**FAR 0,8–2,1** • Забезпечити чітку структуру вулиць та простору між будівлями шляхом реструктуризації, озеленення та перепланування. • Бажаним є збільшення змішаного використання за рахунок заповнення комерційних будівель. • Дозволити заповнювати територію об'єктами зі змішаним використання невеликих масштабів для створення закритих публічних просторів • Локальні сади, парки поблизу (як правило, 1-2 га) з ігровими майданчиками та скверами між будівлями. • Чітке визначення загальнодоступного вуличного простору. • Пішохідні маршрути, періодично відокремлені від вулиць. • Чітке визначення паркмайданчиків (менше 30% відкритого простору)

Висотні житлові забудови		
Групи багатоповерхових індивідуальних будівель та середньоповерхових лінійних або квартальних забудов. У ключових місцях панорамні домінанти.	Приватизовані вулиці та громадські простори	**FAR 1,5–4,4** • Бажана модель вулиць: звичайна сітка головних вулиць плюс вузькі міські вулиці, сприятливі до пішоходів. • Офіційна посадка вулиць та освітлення. • Невеликі вуличні дерева. • Парки та сади в вуличній сітці. Площі або квадрати на ключових вузлах. • Місцями міський квартал наповнений для достатньої соціальної інфраструктури. • Приєднані середні блоки для забезпечення безперервного фронту. • Вбудовані торгові або підрозділи на першому поверсі для більш змішаного використання. • Немає закритих парканом спільнот.

Ревіталізація промислових зон		
Змішане зростання окремо розташованих великих будівель, меншими майстернями та інших функціональних будівель	Поєднання активних виробництв, службових будівель та закинутих майданчиків та будівель.	• Майбутнє використання: бізнес-підприємства, легка індустрія, майстерні та орендовані квартири для житлового призначення (30%) • Реконструкція історичних індустріальних будівель для нового використання. • Формування додаткових пішохідних та транспортних зв'язків через 100–150–200 метрів на непрохідних ділянках перебільшеного розміру; • Формування фасадів вулиць з активним першим поверхом вздовж нових пішохідних та транспортних зв'язків; • Створення додаткових зелених публічних просторів та озеленення вулиць та дахів промислових будівель.
Гаражі		
Металеві або цегляні споруди тимчасового характеру, які використовуються для зберігання приватного автотранспорту, майстерень, автомобільних сервісів тощо. Частіше всього не мають законних підстав землекористування	Локальні проїзди, що поєднують споруди, проте не інтегровані у загальноміську вуличну мережу.	• Відновлення поєднаності та прокладання через території гаражів загальноміських транспортних і пішохідних зв'язків, які гарно освітлені у нічний час.

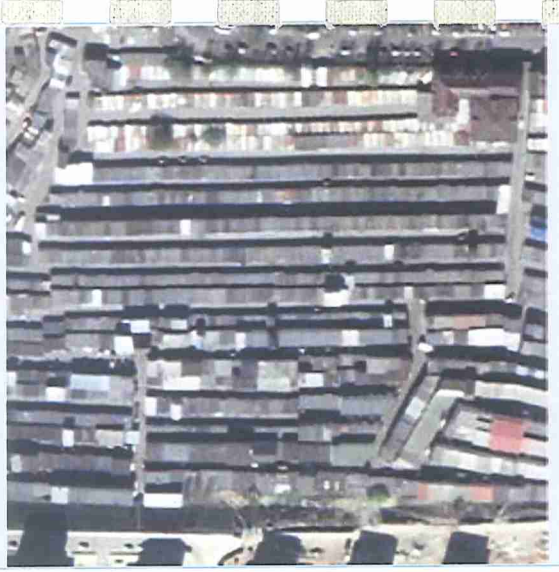

Рекреаційні озеленені території			
			• Усі зелені зони згідно з Концепцією мають бути поєднані у неперервну мережу; • Також згідно з Концепцією мають з'явитись нові парки на Старому Подолі, Подільського-Куренівській промзоні, Замковищі тощо. Є місця, де можливо відновити Крайку; • У ключових зелених публічних просторах має з'явитись інфраструктура для перебування людей: велодоріжки, альтанки, спортивні майданчики, прогулянкові стежки тощо.

Спеціальні озеленені території			
			• Згідно з Концепцією усі території зі значним рівнем озеленення, такі як: сади, поля, цвинтарі, парки лікарень, інститутів тощо, прирівняні за статусом до Цінних ландшафтів і захищені від забудови; • Концепція пропонує рішення, яке базується на демографічному прогнозі і дозволяє зберегти від забудови більшу частину садів агрокомбінату «Пуща-Водиця».